



*A KÓNYA CSALÁD*  
*THE KÓNYA FAMILY*  
*I CONIA*

TATABÁNYA – CREMONA





Ez a könyv 2001-ben, a Pármában  
megrendezett 8. olasz  
könyvfesztiválon, nemzetközi  
kategóriában az I. díjat kapta.



KÓNYA LAJOS

**A KÓNYA CSALÁD**  
**I CONIA**  
**THE KÓNYA FAMILY**

Anyakönyvis bejegyzéskészítő és javító mester  
Kónya Lajos  
Geigenbauer-Litais-Violin maker  
2800 Tatabánya II. Dózsaakrt. u. 36.  
T.-F.: 00 36 34 337 400  
HUNGARY

Budapest-Cremona  
1998



Kiadó: Media-Press Bt.  
Tördelőszerkesztő: Ördögh Ákos  
Fedélterv: Barják Györgyi  
Nyomdai előkészítés: Media-Press Bt. Tatabánya  
Nyomtatás: West End Kft. Tatai Nyomdaüzeme

ISBN 963 00 3673 8

# ELŐSZÓ

*„A zene nem ismer határokat”*

Amikor sekélyes verbális és képi világunk végképp csődöt mond a bonyolult összefüggések megértésében, belső harmóniánk megteremtésében egyedül a ZENE hatalmára számíthatunk.

A zeneszerző alkotásait az előadó művész közvetíti a befogadókhöz, és csak bonyolítja a folyamatot, hogy a közvetítő eszköz maga is műtárgy.

Esetünkben a HEGEDŰ – ami már megszólalása előtt is jól definiálható esztétikai alkotás, megszólalása után pedig társ (olykor ellenség) – segíti vagy gátolja az előadó művészt. Végső soron az áhított katarzist motiválja.

Régi vitatéma, hogy a hegedűkészítés MESTERSÉG-e, vagy MŰVÉSZET?

A kérdésre személyes válaszom: ÉLETFORMA. Tapasztalatom szerint az igazi alkotókat ez a kérdés ritkán foglalkoztatja, energiájukat az újabb és újabb alkotások kötik le, az anyaggal és szerszámokkal folytatott permanens küzdelem és szerelem. A saját belső szakmai és emberi törekvésük megvalósítására a nap 24 órája is kevés, és a fennmaradó időben mindig új meg új terveket szőnek! A KÖNYA család minden tagja, a nagypapától az unokáig, markáns individuum, eredményeikről a világ számos országában szakértő testületek sora bocsátott ki dicsérő sorokat, elismerő okmányokat. Hangszereik Abaújszántótól – Tatától Budapestig, Cremonától Londonig, New Yorkig, Japántól Ausztráliáig – nyugodtan mondhatjuk, szinte az egész világon, maguk helyett beszélnek, énekelnek, MUZSIKÁLNAK.

Különösen ajánlom ezt a könyvet a gyakorló hangszerkészítők és muzikusok figyelmébe, akik előtt ezek az eredmények ugyan eddig is megismerhetők voltak, most azonban a hozzájuk vezető ÚT is kirajzolódik. Az ÚT, amelyen először a legidősebb Kónya István indult el, és nem lankadó belső tüzzel, a megismerés és a megvalósítás ösvényein, a nélkülözés buktatóin keresztül jutott el a közmegebecsülésig, és hosszú évtizedeken át a világhírig. És még ma is, immár a 79. évén túl is halad töretlenül tovább. A maga példájával bizonyítja, hogy az elmélyült szakmai tudás, a szakmai alázat, a megújulási képesség, olykor még lehetetlen politikai és köz-

gazdasági körülmények között is, egy kis ország vidéki kisvárosának aprócska műhelyében (de ha a sors úgy hozza akár börtönökben is) képes értékes művészi alkotások létrehozására.

Az életpálya konkrét eredménye, a hangszerek népes táborán túl, a két világhírnő fiú, ISTVÁN / Stefano/ és LAJOS, akiknek nevét jól ismeri a szakmai világ, és édesapjukhoz hasonlóan végigjárták az önmegvalósítás stációit. A számos szakmai sikerükön túl kiemelendő, hogy saját fiaikat, a legidősebb KÖNYA ISTVÁN unokáit, STEFANO junior Cremonában és az ifjabbik LAJOST idehaza is erre az ÚT-ra állították.

egy olyan DINASZTIA küzdelmei, és eredményei tárnak az olvasó elé, melynek következő fejezeit a sors írja ugyan, de tanulságai – és nemcsak a szakemberek számára – ma már egyértelműek.

**Semmelweis Tibor**  
*a Magyar Hangszerész Szövetség elnöke*

Modern korunkban egyre ritkábban találhatunk olyan személyeket, akik életüket a hegedűkészítés csodálatos művészi tevékenységének (gyakorlására) szánják. Különösen az ritka alkalom, ha egyetlen családon belül többen is ugyanezt a hivatást választják. Egy hegedűkészítőnek a maga szakmáján belül nagyon sokféle problémával kell megküzdenie, sok nehézséget kell megoldania. A vesztületes kezűesség adottságán kívül egészen kivételes minőségérzékkel kell rendelkeznie az egyes anyagok megítélésében. Ugyanis az öröklött kezűességen kívül mélységesen ismerni és tisztelni kell a fát. Úgy kell ezt az anyagot alakítania, hogy abból művészi alkotás, esztétikai értékek létrehozásához alkalmas hangzó remek szülessen. Folytatni, átvenni és továbbfejleszteni szükséges munkájával a korábbi hegedűkészítő elődök munkásságát. Birtokolniuk kell mind a régi, mind a legújabb tudományos, technikai és esztétikai ismereteket. Művészi érzékenységgel szükséges rendelkeznie, hogy ezeket a követelményeket teljesíteni tudja, munkájának formát, értelmet adjon. Olyan feladatot jelent mindez, amelynek teljesítése során a for-

mai tökéletesség együtt kell járjon az ideális hangzásbeli sajátosságokkal, s mindez együtt összhangban álló művészi alkotásban öltön testet, valósuljon meg. Az igazi hangszerkészítő, alkotó mester, aki hangszerének valamennyi alkotási szakaszát saját maga képzelel el, tervezi meg, és hozza létre a valóságban is. Csak ezen a módon jöhet létre egy olyan mű, ami egyedi, személyesen sajátja, és önálló műalkotás. Ilyen feltételekkel alakul ki a mesterben is a saját maga személyisége, jellemző csak egyedül rá vonatkozó személyiségjegyek együttese. Ez sohasem lehet egyforma másokkal. Ezek a körülmények vezetnek az olyan hangszerek megszületéséhez, amelyekkel a zenei értékeket közvetíteni képesek az előadóművészek. A Kónya család tagjai a kezdetektől ilyen emberek akartak lenni. Mind az öt bemutatott személy ezt példázza, életrajzukból minduntalan ez bukkan elő. Mindannyiukra jellemző a személyi és gondolkodási szabadságra való állandó törekvés, a felbukkanó nehézségek és korlátok leküzdésének eltökélt szándéka. Mindez alapvető összetevője mindenféle önálló alkotó munka elvégzéséhez.

Ismerek mind az öt Kónyát. Közülük hármat munka közben is megismertem, és egyikükkel sok éven keresztül dolgoztam a Cremonai Nemzetközi Hangszerkészítő Iskolában, ahol én tanítottam a fizikát és az akusztikát. Ennek az iskolának 20 éven át az elnöke is voltam. Személyes emlékeim főként a család első tagjához, az hegedűkészítő dinasztiát alapító üttörőhöz, az idősebb Kónya Istvánhoz fűznek. Őt még a 60-as években ismertem meg, mint az iskola tanulóját. Jóllehet idősebb volt a többi tanítványomnál, mégis hasonló, vagy még nagyobb lelkesedéssel tanult. Nála mindehhez még a már tapasztalt, felnőtt, érett férfi mentalitása is hozzájárult. Nem is maradt el ennek a munkának az elismerése, főként ha figyelembe vesszük, hogy még az iskola befejezése előtt, a szakmai képzését megszerzését megelőzően már képessé vált hangszereivel sikert aratni a Cremona Biennálén. Ezt követően is több versenyen szerzett különböző díjakat.

Személyes barátságom, elismerésem fűz ahhoz a Kónya fiúhoz, akinek műhelye a Garibaldi utcában van. Ő az az ifjú Kónya István, akit ma már inkább Stefano Conia néven ismernek és rengetegen látogatják a zenét és a szakmát szerető emberek. Cremonában nőtt fel, ott született két gyermeke is,

ma már olasz állampolgár. Kapcsolatom és szoros barátságom a 70-es évek elején még inkább meg erősödött a Kónya családdal az iskolai igazgatói feladatokkal történt megbízásom után. Az új tantervnek a Minisztériummal történt kidolgozása során két új tantárgy oktatása indult az iskolában, a hangszerek lakkozása és azok javítása. E tárgyak oktatására az ifj. Kónyát nevezték ki, akit már korábbról jól ismertem és kiváló gyakorlati mesternek tartottam. Ezért kértem fel tanárnak. Ez a véleményem a későbbi években, látva több munkáját, kiváló eredményeit tovább erősödött. Ezt a magas szakmai színvonalat igazolta a híres Arpa di Laura Stradivari hárfájának restaurálása, a herceg Alfonso d'Este 1581 hárfájának restaurálása és a mantovai konzervatórium több hangszerének rendbetétele. Ugyancsak az ifjú Kónya mesterrel együttműködve rendeztünk számos kiállítást Olaszországban, és szerte a világban. Ezek közül is kiemelkedett és különösen sikeres volt a pekingi kiállítás, amelyen konferenciák és élő bemutatók is gazdagítottak.

Stefano Conia junior, Stefano Conia fia, idősebb Kónya István unokája is erre a pályára lépett, amikor 1991-ben elvégezte a Nemzetközi Hangszerkészítő (Hegedűkészítő) Iskolát. Ma már túljutott a minden kezdettel járó nehézségeken. Az iskolai években és a későbbiekben készített hangszereivel is több kiállításon, versenyeken igazolta képességeit. Többek között a Bagnacavalloban rendezett nemzeti, a Bavenoban rendezett nemzetközi kiállításokon és a Cremona Triennálén is. Többször nyert díjat, kapott különböző elismerést. Fialat kora ellenére máris kialakult személyiség, sajátos jellemzőkkel rendelkezik. Már jelenleg is jól ismert hegedűkészítő.

A másik két Kónya hangszerkészítővel, Kónya Lajos Béla mesterrel és az ő fiával, az ifj. Lajossal még nem volt alkalmam mélyebb ismeretséget kötni. Mivel ők Magyarországon tevékenykednek, így csak néhány alkalommal találkoztam velük személyesen, és munkáikkal a különböző magyarországi és olaszországi kiállításokon. Alkotásaikról igen pozitív szakvéleményeket hallottam. Talán nem is lehet ez másként, hiszen tudjuk, hogy a lelkesedést és kiváló szakmunka iránti elkötelezettséget az a Kónya István sugározta, akinek harcos életét ebben a könyvben is olvashatjuk, s aki magas ideálokkal és akaratlaltal volt megáldva. Ezt örökölhették, ezt vették át örökségül a dinasztia hegedűkészítő fiai. Öten vannak Kónyáék,

akik alkotásaikkal, személyiségükkel jelentősen hozzájárultak a hegedűkészítés történetéhez. Hangszereik hangja a zene, a művészet nagyságát és minden bizonnyal nevük dicsőítését is visszhangozni fogja a jövőendő évtizedekben, évszázadokban. Ezek a hangszerek bizonyára tovább fognak élni, mint alkotói. Ennél szebb jövő embert nem lelkesíthet, ez élteheti tovább az alkotókat.

Cremona 25 marzio 1999-04-21

Sergio Renzi, sk.

*„Neque auro, neque argento, sed honore”*

Titkok lengik körül a hegedű születését, legendák szólnak a messze földeken ismert mesterekről.

Stradivari, Guarneri, Amati neve éppúgy ismert nálunk, mint tőlünk sok száz kilométerre keletre és nyugatra, északra vagy délre. Ismert ugyan a nevük, de mégis igen-igen keveset tudunk róluk. Alkotásaikban gyönyörködünk, hangszereik hangját örömmel fogja fel fülünk. A szépség varázsa ragadja el a mindig szépre áhító embert a forma és a hang utolérhetetlen egységével. Utolérhetetlen mondtam, miközben jól tudom, hogy nemcsak ők, de rajtuk kívül mások is elérték az elődök által korábban meghódított csúcspontokat. Elérték, talán egyben-másban meg is haladták, de az elődök neve és szülővárosuk Cremona híre sohasem lehet már meghaladható.

Versengő világunkban sokan próbálták meg a lehetetlent, a cremonai „titok” megfejtését. Senki nem sikerült, mert nem is sikerülhetett. Pedig egyszerű a megfejtés: nincs egyetlen „titok”, sok-sok titok van.

Aki egyetlen nekifutással, egyetlen hirtelen jött ötlettel kívánja a rejtélyt megoldani, csak kudarcot vallhat. Tévedése még nagyobb lesz, ha úgy véli, elérte a célt.

Az igaz mesterek tudják, a cél egyre távolabbiaknak fog tűnni az új, a jobb eredményeikkel. Így volt ezzel Stradivari is, aki élete végéig kísérletezett, mert az egyetlen titoknak ő sem volt birtokában. Vagy talán joggal hiheti bárki (hacsak nem egészen öntelt), hogy mindössze egy kérdés feloldásával utolérhető egy Michelangelo vagy Leonardo, de Amati, Maggini vagy a nagy utódaik művészete? Elegendő lehet-e a pusztá verstan szabályokat megtanulni,

hogy ellessük Dante, Shakespeare, vagy Goethe, Csokonai, Petőfi vagy Babits Mihály titkait, és már is velük összemérhetőt alkothatunk?

Aligha hiheti ezt valaki is józan ésszel. S ha bárki is szemre vetné, hogy a hegedűkészítés nem művészet, „csak” mesterség, joggal válaszolhatnám: a szép utáni vágy, a küzdelem a harmóniáért, a szépség törvényei szerint alkotni, mindig, mindenütt lehet művészet. Ennek a művészi alkotásnak a titkai jelenek a hegedű mestereinek alkotásaiban is.

A Kónya család könyve méltó illusztrációja e gondolatoknak, de ugyanakkor sokkal több is annál. Az apa, aki felnőtt fejjel megy Cremonába a mesterség fogásait megtanulni, a két fiú, akik Tabarányán és Cremonában készítik remekeiket, egy jövőendő legenda alanyai. Előttük is jártak magyarak Cremonában. Többségük méltó tanítványa volt az egykori nagyhírű iskolának. Tanítványból tanárokká azonban csak keveseknek sikerült válniuk. A két István és Lajos, apa és fiai azonban ezt is elmondhatják magukról. Nem kímlték a fáradságot. Éveken, évtizedeken át szívesen dolgoztak, tanultak, míg idáig juthattak. Számunkra most felfedik a mesterség néhány fogását, élénk tárul a hegedű készítésének rejtelmese belső világa, s elgyönyörködtetnek legszebb alkotásaikkal.

Csak a legnagyobb elismerés hangján köszönhetjük meg az idősebb és ifjabb Kónya Istvánnak, Kónya Lajosnak, valamint a fiatalabb Stefanonak és az ifjú Lajosnak, a szintén hegedűkészítő unokáknak, hogy mindennapi munkájuk mellett élénk tárják mesterségük kiváló alkotásait, megismertetnek művészetük szépségeivel és munkásságuk, mindennapi életük részleteivel.

Mi pedig, akik már tudjuk, hogy nincsenek titkok a hegedű készítésében, kíséreljük meg felfejteni az ő munkásságuk szépségének titkait.

De ki fejtheti meg az alkotók és az alkotás titkait?

Budapest, 1998. Szent Iván hava

Dr. Erdélyi Sándor  
Apáczai-díjas  
az MTA Zenetudományi Intézetének  
tanácsadója,  
a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola  
Hangszerészképző tanára

# PREFAZIONE

E' sempre piú raro incontrare, in un mondo industrializzato e globalizzato, delle persone che spendono la loro vita professionale ed il loro entusiasmo in una attività artigianale e artistica di antica tradizione come é quella della liuteria; seppoi queste persone sono legate fra loro da vincoli di sangue e nella trascorrenza genealogica così da formare una vera e propria dinastia la scoperta diviené una vera e interessante sorpresa.

Il liutaio si pone di fronte al proprio lavoro con un atteggiamento che é un ventaglio di deferenze e di sensibilità oltre ad esprimere una abilità manuale eccezionale: conoscenza e rispetto per la materia, il legno, che deve plasmare in modo da divenire suono, conoscenza e ossequio per il lavoro degli antichi predecessori, conoscenza tecnico-scientifica e ricerca per l'adeguamento dello strumento alla evoluzione tecnico-scientifica e ricerca per l'adeguamento dello strumento alla evoluzione della musica, sensibilità artistica per imprimere al manufatto la qualità formale perfettamente congruente con la funzione sonora.

Il liutaio predispone ogni tappa di costruzione dello strumento senza dare deleghe a collaboratori cosicché il manufatto diviene creazione assolutamente personale e personalizzata.

Si forma così, nel liutaio, quel carattere che non potrà mai essere effimera posa ma intensa personalità e da ciò nascono strumenti che ci possono trasmettere la musica colta.

I Konia hanno voluto essere questo tipo di liutaio e questa volontà emerge dalla loro biografia, legata al superamento di ostacoli e di disagi alla ricerca di libertà di pensiero e di azione che, comunque, é la condizione prima per svolgere un lavoro creativo.

Conosco tutti i cinque Konia e tre di loro li ho visti al lavoro e con uno di loro ho posto in essere una collaborazione per vari anni alla Scuola Internazionale di Litteria di Cremona nella quale ho attuato, prima, quale docente di fisica acustica e piú tardi, per venti anni nel ruolo di preside.

I miei personali ricordi vanno quindi al capostipite della famiglia, Istvan Konia senior che ho conosciuto negli anni sessanta quando era

allievo della Scuola di Cremona, in età avanzata rispetto ai giovanetti italiani provenienti dalle scuole dell'obbligo ma con l'entusiasmo dell'adolescente unito certamente alla riflessione ed all'esperienza della maturità.

Non é tardato l'apprezzamento del suo lavoro se si pensa che ancor prima di terminare l'intero corso quadriennale di formazione é stato in grado di presentare i suoi violini alla Biennale Nazionale di Cremona guadagnandosi encomi e ottenendo poi ambiti premi in successivi Concorsi internazionali.

I miei personali legami di stima e di amicizia sono stati certamente quelli intercorsi con l'Istvan Konia, figlio primogenito del capostipite, il cui laboratorio di Cremona prospiciente il Corso Garibaldi é ben conosciuto e visitato quotidianamente da musicisti, giovani liutai ed esperti del settore; dopo il matrimonio a Cremona e la nascita dei due figli ottiene la cittadinanza italiana e da quel momento é conosciuto come Stefano Konia.

Queste mie relazioni si sono particolarmente consolidate quando, nei primi anni settanta, nel farmi carico della direzione della Scuola Internazionale di Liuteria, ho presentato al Ministero un nuovo piano di studi nel quale figuravano due nuove discipline separate dalle normali esercitazioni di laboratorio: verniciatura e restauro; per la cattedra di queste discipline ho ritenuto opportuna la assunzione del maestro Konia al quale accreditavo esperienza, capacità di comunicazione, dedizione all'insegnamento, rigore tecnico-scientifico.

In effetti tale mia opinione non solo non é stata delusa ma si é confermata a tal punto che la Scuola gli ha affidato il restauro conservativo dell'Arpa di Stradivari 1681, delle celeberrima Arpa di Laura appartenuta al duca Alfonso d'Este del 1581 e di un gruppo di strumenti del Conservatorio di Musica di Mantova.

Con lo stesso maestro Konia junior sono state organizzate innumerevoli mostre di liuteria in Italia ed all'estero fra le quali spiccano per il grande successo ottenuto quella di Pechino integrata da conferenze, incontri, dimostrazioni pratiche.



Anche Stefano soprannominato „il giovane” figlio del maestro Konia e nipote del capostipite ha abbracciato la professione del liutaio iniziando la frequenza nella Scuola di Cremona e diplomandosi nel 1991.

Ormai ha superato anche la fase di transizione scuola-lavoro, ha presentato sue opere ai Concorsi Nazionale di Bagnacavallo e Internazionale di Baveno conseguendo premi e riconoscimenti; seppure la sua personalità è in fase di consolidamento per la giovane età, si è già affermato ottimo liutaio.

Con gli altri due liutai Konia, Lajos Béla padre e Lajos figlio non ho avuto occasione di approfondire amicizie e/o conoscenze in quanto attuario in Ungheria tuttavia li ho incontrati nel

corso di mostre liutarie in Italia e in Ungheria e ho ascoltato giudizi che li avvalorano quali ottimi costruttori di strumenti ad arco; non potrebbe d'altronde essere differente se pensiamo ai valori spirituali ed alla passione trasmessi da quel Istvan Konia dalla vita complessa e difficile ma colma di ideali e di volontà.

Cinque sono così i Konia che stanno affidando alla Storia della Liuteria delle reali prodezze artistiche con la creazione di strumenti musicali la cui voce risuonerà per molti anni futuri, certamente più numerosi di quelli dell'esistenza degli stessi autori: quale migliore messaggio potrebbe esaltare un uomo?

*Dr. Sergio Renzi*

# FOREWORD

*"Music knows no bounds"*

The day our rather limited, verbally – and visually – oriented world finally will prove inadequate towards the comprehension of the complexities which, interacting and interconnected, form our internal equilibrium, mankind will have no choice remaining but to rely on the power of music to clarify them once and for all.

The musician takes upon the task of transmitting the work of the composer to the listener. The process is however complicated by the fact that the performer uses as a tool which is in itself a work of art, in our case a stringed instrument. The violin is a well-defined, aesthetic being that will either help or hinder his performance, prove to be a friend or an enemy of the music.

An old, rather worn-out discussion ponders whether a violin should really be considered a work of art, or on the contrary, a comparatively simple product of handicraft. I believe, rather, that it is a way of life. Rarely have I found a violin maker who wrestles with the art-or-not question. The luthier's efforts are fully absorbed by trying to create new, always improved instruments, in a permanent struggle between the medium and the implements. A twenty-four-hour-day is insufficient for him to quench this ambition, and should by chance there be any time left, it will be spent thinking, researching, planning...

All members of the Kónya family, from grandfather to grandson, have a volitive personality as a common trait. The quality of their work has been written about in countless publications, but in the meantime, more subtly, their instruments are speaking for themselves, and for their makers. They are making music.

I recommend this book to musicians and especially to student luthiers. To the latter, well-acquainted with what must be done but somewhat less certain about how to do it, this book will provide a valuable source of enlightenment. István Kónya began his career in poverty, nonetheless the inextinguishable flame of his passion

guided him along the path of knowledge and realization towards recognition, honor, and acclaim. Now, he is headed for greater glory.

István Kónya's lesson to us is how through humility, knowledge, and undying desire to further improve, it is possible to create highly-valued works while prisoner of prohibitive socio-economic conditions, in a cramped workshop in a remote village in a small country.

The most tangible result of the course of his life, instruments apart, is of course his two sons, István (Stefano) and Lajos. Both of them followed similar paths on their way to success. Both of them followed similar paths on their way to success. Both of them have guided their own sons in the same direction.

gain familiarity with the family tradition, and future chapters of this saga will be written by Fate. But István Kónya's legacy is clear and unambiguous, and not only for those of the trade.

*Tibor Semmelweis*  
*president of the*  
*Hungarian Instruments' Organization*

In an industrialised and multi-national world, it is increasingly harder to find people who dedicate their professional life and enthusiasm to an antique traditional craft and artistic activity such as violinmaking. And when these people are linked by a genealogical relationship forming an outright dynasty, the discovery becomes more than a surprise.

The violinmaker's approach to his profession embraces creativity and variety as well as an exceptional manual ability. He is required to have a knowledge and respect for the material used, the wood which is shaped in order to produce the sound, as well as knowledge and reverence for his predecessors, technical and scientific knowledge, and research of eventual adaptations to make to the instrument according to the evolution of music, and finally an artistic sensitivity, which, transferred to the object permeates it with

a formal quality in perfect harmony with the acoustical function.

The violinmaker is responsible for every stage of the instrument's construction, work is not delegated to others. The result is therefore totally personalised.

In this manner the character of the violinmaker is never ephemeral but the fruit of an intense personality which gives birth to instruments capable of transmitting cultured music.

It is this kind of violinmaker that the Konia family has produced and their force emerges when reading the biography of their lives. They have overcome difficulties and hardships in the quest for freedom of mind and action, primary requisite in a creative profession.

I have met all five of the Konia violinmakers and I have seen three of them at work, personally working alongside one of them during the years spent in the International Violinmaking School of Cremona where I initially taught acoustical physics, later becoming president, a position which I held for twenty years.

My memories begin with the founder of the family, István Konia senior, who I met in the sixties when he was a student of the school in Cremona. He was considerably older than the young Italians that had only just finished intermediate school but he had the enthusiasm of an adolescent combined with the observation and experience of maturity.

His work was soon appreciated if one thinks that, even before finishing the four-year course of formation, his violins presented to the National Biennial of Cremona were praised, and later won prizes in successive international competitions.

My personal esteem and friendship undoubtedly lie with István Konia, the eldest son of the family founder. The master's flourishing workshop in Cremona, situated in Corso Garibaldi, is well known and visited daily by musicians, young violinmakers and experts of the field. After his marriage in Cremona and the birth of his two children, he obtained his Italian citizenship and changed his name to Stefano Konia.

My relationship with the violinmaker was consolidated in the beginning of the sixties. In this period, when I was the president of the Interna-

tional School of Violinmaking, I presented a curriculum to the ministry including two new disciplines in addition to the normal hours dedicated to the workshop classes: varnish and restoration. I considered it advisable to assume master Konia for these classes as I was well aware of his experience, communication skills, dedication to teaching and technical and scientific rigor.

I was not disappointed, and with the years my opinion was confirmed. The school entrusted him with the conservative restoration of the 1681 Stradivari Harp and the famous 1581 Laura Harp once belonging to Duke Alfonso d'Este, as well as a group of instruments from the Mantova Music School.

Countless expositions of violinmaking were organised in Italy and abroad with this master, Konia junior. The exposition in Peking along with the related conferences, meetings and practical demonstrations was a huge success.

Stefano – known as „il Giovane” – son of master Konia and grandson of the founding violinmaker, was also to embrace the profession of violinmaking beginning his studies in the Cremona School where he completed his diploma in 1991.

He has presently surpassed the transitional phase of working following his school years and his instruments have been presented in the national competition of Bagnacavallo and the international competition of Baveno, obtaining prizes and honourable mentions. Although he is still maturing he has already established himself as an excellent violinmaker.

I have not had the opportunity of getting to know the other two Konia violinmakers, Lajos Béla the father, and Lajos the son, as they are both established in Hungary. However, I have met them during violinmaking expositions in Italy and Hungary and I have heard positive judgements concerning their talent as makers of musical instruments. Of course it could not be any other way if one only thinks of the spiritual values and passion passed on by István Konia whose life was so complex and difficult, but so full of ideals and force.

Therefore five Konia violinmakers have entrusted their artistic exploits to the History of

Violinmaking in the creation of musical instruments whose voice will continue to play for years to come, certainly outliving the makers themselves... and what better means could exalt a man?

*Dr. Sergio Renzi*

Secrets surround the birth of the violin. The legendary names of Stradivari, Guarneri, and Amati are known worldwide, in every direction and hemisphere. And yet, despite their fame, it appears that we actually know little about the men themselves. We admire their work, and our ears take delight in the sound their instruments produce. The magic of their beauty captures the attention of those who pursue the latter in it's every form, graced as they are with unmatched unity between form and function. I say "unmatched", as to my knowledge these luthiers have conquered summits in their art unattained, and perhaps unattainable, by others, past or future. Their names, and those of their contemporaries contributed to give their common city, Cremona, a reputation that may perhaps never be surpassed.

In our high-speed, high-tech world, many a hopeful has attempted the impossible: to discover the so-called "secret" of Cremona. But no one was able to succeed, because there is no single secret: simply stated, there is not one but many secrets involved.

He who therefore tries to discover this purported "secret" in one step, with a single intuition, thus cannot but fail in his intent. Paradoxically, his defeat would be that much more evident with his supposed success, inasmuch as true artists know, that a goal only becomes further away with each step taken in that direction.

Can someone really believe that simply solving one riddle will magically explain the genius of Michaelangelo or Leonardo da Vinci? Or that learning a few basic rules will unravel the genesis of the prose of Goethe or Balzac? That, knowing a few tricks, we will be able to create valuable works of art? No one, with a clear-headed vision, can of course accept this.

If someone were to reproach me with the objection that a violin isn't art but only a craft, I would rightfully answer that we are discussing

the search for beauty, the struggle for harmony, the quest for aesthetic balance: isn't that the definition of art itself? These secrets are imbedded in the masterpieces of violin makers too.

This book, which describes and illustrates the work of the Kónya family, underlines the concept. But it does more than that. It describes how the father, who went to Cremona as an adult to learn the technique of violin making, and the sons, who proceeded to construct masterpieces in Tatabánya and Cremona, became protagonists of a legend in their own time. There were of course other Hungarians who preceded them in Cremona, and most of them became worthy followers of this famed School of violin making. But very few of them, from being a student there, became a teacher. The two Istvans and Lajos, father and sons, achieved this result. It was only through decades of hard work and single-minded effort did they succeed.

Now they reveal to us some of the most obscure secrets of the art, making it such that we too can see the beautiful and interior world of the violin, as we are brought to appreciate the art of their construction.

May we thus speak with the highest appreciation about Istvan Kónya Senior and Junior, about Stefano, Lajos Jr. and the grandchildren, and to thank them for allowing us to gain this precious insight through their daily efforts and exquisite workmanship. Beauty and Truth: we, who know that there is no secret in violin making, let us try to discover at least the secret of their beauty.

It's beyond us to try to discover the secret of Creation, and of the Creator.

**Budapest, on the Month of St. Stephan, 1998.**

*Dr. Sándor Erdélyi*

*Apáczai-Prizer teacher*

*Advisor of Institut of the Musicsciences from  
the Hungarian Academie of Science  
teacher of the Franz Liszt Musicakademie*

# A KÓNYA (KONTSER/KONCSER) CSALÁD

(Tabella genealogiae-Family tree-Stammbaum-Arbre généalogique-Albero genealogico)

## SZÜLŐI ÁGAK:

### ANYAI

#### DÉDSZÜLŐK:

nemes DOMA JÓZSEF - KISS ROZÁLIA

#### NAGYSZÜLŐK:

DOMA JÓZSEF - SÁMSON ESZTER

### APAI

#### DÉDSZÜLŐK:

KONTSER (!) ISTVÁN - MOLNÁR BORBÁLA

#### NAGYSZÜLŐK:

KONCSER (!) IMRE - ZÁMOLYI ROZÁLIA

## SZÜLŐK:

### ANYA:

DOMA RÓZA

### APA:

KONCSER ISTVÁN

**KÓNYA LAJOS** (1936/37-től, előtte **KONCSER**) író-költő  
(Felsőgalla, 1914. nov. 2. – Budapest, 1972. júl. 13.) Kossuth díj: 1950, 1953

**KONCSER GÉZA**  
**KONCSER EDIT**  
**KONCSER BÉLA**

**KÓNYA ISTVÁN** (1941/1942-től, előtte **KONCSER**)

(hegedűkészítő mester)

(Felsőgalla, 1919. május 1. – Baj, 1999. június 15.)

**STEFANO CONIA**  
(Felsőgalla, 1946. jan. 10.)

**Stefano Conia** (1973)  
**Eva Conia** (1974–1999)

**KÓNYA LAJOS BÉLA**  
(Tatabánya, 1948. július 15.)

**Kónya Ilona** (1975)  
**ifj. Kónya Lajos** (1977)  
**Kónya Kata** (1983)

# LA FAMIGLIA KÓNYA (KONTSER/KONCSER)

(Tabella genealogiae-Family tree-Stammbaum-Arbre généalogique-Albero genealogico)

## RAMO GENITORI:

**MADRE**

**PADRE**

**BISNONNI:**

„Don” JÓZSEF DOMA - KISS ROZÁLIA

**BISNONNI:**

KONTSER (!) ISTVÁN - MOLNÁR BORBÁLA

**NONNI:**

DOMA JÓZSEF - SÁMSON ESZTER

**NONNI:**

KONCSER (!) IMRE - ZÁMOLYI ROZÁLIA

## GENITORI:

**MADRE:**

DOMA RÓZA

**PADRE:**

KONCSER ISTVÁN

**KONCSER (dal 1936–37) KÓNYA LAJOS (poeta)**

(Felsőgalla, 2. 11. 1914. - Budapest, 13. 7. 1972.) Premio Kossuth 1950, 1953

KONCSER GÉZA

KONCSER EDIT

KONCSER BÉLA

**KÓNYA ISTVÁN (dal 1941–1942) (prima KONCSER)**

(Maestro Liutaio)

(Felsőgalla, 1. maggio 1919–1999.

**KÓNYA ISTVÁN (STEFANO CONIA)**

(Felsőgalla, 10. 01. 1946.)

**KÓNYA LAJOS BÉLA**

(Tatabánya, 15. 07. 1948.)

**Kónya Stefano „Il giovane” (1973)**

Kónya Éva (1974–1999)

**Kónya Ilona (1975)**

**Kónya Lajos (1977)**

**Kónya Kata (1983)**





KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE

LA PROVINCIA DI KOMÁROM-ESZTERGOM

KOMÁROM-ESZTERGOM COUNTY



Komárom-Esztergom vármegye, Magyarország legkisebb, mindössze 2 251 km<sup>2</sup> területű megyéje. Mégis megtalálható itt minden természeti szépség, amit általában az emberek keresnek, csodálnak, és nagy távolságokat hajlandók bejárni, csak láthassák. Hegyei: a Bakonyalja, a bársonyos dombok, a Gerecse, a Vértes, a Pilis és a Visegrádi-hegység. Vannak itt síkságok, folyók, tavak. A megye székhelye: Tatabánya.

Több Komárom-Esztergom megyei városban, Tatán, Komáromban, Igmádon, Esztergomban

híres hévizek is találhatók. Várai az ország életében valamikor fontos szerepet töltöttek be: Esztergom, Tata, Komárom, Igmánd, Gesztes és Vitányvár. A várak közül több napjainkban is jó állapotban van, néhány közülük látogatható is.

Esztergomban van Magyarország legnagyobb temploma, a római Szt. Péter-bazilika mintájára épített Esztergom-Budapest érsekségi székesegyház. Kupolája 106 m magas. Alapjai az 1001-12 között emelt egykori templom kövein nyugsznak.



AZ ESZTERGOMI BAZILIKA

LA BASILICA DI ESZTERGOM

THE CATHEDRAL OF ESZTERGOM



TURUL • IL MONUMENTO „TURUL” • THE TURUL

A megyét északon a Duna határolja, mely egyben országhatár is. (A megye korábban tovább folytatódott északra, de ez a terület ma már Szlovákiához tartozik. Tatabányát elsősorban a szénbányászat segítette a fejlődésében és főként erre épült a város ipara is. A megyében a gépipar, a vegyipar, az építőipar, a szénbányászat és a mezőgazdaság egyaránt megtalálható, közülük a szénbányászat jelenleg jelentősen visszafejlődött. A terület szénbányászata mindinkább Fejér megye irányába tolódik el. A mezőgazdaságát elsősorban az állattartás, a kukoricatermelés (Környe, Bábolna), a szőlőtermesztés (Neszmély), és a malomipar (Komárom) jellemzi; elsősorban a nagyobb mezőgazdasági vállalati gazdaságok vitték messze hírét a megye mezőgazdaságának.

A megye székhelye, Tatabánya város 1997-ben volt ötven éves. A Bécs-Budapest autópálya mentén terül el. Ötven évvel ezelőtt négy település (Alsógalla, Felsőgalla, Bánhida, Tatabánya) egye-



sítésével vált várossá. Azóta új lakótelepek épültek: Dózsakert, Bánhidai lakótelep, Újváros, Kertváros, Gál lakótelep. A mai város mintegy kétszer annyi lakónak ad otthont, mint megalakulásakor. Két hegység között, a Vértes és a Gerecse völgyében helyezkedik el 14 km hosszú, keskeny sávban. A Gerecse déli felén fehér mészkő szikláival már messziről felrűnik a Tata irányából autópályán közeledő utazóknak. Ennek a hegységnek az oldalában van a Szelim-barlang, annak tetején Európa legnagyobb madárszobrával. Ez nevezetes madár, a Turul, melyet a millenáris ünnepek alkalmából 1896-ban állítottak fel. A hatalmas, 14 m-es szárnyátméréssel rendelkező bronzmadár Donáth Gyula szobrászművész alkotása.

A környéken több százezer éves élő ember. Vértesszőlőson ősziázezer éves előember csontmaradványait és lakhelyét tárták fel 1963-ban. Ez a jelenlegi legrégebbi európai ősemberi település. Úgy tartják, hogy itt, a két hegy közötti síkságon küzdöttek meg győztesen a honfoglaló magyarok a szláv Szvatopluk seregeivel.

A városban színház, közművelődési intézmények, szimfonikus és fúvós zenekarok, zeneiskolák, általános iskolák (18), gimnáziumok (2), szakközépiskolák (6) és főiskola is működik. Egyéb létesítményei, közintézményei közül a levéltár, a múzeum, a könyvtárhálózat, a mozi, a műjégpálya, a sportcsarnok, a stadion és az uszoda említésre érdemes.

Ebben a városban kezdte csaknem fél évszázaddal ezelőtt munkásságát a Kónya család, és munkájuk eredményeként itt fejlődött ki a mai magyarországi hegedűkészítés egyik központja. Ennek a városnak „szerelmese” Kónya Lajos, aki mindenkor szívesen és szeretettel beszél erről a városról s a környezőről.

TURUL  
IL MONUMENTO „TURUL”  
THE TURUL



La provincia di Komárom-Esztergom é la piú piccola d'Ungheria. Tuttavia ci si può trovare tutto il bello che la natura sa offrire, e la gente é disposta a venire anche da lontano pur di vederla e di ammirarla. Le montagne sono: il Bakonyalja, le colline di Bársonyos, il Gerecse, il Vértes, il Pilis e poi il Visegrád. Si trovano qui pianure, fiumi, laghi. In varie località, come in Tata, Komárom, Igmánd ed Esztergom sgorga l'acqua termale. I castelli di Esztergom, Tata, Komárom, Igmánd, Gesztes e Vitény hanno avuto un ruolo importante nella nazione. Molte di queste fortezze sono in buone condizioni e quindi visitabili. In Esztergom si trova la chiesa piú grande d'Ungheria.

Il confine a nord della provincia é il Danubio, lo stesso confine di oggi (prima di Trianon la provincia si prolungava piú a nord, oltre il fiume, ma ora tale territorio fa parte della Slovacchia). Lo sviluppo di Tatabánya si é basato ed é stato costruito sulle miniere di carbone. Oggi dominanti sono l'industria meccanica, chimica, l'edilizia, la produzione del carbone e l'agricoltura. L'esaurimento dei giacimenti vede però attualmente spostare gli scavi verso la provincia Fejér.



KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE ÉS TATABÁNYA CÍMERE  
STEMMA DELLA PROV. DI KOMÁROM E TATABÁNYA



L'agricoltura ora é caratterizzata principalmente dall'allevamento del bestiame, dalla produzione di mais (Környe, Bábolna), dalla viticoltura (Neszmély), dall'attività dei mulini (Komárom); le grandi aziende esistenti nella provincia hanno reso famosa l'agricoltura da tempo.



TATAI VÁR  
IL CASTELLO DI TATA  
THE CASTLE OF TATA



TATABÁNYA/DÓZSAKERT  
IL QUARTIERE „DÓZSAKERT”  
SUBURB OF TATABÁNYA „DÓZSAKERT”

Sede della provincia é Tatabánya che, nel 1997, ha compiuto mezzo secolo di vita. E' situata lungo l'autostrada Vienna - Budapest. Cinquanta anni fa quattro paesi (Alsógalla, Felsőgalla, Bánhida, Tatabánya) si sono unificati per formare il capoluogo. Da allora sono stati costruiti diversi quartieri: Dózsakert, Bánhidai Lakótelep, Újváros, Kertváros, Gál Lakótelep. Oggi la città ha raddoppiato la cittadinanza di un tempo, si allunga per Km 14 tra due colline, nella valle del Vértes e Gerecse. Le rocce calcaree del Gerecse, dal lato sud, si notano dall'autostrada provenendo da Tata.

Nella parte vertiginosa di questo monte si trova la grotta di Szelim, mentre in cima si può am-



TATA/TÖRÖKFÜRDŐ  
IL BAGNO TURCO DI TATA  
TURKISH BATH OF TATA

mirare la statua pennuta più grande d'Europa, il Turul. E' stata realizzata in bronzo, in occasione del millennio dell'Ungheria, ed é opera dello scultore Gyula Donath.

L'uomo vive qui da più centinaia di anni. In Vertesszőlős hanno scoperto i resti ossei di un uomo preistorico di cinquecentomila anni fa nel suo rifugio. E' qui che le truppe magiare hanno battuto l'esercito slavo di Szvatopluk. In questa città si concentrano istituzioni culturali, teatri, scuole, orchestre, museo, biblioteche, complessi sportivi di rilievo come lo stadio, le piscine ed il campo di pattinaggio.

Da questa città inizia e si sviluppa l'attività liutaria della famiglia Kónya, diventando uno dei centri della liuteria magiara. Kónya Lajos é molto affezionato a questo luogo, del quale parla sempre volentieri e con dedizione, decantandone le bellezze del paesaggio, dalla campagna, del centro.



TATA/HARANGLÁB  
IL CAMPANILE DI TATA  
THE BELL TOWER OF TATA



TATABÁNYA/TURUL

IL FALCO PATRIOTTICO UNGHERESE „TURUL”

THE PATRIOTIC HUNGARIAN EAGLE “TURUL”



DUNA AZ ESZTERGOMI VÁRBÓL

IL DANUBIO DAL CASTELLO DI  
ESZTERGOM

DANUBE FROM THE CASTLE OF  
ESZTERGOM

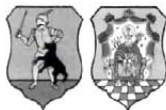


TATABÁNYA-KÖZPONT

IL CENTRO DI TATABÁNYA

TATABÁNYA CENTRE





KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYE ÉS TATABÁNYA  
LA PROVINCIA DI KOMÁROM-ESZTERGOM  
KOMÁROM-ESZTERGOM COUNTY AND TATABÁNYA (ABOVE)

Komárom-Esztergom county is Hungary's smallest county. Nevertheless, the natural beauty offered by the zone is such that people travel from far and wide to admire it. Its mountains include: the Bakonyja, the Bársonyos hills, the Gerecse, the Vértes, the Pilis and the Visegrád. There are also lowlands, rivers and lakes and well-known thermal springs in Tata, Komárom, Esztergom and Igmánd. The castles situated in Tata, Komárom, Igmánd Gésztes and Vitény once played an important role in the history of the nation. Most of the castles are in good condition and can still be visited today. Hungary's largest cathedral is situated in Esztergom.

The county is bordered on the north by the Danube. Before the pact of Trianon the county continued further northward but now this territory belongs to Slovenia.

Tatabánya owes its development to the coal-mining industry. Today the town's main industries are mechanics, chemicals, coal production, building and agriculture. The depletion of the coal beds has led to the opening of new mines in the adjoining county of Fejér. Agriculture is mainly centered around cattle raising, corn fields (Környe, Bábolna), vineyards (Neszmély) and the milling industry (Komárom). The county has a wide reputation for agriculture owing to its large farms.



A TATAI VÁR  
IL CASTELLO DI TATA  
THE CASTLE OF TATA



In 1997 the country's capital, Tatabánya, celebrated its 50 year jubilee. Fifty years ago the four villages Alsógalla, Felsőgalla, Bánhida and Tatabánya united to make up today's capital. Since then, various suburbs have grown up around the town: Dózsakert, Bánhida, Újváros, Kertváros and Gál. Since the time of its foundation the town's population has doubled. The town is situated along the freeway from Vienna to Budapest. It lies in a valley between the Vértes and Gerecse mountains, running for 14 kilometers.

The white limestone on the southern side of Mt. Gerecse can be seen from the freeway traveling from Tata. On this mountain one finds the Szelim cave and the "Turul", the largest bird-statue of Europe, can be admired on top of the mountain. Made from bronze, it was sculptured for the jubilee of Hungary's millennium by Gyula Donath.

Human beings have lived in this area for thousands of years. In Vértesszőllős the bones and remains of the dwelling places of prehistoric man were found dating to five hundred thousand years ago.

Here in the lowlands the Hungarian troupes defeated the Yugoslavian army headed by Szvatoptluk.

In the town there are cultural institutes, theaters, schools, orchestras, a museum, libraries and important sport centers such as the stadium, swimming pools and skating rink.

The violinmaking activity of the Kónya family began in this city, and it has become one of the major centers of Hungarian violinmaking. Kónya Lajos is particularly fond of Tatabánya and he speaks willingly of its natural beauty, countryside and town center.



A BÁNHIDAI CSATA (FESZTY ÁRPÁD FESTMÉNYE) • LA BATTAGLIA DI BÁNHIDA (OPERA DI FESZTY ÁRPÁD)

BATTLE BY BÁNHIDA (PART PAINTED BY ÁRPÁD FESZTY)



# CREMONA ÉS KÖRNYÉKE

## „CREMONA-TURIZMUS-HEGEDŰ” (APT)

Cremona, mint turistákat csalogató tényező az utóbbi években előtérbe került múltjával, művészetével, kulturális hagyományaival. Szülőhelye ez a város Stradivarinak, Monteverdinek, Campi és Sofonisba Anguisolának.

Cremona a „nagy torony” városa. Minden erejével azon van, hogy vendégszerető, gazdag programokat nyújtó város képét alakítsa ki magáról.

Cremona a hegedűkészítésben jelenleg is élen jár. (A hegedűkészítés a gomblyukába tűzött virág.)

Nem elég azonban a hegedűkészítésnek csupán a múltjáról, Amatról, Stradivariról, és Guarneriról beszélni, velük kell kézen fogva járni a jelenben is.

A hegedű és az alkímia varázsa, és az elegáns hangszerek melódiai virágoztatták fel és tartják életben azokat a művészeti vállalkozásokat, amelyek Cremonát választották hazájuknak.

Igazán szép látványt nyújtanak az ablakokban sütkérező, ragyogóra érő, lakkozás alatt lévő hangszerek. A patinás épületek mélyén megbújó műhelyek olyanok, mint a templomok szentélyei, amelyekben az ipar, a szakma megszentelődik, művészetté válik. Az egykori Cremonában

születő, rügyező, kibimbózó alkotó tevékenység napjainkra teljes pompájában felvirágzó művészetté vált. Olyan egyedülálló hivatás ez, amely nemcsak a világpiacra jelentős, hanem a város számára is kiemelkedő fontosságú, miközben nagy figyelmet szentel arra is, hogy Antonio Stradivari nemes művészi hagyományait híven megőrizze. A cremonai hegedűkészítők hitvallásának, lelkes munkásságának bizonyítéka bontakozik ki napjaink zeneművészetében. A különböző előadásokkal, hangversenyekkel párhuzamosan a turisták megtalálhatják ebben a megyében a néphagyományokat, és más művészeteket is. Az olyan nagy kiállítások, mint a „Le immagini del Sentire”, a „Tesori della Postumia”, vagy a „Bruegel e Bruegel” kiállítás Cremonát sokak szemében olyan fontos központtá teszik, akik nemcsak a múlt, hanem a jelen, napjaink művészetét is értik, kedvelik, értékelik.

A zenei hagyományok mellett a jelentős festőművészek is otthonra leltek itt a múltban, de napjainkban is. A Ponchielli színházon kívül kiemelkedik Calmaggione, Soresina, Casalbuttano és Romanengo a maga rendezvényeivel, színházaival.



A Hegedűkészítő (Hangszerkészítő) Iskola életében és továbbfejlődésében fontos szerepet tölt be a Triennale, melyet Amati, Stradivari és Guarneri szellemében rendeznek rendszeres időközökben.

Mindezen kezdeményezések mellett azonban Cremona és környékének vendégszeretete a maga konyhaművészetével összhangban él, és karöltve halad a kultúrával és a szórakozással.

Cremona mellett természetesen vannak más városok és egyéb rendezvények, amelyek felidéznek a varázslatos múltat egy-egy olyan gondtalan, vidám ünnep keretében, mint a Palio di Isola Dovarese, az Appuntamento storico, vagy a „cremonai torony fesztivál”, a Festa del Torrione di Cremona is.

A vendégszeretet sok egyébben is megnyilvánul. Nem feledkezhetünk meg a gazdagon megpakolt asztalokról és az ételek pompás ízeiről.

Az ünnepek az őszi időszakban érnek a tetőpontjukra. A rendezvények, fesztiválok szervezője és hírvérője az „Azienda di Promozione Turistica del Cremonese” turisztikai (idegenforgalmi) hivatal, s ez szorosan együttműködik a városi és megyei szervezetekkel.

„A torony városa” ma már nyilvánvalóan a művészetek és a turisták városa, amely a Pó folyó turizmusával együtt, mindennapi életét a minőségi turizmusra alapítja.

Aki Cremonában jár, jó alkalmat talál arra, hogy megismerje a város vendégszeretetén kívül annak művészeti értékeit és lakói bensőséges vendégszeretét.

1999-04-21

*Avv. Alfeo Garini  
Presidente APT del Cremonese*





## AZLENDIA DI PROMOZIONE TURISTICA DEL CREMONESE

Patria di Antonio Stradivari e Claudio Monteverdi, ma anche capitale dell'arte con i Campi e Sofonisba Anguissola, Cremona negli ultimi anni ha fatto della propria tradizione culturale un biglietto da visita per il turismo.

La città del Torrazzo sta ottimizzando le sue forze per offrirsi come esempio di città ospitale e ricca di attrattive.

Cremona ha fatto della liuteria il suo fiore all'occhiello.

Parlare di tradizione liutaria non vuole dire guardare solo al passato con Stradivari, gli Amati ed i Guarneri, ma toccare con mano il presente.

La magia del violino e l'alchimia che sottostà alle doti melodiche dell'elegante strumento sono infatti rinverdite e proseguite dalle numerosissime botteghe artigiane che hanno scelto la città di Cremona come patria d'elezione.

I violini alla finestra, le pazienti fasi di verniciatura destinate a dar corpo e voce ai celebri strumenti sono questi solo alcuni dei segni che si scorgono nelle mille botteghe dei liutai cremonesi, veri templi di un artigianato destinato a farsi arte.

La fiorente attività liutaria della città di Cremona rende visibile ed unica una professione artigiana che ha la forza di mantenersi competitiva su un mercato esigente ed al tempo stesso è attenta a non tradire i dettami di Antonio Stradivari, re dei liutai.

La vivacità artigiana dei liutai cremonesi è testimone di una passione e di un mestiere che sfocia nell'arte della musica.

I grandi eventi della cultura aulica vanno di pari passo con gli appuntamenti della tradizione popolare e folclorica di un territorio ricco di storia e di arte.

Le grandi mostre, da quella de La immagini del Sentire ai Tesori della Postumia fino alla recentissima esposizione dei Bruegel e Breugel, fanno di Cremona un punto di riferimento per quanti considerano l'arte un mezzo per scoprire non solo il passato ma anche il presente.

E se i segni lasciati dai grandi pittori del passato trovano un loro luogo di celebrazione nelle mo-

stre, la tradizione musicale della città di Stradivari e Monteverdi è resa viva ed attuale dall'attività del Teatro Ponchielli e dalle sale di spettacolo di Calmaggione, Soresina, Casalbuttano e Romanengo che, con le loro stagioni, esaltano lo spettacolo dal vivo: il melodramma, i concerti, la prosa e la danza.

L'Ente Triennale si occupa invece di proseguire e rafforzare la grande scuola liutaria, inaugurata da Stradivari, dagli Amati, dai Guarneri e dal Guarneri del Gesù.

Al fianco di queste iniziative, l'ospitalità di Cremona e del suo territorio si concretizza in un nutrito cartellone di eventi in cui i grandi appuntamenti della tradizione popolare mettono d'accordo cultura, gastronomia, divertimento ed intrattenimento.

Il Palio di Isola Dovesa, l'Appuntamento storico di Pizzighettone, la Festa del Torrone di Cremona, ma anche i Carnevali della provincia, le sagre e le fiere rievocano un passato magico e fantastico nella cornice allegra e spensierata della festa.

È siccome l'ospitalità si nota anche a tavola, non si può non citare le Tavole Suntuose nella Terra di Stradivari, manifestazione che nei mesi autunnali apre lo scrigno dell'antica sapienza culinaria cremonese.

In tanta abbondanza di iniziative ed eventi, l'Azienda di Promozione Turistica del Cremonese agisce come punto di raccordo e divulgazione verso l'esterno, contribuendo d'intesa con Comune e Provincia all'organizzazione degli eventi.

La vocazione culturale ed artistica della città del Torrazzo è ormai una realtà, dai grandi numeri, esaltando anche il turismo sul Po.

L'ospitalità cremonese avrà occasione di confermare la propria tradizione e la città di far conoscere le sue bellezze artistiche nonché i sapori ed il calore della sua gente.

**Avv. Alfeo Garini**  
**Presidente APT del Cremonese**

Homeland of Antonio Stradivari and Claudio Monteverdi, but also a capital of fine arts with the Campi painters and Sofonisba Anguissola, Cremona has recently begun using its cultural patrimony as a tourist attraction.

The city with the bell tower is now making the most of its potentials to offer hospitality and a wealth of attractions.

Violinmaking has become the pride and joy of Cremona.

When referring to the violinmaking tradition one not only looks back on the past of Stradivari, the Amatis and the Guarneris, but one literally touches the present as well.

The magic of the violin and the alchemy underlying the melodic qualities of the elegant instrument have flowered once again, continuing in the numerous artisan workshops that have chosen Cremona as their Homeland.

The violins hanging in the window, the patient phases of varnishing destined to give body and voice to the famous instruments, are only a few of the signs present in the many workshops of Cremonese violinmaking, temples of a craft destined to become an art.

The florid violinmaking activity in Cremona demonstrates a visible and unique craft with the strength of remaining competitive in a demanding market, at the same time carefully preserving the precepts of Antonio Stradivari, king of violinmaking.

The spirit of the Cremonese violinmakers is a testimony of their passion and of a profession debauching in a musical art.

The great events of the Golden Period culture developed alongside a folkloristic tradition of a territory rich in history and art.

The important exhibitions, from "Images of the Senses" to the "Treasures of Postumia" as well as the recent exposition "Bruegel and Breugel" have made Cremona a reference point for all of those considering art as a means of discovering, not only the past, but also the present.

While the traces left by the great painters of the past find their celebration in exhibitions, the

musical tradition of the city of Stradivari and Monteverdi comes alive and is modernised in the performances organised by the Ponchielli Theatre and the theatres of Casalmaggiore, Soresina, Casalbuttano and Romanengo that include melodrama, concerts, theatre and dance in their musical seasons.

The task of the Triennial Organisation is to reinforce and uphold the tradition of the great violinmaking school, inaugurated by Stradivari, the Amatis, the Guarneris and Guarneri del Gesù.

Alongside these initiatives, the hospitality offered by Cremona and its surrounding territory is manifested in a rich list of events where important appointments of popular tradition unite culture, gastronomy, fun and entertainment.

The Horse Race of Isola Dovarese, the "Historical Appointment" of Pizzighettone, the "Nougat Festival" of Cremona and the Carnival festivities in the surrounding countryside, as well as the festivals and fairs, all conjure a magical and fantastic past inside a merry and lighthearted atmosphere of the festival.

And since hospitality is manifested at the table as well, it would be impossible not to cite the "sumptuous Tables" in the land of Stradivari, a festival which is the jewel of antique Cremonese culinary tradition.

In such an abundance of initiatives and events, the Cremonese Tourist Bureau acts as a point of connection and divulgation for the public, helping to organise and collaborating with the Council and Provincial Administration.

The cultural and artistic vocations of the city with the bell tower, have become a growing reality which have obliged Cremona to offer a tourism of quality, exalting the tourism surrounding the Po River.

Cremonese hospitality confirms its own past tradition, offering its artistic beauties and flavours together with the warmth of its people.

**Dr. Alfeo Garini**  
**Presidente A.P.T.**



# IDŐSEBB KÓNYA ISTVÁN

1919–1999



Kónya (Kontser/Koncser) István 1919. május 1-jén Felsőgallán látta meg a napvilágot. Régi iparos családból származik. Nagyszülei malomtulajdonosok, édesapja férfiszabóként dolgozott. A családban rajta kívül még négy testvére volt, három fiú és egy leány. (A családfát a szöveg közti ábrán láthatjuk.) Nagy szegénységben éltek, mert egy keresetre sokan voltak, másrészt meg mivel a korabeli Magyarországon kevés volt a munkalehetőség. Ezért azután a Koncser család sokat vándorolt, csaknem a fél Dunántúlt bejárták.

Az iskolaévekről Kónya Lajos – az író-költő idősebb testvér – így emlékezik vissza:

„Pityu már elvégezte az iskolát, nagy gond ez apámnak-anyámnak. Tanulni, ha akarna is, nehezen tanulhatna tovább, inasnak kellene adni, de hová, kihez, milyen szakmára? Papa ismeri a környék iparosait, s így a helyzetet is. Helyben

csak cipész akad rajta kívül, ahhoz Pityunak nincs kedve. Pityu rádiókat javít faluszerzte, gépek és szerkezetek iránt érdeklődik, sőt hegedűkészítéssel is megpróbálkozik...”

Eddig az írói visszaemlékezés, amelyből a továbbiakban megtudhatjuk, hogy Kónya (akkor még Koncser) István 14–15 évesen csinálta az első hegedűjét.

Ekkortájt Magyarország lakossága is az 1929–33-as nagy gazdasági világválság megpróbáltatásait viselte.

Így azután jobb lehetőség nem lévén, Istvánt a polgári iskola elvégzése után beadták szülei egy lakatoshoz inasnak. Onnan azonban nagyon hamar megszökött. Valahogy nem tudott megbárátkozni ezzel a munkával, no meg azzal a bánásmóddal, ahogy abban az időben abban a műhelyben az inasokat kezelték.



BALRÓL JOBBRA: LAJOS, GÉZA, DOMA ROZÁLIA, KONCSER ISTVÁN ÉS AZ IFJ. ISTVÁN

DA SINISTRA A DESTRA

FROM LEFT TO THE: LAJOS, GÉZA, ROZALIA DOMA, ISTVÁN KONCSER AND ISTVÁN

Közben visszaköltözött a család Felsőgallára, de a családfőnek munkája továbbra sem akadt. Sok helyen próbálkozott idehaza, végül még Franciaországban is szerencsét próbált. Odakint azután új reményekkel, több munkalehetőség akadt. A családfő után most már az egész család felkerekedett és úgy látszott, minden rendbe jön. Volt munka, a keresetből emberi módon meg lehetett élni és még valamennyit félre is rethettek a nehezebb napokra. A Mama is megnyugodhatott volna, mert valamennyi gyerekének jutott már minden napra elegendő étel. Most azonban a honvágy gyötörte mindinkább a családtagokat, de főként az édesanyjukat. Nem tudott megbárátkozni az idegen környezettel és egyre csak azt hajtogatta, hogy „nem akarok idegen földön meghalni”.

(Honnan is tudhatta volna szegény Doma Róza – az akkor még 37 évet sem élt Mama –, hogy mennyi szenvedés vár később rá és családtagjaira, hosszú évtizedekig a saját hazájában.)

Nem volt hát mit tenni, mindannyian hazajörtek. István később Budapesten is több helyen próbált munkát keresni, hiába. Az akkortájt Tata-bányán induló építésknél dolgozott az öccsével együtt, de nehéz volt az éhbérnek is aligha nevezhető keresetet elviselni. Itthon hát ismét elkezdődtek a problémák, a mindennapos gondok, a nélkülözés, a munkanélküliség. Mivel a sok száját az édesapa nem volt képes élelemmel ellátni, írtak ismét a francia rokonoknak, hogy



BÁNYÁSZKÉNT  
IL MINATORE  
AS A MINER

tudnának-e két fiúnak munkát. A rokonok segítettek munkát találni, így a két testvér felkerekedett hát és István, Géza öccsével a család franciaországi rokonaihoz utazott. 1936-or írtak ekkor István egy Lens melletti bányában dolgozott lengyel, német és angol munkásokkal. Géza öccse egy hentesnél kapott munkát, mint kihordófiú.

Jól kerestek, és az itthoniakat is tudták anyagiilag támogatni. Most azonban a történelem szólt közbe. 1939-ben kitört a II. világháború és mint külföldieknek, el kellett hagyniuk Franciaországot. Kerékpárral jöttek haza télidőben, hogy ne kelljen az útra költeni és később legyen majd itthon valamilyen „jármű”, ami akkoriban ezen a tájon bizony igen-igen nagy kincsnek számított.

Alig valamivel később Koncser István huszonkét évesen megkapta a katonai behívóját. A magyar hadseregben a bevonulást követően, mint távírász szolgált a háború alatt. A háborús



KERÉKPÁRRAL 1936-BAN  
CON LA BICICLETTA NEL 1936  
WITH A BIKE IN 1936

borzalmakat sikerült szerencsésen átvészelnie. Még a hadifogságot is sikerült némi kockázattal és ügyességgel kikerülni. Igaz, nem volt ez azért ilyen egyszerű, mert őt is elfogták ugyan a szovjet csapatok, de röviddel az elfogatás után, sikerült még az országból való elhurcolása előtt megszöknie.

1943 után fényképészként tanult és szakmunkás vizsgát is tett. Első házasságát 1944-ben kötötte Bodor Ilonával, aki bányász családból származott. Később megszerezte a mestervizsgát is és önálló fényképész műtermet nyitott. Az üzlet jól ment, tisztességesen megélték belőle.

1946. január 10-én megszületett az első gyermek, István fiúk. Kónya István szorgalmas, jókezü mester volt. A megrendelők szerették, munkája volt bőven, így azután a fényképész szakmából jól megélték.

1948. július 15-én ismét fiuk született, Lajos Béla. Azért kapott kettős nevet, mert Kónya István két fiútestvére, a legkisebb és a legidősebb ezt a két keresztnévet viselték.

A környéken elismert Kónya István fényképész mester nemsokára megvette az első autóját, ami abban az időben igen nagy dolog volt Magyarországon. (Még a Franciaországból 1939-ben hazahozott kerékpárnál is sokkal inkább feltűnhetett.)

Vettek Balatonfüreden egy kúriát présházzal, amihez két hold szőlő is tartozott. Ez a gyarapo-

dás szemet szúrta a háború után a koalíciós kormányt felváltó kommunista rendszerben és néhány rosszindulatú helybéli „kiskirály” innen-onnan elkezdte kritizálni, piszkálni. Nagyon vad idők voltak azok, és ennél kisebb dolgokért is tűntek el emberek, sokszor még minden különösebb látható ok nélkül is. Koholt vádak alapján sok év börtönbüntetést is kiszabhattak, sokan ártatlanul szenvedtek halálbüntetést. Cudar idők jártak mifelénk.

Így azután Kónya István a fejébe vette, hogy ő ebben a rendszerben tovább nem dolgozik, erre a világra nem nevel gyermekeket. Elhatározta, hogy a családdal külföldre távozik. Apósa próbálta lebeszélni, de minden hiába. Akkor ugyan már zártak voltak a határok, de úgy gondolta, hogy neki sikerülni fog kijutnia az országból.

Mindenüket eladták, elosztogatták, megszervezték a „szökést”. Sajnos a határátlépést segítő ismerős ember (félig-meddig rokon), elárulta őket és az országhatáron már elbújva várták valamennyiüket a határőrök.

Letartóztatás, kihallgatások sora, majd öt éves börtönbüntetés következett. A család, a feleség és a két kicsiny fiú ugyan hazamehetett, de hová? A feleség nem kapott munkát, így a gyerekekkel a szülőknél húzódtak meg.

Az idős Bodor nagypapa egyetlen szükös nyugdíjából élték, s bizony sokszor nagy nehézségek között. Szomorú évek következtek. Legjobban



BALATONFÜREDEN  
IN BALATONFÜRED  
IN BALATONFÜRED



NAGYPAPA ÉS UNOKÁI: KONCSER ISTVÁN / LAJOS ÉS EDIT

IL NONNO CON I NIPOTINI LAJOS E EDIT

THE GRANDFATHER AND HIS GRANDCHILDREN: ISTVÁN KONCSER, ISTVÁN, LAJOS

talán a két kislíúnak hiányzott az édesapa, mert még nagyon kicsik voltak és nélküle nem volt – nem is lehetett – meg számukra a mindennapok szerető biztonsága.

Kónya István a börtönt nagyon nehezen tűrte, és szinte állandóan a szőkés foglalkoztatta. Kétszer is megszökött a szigorúan őrzött börtönből, de mindkét alkalommal csak rövid időre sikerült visszanyerni a szabadságát. Újra meg újra elfogták és ismét visszakerült a börtönbe. Ezekért a szökésekért újabb 2-2 évet kapott és így azután az otthon maradtak helyére elkeverítődően reménytelenül vált. A felesége nem tudta már tovább várni.

1956-ban azután sokak számára váratlanul megváltozott a politikai helyzet, új remények születtek Magyarországon. A politikai foglyok egy része visszanyerte szabadságát, amnesztiát kaptak. Így azután 1956 nyarán/nyárvégén Kónya István is kiszabadult végre a börtönből.

Amikor 1956 nyárutóján Kónya István kiszabadult a rabságból, egy szál ruhában, kismizmivel állt a nagyvilágban. Nemigen jutott eszébe senkinek, hogy valamit is visszaadjon a néhány éve elosztogatott dolgai közül, vagy bármiben is segítségére legyen.

Végül azután egy másod-unokatestvér férje mégiscsak adott neki egy műtermi fényképezőgépet és azzal kezdte el járni Balatonfüreden és környékén az iskolákat, és megint a fényképezés tette lehetővé az élet újrajrkezését.

Még 1956 nyárvégére elkérte a gyerekeket nyaralásra a feleségétől, aki azonban csak a kis Istvánt adta oda. A papa aztán a kislíút nem is engedte vissza az időközben új családot alapító édesanyjához. Pereskedés kezdődött a gyerekek hivatalos elhelyezéséért.

A bíróság a kis Istvánt véglegesen az édesapjánál hagyta, Lajost pedig az édesanyjánál. Közben 1956-ban kitört a forradalom, de Kónya István ekkor már nem gondolt távozásra. Részben nem akarta a másik gyereket elhagyni, részben sokakkal ő is abban reménykedett, hogy a történetek után már csak jobb jöhet. Igaz sokan voltak, akik már ekkor sem bíztak a jobb jövőben és százcezával hagyták el az országot, Kónya István maradt.

A fotózás most ismét bevált, kezdtek megint jól menni a dolgok. Rendes műtermet nyitott Tatabányán (Újvárosban), közben újra kezdte a gyermek-elhelyezési pert, amit végül meg is nyert. Ekkor ő is újra nőült, mert ő is és a líúk is igényelték a családias körülményeket, a szeretetet, no meg a szorgos női munkát.

Második felesége, Tarr Erzsébet, szintén egy sokgyerekes hányász családból származott. Szorgos munkával, gondos szeretettel helyreállt a Kónya család élete.



KONCSER CSALÁD. GÉZA, LAJOS, ISTVÁN ALSÓ SORBAN: BÉLA, MAMMA, PAPA, EDIT

LA FAMILIA KONCSER GÉZA, LAJOS, ISTVÁN, SOTTO: BÉLA, MAMMA, PAPA, EDIT

THE KONCSER FAMILY: GÉZA, LAJOS, ISTVÁN, DOWNER ROW: BÉLA, MUM, DADDY, EDIT





A történelem azonban megint közbeszólt. A kezdeti engedékenység után a Kádár rendszer ismét szigorodni kezdett és megindult az országban a szövetkeztetés. A mezőgazdasággal párhuzamosan elkezdtek az iparosokat is jószóval/erőszakkal szövetkezetekbe kényszeríteni. Az alig talpraálló Kónya István ismét nagy kihívás elé került. A szövetkezetben egyenlődsdi uralkodott. Nem azt nézték, ki mennyit és hogyan dolgozik, hanem azt, hogy kinek mi a beosztása, pozíciója. A segéd, a mester a beosztásának megfelelően egyforma fizetést kapott. A mindig szorgalmas, törekvő Kónya István új megoldást keresett. 1959-ben egy abaújszántói barátjától megtudta, hogy ott adnak kisipari működési engedélyeket és úgy határozott, hogy megpróbál így újra önálló műtermet szerezni. Rövid töprengés után ismét költözött a család. Abaújszántó akkor járási székhely volt és a környékről sok emberrel nagy piaciak voltak.

A fényképezést fellendült, ez köszönhető az akkoriban bevezetett kötelező személyi igazolvá-

nyoknak, de vidéken az esküvők, a bérálás, az első áldozás stb. nagy események, s az ezeket megörökítő fényképezés igen jól jövedelmez. Kónya István pedig a legjobb fényképész volt a környéken. Így azután bár a család előbb albérletben lakott, majd nagyon hamar megvehettek egy családi házat. Nemsokára jutott már autóra is, egy öreg Austin képeben. Most már harmadszor állt talpra szinte a semmiből Kónya István.

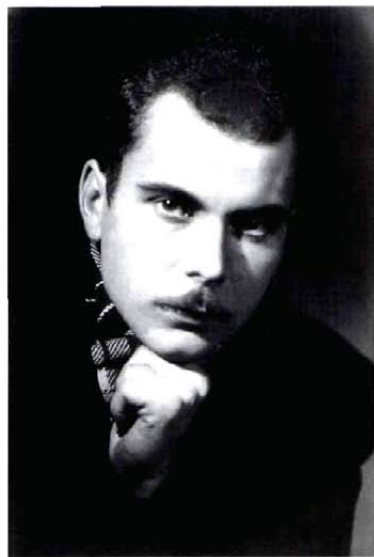
Az ifjú István ezen a környéken, Szerencsen kezdte a gimnáziumi éveket, és itt is érettségizett kitűnő eredménnyel. Lajos mezőgazdasági technikumba iratkozott be, mert nagyon tetszett neki ez a szakma. Sajnos egy tanár-házaspár azután nagyon elvette kedvét itt a tanulástól, ezért a második évet már édesapja mellett a fényképész üzletben mint elsőéves tanuló kezdte el, és ő is kitűnően tette le a szakmunkás vizsgáját 1966-ban. Ez már Tatabányán történt, mert közben, 1964-ben, a család visszaköltözött az öt éves abaújszántói kitérő után Tatabányára.

Kónya István bizony már negyvennégy éves volt, és ekkor határozta el – hosszas készülődés, próbálkozás, töprengés után –, hogy elindul Cremonába, a hegedűkészítés fellelővárába tanulni.

Lajos fia maradt az üzletben és rajta kívül hol volt segéd is, aki segített az üzlet vezetésében, hol egyedül kellett a gondokkal megküzdenie. A szakmunkásvizsgája után is segített az üzletben édesapja hazatértéig.

1969-ben Kónya Lajos önálló lett és fényképész üzletet nyitott. Bátyja, István a kirúgó érettségi és a sikeres felvételi vizsga ellenére sem nyert felvételt az egyetem orvosi karára, ezért először a bányába ment csillésnek, majd a helyi kórház beteghordozója lett. Mindkét „szakmát” egy-egy évig gyakorolta és közben meg-megpróbálkozott újra az egyetemen, ahol fogorvosi képzést szeretett volna szerezni. Ekkor sem nyert felvételt, s így édesapja után ő is Cremonába ment tanulni.

Az idősebb Kónya István négy évig volt Cremonában, ahol ő volt az iskola legidősebb tanulója. Tanulmányai után kiváló eredménnyel



KÓNYA ISTVÁN 1944-BEN  
ISTVÁN KÓNYA NEL 1944  
ISTVÁN KÓNYA IN 1944

és aranyérmes diplomával jött haza. A Tatabánya Dózsakertben lévő kis családi házukat a lakótelep építése, kiterjesztése miatt kisajátították, ezért átköltöztek a szomszéd kisvárosba, Tatabányára. Ott később már felhagyott a fényképezéssel, és csak a hangszerkészítésnek szentelte minden idejét.

## IDŐSEBB KÓNYA ISTVÁN ÉS A HEGEDŰ

Sokgyermekes családban nőtt fel. (Öten voltak testvérek.) A legidősebb Lajos volt, aki a soproni evangélikus tanítóképzőt végezte el, és tanító lett. Később írni kezdett és két Kossuth díjjal is elismerték munkásságát. Másodiknak István született, ő egy fúró, faragó gyerek volt, aki a kez ügyességével tűnt ki, de elég nehezen kezelhető, akaratos kisgyerekként emlékeznek rá. Több szakmára próbálták inasnak elszegődíteni, de volt, ahol nem nagyon tetszett neki, sőt olyan is volt, ahonnan meg is szökött. Elég későn, 20-21 éves korában kezdte csak a fényképezést tanulni, majd 44 évesen hegedűkészítőnek tanult Cremonában. A harmadik fiú Géza, a szabó szakmát folytatta, amit édesapjától tanult. A negyedik gyerek Edit, tanítónő lett. Béla volt az ötödik, ő számvitelt tanult és könyvelő lett a tatabányai Szénbánya Vállalatnál.

Egy újságcikkben megkérdezték Kónya Istvántól: „Mikor kezdte a hegedűk készítését? Még 13 éves sem voltam, amikor az egyik barátom születésnapjára hegedűt kapott. Én is szerettem volna egyet, de akkoriban nekem a szüleim nem tudtak venni. Örültek, ha elegendő ennyivalóra jutott a család minden tagjának. Így a barátomét lemásolva zsebkéssel faragtam az első hegedűmet.”

Mindez még Nagygerezsden történt, ahol Dénes Gyula asztalos mestertől kaptam a szükséges juhar- és fenyőfát. Egy hónapig dolgoztam vele. Ébenfa nem volt a fogólapnak és a kulcsoknak, így azokat feketére festett kemény fából sikerült elkészítenem. A körülményekhez képest egész jól sikerült. Hegedű formája lett, de mégsem volt az igazi. Nem nagyon tetszett. Így hát félreraktam,



és hozzákezdtem egy másikhoz. Talán öt-hat hegedűt is csináltam ugyanígy.”

Már Abaújszántón laktak, amikor ismét elkezdett Kónya István hegedűket faragni. Nagyobbik fia, István hegedűtanára, Bakonyi Béla tanár úr biztatására és hogy fiának Istvánnak – aki akkoriban nem mindig lelkesen gyakorolta le a napi egy óráját, megmutassa mi is az a kitartás –, újból elkezdett hegedűket faragni. Egymás után készítette az újabb és újabb hegedűit, amelyek egyre jobbak lettek. Eleinte csak a környékbeli zenetanároknak, később már pesti művészeknek is meg merete mutatni a sorban megszülető új műveket.

Egyszer aztán vette a bátorságot és felkereste Tátrai Vilmos hegedűművészt, a híres vonós-négyes vezetőjét. A neves Mester elragadtatással nyilatkozott a bemutatott és alaposan megvizsgált Kónya hegedűkről, s azt is mondta, hogy ő amatőröktől még ilyen szép hangszereket nem látott. Nemsokára Dávid Ojsztrah magyarországi fellépése napjaiban felhívta Kónya Istvánt Budapestre, hogy bemutassa e világhírű művészeknek. Ojsztrah is megnézte az amatőr hegedűket, kipróbálta azokat és neki is tetszettek a hangszerek.



FÉNYKÉPÉSZ TANULÓ 1941-BEN  
APPRENDISTA FOTOGRAFO NEL 1941  
AS A PHOTOGRAPHER APPRENTICE IN 1941



A KONCSER CSALÁD: BÉLA, GÉZA, (PIRÓSKA ÉS LAJOS), EDIT, ISTVÁN • ALSÓ SORBAN: MAMA, PAPA ÉS KONCSER GYULA  
LA FAMIGLIA KONCSER: BÉLA, GÉZA, (PIRÓSKA AND LAJOS), EDIT, ISTVÁN • SEDUTI: MAMMA, PAPA, GYULA KONCSER  
THE KONCSER FAMILY: BÉLA, GÉZA, (PIRÓSKA AND LAJOS), EDIT, ISTVÁN • LOWER ROW: MUM, DADDY, AND GYULA KONCSER



A BAKONYI CSALÁDDAL  
CON LA FAMIGLIA BAKONYI  
WITH THE BAKONYI FAMILY

Később Yehudi Menuhinnal is így találkoztak, aki az 1960-as évek elején adott hangversenyt Budapesten. Tátrai Vilmos ezt az alkalmat ragadta meg arra, hogy bemutassa Menuhinnek Kőnya Istvánt és a hegedűt.

A híres művész a hangverseny napjaiban időt adott a személyes találkozásra a Gellért hotelben, és nagyon szívesen fogadta őket. Tolmácsként Kern István, a vonósnegyes második hegedűse segítette a rársaságot. Yehudi Menuhin bemutatta a testvérét, egyben zongorakísérőjét, majd kötetlen beszélgetésen érdeklődött a hegedűk elkészültének történetéről. A beszélgetés után több mint fél órát járszott Menuhin a Kőnya hegedűkőn, amelyek nagyon tetszettek a hegedűművésznek. A találkozó végén Menuhin megígérte, hogy a következő napon – mivel ügyis megy a Művelődési Minisztérium-

ba – segít Kőnya Istvánnak abban, hogy kijut-hasson Cremonába a nemzetközi hegedűkészítő iskolába. Búcsúzás előtt megkérdezte, készí-tene-e a mester a londoni hegedűs iskolája szá-mára öt darab kisebb méretű hegedűt. Kőnya István a megtiszteltetéstől boldogan megígérte a kérés teljesítését. Ezeket a hegedűket azután már a cremonai tartózkodása alatt el is készí-tette a „tanuló-mester” a Menuhin iskolának, ami a cremonaiak részéről is nagy elismerésnek számított.

Budapestről hazafelé Miskolcon megállt a két abaújszántói barát és beszámoltak a történetekről Terényi Éva újságírónőnek, aki már korábban is segített a művészi mesterség göröngyös kezdeti útjainak egyengetésében. Most meg az útlevel és egyéb hivatalos papírok megszerzéséhez nyújtott a korábbiakhoz hasonló nagy segítséget.



TATABÁNYA, TURUL

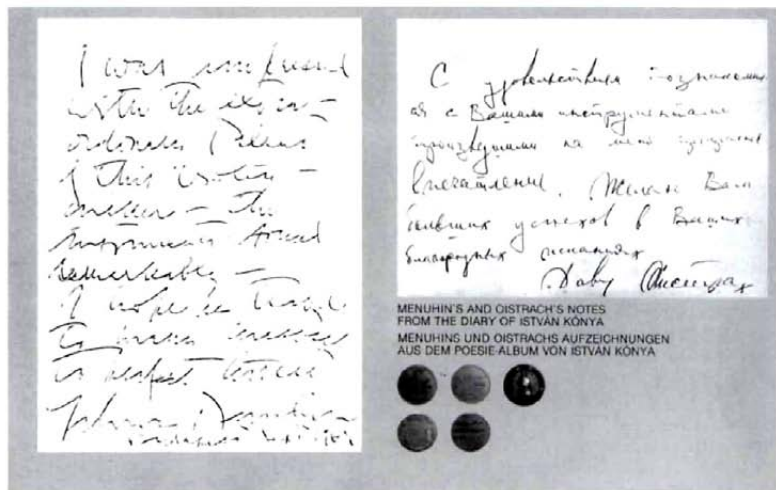
Úgy látszott, hogy végre elhárult minden akadály. „Beért az eddig végzett munka gyümölcse”, a vágyak beteljesedtek. Némi huza-vona még a hivatalos szervek részéről, majd szerencsésen azokon is túljutva, 1964. szeptemberében el lehetett indulni Cremonába.

A család hamarosan visszaköltözött Tatahányára. A helyzet ott is konszolidálódott, s mivel a város vezetősége már értesült az újságokból Kónya István tevékenységének művészi értékeiről, így most már készséggel megadták a fényképész iparengedélyt. A Lajos fiú akkor már második éves fényképész tanuló volt, s miután az édesapa négy évre a cremonai tanulást választotta, és csak szünetekben járt haza, így némi alkalmi segítséggel, de főként mégiscsak neki kellett a műteremben helytállnia. A család anyagi biztonságát a fényképész műterem bevétele így az ő közreműködésével biztosította. Lajos később még a szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után is ott maradt további két évig a műhelyben, egész addig, amíg az édesapa – most már diplomás he-

gedűkészítő mesterként – végleg haza nem jött Cremonából.

## CREMONAI ÉVEK

A kezdeti időszak Cremonában nagyon nehéz volt. Nyelvtudás nélkül, gyerekek közé beülni idegen helyen az iskolapadba... bizony senkinek sem lenne könnyű. A tanárok nagyon megértően, segítőkészen támogatták mindenben a törekvő, az állandóan, szinte megállás nélkül faragó, különös magyart. Amikor pedig egy idő múltán azt is láthatták, hogy milyen odaadással, türelemmel végzi minden munkáját, végképp és teljesen mellé álltak. Nem kellett „robotmunkákat” csinálnia, mint a többi gyerekeknek, akik sorozatban gyakorolták a munkafolyamatokat. (Megjegyzendő, hogy a cremonai iskola a nyolcadik osztályt befejezett diákokból veszi fel tanítványait. Kónya István így természetesen a korelnök volt a maga 44 évével.)



D. OJSTRACH ÉS J. MENUHIN EMLÉKSORAI KÓNYA I-SÁK  
 LE DEDICHE DI OISTRACH E MENUHIN A KÓNYA ISTVÁN SÉN.  
 DEDICATIONS BY MENUHIN AND OISTRACH





D. OISTRACH A CREMONAI ISKOLÁBAN

OISTRACH ALLA SCUOLA DI LIUTERIA IN CREMONA

DAVID OISTRACH IN THE SCHOOL OF CREMONA

Egy Cremonában élő magyar családnál kapott szállást a ház negyedik emeletén lévő padlásszobában. Minden idejét a hegedűkészítés töltötte ki. Nem nagyon sokkal a megérkezés után már boldogan írta haza a feleségének, Erzsikének, hogy elkészültek a Menuhinnak épített hegedűk. Az öröm akkor volt teljes, amikor Rómában átadta az öt hegedűt, és ráadásul egyet hálából a mesternek. A munka nagyon bőkezű ellenértékét átvette, és abból álmai netovábbját, egy gyönyörű piros 1500-as BMW személygépkocsit vásárolhatott.

A cremonai évek nagyon gyorsan teltek. Munkáját nagyon megbecsülték. Az iskolaévek alatt két országos versenyt is rendeztek, és mindkettőn aranyérmet kapott hangszereirért. A „DIPLOMA” mellé, mint az évfolyam legjobbjára, ugyancsak aranyérmet kapott. A legnagyobb elismerést azonban az amerikai Wurlitzer cég nemzetközi hírnő olasz mesterének, Simone F. Sacconi mesternek a meghívása jelentette. A nyaranként Cremonában tanfolyamot tartó mester, Kónya István intarziás, berakással díszített hegedűjének láttán gratulált és meghívta Amerikába dolgozni.

Bakonyi Béla tanár úr, aki az abaújszántói évek alatt, és utána is barátja, buzdítója volt Kónya Istvánnak, és elkísérte pesti útjaira, s akivel korábban Oistrachnál és Menuhinnál is együtt voltak, így ír könyvében:

„Emlék és hála a barátság jegyében

Meghívót kaptunk Tatabányára családi találkozóra. Pista hazaérkezett Cremonából, dicsőretekkel, kiválóan elvégezte a négyéves iskolát. A jó Isten, a sors úgy rendelte, hogy rossz kezdet után, de sikerekben és eredményekben gazdag évei után, (cremonai hegedűkészítői) diplomával hazatért kedves barátom. Találkozása a két családnak ebből az alkalomból örömmünep volt, és nagyon bensőséges, örömteli. Talán a találkozás csúcspontjának számított, hogy barátom, a cremonai mester átnyújtott nekem ajándékképpen egy még Cremonában készített gyönyörű mesterhegedűt. Meghatottságomban szinte nem tudtam szólni, amikor elolvastam a belsejébe írt szöveget: Különös gonddal és szeretettel készült Bakonyi Béla barátomnak Cremonában,

Kónya István, 1968”



ISTVÁN A STRADIVARI MÚZEUMBAN

ISTVÁN KÓNYA AL MUSEO STRADIVARIANO

ISTVÁN KÓNYA IN THE STRADIVARI-MUSEUM



A COPY OF THE STRADIVARI "L'ELIER" VIOLIN BY ISTVÁN KÓNYA SENIOR • IDŐSEBB KÓNYA ISTVÁN "HELIER" TÍPUSÚ HEGEDŰJE





Kónya Lajos, (István Kossuth-díjas bátyja) egy szép verset írt öccséről:

*Hegedűkészítő öcsém*

*„Lágyan csobogva és jajongva  
zengenek a húrok és a fa  
a jávor és fenyő megoldja  
lelkét s hanggá válik maga  
megéri és átrendeződik  
a hű anyag.*

*Őrizze hét századnál is hosszabb időki  
öcsém, Kónya István nevét.”*

Az első kiállítások Cremonában 1965, 1966, 1967-ben, 1967-ben Liege és Poznan.

És elkövetkezett Kónya István legnagyobb sikere is. 1976-ban rendezték meg Cremonában az első nemzetközi kiállítást, ami mivel három-évenként ismétlődik, TRIENNALÉ-ként működik azóta is. Ezen a versenyen csellójával ezüstérmet nyert. 1979-ben San Diego-ban, 1983-ban Kasselben oklevelet kapott munkáiért.

A kiállítások az önbecsülés miatt fontosak, a bemutatkozás egy formája ez a szakmai közönség előtt. A fejlődés egyik motorja, a nemzetközi elismerés, hírnév megszerzésének egyik lehetősége.



KÓNYA ISTVÁN ELISMERŐ OKLEVELEI

I DIPLOMA

DIPLOMAS

Még 1974-ben történt. A család szépen be rendezkedett, a hangszerkészítés, az igényes javító munkák eredménnyel jártak, kezdtek megismerni Kónya Istvánt itthon és külföldön. Sok-sok újságcikk, TV-riport készült vele.

Akkoriban a szakma Magyarországon kihálózott volt, az egész országban talán 8-10 hegedűkészítő dolgozott, többségük csak javításból élt, új hangszereket nagyon ritkán készített csak néhány közülük.

És most, amikor már rendbe jönni látszott a sorsa, újabb csapás érte a mestert, 1976-ban súlyos betegségben meghalt a család szerető gondviselője, Erzsike, a második feleség.

Kónya István ismét egyedül maradt és most is a munkában találta meg az orvosságot. Fia, Lajos 1975-től, majdnem minden nap, munkája után elment Tatára, hogy elcsesse a mesterfogásokat. Együtt dolgoztak éjjel, a papa még tovább is. Ekkoriban több megrendelést kapott citerakészítésre (az első Pribolyszki Mátyástól), különböző együttesektől, és ezt Lajosra bízta, csinálja meg, mert ő jobban szerette a hegedűt, mélyhegedűt, csellót faragni, de néhány nagyobb is készített.

Ez a tanítás/tanulás a szakmunkásvizsgáig tartott, aztán egyre kevesebb idő jutott ezekre, hiszen időközben Lajos is családot alapított, majd



A KÓNYA CSALÁD TATÁN A GYEREKEKKEL  
LA FAMIGLIA KÓNYA CON I FIGLI  
THE KÓNYA FAMILY IN TATA WITH THEIR CHILDREN

Kónya István is újra megnősült. A házasság nem sikerült, végül másfél év után válás következett.

Kónya Istvánnak régi terve volt egy olyan házat felépíteni, amelyben a műhelytől a kellemes lakásig minden egyben van. Még Abaújszántón laktak, amikor egy olaszországi útján látott egy házat, ami nagyon megtetszett neki, és lefényképezte. Ezt a képet kitette a műhelybe, jó pár év múlva nagytáskát csináltatott belőle. Végül úgy döntött, hogy beszél egy tervezővel, és ketten elmennek megnézni a házat a helyszínen. Elindultak, megkeresték a házat, bekéredztek, és belül is megtekintették. A háztulajdonosok nagyon kedvesek voltak, amikor megértették miről is van szó, és megmutatták belülről is az épületet.



A kérdéses házat aztán 1993–94-ben fel is építette, azóta itt lakik, él, és dolgozik. Időközben nyugdíjba ment, de az élete ma is a munka, és továbbra is faragja remekeit. Reméljük még nagyon sok éven át.



HÁROM KÓNYA A BAKONYI CSALÁDDAL  
I TRE KÓNYA CON LA FAMIGLIA BAKONYI  
THE THREE KÓNYAS WITH THE BAKONYIS



AZ ÚJ HÁZ  
LA CASA NUOVA  
THE NEW HOUSE



SÁRÁNSZKI PÁL ÉS KÓNYA ISTVÁN KVARTETTEJE  
ESZTERGOMBAN  
I QUARTETTI DI SÁRÁNSZKY E KÓNYA IN ESZTERGOM  
THE QUARTET OF PÁL SÁRÁNSZKY AND ISTVÁN KÓNYA  
IN ESZTERGOM



KÓNYA ISTVÁN HEGEDŰI KÉT NÉZETBEN • VIOLINI DI KÓNYA SEN • VIOLINS OF ISTVÁN KÓNYA VIEWED FROM TWO DIRECTIONS

## NÉHÁNY RÉSZLET IDŐSEBB KÓNYA ISTVÁN ÉLETÉBŐL

1968-ban Kónya István alapítványt szeretett volna létrehozni. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egy-egy tehetséges növendékének kívánt évente egy hegedűt (vagy mélyhegedűt) ajándékozni, a tanári kar véleménye és döntése alapján. Sajnos ez az ajánlat nem nyert elfogadást, a felajánlás – ki tudhatja miért – visszautasítást szenvedett. Mint az idős mester elmondja, még ma is boldogan segítene a magyar művészeknek, de hangszereit ráérőszakolni senkire sem akarja.

Egy újságcikkben (1985. február) kérdezték tőle:

– „Tanítványai miért nincsenek?”

– „Az az igazság, hogy nincs jó véleményem a mai fiatalokról. Alapjában véve sajnálom őket, mert mindent megkapnak a szüleiktől, nem kell megküzdeniük semmiért. Sokan közülük félnek a munkától, és nem is tudnak igazán örülni az eredményeknek. Egyébként én gondoskodtam az utánpótlásról. Két fiam az örökömbbe lépett. A kisebbik Tatabányán dolgozik évek óta önállóan, míg a nagyobbik annak az iskolának a tanára, ahol én is tanultam évekig.”

– „Milyen a kapcsolata az emberekkel?”

– „Kevés barátom van. Ennek oka talán az, hogy az én érdeklődési köröm más. Számomra a munka kikapcsolódás is egyben. Nagyon szeretem a komoly zenét. Bach muzsikáját tartom a legszebbnek. Megnyugtató, felüdítő és erőt ad egyszerre. A rockot és az új hullámot én akusztikai környezetszennyezésnek tartom.”

Azért Kónya Lajoson kívül is voltak „tanítványai”, rövidebb-hosszabb ideig. Ilyen volt többek között a Magyarországon azóta az egyik legtehetségesebb hegedűkészítővé vált Guminár Ernő. Sokszor látogatta meg az idősebb Kónya mestert, és kikérte véleményét. Egy éven át dolgozott segédként a tatai műhelyében Tatár György, aki tehetségesnek bizonyult, de amióta egyedül dolgozik, nem készíti hangszereket, javításokból él. Több időt töltött nála és dolgozott a műhelyében Rafaelian Leonidas miskolci hangszerkészítő, aki azóta Cremonába tette át működését. Erdélyből, Brassóból Gránca Zoltán dol-

gozott a Kónya műhelyben pár hónapig, és utána visszament Erdélybe.

Járt Amerikában is: Simone Ferdinando Sacconi mester hívta meg még Cremonában, hogy dolgozzon nála Amerikában egy évet. Sajnos az amerikai szakszervezetek nem járultak hozzá a kinti munkavállaláshoz. Végül turistaként három havi tartózkodási engedélyt kapott.

Az élet azonban csakhamar újabb bajokkal szolgált. 1989. július 15-én csak egy órácskára távoztak élettársával otthonról bevásárolni és pár percre beugrottak Lajos fiához, akinek épp aznap volt a születésnapja, amikor a szomorú események bekövetkeztek.

Hazatérésükkor furcsa dolgokra lettek figyelmesek. A kerti kaput nyitva, a bejárati ajtót fel-törve találták. A házban körülhúzóva szomorúan vették számba a hiányokat.

Mélységesen megalázottnak érezte magát. Mindig bizalommal volt az emberek iránt és mindez egyszerre összeomlott. Kedves hangszerei egy részéről fosztótrákká meg, amelyek oly kedvesek voltak számára. Az elmúlt évek során az egyes félkész darabokat a munka során sokszor még az ágyához is magával vitte lefekvéskor a hálószobájába, mert még akkor sem akart elszakadni tőlük. És pont a legszebbet, egy Stradivari „Helier” intarziás másolatot, hét másik hegedűvel és egy mini hegedűt vittek el a tolvajok. Szinte az egész élettől ment el az idős mester kedve.

A tatai rendőrök rendkívül komolyan, áldozatkészen és nagy erőket bevetve, sok-sok éjszaka át is nyomoztak a tettesek után. A mester jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek.

És váratlanul megtörtént a csoda. Előbb az egyik, majd szép sorjában a többi hangszer is előkerült. Volt olyan is, amelyik egy németországi gyűjtőnél volt már, és amikor ennek a német gyűjtőnek tudomására jutott a magyarországi lopás, visszaküldte a hangszert a magyar rendőrségnek. Némelyik hangszer kissé átfestve, alföldi magyar zenészeknél talált „gazdát”. Végül a hangszerek előkerültek, de a bizalom elveszett és ezentúl már biztonsági be rendezés is került a ház szobáiba és a műhelybe.

Később, 1992-ben, három hónapot töltött Kanadában, a magyar muzsikos Loso Károly műhelyében. Egy kétoldalas újságcikk is beszámolt ottani munkájáról.





Istvan Konya, left, and Karel Loeu are using the removed Stradivari as models for their creations and, like those of their ideals, their instruments are completely handmade.



So enthusiasm for great music and a love of the wood have brought together two skilled craftsmen. Working an average of 18 hours a day, the two are busily creating a variety of new instruments using techniques pioneered by the legendary violin-makers of Italy.

BY JACOB SISKIND

## THE MUSIC MAKERS

What makes a great violin? It's the sound, of course. That is a function of its shape, the quality and thickness of the wood, and the varnish.



What does it take to make a fine violin-maker? Patience, to begin, and a desire to keep improving for another.

Istvan Konya, 72, has been making violins since he was a youth and he's still learning how to improve his instruments. Now for three months from his native Hungary, he's been visiting Ottawa violin-maker Karel Loeu and the two have been working together on a variety of new instruments.

Konya got his advanced training in Cremona, Italy, the home of the great violin-makers of legend, the Amati, Stradivari and Guarnerius families who perfected the instrument as we know it today.

Soon Konya arrived, he and Loeu have been spending an average of 18 hours a day working on instruments, oblivious to the world outside and the weather.

Loeu's wife and daughter have complained that they don't know him any more. Konya, a widower, never draws to the workshop for any musical and non-musical reasons.

"Neither man set out to be a violin-maker. Both were attracted to the craft as they matured."

Konya started with making instruments in his youth but he then attempted a career as a professional violinist. He ended back to making instruments in his 30s when he was disappointed by other violin-makers on his early violins and after he had rediscovered the satisfaction of creating sound out of wood.

Hungarian Istvan Konya, left, has been making violins since he was a youth. He was trained in Cremona, Italy, the home of the great violin-makers of legend — the Amati, Stradivari and Guarnerius families.

PHOTOS BY VICTOR HUBERT, GAZETTE

He's passed the entire sum added to the next generation, and even of the next generation. Before coming to Canada just over a decade ago and began making as a violin-maker in this city, Konya was a five-year-old, much of it over a century old and spent for making stringed instruments. But he was a violin-maker in the 1930s when the old and the new were not yet separated. He was a violin-maker in the 1930s when the old and the new were not yet separated.

### The search for greatness

Like the great violin-makers of the past, he searches for the top of the instrument and the right for the back. This is partly a matter of esthetics. The wood grain and the beautiful, and partly a function of the distinct qualities of these two wood-different woods.

What makes a great violin? It's the sound, of course. That is a function of its shape, the quality and the thickness of the wood, and the varnish.

Loeu and Konya have studied the instruments of the masters of Cremona for two centuries without correlating the secrets of their greatness but instruments which today period have continued to serve as models for others.

Konya and Loeu are using Stradivari as the models for their instruments and, like those of their ideals, their instruments are completely handmade.

"You have to remember that all of those fine Italian violins were new once," Loeu protested. "Somebody had to take a chance on them, and did."

"It will be 100 years before we know how good the instruments being made today really are," he said.

"Karel Loeu, playing on a \$200 Stradivari bow, will still play better than most violins from a \$200 Stradivari."

"If you have to remember that all of those fine Italian violins were new once," Loeu protested. "Somebody had to take a chance on them, and did."

## KIÁLLÍTÁSOK (VERSENYEK) FELSOROLÁSA:

- I. olasz nemzeti kiállítás 1965. november
- II. olasz nemzeti kiállítás 1967. június  
Nemzetközi kiállítás Poznan 1967
- I. Triennale Cremona 1976. október  
KONSUMEX kiállítás Budapest  
1975. szeptember és 1976-ban is  
Californai kiállítás 1978. november
- III. Triennale Cremona 1982. október
- I. Budapest, nemzetközi kiállítás  
1993. március
- II. Budapest, magyar kiállítás 1995. június  
Esztergom, Kézműves Kamara kiállítása  
1996. augusztus
- III. Budapest, magyar kiállítás 1996. május
- IV. Budapest, magyar kiállítás 1997. május

Kónya István tagja volt a KIOSZ-nak (*Kísípa-  
rosok Országos Szövetsége*)



## ELISMERÉSEK (KITÜNTETÉSEK):

Kiváló munkáért kitüntetés, 1986  
Aranykoszorús mester cím, 1995



KÓNYA HEGEDŐ  
UN VIOLINO KÓNYA  
A KÓNYA VIOLIN

KÓNYA ISTVÁN MUNKA KÖZBEN  
ISTVÁN KÓNYA MENTRE LAVORA  
ISTVÁN KÓNYA AT WORK





IDŐSEBB KÖNYA ISTVÁN „CERTIFICATO”



MUNKA KÖZBEN  
 MENTRE LAVORA  
 AT WORK



A KÉSZ HANGSZERREL  
 CON UN VIOLONCELLO PROPRIO IN 1996  
 WITH A FINISHED CELLO

## MAGYAR STRADIVARIK

Több okot is találhatnánk a fejezetünk címében foglaltak vizsgálatára. Írhatnánk azokról a Stradivari hegedűkről, amelyek hiteles iratokkal bizonyíthatóan voltak, vagy vannak jelenleg is neves magyar művészek használatában, magyarországi gyűjtők tulajdonában.

Foglalkozhatnánk azokkal a jelentősebb magyar hegedűkészítőkkel, akik ismert Stradivari hegedűk kiváló másolatait készítették el az elmúlt/műlandó két évszázadban.

Szinte kimeríthetetlen a folyamatosan előbukkanó Stradivari cédulával ellátott, többnyire nagyon gyenge minőségű hegedűknek a száma, ezek vidámabb-szomorúbb történetei bizonyára köteteket tölthetnének meg.

Szó eshetne azután a nemzetközi és a magyar bűnügyi krónikákban ismételtelen megjelenő eltűnő/megkerülő Stradivari hegedűk izgalmas történetéről.

Itt most megkíséreljük egy ugyancsak gyakran tapasztalható jelenség hátterét felvázolni, éppen a jelenlegi témával meglévő nagyon szoros és élő kapcsolata okán.

Általánosan ismert – különösen a szűkebb szakmai körökben –, hogy a hegedűkészítő szakma néhány neves alakja meglehetősen gyakran ad témát a különböző újságok, folyóiratok riportereinek, szerkesztőinek, kiadóinak. Ilyenkor csaknem elkerülhetetlen az összehasonlítás az egyes mesterek, országok, korok hangszerkészítőivel. Szinte természetes, hogy a hegedűkészítők esetében mindig a legnagyobb nevek, az Amatik, Maggini, Stainer, Guarnerik jelennek meg a nagy elődök közül, de a leggyakoribb Stradivari (Antonio), (latinus formában Antonius Stradivarius) említése, akit mind a mai napig a legnagyobb hegedűkészítőként tartanak számon.

Így van azután, hogy amikor egy-egy mestert a kortársak leginkább meg kívánnak tisztelni, őt országgonként magyar Stradivariként, német Stradivariként, lengyel-francia-cseh-osztrák stb. Stradivariként nevezik a szakmai, vagy akár a népszerűsítő irodalomban is. Így nevezték a múlt században hazánkban Nemessányi Samut a magyar Stradivarinak, Franciscus Geissenhofot a

szomszédok, az osztrák Stradivarinak, Ferdinand Homolkát a cseh Stradivarinak, Jean Baptiste Vuilleaume-ot a francia Stradivarinak. A legjobbakat szokták a kortársak így tisztelni.

Ismerünk egy sokkal kisebb értékű kortársi újságírói módszert is, az erőteljesebb hírérték elérésére. Ilyenkor azután szinte rendszeresen jelennek meg hírek hegedűkészítő amatőrök neve mellé biggyesztett „Stradivari” jelzővel becsületes foglalkozású asztalos, festő, tanító, sófőr stb. honpolgáraink „megtisztelésére”. Ilyenkor legtöbbször csupán annyiról van szó, hogy valaki a mindennapi foglalkozása mellett kedvtelésből megpróbálkozik egy hegedű (hegedűszerű hangszer) elkészítésével. Az elkészült tárgy rendszerint csak az újságírói szinten jelent megcsodálándó teljesítményt, a szakmai bírálókat ezek az alkotások legtöbbször nem bírják el. Olyasvalami ez, mint a versírás, amivel ugyancsak sokan megpróbálkoznak az életük folyamán, ennek elbírálására azonban a sajtó szintjén is képesek, s így esze ágába sem jut egy hírnev éhes újságírónak egy amatőr verselő írása alapján a szerzőt magyar Danténak, magyar Shakespearenek vagy magyar Goethének nevezni egy újság hasábjain. A hegedűkészítés, a kézműves ügyesség kézzelfogható alkotásaival nem így vagyunk. Igaz, hogy általános és tartós elismerésük nem jellemző a modern társadalomban, a napi hírek között azonban viszonylag könnyen kap helyet egy-egy amatőr hegedű. Az előbbiekből méltott Kónya István hegedűkészítő mester neve mellé is odakerült már néhányszor ez a jelző, a hosszú és nagyon eredményes életpálya során. Az ő esetében azonban megítélesem szerint, nem érdemtelenül.

Bizonyáságul, és az olvasók figyelmét is segítséggül hívva/kérve megkíséreltem ezt a nagyon felelősségteljes kijelentést tényekkel is alátámasztani.

Miben mérhető össze Antonio Stradivarival Kónya István, és milyen eredménnyel zárulhat egy ilyen összehasonlítás? Nem kívánunk elébe vágni az ítélet eredményének, lehetséges, hogy lesznek, akik feleslegesnek is tartják ezt, s az is lehet, hogy az ő véleményük is tartalmaz igaz elemeket. Mi úgy véljük, hogy ha ez az elmúlt évtizedek alatt úgyszólván többször megtörtént már felületesen, akkor megérdemel néhány sort a tények



SCROLLS • CSIGÁK

alapul vétele mellett is a kérdés némileg körültekintőbb vizsgálata. Mind Stradivari, mind Kónya István munkássága és élete megérdemli, hogy tárgyyszerűsége törekedve tekintsünk át néhány összemérhető tényrt, és azokat alapul véve próbálkozzunk meg egy ilyen összehasonlítással.

Bármilyen hasonlítást megpróbálva először is ki kell jelentenünk, hogy számunkra/számomra nem lehet kétséges Antonio Stradivari jogos-vitathatatlan elismertsége, utánozható, de utolsohasem érhető teljesítménye, kivételes alkotói zsenije. Nem véletlen az ő esetében a világon szinte egyetlen és versenytárs nélküli királyi trónja a hegedűkészítés történetében. Mindezek mellett azért ne felejtünk el néhány tényszerű elemert figyelembe venni a mi Kónya Istvánunk teljesítményének értékelésében.

Mindenekelőtt állapítsuk meg, hogy Stradivari valószínű születési évében 1644/1648/1649? a korabeli európai barokk társadalmi-, gazdasági-, művészeti-, és főként a zenei életl, valamint Cremona politikai-gazdasági helyzete és az ahhoz hasonlítandó (de alig hasonlatos), 1919-es Magyarországi helyzet (Kontser/Koncser) Kónya István születésének évében szinte összehasonlíthatatlanok, vagy ha mégis megpróbálkozzunk ezzel az összehasonlítással, a mi Kónya Istvánunk helyzete nyilvánvalóan sokkal-sokkal nehezebb.

A Stradivari család Cremonában a korban elismert, jó gazdasági-pénzügyi helyzetben lévő, tehető, tekintélyes városi polgárfamilia. A magyarországi Kontser/Koncser család a XX. sz. első harmadában a szó legszorosabb értelmében vidéki, gyakran munkanélküli, szegénysorsú, olykor nyomorgó, nem is ritkán éhező család.

A történeti kutatások hiteles adatai szerint a fiatal Antonio Stradivari tizenévesen kerül a kor egyik leghíresebb hegedűkészítő műhelyébe, az európai uralkodói és főpapi udvarokban is megbecsült Nicola Amati mester keze alá, aki erről a mesterségről valószínűleg már akkor is nagyon sokat – ha mindent azért bizonyára ő sem – tudott/tudhatott. Erről az általa hátrahagyott, jellezt (és igazolható) hangszerek a világ több nagy hangszer-múzeumában máig is meggyőzőnek hívór és hirtelent egyaránt. Kónya István különböző magyarországi falvakban faragta tizenévesen, autodidakraként első hegedűit, és a további

hegedűi börtönök bugyrában, csak a maga tehetségére hagyatva születnek, amíg nagy nehezen 44 évesen jut el abba a Cremonába, ahol a hagyományos szakszerű mesterfogásokat módja lesz elsajátítani. (Ne hallgassuk el azért azt sem, hogy a XX. sz. Cremonája és mesterei már nem azonosak a XVII. sz. Nicola Amati városával és mestereivel!).

Mindezeket figyelembe véve azt láthatjuk, hogy a hegedűkészítés történetének jeles külföldi kutatói Antonio Stradivari egész életének manapság is áttekinthető teljes hagyatékát lényegében egyöntetűen három alkotói időszakra bontják. Országok és kutatók nézetei megegyeznek abban, hogy az úgynevezett „Stradivari aranykor” 1700-1720. közé tehető. Korábban főként Amati hatása alatt alkotott, később pedig már az öregező mester hanyatló alkotói korszaka fedezhető fel hangszeri kidolgozásában. Művei, a legutolsó nyolcvan- kilencvenes éveitől eltekintve mindig igen magas szakmai színvonalon álltak.

Kónya István esetében ez az alkotói paletta, éppen a sajátos magyarországi helyzetből és a mester élettrajzi viszonyairól következően, a leg egyszerűbb, kezdetleges amatőr hangszerektől a börtönhegedűkön keresztül, a színvonalasabb autodidakta hangszereken át a legmagasabb szakmai szintű művekig terjednek.

Nem állítom, hogy hangszerei minden esetben elérik a Stradivari szintet, de azt bátran állíthatom, hogy a nyolcvanadik életéhez közeledve Kónya István az összes megpróbáltatás után, melyeket az utóbbi években egy „szerencsés” agyvérzés és súlyosbított, olyan szinteket ért el, amely bárkinek becsületére válnék. És jelenleg valamennyiünk örömeire, az alkotó munka tovább folytatódik.

Talán nem érdektelen azt sem figyelembe venni, hogy a két mester a hosszú élet adományával/terhével milyen mennyiségben hozott létre értékelhető műveket. Csak vázlatosan áttekintve és félretéve az alaposabb megvitatást egy későbbi bővebb írás megjelentetéséig, Antonio Stradivari különböző források frététe szerint 1000-2000 hangszert készíthetett egész élete folyamán. Ezekből mintegy 6-800 forog napjainkig a nemzetközi hangszerpiacokon. (A hamisítványok száma természetesen nagyságrendekkel

több!) Ez az egész életmű a hozzávetőleg 65 éves alkotói periódus termése. Kónya István egész viszontagságos élete alatt mintegy 600 hangszert faragott. Ezek közül a 44. életévétől napjainkig, vagyis a hivatásos tevékenység mintegy 35 éves időtartama alatt közel 500 remekmű látott napvilágot. Közben több mint öt esztendő töltött börtönben, ahonnan két alkalommal is megszökött. Az öt börtönesztendő ugyan mifelénk Magyarországon nem olyan ritkaság, de még itt is elismerést érdemel a börtönszökés, különösen, ha kétszer is megkísérli valaki azt a szabadságáért.

A két mester hangszerkészítő munkájának minőségére még egyszer visszatérünk. Szinte hihetetlen ugyanis, de Simone F. Sacconi olasz származású, akkoriban éppen a New Yorkban működő Wurlitzer cég vezető hegedűkészítő-szakértő mestere, Cremonában tanfolyamot tartva, éppen egy Kónya István által készített intarziás, berakással díszített Stradivari hegedű másolatára figyelt fel, és állást ajánlott az akkor még csak tanulósorban dolgozó magyarnak. Nem tudom, hogy hányszor fordult ez elő a Stradivari kérdésben szakértő mester életében, aki ebben a témában a későbbi években egy nagysikerű, szakmailag is kiváló kötetrel jelentkezett a hegedűs könyvek nemzetközi világában, de valószínűleg nem sokan dicsekedhetnének ezzel. Tény, hogy az a bizonyos rendkívül bonyolult virágindákkal s állatmotívumokkal díszített Stradivari hegedűmásolat kivitelében meghaladta ugyanis az eredeti Stradivari hegedűt. Míg ugyanis az eredeti hegedűn a cizellált díszítő motívumok vésett árkait fekete töltő anyaggal töltött ki a nagynevű mester, addig Kónya István hegedűjén a hasonló díszítés valódi fa berakással készült!

Itt ugyan nem áll módomban a kérdéses díszek alaposabb bemutatása, magam is megerősíthetem, hogy az elmúlt években a részletes vizsgálatokhoz több erős nagyfóttással készített fotón hasonlítottam össze a két eljárásmodot és a fentiek ilyen módon is bizonyossá váltak.

Ezzel nem azt kívántam bizonyítani, hogy Kónya István munkássága mindezek következtében meghaladná minőségileg a nagy előd munkáját, csupán egy olyan részletre mutattam rá, ami Kónya István képességeinek egyben magas

fokú szakmai igényének egyik megnyilvánulására utalhat.

Végül behozhatatlan, és már soha meg nem haladható teljesítménye a magyar Kónya Istvánnak az a családi hegedűkészítő dinasztia, amelyet Antonio Stradivari sohasem élhetett meg fiaival, sem halála után azok működése nyomán. Mondhatjuk ezt szerencsésnek is, de hogy Kónya István rendkívüli kitaratása nélkül lehetetlen lett volna mindez, aligha kétséges. Mindezek eredményezték, hogy ezekben az időkben már négy Kónya (Conia) vezetéknevű fiú és unoka – valóban három nemzedék! – segíti világra a szebbnél szebb hegedűket itthon (Magyarországon) és otthon (Olaszországban), amelyek az elődök tapasztalatait is tisztelve alkalmazva, hangjukkal és szépségükkel is hirdetik a szorgalom, az akarat és a tehetség újkori diadalát.





TYPICAL SENIOR KÖNYA SCROLLS • KÖNYA I. JELLEMZŐ CSIGÁI



# KÓNYA ISTVÁN SENIOR

MAESTRO LIUTAIO

1919-1999



Kónya István (Koncser István) è nato a Felsőgalla il 1° maggio 1919. Proviene da una vecchia famiglia di artigiani, i nonni sono proprietari di mulini, mentre il padre svolgeva il lavoro di sarto. Ha avuto quattro fratelli: tre maschi ed una femmina. La situazione familiare era molto precaria, non soltanto a causa della famiglia numerosa e dell'entrata di una sola fonte di reddito, ma anche per la generale mancanza di lavoro. E' per questo motivo che la famiglia si sposta frequentemente, cercando di vivere in

tutta la regione della Pannonia. Dopo aver completato gli studi delle scuole medie, i genitori affidano István ad un artigiano meccanico, dove svolge lavoro di garzone, ma ben presto scappa perché non riesce a sopportare il trattamento del maestro. Nel frattempo, la famiglia rientra a Felsőgalla, ma senza un lavoro sicuro. Si è tentato di tutto, anche in Francia, ma nonostante il raggiungimento di un lieve miglioramento economico, l'amore per la patria ha riportato tutti a casa. Poi la ricerca di una occupazione a Budapest, ma senza esito. A Tatabánya, István ha lavorato con il fratello minore durante la costruzione della fonderia di alluminio, ma era impossibile sopportare il salario troppo misero. La



FRANCIAORSZÁGBAN A TENGERPARTON  
LA COSTA DELL'OCEANO ATLANTICO IN FRANCIA  
ON THE ATLANTIC COAST IN FRANCE



famiglia é costretta così a recarsi dai parenti in Francia. Trovando lavoro, si sistemano economicamente, ma, dopo un solo anno, sono costretti a rimpatriare perché la mamma non riesce ad inserirsi nel nuovo ambiente, continuando a ripetere: "Non voglio morire in terra straniera". A casa ad attenderli c'erano comunque solo i problemi, le rinunce e la disoccupazione. Così il padre della numerosa famiglia é costretto a scrivere per l'ennesima volta ai parenti in Francia, chiedendo una sistemazione per i due figli. Si trovò lavoro ancora, così nel 1936 István, con il fratello Géza, si avventura in Francia ed incomincia a lavorare in una miniera di carbone vicino a Leans, in un ambiente multietnico: vi si trovavano operai polacchi, tedeschi, inglesi. Il fratello Géza fa invece il garzone da un macellaio.

Si guadagnava piuttosto bene, in modo da poter permettere di mandare persino qualche aiuto alla famiglia. Nel 1939, però, scoppia la guerra e si abbandona tutto facendo ritorno a casa. I due fratelli tornano in bicicletta attraverso le Alpi per risparmiare sul viaggio, a ciò si ag-

giunga il fatto che, allora, una bicicletta era considerata un tesoro da conservare in patria. A 22 anni István riceve la cartolina e viene assegnato al corpo telegrafico-topografico. Riesce a sopravvivere e, catturato, arriva a scappare dalla prigionia. Dal 1943 studia fotografia, diplomandosi successivamente come fotografo. Il primo matrimonio, che risale al 1944, é con Bodor Ilona, figlia di un minatore. Col tempo acquisisce esperienza e si qualifica nel lavoro, e decide di aprire uno studio fotografico a Felsőgalla. Gli affari andavano discretamente, la famiglia era consolidata.

Il 10 gennaio 1946 nasce il figlio maschio István junior. Diligente e di talento, continua a lavorare e progredire con il lavoro di fotografo. Il 15 luglio 1948 nasce un altro figlio, Lajos Béla; il nome deriva da quello dei due fratelli più giovani e più anziani dei nonni. Arriva la prima macchina, una vera automobile che, nell'Unghe-



KÖNYA ISTVÁN 1943-45-BEN

ISTVÁN KÖNYA IN 1943-45



AZ AUTÓVAL  
CON LA SUA AUTO  
WITH HIS CAR

ria di quegli anni, era considerata come un autentico fenomeno. Compra una casa colonica a Balatonfüred con vigneto annesso. Tutto questo però fa invidia, non è ben visto dalla politica del nuovo sistema comunista, e cominciano così i primi segni di persecuzione.

Sono tempi duri, persone che scompaiono nel nulla per poco o niente, molti scontano anni e anni di carcere per accuse inventate, ecc. István Kónya si mette in testa che, per questo regime, non intende lavorare e nemmeno vuole allevare qui i suoi figli. Decide di emigrare con tutta la famiglia. Il suocero tenta di tutto per farlo desistere dal suo intento, ma invano. Vende tutto, distribuisce i suoi beni tra amici, parenti, conoscenti ed organizza la "fuga". L'uomo che però avrebbe dovuto aiutare lui ed i suoi cari (quasi un parente ...) si dimostrerà essere una vera spia



al servizio della polizia, così le guardie stettero ad attenderli nelle vicinanze del confine austriaco. Il capofamiglia viene condannato a cinque anni di carcere. I famigliari devono far ritorno a casa. Ma dove? Non avendo nessun lavoro, la moglie trova rifugio nella casa paterna. Si vivacchia appena, con una sola pensione si tira avanti al limite della sopravvivenza ... Sono anni lunghi, difficili, tristi. Mancava il padre, soprattutto per i bambini e, mancando lui, mancava la sicurezza e tutto il resto.

István l'eterno ribelle non sopportava la prigione, nella sua mente l'unica ossessione era l'idea della fuga, che gli riuscì poi per due volte, anche se dopo alcune settimane si ritrovò ancora in cella. Queste fughe peggiorarono la sua situazione e gli costarono 2 + 2 anni di carcere aggiuntivi; la posizione del resto della famiglia diventò sempre più disperata. La moglie smette di aspettare a casa, trova compagnia, segue il divorzio. Inaspettatamente la situazione politica cambia e la gente comincia a sperare, molti prigionieri vengono liberati con l'amnistia. A fine estate del 1956 anche Kónya István viene liberato, e si trova privato di tutto. Nessuno aveva la minima intenzione di restituirgli alcun bene, nessuno lo aiuta.

Finalmente un lontano cugino gli dà una macchina fotografica con la quale inizia di nuovo. Visita le scuole nei pressi di Balatonfüred per le foto di classe e cerca altri lavoretti. Ricomincia



AZ ÖTVENES ÉVEKBEN  
ISTVÁN E LAJOS NEGLI ANNI 50  
ISTVÁN AND LAJOS IN THE 50'S



113. ISTVÁN BALATONFÜREDEN/50-ES ÉVEK VÉGE

ISTVAN: FIGLIO ALLA FINE DEGLI ANNI 50

ISTVÁN JUNIOR IN BALATONFÜRED AT THE END OF 50'S

a fare il fotografo e, l'estate successiva, chiede i figli per le vacanze, ma riceve solo il piccolo Istvan senza peraltro più restituirlo alla madre, ed iniziano così gli scontri, i dibattiti, le sentenze del Tribunale. Finalmente arriva la decisione finale: István junior viene affidato al padre, mentre il piccolo Lajos rimane con la madre.

In quel periodo scoppia la rivolta, ma lui questa volta decide di non andarsene, in parte per non abbandonare l'altro figlio, un po' perché nutre la speranza di un radicale cambiamento rispetto al passato, credendo che si possa cambiare solo in meglio. Altri però lasciano il paese, e sono tanti. István ancora una volta riesce ad aprire uno studio fotografico nel quartiere nuo-



vo di Tatabánya, a quell'epoca fa ricorso per avere l'affidamento del secondo figlio, e lo ottiene. Presto si sposa per la seconda volta, la famiglia con i figli avevano bisogno di un impegno costante e dell'affetto di una donna. La moglie, Erzsébet Tarr, proviene da una famiglia numerosa di minatori.

Dopo un inizio di liberalismo, il regime di Kádár ricomincia però l'azione contro i privati, spesso costringendoli ad entrare nelle cosiddette cooperative. Altra grande prova di carattere per Kónya István che, pur essendo il più esperto nel laboratorio, si trova obbligato ad accettare le stesse condizioni, "l'uguaglianza" con l'ultimo arrivato. Nel 1959, un amico di Abaújszántó gli scrive, dicendogli che nel suo paese ci sarebbe l'opportunità di aprire una bottega "privata" regolare. Dopo breve consulto, la famiglia parte e si trasferisce ad Abaújszántó, cittadina che allora faceva da capoluogo, con un mercato importante, fervido. I primi momenti abitano in affitto, poi dopo poco il papà acquista una casa pro-



KÓNYA CSALÁD

LA FAM. KONYA ANNI 60

THE KONYA FAMILY IN THE 60'S





A VIOLIN AND A VIOLA BY ISTVÁN KÖNYA SENIOR • IDŐSEBB KÖNYA ISTVÁN HEGEDŰJE ÉS MÉLYHEGEDŰJE



pria. In quei tempi la fotografia era un affare, grazie anche alla carta d'identità obbligatoria, e poi seguirono i grandi matrimoni, le prime comunioni, i battesimi, ecc.; nella zona István era il miglior fotografo. Riesce anche a comprare una vecchia Austin 16. Ormai è la terza volta che la famiglia Kónya si riprende dal nulla.

Il figlio più grande comincia qui il liceo classico a Szerencs, studiando anche violino, ottiene la maturità con risultati eccellenti. Lajos, invece, si iscrive al locale istituto agrario, perché è molto attratto dai lavori della terra. Ma, a causa di un paio di insegnanti, perde la voglia di continuare, così durante il secondo anno si aggrega allo studio fotografico del padre. Comincia gli studi professionali e, anche lui con ottimi risultati, si diploma fotografo nel 1966 nella città di Tatabánya, dove la famiglia, dopo cinque anni di trasferta, già è ritornata. Il trasloco per la verità avviene nel 1964; István padre, ormai quarantatreenne, inizia l'avventura cremonese. Il fi-

glio minore Lajos rimane nello studio fotografico, alcune volte solo, altre supportato da un aiutante. Ha lavorato nello studio del padre fino al 1979, poi ne apre uno proprio nel quartiere nuovo di Tatabánya.

Il fratello maggiore István, malgrado i brillanti risultati conseguiti all'esame di maturità ed i vari esami di ammissione all'università, non riesce ad entrare in nessun ateneo così, prima trova lavoro in una miniera di carbone, poi in ospedale come assistente in sala operatoria. Ogni anno tenta di nuovo di entrare nell'università di medicina, anche durante il servizio militare ci prova. Il padre, nel frattempo, frequenta la scuola di liuteria in Cremona, è l'allievo più anziano. Si diploma con medaglia d'oro nel 1968. Poco dopo, la casa a Tatabánya in Via György Dózsa gli viene espropriata per motivi urbanistici, così la famiglia si accinge all'ennesima trasferta a Tata. Da allora non si occupa più di fotografia, per potersi dedicare interamente alla liuteria.



LAJOS RETUSÁLÁS KÖZBEN

LAJOS MENTRE RITOCCHA LE FOTO

LAJOS AT WORK IN HIS PHOTO LAB



## KÓNYA ISTVÁN SENIOR ED IL VIOLINO

Cresce in una famiglia numerosa (cinque fratelli). Il più anziano, Lajos, si diploma insegnante all'istituto magistrale di Sopron, più tardi fa carriera come scrittore con ben due premi Kossuth! Il secondo figlio è proprio István, grande abilità manuale ma difficilmente guidabile, di carattere molto forte. Si è tentato di fargli studiare qualche mestiere, ma a volte perché scappava, altre perché non gli andava, iniziò abbastanza tardi, a 20-21 anni, con la fotografia, e soltanto a 44 anni come liutaio. Il terzo figlio, Géza, continua a fare il sarto artigiano come il padre. La quarta, una bambina di nome Edit, si diplomerà come maestra elementare. Il quinto, Béla, ha studiato ragioneria, diventando contabile e successivamente revisore alle miniere di Tatabánya.

Alcuni giornalisti chiesero ad István Kónya senior in un articolo: "Quando ha cominciato ad occuparsi di liuteria?" - "Non avevo ancora 13 anni quando un mio amico ricevette per il suo compleanno un violino. Anch'io avrei voluto possederne uno, ma i miei genitori certamente non potevano permettersi di regalarmelo. Così di mia iniziativa cercai di copiare quello del mio

amico con l'aiuto di un coltello. Questo è successo a Nagygerezd; il legno, l'acero e l'abete, mi fu donato dal locale falegname, mastro Dénes Gyula. Il legno di ebano non era reperibile, pertanto gli accessori li tinsi di nero. Lo strumento è comunque riuscito benino, aveva la forma di un violino, anche se non era proprio come lo volevo. Ne cominciai un'altro; avrò fatto almeno cinque violini in questo modo".

Anche in Abaújszántó István senior costruiva violini. Non mancava l'incoraggiamento del Prof. Béla Bakonyi, insegnante di violino del figlio maggiore che, in quel periodo, aveva poco tempo di suonare a causa degli studi del liceo, e poca voglia, dovendo per di più utilizzare uno strumento di fabbrica. Un vero violino sarebbe certamente stato di grande aiuto e di prestigio. Il padre ne costruiva uno dopo l'altro, i suoi strumenti continuavano a migliorare. Inizialmente aveva il coraggio di far provare i violini solamente agli insegnanti locali, ma ben presto li mostra anche agli artisti della capitale. Un giorno, accompagnato dal figlio studente, prende la decisione di incontrare Vilmos Tátraí, primo violino del famoso quartetto. Questi rimase sorpreso dalla qualità degli strumenti, e disse di non aver mai visto violini così belli costruiti da amatori. Ancora in occasione del concerto di David



HANGSZEREI KÖZÖTT  
CON I SUOI STRUMENTI  
AMONG HIS INSTRUMENTS



SCROLL CARVING • A CSIGA FARAGÁSA • L'INTAGLIO DEL MANICO (SENIOR KÖNYA, KÁROLY LOSÓ)



IDŐSEBB KÓNYA ISTVÁN AMATI HEGEDŰVEL, CREMONA 1966





TATABÁNYAI MŰHELYBEN

NEL LABORATORIO IN TATABÁNYA

IN THE WORKSHOP-TATABÁNYA

Oistrakh a Budapest, era M<sup>o</sup> Tátrai ad invitarlo per poter presentare István all'artista più famoso del mondo. Quindi, pure Oistrakh ha visto e provato un violino suo, ed espresso il suo compiacimento.

Ha incontrato anche Yehudi Menuhin, che lo ha ricevuto con piacere. Nel 1960, infatti, egli tiene un concerto al teatro Erkel, dove M<sup>o</sup> Tátrai gli ha mostrato i violini di István e, con benevolenza, incontra l'autore nell'Hotel Gellért. Kern István (secondo violino del quartetto Tátrai di Budapest) fa da interprete. Menuhin ha anche presentato la sua pianista, Hepzibah, e durante una simpatica ed informale conversazione si è parlato della storia di questi violini, dopo di che ha suonato per più di mezz'ora i suoi strumenti. Menuhin promette il suo aiuto ad István affinché riesca nell'intento di frequentare la Scuola di Liuteria in Cremona, anche in considerazione del fatto che egli il giorno successivo aveva già in programma una visita al Ministero della Pubblica Istruzione. Prima di congedarsi, Menuhin

chiede ad István se può costruire cinque violini 7/8 per la sua scuola di Londra. Tali strumenti verranno puntualmente completati durante il soggiorno cremonese. Il viaggio da Budapest verso casa è per Miskolc, dove la giornalista Éva Terényi, già molto disponibile nell'aiutare István nelle pratiche burocratiche, aspetta sue notizie e, naturalmente, visto che i tempi sono maturi, fa di tutto per organizzare e realizzare legalmente il viaggio a Cremona.

La famiglia torna a Tatabánya. Il padre riesce ad ottenere una licenza per un nuovo studio fotografico grazie alla costanza, alla qualità, alla fama del suo lavoro ed alla potenza dei mass-media che gli hanno permesso di farsi conoscere; la sicurezza della famiglia è quindi assicurata. Essendo già da due anni Lajos un valido apprendista, István senior può dunque frequentare la Scuola Internazionale di Cremona, tornando a casa solo per le vacanze. Lajos rimarrà ancora per due anni nello studio, fino al ritorno definitivo del padre.

## GLI ANNI DI CREMONA

l'inizio è molto difficoltoso. Senza la conoscenza della lingua italiana, in un paese straniero, se non in un banco di scuola con i giovanotti... non è cosa agevole. I suoi insegnanti sono molto comprensivi, soprattutto quando vedono con quanta dedizione e pazienza svolge il suo lavoro; non deve perciò seguire la solita prassi dei ragazzi che devono eseguire infinite esercitazioni (si deve ricordare che la Scuola in questi tempi iscrive regolarmente i giovani italiani dopo la scuola media e oltre. István Kónya era una eccezione a 44 anni). Inizialmente trova rifugio in una camera al quarto piano presso l'abitazione di una famiglia ungherese. La liuteria occupa il suo tempo al cento per cento, scrive alla moglie Erzsike comunicandole con gioia che i violini promessi a Menuhin sono terminati. Piena è la sua soddisfazione quando, a Roma, consegna gli strumenti al maestro, regalando anche un violino aggiuntivo in segno di gratitudine per tutto l'aiuto ricevuto. Percepisce un compenso molto generoso, che in parte utilizza per comprare una





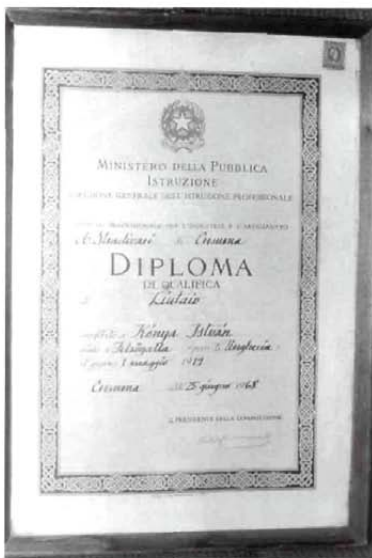
NAGYBŐGŐ KÉSZÍTÉS KÖZBEN  
MENTRE COSTRUISCE UN  
CONTRABASSO  
MAKING A DOUBLE BASS

fiammante Bmw 1500 rossa dalla fabbrica in Germania. Gli anni per lui passano velocemente in Cremona, il suo lavoro è molto apprezzato. Durante i quattro anni di permanenza vengono organizzati due concorsi nazionali, ed egli vince in ciascuno di essi una medaglia d'oro. Si diploma poi anche con medaglia d'oro.

Il Prof. Béla Bakonyi, amico di una vita, che ha sempre seguito ed incoraggiato István fin dai tempi di Abatúszántó, e poi a Budapest, fino a Cremona, scrive in un suo libro:

"In ricordo di una amicizia ed in segno di gratitudine ho ricevuto un invito da Tatabánya per un incontro familiare. Pista (diminutivo di István per i famigliari N.d.R.) è ritornato da Cremona, avendo completato la Scuola con tutti gli onori. Il buon Dio volle che, dopo molte sofferenze iniziali, il mio caro amico fosse di nuovo a casa con un diploma internazionale di Cremona. L'incontro tra le nostre famiglie si è trasformato in una grande e gioiosa festa.

Il momento culminante per me è stato quando ho ricevuto in dono un meraviglioso violino fatto in Cremona, ero così sorpreso che non sono riuscito a dire una parola. Leggendo l'interno dell'etichetta stava scritto: - Costruito per il mio amico Bakonyi Béla con affetto in Cremona, anno 1968, Kónya István-".



A „DIPLOMA“  
IL DIPLOMA  
THE DIPLOMA



IDŐSEBB KONYA ISTVÁN GUARNERI DEL GESÙ HEGEDŰVEL. CREMONA 1968

Kónya Lajos (fratello maggiore, premio Kossuth per la letteratura, scrive per István)

*Fratello luitaio*

*"Oh dolce nobile suono  
vibrano le corde ed il legno  
ora l'acero poi l'abete  
con gioia le anime  
si sciolgono come in coro  
si rifà la materia  
nella mano del maestro.  
Rimanga sempre viva  
per secoli e secoli la gloria  
del nome di mio fratello  
Kónya István"*

Ha partecipato a mostre, concorsi fin dal 1965, '66, '67 a Cremona, poi a Liegi e Poznan nel 1967.

Il più importante risultato arriva nel 1976 alla Prima Triennale di Cremona, vincendo una medaglia d'argento nella sezione violoncelli. Partecipa poi alla mostra di San Diego e nel 1983 a Kassel riceve un diploma per il suo lavoro. Le partecipazioni alle mostre sono sempre il risultato di un lavoro assiduo, fanno notare l'autore degli strumenti al pubblico, danno la possibilità di entrare e farsi conoscere nel mercato internazionale.

Quindi nel 1974 già si conosce il nome di Kónya István, il lavoro va a gonfie vele, si occupa pure di restauri e di riparazioni. Escono molti articoli ed interviste sul giornale e vengono realizzati vari reportage televisivi. In quegli anni il mestiere era quasi morente, infatti in tutta l'Ungheria operavano non più di dieci liutai. A quel punto, quando gli affari cominciano ad andare bene, István subisce una ennesima tragedia: muore nel 1978 la seconda moglie, in seguito ad una grave malattia. Rimane solo, e l'unica gioia la trova nel lavoro. Dal 1975 suo figlio Lajos quasi tutte le sere, al termine del lavoro, si reca a casa del padre, a Tata, lo osserva e lo aiuta spesso fino a mezzanotte, papà si ritira invece ad ora anche molto più tarda.

Il padre in quel periodo riceve molte ordinazioni per la costruzione di cetre (la prima dal Sig. Mátyás Pribojszki) da complessi vari, e decide di



A BAKONYI HÁZASPÁRRAL

ISTVÁN É LAJOS CON LA FAMIGLIA BAKONYI

ISTVÁN AND LAJOS WITH THE BAKONYI FAMILY

affidare questo lavoro al figlio Lajos, in quanto lui da sempre preferisce costruire violini, e pure viole e violoncelli, realizzando anche comunque numerosi contrabbassi.

Questo periodo di collaborazione dura fino al diploma, dopo di che István si sposa un'altra volta, mentre Lajos ha già formato la sua famiglia, ed il tempo quindi inevitabilmente diventa più ridotto. Il matrimonio di István questa volta non è proprio felice, e dopo un anno e mezzo è già divorzio.

Un vecchio suo sogno è quello di costruire una casa con laboratorio annesso, in modo da poter gestire comodamente vita e lavoro. Già da quando risiedeva in Abaújszántó, durante una gita in Italia vide una villa e se ne innamorò, la fotografia era sempre sul suo tavolo, fece persino un ingrandimento. Finalmente decide di consultare un architetto, ed insieme giungono in Italia e ritrovano la casa; con il permesso dei proprietari esaminano l'interno e l'esterno, hanno a che fare con gente cordiale che sicuramente com-



UTOLSÓ SIMÍTÁSOK  
GLI ULTIMI RITOCCHI  
FINAL TOUCHES

prende il liutaio ungherese. La casa viene poi costruita negli anni 1992-1993, ed è la stessa nella quale lui vive e lavora oggi. Ormai è in pensione, ma la sua vita è sempre legata alla liuteria, continua a costruire i suoi strumenti.

## ALCUNI EPISODI DELLA VITA DI ISTVÁN KÓNYA SENIOR

Nell'anno 1968 Kónya István avrebbe voluto istituire una specie di fondazione; l'idea era di costruire, di anno in anno, un violino o una viola da destinare ad un allievo eccezionalmente meritevole dell'Accademia musicale di Budapest. Sarebbe naturalmente stata pienamente autonoma, da parte dei professori dell'istituto, la scelta di decidere del destino migliore dello strumento. Per motivi misteriosi questa offerta fu respinta. Ancora oggi, però, István è convinto che,

avendo le giuste opportunità, è doveroso aiutare i giovani talenti.

Il 9 febbraio 1985, in un articolo, alla domanda "Perché non ha degli allievi?" István risponde: "La verità è che non ho una grande opinione nei confronti dei giovani d'oggi, fondamentalmente provo persino un po' di compassione vedendo che ricevono tutto dai genitori, senza nemmeno provare a lottare per ottenere qualcosa. Molti di loro hanno "paura" di lavorare e, poi, non sono nemmeno in grado di apprezzarne veramente i risultati. Io, comunque, ho provveduto, per quanto ho potuto, a portare la mia esperienza ai membri della famiglia. I miei due figli hanno infatti seguito la via della liuteria: il più giovane lavora a Tatabánya da solo ormai da tempo, il più grande è insegnante in quella stessa Scuola dove io ho studiato anni fa".

Alla domanda "Che relazione ha con la gente?" egli risponde: "Ho pochi amici, forse ho in-



HÁROM HEGEDŰ KÓNYA ISTVÁNTÓL  
TRE VIOLINI DI ISTVÁN KÓNYA  
THREE VIOLINS BY ISTVÁN KÓNYA



teressi diversi dagli altri. Per me il lavoro è anche rilassamento, mi piace molto la musica classica. Più di tutto mi piace Bach perché mi dà forza, mi tranquillizza e nello stesso tempo mi rallegra. Io la musica rock e quella metallica le considero inquinamento acustico".

In ogni modo, oltre al figlio Lajos, István ha avuto diversi allievi per periodi più o meno lunghi. Ad esempio, Ernő Guminár, oggi uno dei più apprezzati liutai del paese, ha frequentato assiduamente la bottega del maestro, richiedendo e sempre rispettando le sue critiche e le sue opinioni. Ha lavorato poi per un anno con lui István György, dimostrando un certo talento, anche se in seguito nella bottega propria non ha più costruito, al massimo si occupa solo della riparazione degli strumenti per vivere. Per un lungo periodo ha lavorato da István anche Rafaelian Leonidas da Miskolc che, da allora, ha conseguito il diploma alla Scuola di Cremona, dove ha pure trasferito l'attività. Dalla Transilvania, il liutaio Zoltán Gránca ha lavorato da lui per diversi mesi per tornare poi in patria.

István Kónya ha fatto esperienze anche in America. La prima volta ricevette un invito da Ferdinando Sacconi affinché lavorasse con lui per un anno ma, su parere contrario del sindacato di categoria, non gli venne rilasciato il visto di lavoro. Quindi, con un visto turistico, la sua permanenza si limitò a soli tre mesi riuscendo in qualche modo anche a lavorare. Un'altra volta, nel 1992, ha lavorato da Karoly Loso in Canada; di questo è testimone un articolo di due pagine su di un giornale locale.

15 luglio 1989 - Uscendo per fare spese e per festeggiare il compleanno del figlio Lajos, István si assenta per un'ora dalla propria abitazione dove, nel frattempo, entrano in azione i ladri. Rincasando, trova la porta d'ingresso aperta e subito, mortificato, si accorge della mancanza di numerosi strumenti. Ha sempre avuto fiducia negli uomini, ma in quel momento gli crolla il mondo addosso, viene privato delle cose che per lui rappresentano la vita. E' da sapere, infatti, che István portava e porta tuttora spesso con sé in camera da letto i pezzi semilavorati, perché non vuole privarsi della loro compagnia. E' stato rubato, tra l'altro, lo strumento più bello, la co-

pia del violino "Hellier", oltre ad altri sette violini, astucci compresi, ed un mini violino.

La polizia di Tata si è occupata del caso con grande impegno e serietà, lavorando giorno e notte per trovare i colpevoli. Il maestro offre anche un premio a chi è in grado di fornire informazioni utili alle indagini. Per miracolo, viene alla luce uno strumento, in seguito tutti gli altri vengono ritrovati. Alcuni violini erano finiti in Germania nelle mani di un collezionista il quale, visto l'avviso dell'Interpol relativo al furto in Ungheria, restituisce la refurtiva alla polizia. Altri sono stati rintracciati nella pianura orientale del paese (Alföld) con la vernice mancata. Finalmente István rientra in possesso di tutto quello che gli era stato sottratto, ma da allora ha perso fiducia e si è attrezzato, facendo installare un complesso sistema di allarme sia al laboratorio che nell'appartamento.

## ELENCO DELLE MOSTRE (CONCORSI):

- 1 ^ Mostra Nazionale Italiana, novembre 1965
- 2 ^ Mostra Nazionale Italiana, giugno 1967  
Mostra Internazionale Poznan, 1967
- 1 ^ Triennale Cremona, ottobre 1976  
Esposizione Konsumex Budapest, settembre 1975-1976  
Mostra di California, novembre 1978
- 3 ^ Triennale Cremona, ottobre 1982
- 1 ^ Mostra Internazionale Budapest, marzo 1993
- 2 ^ Mostra Nazionale Budapest, giugno 1995  
Mostra Camera dell'Artigianato Esztergom, agosto 1996
- 3 ^ Mostra Nazionale Budapest, maggio 1996
- 4 ^ Mostra Nazionale Budapest, maggio 1997

Kónya István è sempre stato socio dell'Associazione Artigiani d'Ungheria.

## RICONOSCIMENTI:

- 1986: Premio per il lavoro eccelso di una vita
- 1995: Corona d'oro titolo Maestro Liutaio



A PLASZTIKA ALAKÍTÁSA CSELLŐN  
LA SCULTURA DELLA TAVOLA DEL VIOLONCELLO  
FORMING A CELLO TOP



A FORMA RÁRAJZOLÁSA A FÁRA  
LA TRACCIATURA DEL MODELLO SUL MANICO  
DRAWING THE FORM ON THE WOOD



VIOLA D'AMUR  
CON LA VIOLA D'AMORE  
WITH A VIOLA D'AMORE



ELKESZÜLT HEGEDŰVEL  
CON UN VIOLINO FINITO  
WITH A FINISHED VIOLIN



MUNKA KÖZBEN  
DURANTE LA LAVORAZIONE  
AT WORK



JÓSEPH KONYA ISTVAN TATABANYAI MŰHÁZSÉRI

A három Kónya hangszerei

## A hegedűnek arca van

Yehudi Menuhin és a Kónya-hegedűk



## ZENGNEK A HÚROK ÉS A FA



Hangszerszármak készítése



ÚJSÁGCIKKEK

ARTICOLI DI GIORNALE

ARTICLES

**A fél angyali ének mint az emberek**

Az angyali ének a leggyönyörűbb és a legmagasztosabb ének. Az emberek azonban nem tudják, hogy az angyali ének nem más, mint az emberek saját hangja, amelyet a szívükkel és a lelkükkel éneklik. Az angyali ének a szeretet és a békesség hangja, amely mindenkit megérint és meggyógyít.

**Köszöntő a vendégeknek**

Kedves vendégeink! Örömmel fogadjuk Önöket a Kónya-hangszerek világában. Itt találják meg a legjavított és legújabb hangszereket, amelyek a Kónya-műhelyben készültek. A Kónya-hangszerek a világ minden tájáról hívták magukhoz a legkiválóbb művészeket, akik a Kónya-hangszerek segítségével megalkotották a legcsodásabb zenét.

**diaból két hangszert talál a rendőrség**

A rendőrség két hangszert talált a diabólánál. A hangszerek a Kónya-műhelyben készültek, és a rendőrség a Kónya-műhelyben találta meg őket. A Kónya-műhelyben a hangszereket a legkiválóbb művészek készítették, és a Kónya-műhelyben a hangszereket a legkiválóbb művészek játszották.

**A fél angyali ének mint az emberek**

Az angyali ének a leggyönyörűbb és a legmagasztosabb ének. Az emberek azonban nem tudják, hogy az angyali ének nem más, mint az emberek saját hangja, amelyet a szívükkel és a lelkükkel éneklik. Az angyali ének a szeretet és a békesség hangja, amely mindenkit megérint és meggyógyít.

**Köszöntő a vendégeknek**

Kedves vendégeink! Örömmel fogadjuk Önöket a Kónya-hangszerek világában. Itt találják meg a legjavított és legújabb hangszereket, amelyek a Kónya-műhelyben készültek. A Kónya-hangszerek a világ minden tájáról hívták magukhoz a legkiválóbb művészeket, akik a Kónya-hangszerek segítségével megalkotották a legcsodásabb zenét.

**diaból két hangszert talál a rendőrség**

A rendőrség két hangszert talált a diabólánál. A hangszerek a Kónya-műhelyben készültek, és a rendőrség a Kónya-műhelyben találta meg őket. A Kónya-műhelyben a hangszereket a legkiválóbb művészek készítették, és a Kónya-műhelyben a hangszereket a legkiválóbb művészek játszották.

# DOLGOZOK LAPJA

2000. február 18. szombat

Elvezetve forint a nyomorvételnek

"Megalázottnak érzem magam"

mondja Kónya István hegedűkészítő művész



Magyar mesterek — olasz hangszerek

Szeptemberben II. Miskolc Vándorévesztőjében





KÉT FIÁVAL  
CON I DUE FIGLI  
ISTVÁN KÓNYA WITH HIS TWO SONS



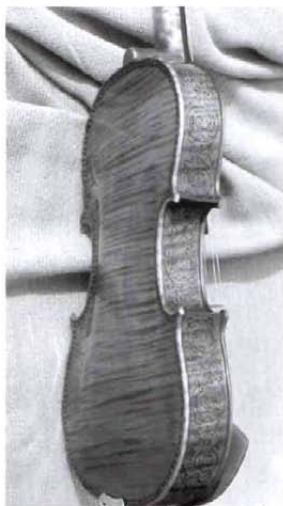
A „NAGY” CSALÁD  
FIGLI, NUORE, NIPOTI  
SONS, INLAWS, GRANDCHILDREN



AZ „F”-EK KIVÁGÁSA  
TAGLIO DEI FORI ARMONICI  
CUTTING THE F HOLES



VIOLA D'AMUR  
LA VIOLA D'AMORE  
VIOLA D'AMUR



„HELIER” MÁSOLAT  
UNA COPIA DEL VIOLINO „HELLIER”  
COPY OF THE „HELIER” VIOLIN



**CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ**  
(CERTIFICATE — HANGSZER)

**KÓNYA ISTVÁN** — Liutaio  
— HEGEDŐKÉSZÍTŐ —  
TATA BAJ 40 16, HUNGARY

**STRUMENTO:** *Hegedős (Violin)*  
(INSTRUMENT — A HANGSZER)

**MODELLO:**  
(MODEL — MINTA)

**ETICHETTA:**  
(LABEL — CÍMKE)

**CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO:**  
(CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT — A HANGSZER JELLEMZŐI)

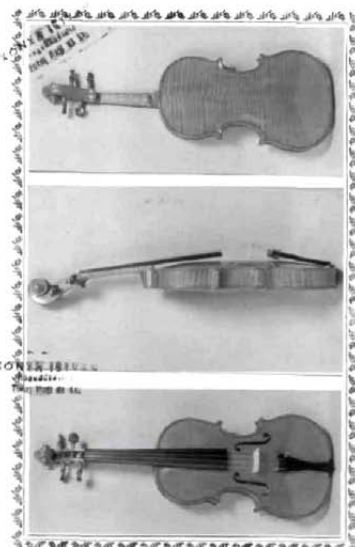
**TAVOLA:** *Lupinus (Stem wood)*  
(BELLY — A TETŐ)

**FONDO:** *Kétféle vastagbélű tölgy*  
(BACK — A HATLAP)

**VERNICE:** *aranyozott olajolt*  
(VARNISH — A LAKK)

**NOTE:** *Egy kőbongő szerepelt*  
(MUSICIANS)

*Kónya István*  
KÓNYA ISTVÁN



KÓNYA ISTVÁN HANGSZERKÍSÉRŐ LEVELE ÉS CÍMKÉI  
ISTVÁN KÓNYA CERTIFICATE AND ETICHETTE  
ISTVÁN KÓNYA CERTIFICATE AND LABELS





# ISTVÁN KÓNYA SENIOR

1919-1999  
MASTER VIOLINMAKER



István Kónya (István Koncser) was born in Felsőgalla on 1 May 1919. He descended from an established family of artisans; his grandparents owned a mill, while his father worked as a tailor. He had three brothers and one sister. The family grew up in poverty as there was only one income which served for the entire family. In Hungary there was a general state of unemployment and for this reason the family moved on frequent occasions, seeking work all over the region of Pannonia. After István completed intermediary school his parents sent him to work with an artisan where he worked as an apprentice, but he ran away shortly after beginning owing to the maltreatment by his master. In the meantime his family returned to Felsőgalla, but they were without a stable situation. They tried all kinds of solutions, and in France they found a slightly better situation but the love for their

homeland cause their return to Hungary. Following this they looked for a job in Budapest without success. In Tatabánya István worked with his younger brother during the construction of the aluminum foundry but wages were so low that they were unable to support the family and they were forced to move on to relatives in France. Here they found work but a year later they returned to Hungary because the mother was incapable of adapting herself to the new environment and she continued to repeat, "I don't want to die in a foreign land". Back home, however, there were only problems, renunciations and unemployment awaiting them. The father of the large family was forced to write to his relatives in France to seek help for his two sons. István and his brother Géza ventured to France in 1936. István worked in a coal mine close to Leans in a multi-ethnic environment with other Polish, German and English laborers while Géza found work as a hand in a butcher's shop.



KONCSEK SZÜLŐK, DOMA ROZÁLIA ÉS KONCSEK ISTVÁN  
I NONNI KONCSEK, DOMA ROZÁLIA É KONCSEK ISTVÁN  
THE KONCSEK-PARENTS, ROZÁLIA DOMA AND ISTVÁN  
KONCSEK

They earned a reasonable amount of money and were able to send something back to their family. However when the war broke out in 1939 they abandoned their jobs to return to Hungary. They rode by bicycle across the Alps in order to save money on the trip back home but also because a bicycle was considered a luxury item in Hungary. When he was 22 years old István was called up and assigned to the telegraphic and topographic corps. Although captured he succeeded in surviving and during the war he managed to escape from the concentration camp.

In 1943 he began studying photography and later graduated as a photographer. His first marriage dates to 1944 when he married Bodor Ilona, the daughter of a miner. Gradually he acquired experience as a photographer and he opened a studio in Felsőgalla. At this point his business was established and so was his family.

On 10 January 1946 Istvan junior was born. István senior was a hard worker and talented, and he continued to make progress in his profession. On 15 July 1948 another son was born, Lajos Béla (names taken from the brothers of István's grandfather). Istvan bought his first car, an authentic automobile, considered quite a phenomenon for Hungary at that time. He also bought a farm house at Balatonfüred which had a vineyard attached. This situation caused jeal-

ousy and was not well regarded by the emerging communist regime. Shortly afterwards the first signs of persecution began.

They were hard times; people disappeared following the slightest provocation and many passed years in jail for false accusations. István Kónya had no desire to work for the regime, nor of bringing up his children under these circumstances. He decided to emigrate with the entire family. His father-in-law tried to dissuade him, but in vain; István sold everything and distributed his possessions amongst friends, relatives and acquaintances before planning their "escape". The man who was supposed to help them turned out to be a spy, and when they approached the Austrian border the guards were already waiting for them. The head of the family was sentenced to five years in jail and his family was ordered to return home. But where could they go? Without a job, Istvan's wife found refuge with her family. They were hard times and they shared a single pension living on the limits of survival... they were long, hard and sad years. The father's presence was missing, especially for the children and without the father, an economical stability was also lacking.

István was an eternal rebel; he detested the prison and he was obsessed by the idea of escaping. He succeeded twice in doing so, only to



BALATONFÜRED 1953

LA CITTADINA  
BALATONFÜRED ANNO 1953

BALATONFÜRED (NAME A  
HUNGARIAN VILLAGE) 1953



LAJOS ÉS ISTVÁN A  
NAGYAPÁVAL 1949

LAJOS AND ISTVÁN WITH  
THEIR GRANDFATHER 1949

find himself back in prison a few weeks later. These episodes cost him four more years in jail and the family's situation became increasingly desperate. His wife gave up waiting and found another companion, and this led to their divorce.

The political situation changed unexpectedly and people began to hope once more, many prisoners were freed on amnesty. At the end of summer 1956 István Kónya was freed and he had to start from nothing. Nobody offered to give him back his former possessions or to help him.

Finally a distant cousin gave him a camera which enabled him to begin working. He took class photos for the schools around Balatonfüred and performed other small chores. Once more he began his profession as a photographer. In the following summer he asked to keep his sons with him over the summer holidays. He only received István and when the time came he refused to give him back to his mother. This caused a series of fights and debates, and the court trials began. Finally it was decided that István junior would be entrusted to the father while Lajos would remain with his mother.

The revolution broke out in this period, but István preferred to remain in Hungary, partly to stay close to his other son, but also because he

believed in a radical change from the past, considering it impossible for conditions to get worse. Many, however, left the country. Once more István succeeded in opening a photographic studio in the new suburb of Tatabánya, and in the same period he appealed for his second son and won the case. Shortly afterwards he married a second time, his children needed the care and fondness of a woman. His wife, Erzsébet Tarr, came from a large family of miners.



EDESANYJUKKAL 1954

NEL 1954 LON LA MADRE

WITH THEIR MOTHER 1954





AZ AUSZTIN MELLETT

ACCANTO ALLA AUSTIN DI PAPA

BY THE AUSTIN

After a period of liberalism, the Kádár regime once more began to take action against private entrepreneurs forcing them to enter the so-called co-operatives. This was another trial for István Kónya. Although he was the most experienced worker of the group, he was obliged to accept the same conditions and "equality" with the last to arrive. In 1959, a friend from Abaújszántó wrote to him, informing him that "private" studios were permitted in the town where he lived. After a brief consultation the family departed for Abaújszántó, a town which was a regional capital brimming with life. In the beginning they lived in a rented house, but shortly afterwards they bought their own house. At that time photography was a productive business, since identity cards were obligatory. As well as this there were all the large weddings, first communions, baptisms, etc. Istvan was the best photographer in the area. He also succeeded in buying a second-hand Austin 16. It was the third time that the Kónya family had begun from nothing.

The eldest son began to study high school in Szerencs. Here he also studied violin and graduated with excellent results. Lajos enrolled in the local agricultural institute as he was attracted to



NEVELŐANYJUKKAL (TARR ERZSÉBET)

CON LA

WITH THEIR SECOND MOTHER (ERZSÉBET TARR)

working on the land. But he soon lost interest in his studies owing to difficulties with a couple of his teachers, and during his second year of school he began working in his father's studio. He followed up with professional studies in Tatabánya and graduated as a photographer in 1966, and like his brother, with excellent results. The family moved back to Tatabánya after five years in 1964, and this marked the beginning of István's Cremona adventure. The youngest son, Lajos remained in his father's photographic studio, sometimes working on his own, sometimes supported by another worker. He stayed until 1979, the year that he opened his own studio in the new suburb of Tatabánya.

The elder brother, István, desired to enter university, but even though he had obtained



EGY SZÉP ANYAGGAL  
CON UN MATERIALE ECCELLENTE  
WITH A BEAUTIFUL WOOD-MATERIAL



CSELLÓNYAK KÉSZÍTÉSE KÖZBEN  
LA PREPARAZIONE DEL MANICO DI UN VIOLONCELLO  
MEANWHILE MAKING A NEACK OF A VIOLONCELLO

brilliant results in his graduation and during the various admission examinations for the local university, he did not succeed. Consequently he found work in a coal mine and later as an assistant in the surgical ward of a hospital. Every year he attempted to enter the faculty of medicine, including his years spent in military service.

In the meantime the father frequented the Cremona Violinmaking School where he was the oldest student. In 1968 he graduated with a gold medal. Shortly afterwards he had to move out of his house in Tatabánya for urbanistic reasons and the family moved once more, transferring to Tata. From this time onwards the father ceased working as a photographer, and completely dedicated himself to violinmaking.

## ISTVÁN KÓNYA SENIOR AND THE VIOLIN

István Kónya grew up in a large family (of five children). The eldest son, Lajos, graduated as a teacher in the Sopron Institute, and later in life he dedicated himself to writing, winning two Kossuth prizes. The second son was István, very talented with his hands but rebellious of nature and with a very strong personality. His parents wanted him to learn a trade, but sometimes he ran away, and other times he didn't apply himself. He began working as a photographer quite late (around 20 to 21 years old) and as a violinmaker when he was 44. The third son Géza, continued in his father's trade as a tailor. The fourth child, a girl called Edit, went on to become a teacher in elementary school. The fifth

son, Béla, studied accountancy and became an accountant and later a reviser in the coal mines in Tatabánya.

During an interview, some journalists asked István Kónya when he first became interested in violinmaking. He answered, "I wasn't yet 13 when a friend of mine received a violin on his birthday. I wanted one too but my parents didn't have enough money so I tried to copy the one my friend had, with the help of a knife. This was in Nagygerezd. The wood (maple and spruce), was given to me by the local carpenter, Dénes Gyula. There was no ebony so I painted the accessories in black. The instrument came out fairly well; it had the right shape, but it wasn't exactly how I wanted it so I began another one. I made at least five violins like this."

István senior also made several violins in Abaújszántó. His son's violin teacher, Béla Bakonyi, encouraged his endeavours. At that time István junior had very little time to practice owing to his studies in high school and he was not very enthusiastic as he was using a factory violin. A real violin would definitely have given him more incentive and it would also have been more prestigious. His father continued to make one violin after the other and his work began to improve. In the beginning the local teachers tried out his violins, but after awhile he began to show them to the musicians that worked in the capital. Accompanied by his son, one day he went to meet Vilmos Tátrai, the principal violinist of the famous quartet. The violinist was impressed by the quality of his instruments and he told him that he had never seen such beautiful work done by an amateur. When David Oistrakh came to Budapest for a concert, master Tátrai presented István to the famous soloist. Even Oistrakh saw and tried one of his violins and expressed his favor.

He also met Yehudi Menuhin. In 1960, when Menuhin held a concert in the Erkel Theatre, Master Tátrai presented him with István's violins and the soloist willingly received the violinmaker in the Gellért Hotel. Kern István (the second violinist of the Tátrai Quartet of Budapest) acted as interpreter. Menuhin also presented his pianist, Hepzibah, and during a



A KONCSER CSALÁD: ISTVÁN, LAJOS, GÉZA, BÉLA, MAMA, EDIT

LA FAMGLIA KONCSER: ISTVÁN, LAJOS, GÉZA, BÉLA, LA MAMMA, EDIT

THE KONCSER FAMILY: ISTVÁN, LAJOS, GÉZA, BÉLA, MOTHER, EDIT



OSZTÁLYTÁRSÁVAL (NAKAMURA)

CON IL COMPAGNO DI CLASSE (NAKAMURA)

WITH HIS CLASS-MATE (NAKAMURA)

pleasant and informal conversation they talked about the history of violins and afterwards Menuhin played István's instruments for more than half an hour. He promised to help István in his attempts to study at the Cremona Violin-making School, taking into consideration that he had an appointment with the Public Instruction Ministry on the following day. Before leaving Menuhin asked István if he could make five seven-eighth instruments for his school in London. These instruments were completed during his studies in Cremona. On the trip back home from Budapest he passed by Miskolc where the journalist Éva Terényi was awaiting his news. Mrs. Terényi was willing to help István in the bureaucratic practices, and she did everything possible to legally organize the trip to Cremona.

The family returned to Tatabánya and István senior succeeded in obtaining a license for a new photographic studio owing to the constancy, quality and fame of his work and to the impact of the mass media. The family's stability was assured. Lajos had already been working for two years and he was a talented apprentice enabling István senior to frequent the international school

in Cremona. He returned in Hungary only for the holidays. Lajos remained two more years in the studio until his father returned from Cremona.

## THE CREMONA YEARS

It was a difficult beginning. István did not know Italian and he was in a foreign country sitting at the bench with adolescent youths... it was not easy. His teachers were very understanding, especially when they saw the amount of dedication and patience that he used in his work. He was therefore spared the normal procedures of the other students that had to perform endless exercises. (At that time the students enrolled in the school were mainly young Italians from intermediary school onwards. István Kónya was an exception at 44 years old). Initially he found a room in an apartment on the fourth floor with a Hungarian family. Violinmaking completely occupied his time. He wrote to his wife Erzsike to tell her with joy that the violins promised to Menuhin were finished. He was full of pride when he consigned the instruments to the master in Rome and he donated an added violin in gratitude of the help received. He received a very generous compensation which he used partly for



GUARNERI HEGEDŐVEL

CON UN VIOLINO GUARNERI

WITH A GUARNERI-VIOLON



buying a flaming red BMW 1500 bought from the factory in Germany. The years in Cremona passed by quickly and his work was well appreciated. During his four-year stay he participated in two national competitions where he won gold medals on both occasions. He also graduated with a gold medal.

Professor Béla Bakonyi, a life long friend, who had always encouraged and followed István (beginning in Abaújszántó, then Budapest and later Cremona), wrote in one of his books:

"In memory of our friendship and as a sign of gratitude I received an invitation from Tatabánya for a family meeting. Pista (István's nickname among family members) had returned from Cremona, graduating with all the honors. The Lord willed that, after so many problems in the beginning, my dear friend was once again back home with an international diploma from Cremona. The meeting between our families turned into a joyous party. The culminating moment was when I received a magnificent violin made in Cremona as a present; I was so surprised that I was left without words. On the label inside there was a dedication: "Made for my friend Bakonyi Béla with fondness, Cremona,

1968, Kónya István".

Kónya Lajos (István's elder brother who won the Kossuth Prize for literature) wrote for István:

*Brother Violinmaker*

*"Oh sweet and noble sound  
the strings and the wood vibrate  
now maple, then spruce  
with joy the heart  
dissolves like a chorus  
the material remade  
in the hands of the master.  
May the glory  
of my brother's name  
István Kónya  
remain alive  
for centuries to come.*



BAKONYI ÉVA ÉS KÓNYA ISTVÁN  
ISTVÁN KONYA CON EVA BAKONYI  
ÉVA BAKONYI AND ISTVÁN KONYA



KÓNYA ISTVÁNNÉ ÉS A BAKONYI CSALÁD  
LA SIGRA KÓNYA E LA FAMILIA BAKONYI  
MRS. KÓNYA AND THE BAKONYI-FAMILY



István Kónya participated in exhibitions and competitions in 1965, 1966 and 1967 in Cremona, then in Liege and Poznan in 1967.

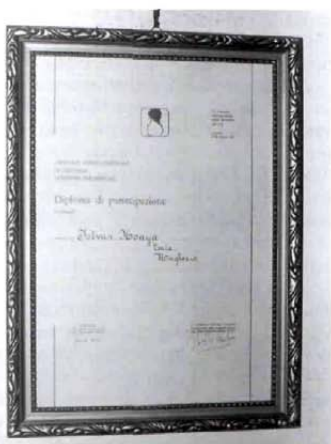
His most important result occurred in 1976 in the first Cremona Triennial, where he won a silver medal in the violoncello category. He later participated in the exhibition held in San Diego and in 1983 he received a diploma for his work in Kassel. Exhibitions are always the result of an arduous undertaking; they allow the maker to make his instruments known to the public and they stimulate the possibility of entering into the international market.

In 1974 István Kónya's name was already well known and his profession was doing very well. He also dedicated himself to restoration and repair work. He was featured in many articles and interviews as well as in various television programs. During this period violinmaking had almost disappeared, as a matter of fact there were no more than ten violinmakers working in Hungary. At this point, when his business was beginning to take off, István lost his second wife who died in 1978 following a serious illness. Alone, he found his only joy was his work. From 1975 his son Lajos went to his father's house in Tata almost every evening after work to observe and help him until midnight, whereas the father often finished working much later.

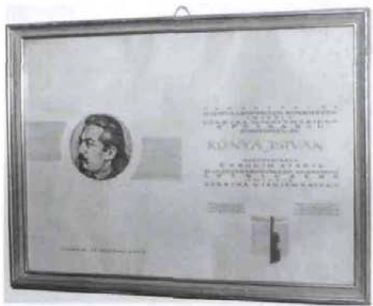
In this period the father received various orders for zithers (the first was made for Mátyás Pribojszki) from different groups and he decided to pass on the work to his son Lajos. István had always preferred to make violins, violas and violoncellos, and he even made a fair number of double basses.

This period of collaboration lasted until his diploma. After this István married once again while Lajos established his own family. The time for working inevitably grew less. This time István's marriage was not very successful and after a year and a half he divorced.

One of his old dreams was to build a house with a workshop annexed so that he could organize his life and profession with greater ease. When he was living in Abaújszántó he had fallen in love with a villa that he saw during a holiday



OKLEVELEK  
1 DIPLOMI  
DIPLOMS



in Italy. He kept a photograph of the house on his table and he even had an enlargement made. Finally he decided to consult an architect, and they traveled to Italy to find the house. The owners were very helpful and friendly with the Hungarian violinmaker. The house of his dreams was built from 1992-1993 and he still lives and works in the same house today. Now a pensioner, his life is still linked to violinmaking, and he continues to make his own instruments.

## EPISODES IN THE LIFE OF ISTVÁN KÓNYA SENIOR

In 1968 István Kónya desired to create a special foundation; the project involved making a violin or viola every year destined to an outstanding student of the musical academy in Budapest. The choice of the winner was to be decided by the teachers of the institute. For unknown reasons this project was turned down. István is still convinced of the importance of helping talented young musicians.

In an article published on 9 February 1985, István was asked "Why don't you have any pupils?". The master answered, "The truth is that I don't have a very high opinion of today's youths. I even feel a bit of compassion when I see them receive everything from their parents, without even trying to fight for themselves. A lot of them are "frightened" of working, and they are not even capable of really appreciating results. In any



LAKKOZÁS KÖZBEN  
MENTRE VERNICIA  
MEANWHILE VARNISHING

case, I have passed down my own experience to my family members. Both of my sons are violinmakers: the youngest has been working in Tatabánya on his own for some time now and the eldest is a teacher in the same school where I studied myself many years ago."

On questioned, "What kind of relation do you have with people?", he answered "I only have a few friends, perhaps because my interests are different. For me working is also a form of relaxation. I like classical music very much; I like Bach most of all because it gives me strength, it calms me and at the same time it cheers me up. Rock and heavy metal are sound pollution for me."

Apart from his son Lajos, various pupils studied with István for different lengths of time. One was Ernő Guminár, today one of Hungary's most appreciated violinmakers who assiduously frequented the master's workshop, always asking and respecting his opinion and criticism.

Tatár György worked with him for a year but when he opened his own workshop he concentrated on repairs to make a living, leaving new instruments aside. Rafaelian Leonidas from Miskolc worked for a lengthy period of time with István, later graduating in the Cremona School and opening his own business in Cremona. Zoltán Gránicsa from Transylvania worked with him for a few months before returning to his own country.

István Kónya also worked in the United States. Ferdinando Sacconi invited him to come and work for a year but the work permit was not granted because the mayor did not give his permission. He therefore traveled on a tourist permit and his stay was limited to three months but he managed to work all the same. In 1992 he worked in Károly Loso's workshop in Canada; a two-page article published in the local newspaper testifies to this visit.

On 15 July 1989, when István briefly left his house to do some shopping for the his son Lajos' birthday, burglars entered. When he came back he found the front door open and was mortified to discover numerous instruments missing. He had always had faith in mankind, but in this moment his entire world collapsed, robbed of his most important possessions. István always took his unfinished work with him when he retired in the evening,



RAFFAELIAN LEONIDASSZAL 1993  
 CON RAFFAELIAN LEONIDAS NEL 1993  
 WITH RAFFAELIAN LEONIDAS 1993

as he still does, because he likes to share their company. The burglars stole his best instrument, a copy of the "Hellier" violin, as well as seven other violins and their cases, and a small violin.

The Tata Police investigated the case very seriously, and worked for weeks to find the culprits. The master offered a prize for anyone who could provide useful information for the investigations. One of the instruments miraculously came to light and following this the others were found. Some of them had ended up in Germany in the hands of a collector who had seen the notice of the theft published by Interpol and he returned the stolen

instruments to the police. Others were traced in the eastern lowlands of the country (in Alföld) but their varnish was tampered with. In the end Istvan came into possession of everything that had been stolen, but since then he has lost faith in humanity and now he has a complex system of alarms in his house and workshop.

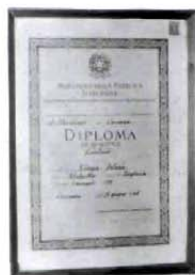
## LIST OF COMPETITIONS

- 1<sup>st</sup> National Italian Competition, November 1965
- 2<sup>nd</sup> National Italian Competition, June 1967
- International Competition Poznan, 1967
- 1<sup>st</sup> Cremona Triennial October 1976
- Konsumex Exposition Budapest, September 1975-76
- California Competition, November 1978
- 3<sup>rd</sup> Cremona Triennial, October 1982
- 1<sup>st</sup> International Competition Budapest, March 1993
- 2<sup>nd</sup> National Competition Budapest, June 1995
- Esztergom Chamber of Commerce Exhibition, August 1996
- 3<sup>rd</sup> National Competition Budapest, May 1996
- 4<sup>th</sup> National Competition Budapest, May 1997.

István Kónya has always been a member of the Hungarian Artisan's Association.

## COMMENDATIONS

- 1986: Prize awarded for his lifetime accomplishments.
- 1995: "Gold Crown" Master Luthier's title



OKLEVEL  
 DIPLOMI  
 DIPLOMS

CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ  
(CERTIFICATE — HANGSZER)

KÓNYA ISTVÁN — Lutsio  
— HEGEDŐKÉSZÍTŐ —  
TATA 191. u. 11. HUNGARY

STRUMENTO: *Violoncello*  
(INSTRUMENT — A HANGSZER)

MODELLO: *Violoncello*  
(MODEL — MINTA)

ETICHETTA:  
(LABEL — CÉDLÉK)

CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO:  
(CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT — A HANGSZER JELLEMZŐI)

TAVOLA: *ny. büföngy*  
(BELLY — A TETŐ)

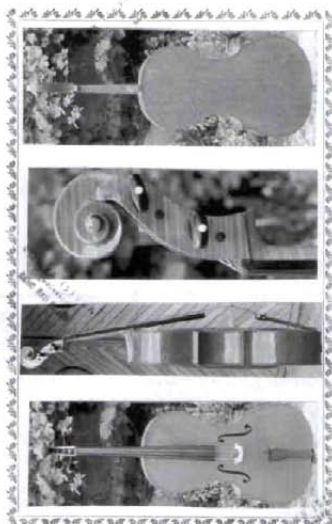
FONDO: *száraz, természetes fa*  
(BACK — A HÁTUL)

VERNICE: *száraz, természetes fa*  
(VARNISH — A LAKK)

NOTE: *sz. szedelő, sz. szedelő*  
(MSG) (REMARKS)

KÓNYA ISTVÁN  
szegedieként  
Tata: 191. u. 11.

KÓNYA ISTVÁN



KÓNYA ISTVÁN HANGSZERKÍSÉRŐ LEVELE ÉS EDDIG HASZNÁLT CÍMKÉI (NEM MÉRÉTFANYÁROS)

(CERTIFICATI DI KÓNYA SENIOR I ETICHETTE USATI FINORA (NON IN SCALA))

ISTVÁN KÓNYAS INSTRUMENT ACCOMPANER LETTER AND TILL NOW USED "ETIQUETTES" (NOT IN ORIGINAL SIZE)





KÖNYA ISTVÁN NAGYBŐGŐ  
 KONTRABASSZÓ DI ISTVÁN KÖNYA SENIOR  
 ISTVÁN KÖNYA SR. DOUBLE BASS



CSÉLLŐ  
 VIOLONCELLO  
 VIOLONCELLO



SEMMELVEIS TIBOR DIJÁT ADJÁT KÖNYA ISTVÁNNAK  
 SEMMELVEIS TIBOR PREMIA ISTVÁN KÖNYA SENIOR  
 TIBOR SEMMELVEIS AND ISTVÁN KÖNYA (ISTVÁN CELLOMES A PRIZE)





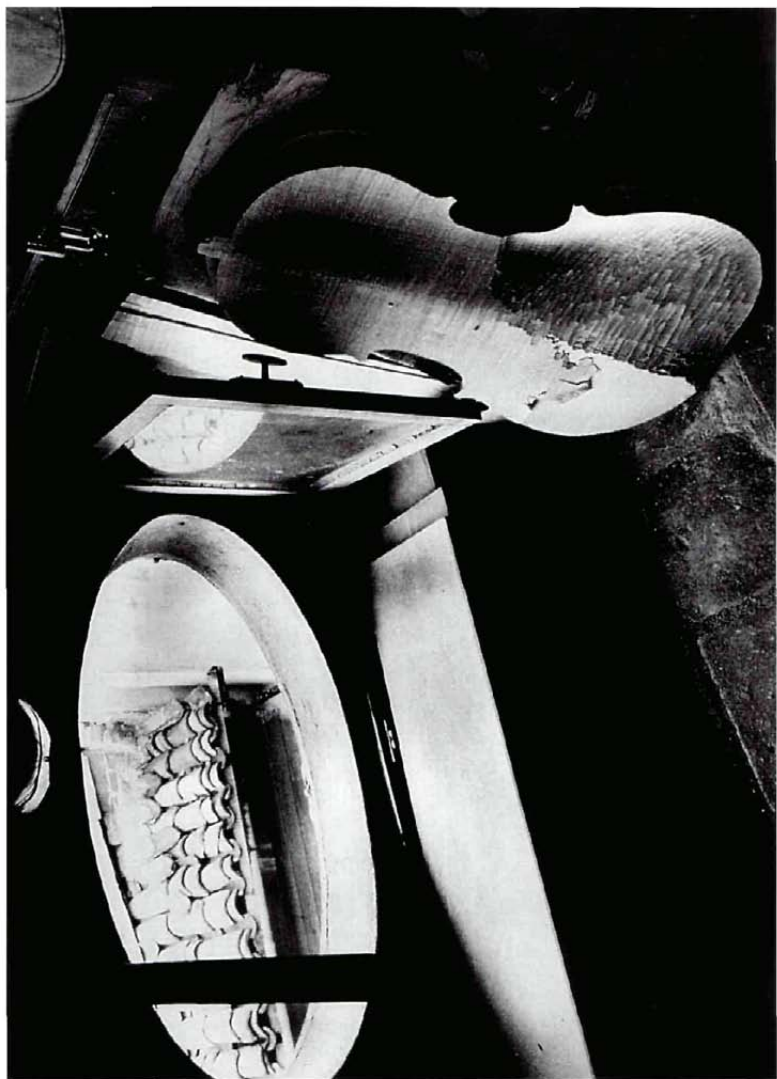
APA ÉS FIA EGY HANGSZERKIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁN. MELLETTÜK SÁRÁNSZKY PÁL ÉS TÖBB KOLLÉGA  
 L'INNAGURAZIONE DI UNA MOSTRA: PADRE E FIGLIO CON PÁL SÁRÁNSZKY E GLI ALTRI COLLEGGI  
 OPENING OF AN INSTRUMENT-EXHIBITION. FATHER AND SON, BESIDE THEM PÁL SÁRÁNSZKY AND  
 ANY OF THEIR COLLEQUES



„HELIER” CSIGA KÉSZÍTÉSE KÖZBEN  
 LA PREPARAZIONE DELLA OHIOLLIOLA DI UN MODELLO „HELIER”  
 USPIDE-MAKING A „HELIER” SERPENT SCROLL



KÓNYA ISTVÁN HEGEDŰK  
I VIOLINI DI ISTVÁN KÓNYA SENIOR  
ISTVAN KONYA SR.'S VIOLINS



# IFJ. KÓNYA ISTVÁN (STEFANO CONIA)

CORSO GARIBALDI 95

26100 CREMONA

T/F: 0039037235780

Ifj. Kónya István valamikor az 1953-56. közötti években tette meg az első lépéseket a hegedűk csodálatos világa felé, amikor még a Balaton-közi Bocsár dűlőben töltötte szomorú gyermekéveit.

Balatonfüredtől úgy három kilométernyire fekszik ez a pár házból álló, kicsiny település, ahol ezidőtájt az apa nélkül maradt család, a nagymama, nagypapa, az édesanya és Lajos öccse szüklöködtek. Ugyanezeket az éveket Kónya István, a család fő, politikai fogolyként töltötte különböző magyarországi börtönökben.

Nem volt ezen a tájon akkortájt közlekedési jármű, így a két gyerek, István és Lajos, nap nap után gyalogszerrel indult a többi helybeli iskolás gyerekekkel a balatonfüredi fehér templom mellett állt általános iskolába. Téli hóban-fagyban, tavasszal és ősszel esőben-sárban, szélben-zivatarban többnyire ugyan csak gumicsizmában, kap-



ISTVÁN ÉS LAJOS BALATONFÜREDEN AZ 50-ES ÉVEKBEN

I FRATELLI ISTVÁN E LAJOS A BALATONFÜRED NEGLI ANNI '50.  
THE KÓNYA BROTHERS AT THE LAKE BALATON IN THE FIFTIES



A BALATONFÜREDI HÁZ

LA VECCHIA CASA AL LAGO BALATON

THE OLD HOUSE AT BALATONFÜRED

cával, olykor újságpapírral is bélelve kellett a hosszú utat megtenni, de a nyár azután már meztelbősen is csodaszép volt. A csodálatos bakonyaljai vidék szépsége és a határtalan szabadság, mindenért kárpótolta a környékbeli gyerektársaságot. Nem gondoltak ők a Rákosi-rendszer mindennapi szörnyűségeivel, vészt jósló bajaival, közülük csak a két Kónya gyereknek kellett megszenvednie napról napra az édesapa távollétét.

István naponta járt szorgalmasan a balatonfüredi református templom melletti iskolába, igyekvő gyerek, szorgalmasan tanul, tudása napról napra gyarapszik. Édesapjuk a börtönmunkából olykor-olykor kisebb pénzösszegekkel tudja a családot segíteni. A börtönigazgató megengedte, hogy Kónya István hangszereket készítsen a fogságban, ezekkel aztán mindannyian jól járnak. Később azután valahogy egy kis hegedűt sikerült is az apjának kijuttatnia a börtönből, s ezzel István, a nagyobbik fiú elkezdhetett már hegedűt tanulni. Magyarországon ezidőtájt kisebb helyeken szokás volt, hogy a helybeli cigányprímásnál tanuljanak hegedűlgetni a gyerekek. Így



AZ ELSŐ KERÉKPÁRRAL

ISTVÁN CON LA SUA PRIMA BICICLETTA  
WITH HIS FIRST BICYCLE

történt ez Kónyáéknál is. A falu jól ismert cigányprímása, Barca János taníttatta Pityut (ahogy Magyarországon az Istvánokat gyerekkorukban becézni szokták). A szorgalmas, jó fülű gyerekek hamarosan megtanult a hegedűn néhány magyar nótát, de emellett a kottaolvasásra is sor került, és szépen játszatott különböző klasszikus darabokat is. Az édesanyja meghallva-látva a gyors fejlődést – mert a kis feles hegedű ugyan-csak szépen illert az ügyes fiúcska kezébe, s egyre szebb hangokat sikerült kicsiholnia a sokszor makacsul ellenálló hangszerből –, a néhány forintos tandíj mellett még egy-egy üveg bort is mellékelte a havonkénti tandíjakhoz. (Ezt az egykori első tanulóhegedűjét István később – valamikor 1999-ben –, egy hazai látogatása alkalmával újra megkapta az édesapjától, s szerető gondoskodással őrizgeti ezt a kedves, egykori emléket.

Ezekhez az emlékekhez tartozik még ezekből a gyermekevekből egy váratlan és mély nyomokat hagyó, rendkívüli esemény. Az egyik nyári estén édesanyja óvatosan figyelmeztetve, csitítva hívta magához. Nagy titokban átvakodtak a szomszédos tanya udvarára. A tanya padlásán a börtönből megszökött édesapja várta-leste őket, s csak messziről, gondolatban ölelhettek meg egymást, azt is csak rettegve az akkori idők nem kis veszedelmeitől. (Az idősebb Kónya István két alkalommal is megszökött a börtönből, de hosszabb-rövidebb idő után mindkétszer ismét elfogták és visszavitték, egyre súlyosbítva büntetését, további évekkel sújtották).

Azon a napon azonban – még most is izgatottan emlékszik vissza – mindhárman szorongva, sebesen-hangosan dobogó szívvel néztek egymásra néhány méter távolságból, s szótlanul, hiszen szólni sem lehetett, futottak végig a gondolatok a kis Pityu fejében az emlékei, amikor még a papa ujjait szorongatva tette meg az első lépéseit, később amikor a sok-sok botladozás után lábra is tudott már állni, majd amikor eljártott apjával meg a kis autójával, s ki tudja még mi minden azokból a régebbi szebb idők-ből. Aztán még néhány elstutogott elismerés apjától a szorgalmas tanuláért, buzdítás a hegedű gyakorlására, meg az angol nyelv tanulására, és gyorsan, félve, újra vissza a házba, nehogy valakiben gyanút keltsen a szokatlan látogató, meg a titkos találkozó a szökevény-nyel. Ha lehet, a fiú ezután még szorgalmasabb volt az iskolában, meg a hegedülésben is.

A börtönben később apja megint összegyűjtött egy kis pénzt, s azt hazaküldve abból egy vadonatúj, fekete 3/4-es, krómozott kerékpárt kapott a Pista gyerek. Addig csak egy régi, női kerékpárjuk volt, amit az egész család, a nagymama, nagypapa, az édesanyjuk és a gyerekek közösen használtak. Ezen is tanult meg a Lali és Pityu biciklizni, alighogy lábra cseperedtek.

Ezután már szabadon száguldoztak a többi szomszéd gyerekekkel, valamennyiük nagy öröme-re a környék járható ösvényein, kocsútjain. Éltre szóló élmény volt ez. Szenvedély maradt a kerékpározás, amelyet Stefano sohasem ha-



A 8. OSZTÁLY BALLAGÁSÁN (BAKONYI BÉLA BÁCSIVAL)  
CON IL SUO PRIMO INSEGNANTE DI VIOLINO, M<sup>re</sup> BÉLA  
BAKONYI

ISTVÁN BESIDE HIS FIRST VIOLIN-TEACHER





„KIS” PITYU AZ ÉDESANYJÁVAL  
IL PICCOLO ISTVÁN CON LA MAMMA  
WITH HIS MOTHER

gyvott abba, és máig is a kerekedés az egyik kedves – talán legkedvesebb – sportja.

A család történetéből már ismerjük a család vándorlásait, a költözéseket, az iskolaváltásokat, majd az 1956-os amnesztiát követő eseményeket, amelyek során a családfő visszanyerte szabadságát, s újra kezdhette az életet a Balatonfüred melletti öreg családi házból. A kis Pityu megrendületlenül gyalogol, vagy kerékpározik az iskolába, dalogatva-fütyörészve nappal, meg magát is bátorítva, a sötétedés után is.

Apjától örökölte a szenvedélyes szeretetet minden motoros szerkezet iránt. Aprócska gyerekként nemcsak a játékaútót, de apja igazi autóját is játszva ismergeti még apja ölében ülve, később a 75 cm<sup>3</sup>-es motorbiciklijét is, no meg az elmaradhatatlan bukásokat is ezzel ismerte meg.

1956 őszén Pityu megpróbálta rábeszélni apját, hogy a nyitott határokon hagyják el mindannyian az országot. Az öreg azonban hajthatatlan. Ridegen visszautasítja a távozás gondolatát, hiszen szerinte már itthon is jobb lesz, mert „rosszabb sohasem lehet”.

Így aztán itthon maradtak a balatonfüredi birtokon, s a további reményeket ismét lezárta még az eddigieknél is szigorúbb „vasfüggöny”.

Pityu ezután is jól tanult, nagy igyekezettel készíti el a leckéit, szorgalmasan végzi a nyolcadik osztályt. Rendszeresen gyakorolja a hegedűjátékot. Most már Tatabányán tanul Dömötör Tibor tanár úrnál a városi Zeneiskolában. (Dömötör Tibor ebben az időben a Magyar Állami Operaház tagja.) További tanulmányokat folytatott még az abaújszántói Bakonyi Béla tanár úrnál, a család barátjánál. A hegedűtanulmányokat a gimnáziumi évek alatt dr. Mácsai Gyuláné tanárnőnél folytatta.

1964-ben a család visszaköltözött Tatabányára. István ezentúl Breitner Tamás karmester vezetése alatt a tatabányai Szimfonikus zenekarban hegedül. Nagy elismerés ez az alig 18. évét taposó fiatalembernek a város zenekarában való részvétel, ahol együtt muzsikálhatott a város és a zeneiskola idősebb muzsikusaival, tanáiraival.

Tízennyolc év telt el azóta, hogy a kis István (akit manapság már inkább Stefanoként ismernek) 1946. január 10.-én, egy ködös, hideg éjszakán világra jött. Akkor a születést követően sok-sok bajjal küzdött, gyomor- és bélhurut gyötörte, keveset aludt, még kevesebbet evett. Lindenbergtől doktor, a háziorvos is így vélekedett: „Ha ez a gyerek ezeket túléli, akkor már mindent kibír”. Valami olyasmit akart ezzel mondani az orvos, hogy ha ezt a válságos állapotot átvészeli a kisgyerek, akkor olyan erős lehet, hogy



SAKKOZÁS KÖZBEN  
IMPEGNATO IN UNA PARTITA A SCACCHI  
THE „BIG MATCH”



1963-BAN A VÁROSI KÓRHÁZ KERTJÉBEN  
NEL PARCO DELL'OSPEDALE CIVILE DI TATABÁNYA  
IN THE GARDEN OF THE CIVIL HOSPITAL

a jövőben már bármit el fog viselni. Másfél éven keresztül a kisgyerek az édesanyja tején kívül reszelt almán, spenóton, meg répalevélen él, és végül talpra áll.

1956 októberében éppen Balatonfüreden éltek, amikor a helybeli pártszervezet Hunyadi téri épületéről máról holnapra eltűnt a vörös csillag. Az orosz könyveket máglyákon égették, akárcsak Budapesten. A tanév további részében az iskolában német nyelvet tanítottak és a gyerekek a továbbiakban nagy lelkesen ezt a nyelvet tanulták. Azután szép lassan minden visszaáll a régi kerékvágásba. István később újra Abaújszántón folytatja az iskolát és Bakonyi tanár úrnál a hegedülést is.

Ezt követték a gimnáziumi évek Szerencsen, majd az érettségi és több sikertelen felvételi vizsga az orvosi fakultásra. Műtös segédként dolgozott a városi kórház sebészeti osztályán, majd csillessként is munkát vállalt a tatabányai szénbányászati tröszt 7-es aknájában. (Tatabányán az 1960-70-es években még gazdag széntermelés folyt.)

A bányától vonult be István a kötelező katonai szolgálatra 1965 telén. A sors úgy hozta, hogy a határőrséghez került, s szolgálatra ugyanahhoz a fegyvernemhez osztották be, amelynek katonái a Fertő-tó menti határszakaszon, a családdal együtt 15 évvel korábban, 1950-ben elfogták.

A katonai alapképzés a hideg téli hónapokban a szerencsi kiképző központban folyt. Ugyanabban a kisvárosban – Szerencsen –, ahol a Bocskai István gimnázium bejáró tanulójaként a kö-

zépiskoláit végezte. Abaújszántóról zötyögött be naponta, a kis helyi vonattal négy hosszú éven át.

Az alapképzés után egészségügyi katonaként Budapestre irányították, s itt kitűnő eredménnyel végezte el a ríszthelyettesi tanfolyamot. Ezután egészségügyi ellenőrzési feladatokat látott el különböző határállomásokon, majd tizedesként a miskolci parancsnokság gyengélkedői állományához vezénylik.

Szívesen végzi ezt a felelősségteljes munkát, hiszen itt legalább segítségére lehet a bajtársainak, és részben felmentést is kap a veszélyes határsávi szolgálat alól. (Amikor még ezt látta el hideg téli éjszakákon a jeges domboldalakon járőrözés közben, vagy az őrtoronyban a géppisztolya társaságában, bizony nemegyszer visszagondolt akkoriban a tizenöt évvel korábbi keserű gyermekkori emlékeire.)

7 hónap elteltével előléptették szakaszvezetőnek és felajánlották, hogy írja alá a továbbsholgáloi kérelmét. Így még az egyetemre is bejuthatott volna, de az egyenruha miatt ez a lehetőség nem vonzotta. A határőrség az idő tájt még a Belügyminisztériumhoz tartozott, s a katonáit „zöldávósok”-nak hívta a közvélemény, némi megkülönböztetésül a rosszemlékű „kékávó” katonáitól. Egy csepp kedvet sem érzett az egyenruhás továbbsholgalat iránt.

A leszerelés után Tatabányára ment vissza, ahol a fölöttesei szívesen fogadták, és tovább dolgozott a sebészeti osztályon.



ISTVÁN BAJTÁRSAIVAL A SZERENCI KIKÉPZŐPONTON  
CON I COMPAGNI D'ARMI IN SZERENC  
COMPANIONS FROM MILITARY SERVICE IN SZERENC



GIMNÁZIUMI ÉVNYITÓ ELŐADÁS KÖZBEN

ISTVÁN IMEGNATO IN UN SAGGIO DURANTE GLI ANNI DEL LICEO

STEFANO PLAYING THE VIOLIN DURING A SCHOOL CONCERT

Széchy Miklós sebész főorvos, István régi ismerőse sokszor szokta mondani a fiúnak: „Tudod Pityu, a világon nagyon sok a sebészorvos, de Stradivari csak egy volt.” Ezzel vigasztalta magát egy-egy sikertelen egyetemi felvételi után, s az édesapja is úgy vélekedett, hogy fia bizonyára többre vihetné Cremonában. Így miután 1968-ig már huszonnégyévesen végigjárt minden hivatalos fórumot, végre megkapta a Művelődésügyi Minisztérium hozzájárulását a külföldi tanuláshoz. Megkapja a régen áhított útlevelet, a vízumot és a hivatalosan kapható öt dollárjával nekivág a nyugati világ remélt és előre kiszámíthatatlan kalandjainak.

Az utazás vonaton 26 órát vett igénybe. A hosszú utazás sok új tájjal, látnivalóival izgalmas emlékekkel járt. Időnként féltve pillantgatott bőrdíjára, meg a maga készíttette hegedűjére. A műbőr tokban egy Amati mintára készített hegedűje bújik meg, ez volt az első hegedűje, amit édesapja ösztönzésére épített. Apja látta már kisgyerekek korától kezdve a kisfiú kezűgyességét. Korán kezdett szobrászkodni, építgetni különböző tárgyakat fémből, fából, agyagból. Így azután a cremonai évek egyik nyári szünetében a fiút megajándékozta egy hegedűhöz való faanyaggal. A

szép, öreg jávorfa elég volt egy darabból a hegedű hátához, oldalaihoz és a nyakhoz, csigához. Alkalmas fenyőfát is kapott a tetőhöz, és természetesen némi szakmai tanács is kijárt az első lépésekhez.

Hamarosan elkészült az első hegedű, és most ezzel a hegedűvel érkezett meg Cremonába, ahol a Diotti család vendégeként, a Via Palestro 70. sz. alatti lakásukban töltötte az első rövid időszakot. A ház asszonya, Ilona néni magyar származású, s így különösen nagy szeretettel fogadta.

Másnap a kora reggeli órákban sietett a Marconi téren a Hegedűkészítő Iskola igazgatójához. Apja már előzőleg értesítette az iskola vezetését a fiú érkezéséről, így amikor Sartini igazgató lekísérte a tanműhelybe, ott már Pietro Sgarbotto és Giobatta Morassi mesterek várták. Figyelmesen vizsgálták a magával vitt hegedűjét, az első művet, no meg őt magát is.

Néhány hét eltelte után István (Vito Cusumano mérnök úr, Iskola Elnökének segítségével) beköltözhetett a Via 11. Febbraio-i kollégiumba. Több külföldi iskolatársa is itt lakott. Köztük volt az amerikai Miller Howard Burritt, a svájci Charles Southier, meg Osvaldo Calza, Casalbuttanóból.

Később ösztöndíjat is kap az iskolától, aminek természetesen nagyon örül. Ez azonban nem elegendő a mindennapi megélhetéshez. A kollégium igazgatójának engedélyével elhelyezhet a szobájában egy erős asztalt, majd később egy igazi gyalupadot is kapott. Így azután már lehetett



MORASSI MESTERREL CREMONÁBAN

STEFANO CON IL M° MORASSI NEL LABORATORIO  
IN THE WORKSHOP WITH MASTER MORASSI



AZ ELSŐ MINI HANGSZEREK  
I PRIMI STRUMENTI IN MINIATURA  
THE FIRST SMALL INSTRUMENTS

dolgozni otthon is. Minden munkát elvégez, amit rábíznak. Régi bútorokat javítgat, repedt gitárokat ragasztgat. Az ébresztőórát is megreparálja, majd villanyvasalót, ajtózárat javít meg, ahogy az utca háziasszonyai segítséget kérnek a fiatal magyartól. Ezekért az apró-cseprő szívességmunkákért kapott aprópénzből már jut egy kis zsebpénz uzsonnára, néha fagyalatra, később mozira is.

Ebben az időben kezdett készíteni aprócska emlék-hegedűket is. A gyermekkori szobrász-festő emlékek is felbukkantak ismét, s a bútorok festése mellett újra kezd képeket is festeni. Az olasz ismerősök csendéleteket, tájképeket rendeltek tőle, s ez segített a továbbtanuláshoz.

A nyelvtudás hiányosságai miatt az első hónapokban elég nehezen értette meg magát. Az iskolában valamivel jobb volt a helyzet, mert az angollal könnyebben boldogult, de az olaszokkal elég keservesen érintkezett.

Az iskolán belül akadtak az első barátok is. A jókezü, jófejű lengyel fiú, Jan Kudanowsky volt társa a sakkozásban. Claudie Biteur, a kiválóan hegedülő francia kislány, a japán Ishi Takashi, aki jelenleg is Cremonában él és dolgozik, társak a mindennapi vidámságokban. Giorgio Scolari az organista, akivel sokat zenéltek, főként templomi esküvőkön. Enrico Pedretti – később építész –, sokat segítette a nyelvtanulásban.

Ahogy teltek azután a hetek, hónapok, lassan összebarátkozott az olasz fiatalokkal is. A Dóm mögötti kertület fiúi elviszik a borbélyhoz,

vasárnaponként meghívták egy pizzára. A kávézók törzsvendégei látván az egyedül élő fiú magányosságát és vidám társaságkedvelő személyiségét alkalmanként meghívják vendégségbe. Ezen az összejöveteleken aztán sokat hegedül, mert az olaszok szívesen hallgatják. Ilyenkor arról is beszélgetnek már, hogy milyen is az élet Magyarországon, no meg a mindennapi gondjaikról. Nagy nevetések kísérik a magyaros olasz nyelvet, később ezért tréfából Voitila pápához hasonlítják.

Akkoriban még nagyon családias volt az Iskola. A 18 tanuló mindegyike jóbarátként, vidáman dolgozott, tanult és muzsikált együtt. Istvánt is, a többieket is szívesen fogadta akár üres óráiban is egyik vagy másik mester. Így a fiatal magyar is sokat tartózkodott a műhelyben, s a mesterek is szívesen foglalkoztak vele.

A már akkor is idős Pietro Sgarabotto mestere sokszor almát, cukorkát vitt neki munka közben, Gio-Batta Morassi meg csaknem minden nap meghívta a szünetben a közeli presszóban egy kávéra, vagy üdítőre.



AZ ISKOLAI RAJZMUNKÁK EGYIKE  
UN DISEGNO ESEGUITO DA STEFANO NEL 1970  
ONE OF HIS DRAWINGS FROM 1970





SESTO ROCCHI MESTERREL A TRIENNÁLÉN  
CON IL M<sup>o</sup> ROCCHI IN VISITA ALLA TRIENNALE  
WITH MASTER ROCCHI DURING THE TRIENNAL EXHIBITION

Hamarosan megismerte Andrea Mosconi professzort, akivel a múzeumokat szokták látogatni – manapság ő játszik a cremonai Stradivari hegedűn nap mint nap – később Mario Maggi és Valerio Boldi és más hegedűtanárok is barátságot kötöttek a fiatal hegedűkészítővel. M<sup>o</sup> Boldi különben hangszergyűjtő is, így tőle sok különleges értesülést szerezhetett. István több hangszerre ma is az ő gyűjteményében van. Különösen a fiatal mester hegedűit és brácsáit szereti és többet is rendelt tőle. Tőle ered a „STEFANO CONIA” név is, minthogy a korábbi „MAGYAROS” nevét furcsának találta, s ezt az új nevet találta ki számára.

A fizikai akusztikát prof. Bruno Barosi tanította, a kémiát Pietro Vailati, a lakkelméletet Palandi professzor. (Tőle kapta Pityu az első komoly ecsetét.) A műszaki rajzot később a fiatal Sartini tanította, aki mikor látta István szabadkézi rajzkészségét, sokat segített neki a különböző technikák elsajátításában.

Nyaranta többször hallgathatta Sacconi mestert, aki 1970-ben írta a „Stradivari titkai” c. könyvét, s alkalmanként barátságos előadásokat tartott a műhelyben. Többször nyílt lehetősége beszélgetni Leandro Bisiach-kal, Sesto Rocchival, Giuseppe Lucchival, Mario Capiccionival. (Ő akkor már a fiával Riminiben dolgozott.)

Az első évtől készített kis hegedűket 1:3 méretarányban készítette. Minden alkotórészt kézzel készített, még a kulcsokat is. Ezekkel a ki-



ISTVÁN BRUNO RASCHI ÚRNAK EGY KIS HEGEDŰT AD EMLÉKE

STEFANO DONA UN "MINIVIOLINO" AL DIRETTORE DELLA "GAZZETTA DELLO SPORT" SIG. BRUNO RASCHI

THE DIRECTOR OF THE "SPORT GAZETTE" RECEIVING A SMALL VIOLIN

csiny hangszerekkel kereste meg az első szerszámok és anyagok árát.

Még az első időszakban ismerte meg Adolf Primaverát, egy olasz származású amerikai kereskedőt, aki egyike volt a cremonai hegedűkészítő iskola első tanulóinak. Adolf Primavera később folyamatos rendeléseivel hozzájárult Conia mester nevének nemzetközi megismertetéséhez. Így megkezdődött tehát a nemzetközi karrier, pedig az ifjú Konya/Conia még csak másodéves tanulója volt a cremonai iskolának.



STEFANO, ADOLF PRIMAVERÁVAL ÉS VIRGILIO CAPELLINIVEL  
CON ADOLF PRIMAVERA E VIRGILIO CAPELLINI  
WITH ADOLF PRIMAVERA AND VIRGILIO CAPELLINI



István a tanulmányai befejezése után Morassi mester Via Cadorén lévő műhelyében dolgozott. A mester Friuli tartományból származik, közismerten igen szorgalmas, kitarító hegedűkészítő. Nagyon tehetséges, humánus, segítőkész ember. Igényes munkája jelentősen hozzájárult Stefano ízlésének alakulásához, munkastílusának, kitarításának fejlődéséhez. Ez a műhely ahhoz is jó feltételeket biztosított, hogy kiegészítse az iskolában tanultakat a gyakorlati élet tapasztalataival a különböző faanyagok, számszámok és gépek alaposabb megismeréséhez. A mestere mindenhol magával vitte, együtt keresték ki a megfelelő faanyagokat, együtt vágatták azokat fel a fűrésztelepeken. Sok üzletfelet, vevőt ismert meg az ifjú hegedűkészítő a jövő eszrendőkre.

Mintegy két évet töltött a műhelyben Morassi mester mellett. Megismerte az összes fontos munkafolyamatot, szívesen vett részt minden munkában. A hangszereken kívül az alapvető famunkákat is elvégezte, vastagságvésést, nagylóást, vagy ha kellett, szállító dobozokat is készített.



SGARABOTTO MESTERREL STEFANO MŰHELYÉBEN  
E SGARABOTTO NEL LABORATORIO DI STEFANO  
PIETRO SGARABOTTO IN STEFANO'S WORKSHOP

Erre az időszakra esik az 1971-es évi cremonai Biennálé. Ez alkalommal nyerte az első aranyérmét, amelyet az ismert mester máig is élete legjelentősebb díjának tart.

Ettől kezdve felfigyelt rá a szakma és a zenész társadalom. Érkeztek a további megrendelések



RÉSZLETEK STEFANO ELSŐ MŰHELYÉBŐL  
PARTICOLARI DEL PRIMO LABORATORIO DI STEFANO (FOTO LEONI)  
TWO VIEWS OF THE FIRST WORKSHOP

nemcsak Itáliából, hanem külföldről is. A legfontosabb megrendelők egyike az angol Leslie Sheppard. Ő már Morassi mesternek régi üzletfele volt, és haláláig Stefano hangszereit is vásárolta. Ebben az időben ismerte meg M<sup>o</sup> Renato Perversi, a milánói Scala mélyhegedűsét is, aki később a cremonai hegedűkészítő iskolának is tanára lett. Így a vásárlói kör egyre szélesedett, mert a mester a keleti országok zenészei között is nagyon ismert.

Hamarosan egymást követték a további elismerések kiállításokon, versenyeken. 1969-ben már kiállította egyik hegedűjét a 3. Mostra-mercaton. 1970-ben II. helyezést ért el (ez is aranyérem volt akkor), az első „Fiatal Hegedűkészítő Versenyén” Citta di Bagnacavallóban. 1971-ben egy mélyhegedűjéért aranyozott ezüstérmet kapott az országos versenyen.

Több hangszert készített külön szorgalmából az iskolának. Ezek jelenleg is az iskola múzeumban láthatók. (Egy kvartett, egy barokk viola d'amore, egy quinton és egy pochett.)

1970-ben elköltözött a Collegio civico-ból és új lakásba költözött a Piazza Marconi téren. Egy szobát vett ki Guiorci pedellus lakásában. Ez nagyon megfelelt anyagilag és igen közel volt az iskolához is. M<sup>o</sup> Sgarabotto is ebben a házban lakott és szívesen támogatta fiatal magyar tanítványát.

1971 őszén Stefano Conia megnősült. Az egy kis szoba helyett most már egy önálló kis lakást kerestek, amit meg is találtak a Corso Garibaldi 95. alatti ház első emeletén. A háztulajdonos (Signora Chiappari, egy katonatiszt özvegye) nagy zenekedvelő, sokat zongorázott. Örömmel és jó szívvel fogadta a fiatal hegedűkészítőt, és később kiadta neki a máig is használt műhelyt (tűzetet) is. Korábban is volt már Stefanonak műhelye a szomszédos utcában, a Via Oberdan 8. sz. alatt. Ez a kis helység volt apja műhelye is a cremonai évek alatt. Fenn a padlásán egy szobából állt, egy kis ovális ablakkal, kevés bútorttal, de egy igazi munkapaddal, amit Morassi mesterrel vittek fel a 3. emeletre.

Ebben az időben (a diploma megszerzése előtt) még hivatalosan nem adhatott el hangszereket, ezért kis hegedűk készítésével egészítette ki ösztöndíját. Ezekkel a kis hangszerekkel nagy sikere



STAFANO IRODÁJÁNAK RÉSZLETE  
UN ANGOLO DEL LABORATORIO ATTUALE  
THE OFFICE TODAY

volt. Többek között ezekkel a kis hegedűkkel cremonai emlékként ajándékozták meg a város vezetői XXIII. János pápát és Sandro Pertini köztársasági elnököt is.

1972 júniusában 8-as átlaggal diplomázott és tagja lett a „Hegedűkészítő Szövetségnek” (A.N.L.A.I.). Iparendélyét is kiváltotta az iskola befejezése után arra a helyre, a Corso Garibaldi 95. sz. alá, ahol a mester ma is megtalálható. Itt a műhelyen kívül, kissé beljebb, iroda és próbaterem is van. A ház jelenleg már a De Crecchio család tulajdonában áll.

Stefano anyagi feltételei gyorsan javultak és hamarosan megvehette az első autóját, egy 750-es Fiatot. Ezt egy 850-es Fiat, majd a nagy álom,



AZ ELSŐ ÚJ AUTÓJÁVAL 1970-BEN  
CON LA SUA PRIMA NUOVA MACCHINA  
WITH HIS FIRST NEW CAR



A NAGYPAPA ISTVÁNNAL ÉS AZ UNOKÁKKAL  
CON IL PADRE ED I FIGLI STEFANO ED EVA  
ISTVÁN WITH HIS FATHER AND CHILDREN

egy 128-as piros Fiat Coupe, az első vadonatúj autó követte, amellyel többször hazalátogatott Magyarországra is.

Ez idő tájt már mind a hangszerei, mind azok árai, minőségük és értékelésük tekintve is megfeleltek a világpiaci követelményeknek. Előbb Japánban, Angliában, Canadában, Ausztráliában, később Taivanban, Amerikában, Koreában, Németországban vásárolták hangszereit. Olaszországban természetesen folyamatosan keresték munkáit. Időközben megismerte a milánói Umberto Azzolina urat, aki könyvet is írt a hegedűkről, s maga is jelentős hangszergyűjtő volt. További zenészek keresik meg, megismerte a két bolognai professzort, Versari és Cabassi urakat, a piacenai mélyhegedűst, Pareschi urat, a castelleonei Taddeo Superti hangszergyűjtőt, valamint Valerio Boldi professzort, aki a hangszerkészítő iskola hegedűtanára is volt.

1973-ban született fia, az ifjabb Stefano. Ő később nagyapja és apja hivatását követve ugyancsak hegedűkészítő lett. 1974 késő őszén megszületett Eva lánya is.

1977-ben Poznanban a hegedűkészítők versenyén, 1980-ban Tokióban kiállításon vett részt. Ezeken kívül minden fontosabb cremonai versenyen és vásáron is ott volt a résztvevők között.

A diploma megszerzése után néhány évvel felkérést kap az első hegedűkészítő szakmai tanfolyam oktatói karába. Szívesen vállalta a megbí-

zást. A 70-es években jelentősen fejlődött a cremonai hegedűkészítés. A megelőző időszakban mind a városban, mind a megyében igen kevés szakember működött. Ezekből az évektől azonban ezt a szakmát kezdték többre értékelni, és egyre jobban támogatják ezt a régen igen elismert, s ettől kezdve újjászülető mesterséget. Mindez annak is köszönhető, hogy Morassi, Bissolotti, Sgarabotto, Giorgio Cè, valamint Scolari mesterek sokat tettek a szakma megismertetéséért, népszerűsítéséért. Hozzájárultak ehhez a kiadott könyvek és a mind gyakoribb kiállítások, versenyek, vásárok is.

Ilyen előzmények után, nagy lelkesedéssel indult az első hangszerkészítő esti tagozat. Olyan személyek iratkoztak be erre, mint Renzi építész-mérnök úr, Bergonzi, Galetti, Ziglioli, Venturini, Soldi, Franzini, Paloschi, Soffiantini urak, és többen mások. A tanítás nagyon hálás feladatnak bizonyult, mert a tanórákat is jól honorálták, és a tanítványok nagy lelkesedéssel vettek részt három éven át a tanfolyamon. A résztvevők közül azóra többen is a szakmai berkekben tevékenykednek. Mindamellet a tanítás nagyon fárasztó volt, mert a tanórák este 20 órától 23.<sup>30</sup>ig tartottak. Ezért Stefano 1976-ban úgy hatá-



TANÍTVÁNYAIVAL (M. VILLA ÉS T. IWAI)  
STEFANO CON GLI ALLIEVI MARCELLO VILLA E TAKAO IWAI  
STEFANO WITH TWO OF HIS PUPILS: MARCELLO VILLA  
AND TAKAO IWAI



rozott, hogy nem folytatja tovább a tanítást. Ebben az évben egyik csellójával aranyérmet nyert. A különdíjat a Rizzi család ajánlotta fel Ferrarából.

Ugyanebben az évben döntött úgy Morassi mester, hogy nyugdíjba megy. Az iskola elnöke Dr. Arch. Sergio Renzi úr rábeszéli Stefanot, hogy menjen vissza tanítani az egykori iskolájába. Végül Stefano elvállalja a tanítást előbb óraadóként, később kinevezik a lak- és restaurátor szak tanárának. 1993-1998. között a hangszerkészítést (faragást) tanítja. Stefano Conia az egykori Kónya István összesen 23 éven keresztül tanított a cremonai Nemzetközi Hegedűkészítő Iskolában.

Még 1978-ban, sok herce-hurca, bürokratikus huza-vona után végre sikerült megkapnia az olasz állampolgárságot. Stefano mester terve az volt, hogy végleg Cremonában telepszik le, így az állampolgárság elnyerése megnyugtató volt számukra. Nagyon sok tanítványa volt a saját műhelyében is, akik azóta már jónevű hangszerkészítőkké váltak, és így dolgoznak világszerte. (Alfredo Primavera, Yosiki Nakamura, Angela Styles, Riccardo Bergonzi, Yukio Ozaki, Mach Peter, Kaghiru Soeda, Tetsuo Matsuda, Károly Loso, Paskal Hornung, Marcello Villa és testvére Vittorio, Souci Takahashi és természetesen a saját fia.) Ezek a tanítványok az iskola megkezdése előtt, némelyik az iskola végzése alatt, vagy a tanulmányaik befejezése után töltötték gyakorlati idejüket Stefano műhelyében megszerzett tudásuk gyá-



PASCALINE BLIN ÉS TETSUO MATSUDA  
CON GLI ALLIEVI PASCALINE BLIN E TETSUO MATSUDA  
WITH HIS PUPILS PASCALINE BLIN AND TETSUO MATSUDA

rapítására, tökéletesítésére. Stefano mester akkor-tájt még javítással és vonókészítéssel is foglalkozott, és így ezt is taníthatta a tanítványainak.

Az iskolában később egyéb feladatokkal is megbízták. Az ő feladata lett az iskolai hangszer-múzeum megtervezése, a berendezés és a végső kialakítás is. Ez a múzeum az iskolán belül, a Palazzo Raimondi-Staufferen látható. A kiállított hangszerek a Tatar Péter korszaktól a mai napig készült művekig megtalálhatók. (Van barokk korszak, külön vannak a kvartertek, a különböző modellek, sablonok és szerszámok az Ornati hagyatékából. Gipsz-lenyomatok, régi hangszerdarabok a múlt nagy mestereitől, Gaetano és Pietro Sgarabotto adományai.)



RICCARDO BERGONZI, TAKAHASHI  
ÉS AZ UKRÁN MATVICIUK  
TÁRSASÁGÁBAN

IL M° CONIA IN COMPAGNI M° DI  
RICCARDO BERGONZI, TAKAHASHI  
E MATVICIUK

WITH HIS OLDEST PUPILS  
BERGONZI AND "YOUNGESTS":  
TAKAHASHI AND MATVICIUK



TANÍTÁS KÖZBEN AZ ISKOLÁBAN

DURANTE UNA LEZIONE NELLAULA DI VERNICIATURA DELLA SCUOLA

VARNISH TEACHING IN THE SCHOOL

Jelentős szerepe volt Stefano Conianak éveken keresztül az iskola vándorkiállításain szervezőként, előadóként és tolmácsként. Az iskolai delegációk tagjaként többször járt Lengyelországban és Magyarországon. 1987-ben Németországban, Hannoverben, 1988-ban Kínában és Spanyolországban, 1990-ben Mexikóban, 1991-ben Singapurban és Egyiptomban, Alexandriában tevékenykedett ilyen minőségben. Természetesen több olaszországi városban, Ortonában, Veleccében, Erbabán és több más helyen is rendezett kiállításokat, de az idegenvezetés, vendégek kísérése is az ő dolga volt. A kiállítások megnyitásától a zárásukig az ő feladata volt a reprezentáció, a vendégek fogadása és az élő bemutatók. Többször a restaurálásról, lakkozásról is előadásokat tartott.

Stefano Conia alapító tagja az olasz Hegedűkészítő Szövetségnek, később közreműködött a „LIUTERIA” c. folyóirat megalapításában és annak munkájában. Ez az újság éveken keresztül a hegedűkészítő szakma „szócsövének” volt tekinthető. A lakkozás témaköréből nemcsak a konferenciákon tartott előadásokat, hanem a zenei szaklapokban is közölt számos alkalommal cikket. (Többek között a „Strumenti e Musica”

és a „Liuteria” szaklapokban ismertette a lakk-előkészítésben használatos „Soxhlet” készülék működését.)

Az intézetben másokkal együttműködve több nagyon fontos hangszer restaurálását végezte el. Például az Estense és a Stradivari hárfát is több öreg hegedű, mélyhegedű és gordonka mellett.

1988-tól tagja az Európai Mester-hegedűkészítők Szövetségének (A.E.L.) Ennek a szövetségnek tagjai olyan mesterek, mint Capella, Karl Roy, Von Stietencron, Fred Lindeman, Michael Franke, Rudi Hoesli, David Rubio, Hans Peter Rast, Roger Hargrave és még néhányan a legjobb mesterek közül. Ezeken a gyűléseken mindig aktívan vesz részt, amikor azokat más-más helyszínen, tagállamokban is megrendezik.

Hegedűkészítő versenyeken ma már sem aktív résztvevőként, sem zsűritagként nem vesz részt. Kivételt képezett az 1994-es év, amikor Morassi mester felkérésére zsűritagként részt vett a „Skandináv Országok Versenyén” Göteborgban.

Magyarországon 1994-ben megalakult a Lavotta Alapítvány, melynek tiszteletbeli elnökvé választották. Erre az alkalomra egy Guarneri-másolatot készített, és ezt az alapít-



NÁPOLI-BAN A STRADIVARI HÁRFÁVAL  
CON LARPA STRADIVARIANA ALLA MOSTRA DI NAPOLI  
WITH THE STRADIVARI HARP AT NAPLES





ványnak adományozta. Jóllehet a megtiszteltetésnek örült, érezte, hogy az idő, amelyet ilyen alkalmakra kell fordítani, hiányzik az alkotó munkára fordítható időből. Enélkül pedig számára minden perc elveszett, amit nem munkával tölthet.

Az első alkotói korszakában, mint legtöbben a cremonai mesterek közül, hangszereihez a régi nagy mesterek modelljeit használta. 1990-től azonban kialakította a saját formáit, és hangszereit ilyen típusokra alakítja.

Napjainkig több száz hangszert készített. Ezek mindegyikét kísérőlevéllel („Certificat-tal”) látta el. A nemzetközi hírnév, a hangszerek sikere és a nemzetközi piacok értékelése azonban mind gyakrabban együtt jár hangszereinek hamisításával is. Alkalmanként még ezeket a kísérő leveleket, „Certificat”-okat is hamisítják a műtárgypiacok más területein is gyakran felbukkanó „ügyeskedők”, gátlástalan csalók. Az értő kritikusok és a mesterek számára ugyan a személyes stílus és az egyéni kézjegyek hamisíthatatlanok, a piac résztvevői között azonban ritkább az igazi értő, sokkal gyakoribb a gyors, nagyobb haszonra törekvők aránya, s így a hamisítók gyakran sikeresen üzletelnek csekkkel a módszerekkel. A Conia/Kónya hegedűk esetében a vevők sze-



A LEGENDÁS HÍRŰ MESTER, TATÁR PÉTER AZ ÖTVENES ÉVEKBEN CREMONÁBAN

IL LEGGENDARIO M° TATÁR ALLA SCUOLA NEGLI ANNI '50

THE FAMOUS TEACHER PÉTER TATÁR AT THE SCHOOL IN 1950



rencésebb helyzetben vannak, mint az elhunyt mesterek művei vásárlásánál, mert a család immár öt hegedűkészítője készséggel ad előszóban is felvilágosítást a család mestereinek munkáiról. Ezek a szakvélemények minden „Certificat”-nál értékesebbek.

Az életrajzok frói a hosszabb alkotói korszakot elérő minden mester esetében szembe találkoznak a „korszakolás” bizonyos kényszerével. Így van ez Stefano esetében is, aki a többi neves mesterhez hasonlóan némi módosítást alkalmaz a munkáinál, mint azt az előbbieken már



ÉLŐ BEMUTATÓ ERBA VÁROSÁBAN

ALLA MOSTRA DI ERBA

AT THE EXHIBITION HELD IN ERBA

emléttettük. A korai évek munkái összehatásukban természetesen még kevésbé „elegánsak”, a peremek kissé vastagabbak, a csigái kissé nehézkesebbek, s peremeik valamivel szélesebbek. Ebben az időben a lakk erősen pirosas, ezért akkortájt a szakma gyakran megjegyezte, hogy „Ezek a hangszerek nem sokára úgy forognak majd a világban, mint „eredeti Scarpella”. Akkor ez a vélemény még túlzásnak tűnt, de néhány év elteltével már jöttek a valóságban is ilyen hírek Bolognából. Ezek a hangszerek a mestercédulán kívül-belül a háton és a tetőn égetett mesterjeleket is viselnek. („S. Conia-Cremona”). Ez volt életerében az első „égető”, amelyet Stefano jelen-



A PEKINGI DELEGÁCIÓBAN: ZHENG-QUAN, SERGIO RENZI ÉS GIORGIO SCOLARI

LA DELEGAZIONE DI PECHINO: ZHENG-QUAN, SERGIO RENZI E GIORGIO SCOLARI

WITH ZHENG-QUAN, SERGIO RENZI, GIORGIO SCOLARI IN PEKING, 1988

leg is használ a vonókhöz és a lábakhöz. Később ezt saját kézírásos monogrammjával (S.Conia) helyettesítette.



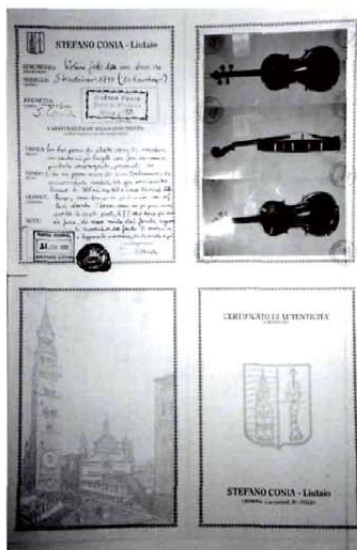
1998-BAN AZ ORSZÁGOS HEGEDŰKÉSZÍTŐ SZAKOSZTÁLY TAGJAIVAL

FOTO DI GRUPPO DEI MEMBRI DELL'ASSOCIAZIONE LIUTAI ITALIANI (ALI)

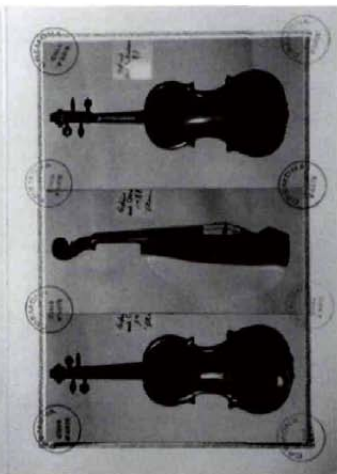
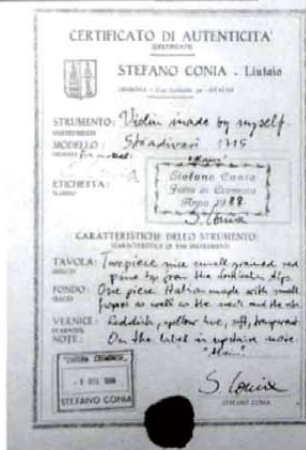
THE ASSOCIATION OF ITALIAN VIOLIN-MAKERS



A RARE POCHETTE MADE BY STEFANO CONIA • ZSEBHEGEDŰ



A JELENLEG HASZNÁLT KÍSÉRŐLEVÉL  
IL NUOVO TIPO DI CERTIFICATO DI AUTENTICITA'  
A NEW CERTIFICATE FROM '98



A RÉGI TÍPUSÚ IGAZOLÓPAPÍR  
CERTIFICATO DI AUTENTICITA' UTILIZZATO IN PASSATO  
AN OLD CERTIFICATE



AZ „ESTENSE” HÁRFA JAVÍTÁSA KÖZBEN

STEFANO ALLE PRESE CON IL RESTAURO DELLARPA  
“ESTENSE”

REPAIRING THE “ESTENSE” HARP



AZ EURÓPAI HEGEDŰKÉSZÍTŐ SZÖVETSÉG TAGJAIVAL

IL GRUPPO DELL'ASSOCIAZIONE LIUTAI EUROPEI

IN THE EUROPEAN VIOLIN-MAKERS GROUP

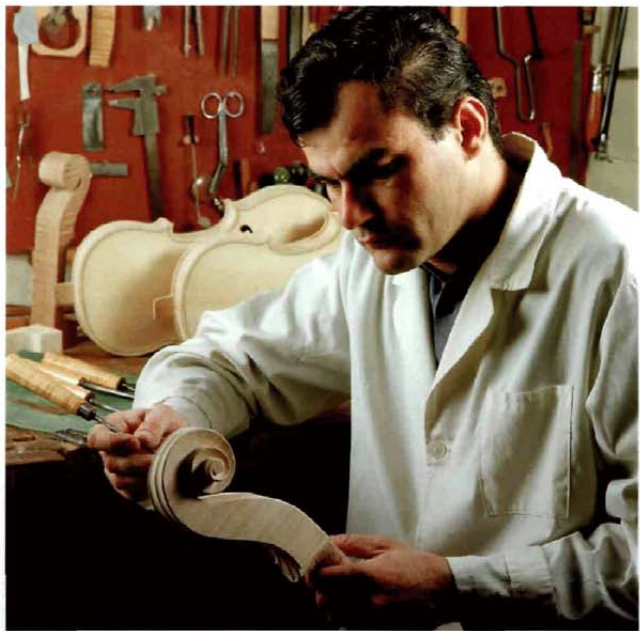


JELLEGEZTES „CONIA” CSIGA • UNA TIPICA TESTA DI VIOLINO COSTRUITA DA STEFANO • A TYPICAL CONIA SCROLL

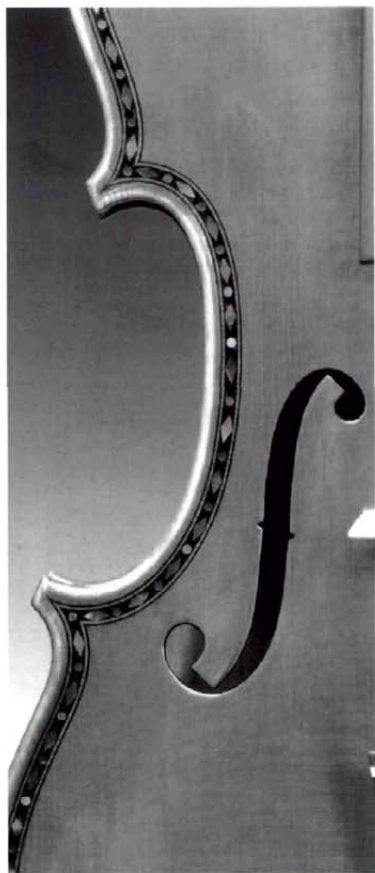




A VIOLIN BY STEFANO CONIA



STEFANO CONIA MUNKA KÖZBEN A 80-AS ÉVEKBEN • AL LAVORO NEGLI ANNI 80 • IN HIS SHOP IN 1980



TIPIKUS S. CONIA (P 3) MODELL 1980-BÖL  
 UN VIOLINO MODELLO PERSONALE (P 3) DEL 1980  
 A PERSONAL VIOLIN MODEL (P 3) 1980



A CREMONAI KAMARAZENÉKARBAN  
II. GRUPPO STRUMENTALE CREMONESE  
IN THE CREMONESE CHAMBER ORCHESTRA

A 80-as években, a „piros” korszak után egy korszerűbb, mutatósabb modell, lakkrecept és lakkszín keresése következett. Ugyanakkor az esztétikai követelményeknek jobban megfelelő körvonal kialakítása és a kivitelezési folyamatok finomítása is állandó törekvése maradt. Ebben az időben már egy aransárga tükröző alapra felhordott, enyhén barnába hajló árnyalattal készültek. Manapság hangszereit hasonlóan ragyogó aranyalapra felvitt vörösesbarna (gesztenye árnyalatú) lakkal látja el. Ez az állandó kutatás a jobb és szebb hangszerek kialakítására mind a mai napig egyik legfontosabb jellemzője Stefano Conia mesternek. Ez elsősorban a hangszerek akusztikai jellemzőire érvényes. Neves muzsikusokkal való állandó együttműködéssel, újabb és újabb hangpróbákkal igyekeznek a mind jobb eredmények elérésére. Ez az örökös, megszakítatlan keresés, kutatás, kísérletezés volt és maradt az igazán jelentős hegedűkészítő mesterek legjellemzőbb tulajdonsága.

A hegedűjátékra mostanság már nem sok ideje maradt. De amikor egy-egy új hangszerezellekésztül és várakozó feszültséggel felhúrozza, felhangolja az újszülöttet, akkor mindig talál rá időt és energiát, hogy meghúzza az új hangszert és eljátsszon rajta egy ismert szép hegedű darabot a mások és a maga kedvére, gyönyörűségére.

Hasonló örömmel vesz részt a helybeli „Gruppo Strumentale Cremonese” kamarazene-karban, amelynek megalakulása óta tagja. A zenekart G. Scolari mester irányítja és sok koncer-

tet adnak a városban és a megyében, de még annak határain kívül is.

A mindennapok szorgalmas munkáján kívül rendszeresen sportol is Conia mester. Alig néhány évvel Cremonába érkezése után tagja lett a „C.C.Cremonese 1891” klubnak. Ez az egyesület az olasz kerékpárszövetség keretében működik. Kerékpárjával Stefano részt vett számos olaszországi és nemzetközi rendezvényen. Elin-dult a Sardinia körversenyen Milánótól San Remoig, és Európa legmagasabb (3391 m) szintű kerékpártúráján, a Raid di Andalusia versenyen. 1981-ben megkapta a „Kerékpársportért Érdemrend”-et. 1993-ban csapatbajnoki címet nyertek.

Fiatal korától szerette Stefano a labdarúgást is. Ma már ugyan csak „ritkán rúg labdába”, de 1998-ban azért még tagja volt a hegedűkészítő nemzetközi csapatának. Ekkor rendeztek egy bajnokságot a hegedűkészítő iskola fennállásának 60. évfordulójára.



A KERÉKPÁRSPORTÉRT OKLEVÉL 1981-BŐL

DIPLOMA DI "BENEMERITO DEL CICLISMO CREMONESE"  
ANNO 1981

THE AWARD CONFERRED BY THE CREMONESE CYCLING  
ASSOCIATION



A VIOLIN BY STEFANO CONIA MADE ON A PERSONAL PATTERN /P3-91/ • S. CONIA JELLEMZŐ FORMÁJA





1981. GHISALLO, CSAPATTÁRSÁVAL,  
SERGIO BORTOLUZZIVAL  
CON IL SOCIO CICLISTA BORTOLUZZI  
NEL 1981  
WITH A CYCLING COMPANION  
BORTOLUZZI, 1981

A MILÁNÓ-SAN REMOI NEMZETKÖZI TÚRÁN 1976-BAN  
STEFANO ALLA „MILANO-SANREMO” NEL 1976  
STEFANO DURING THE „MILANO-SANREMO” TOUR IN 1976





STEFANO AZ OLIMPIAI ÍJJAL 1997-BEN

STEFANO CON L'ARCO OLIMPIONICO

STEFANO WITH THE OLIMPIC BOW

Érdeemes végül megemlíteni, hogy már kora gyermekkorától kedves elfoglaltságai közé tartozott a nyilazás, a felnőttek íjászata. Komolyabban 1997-től foglalkozik ezzel a sporttal, ekkortájt iratkozott be az „Országos Íjász Szövetség” (Fitarco) tagjai sorába. Azóta a cremonai „eriart” klub tagja. Ma már több fja is van, közöttük a jól ismert ősmagyar íj is, ami a történelem számos csatájában játszott fontos szerepet. Rendelkezik olimpiai íjjal, csörlős íjjal és saját készítésű fja is van. Talán ösztönösen is vonzódott ehhez a paleolit-korban (i.e. 50-60 000 éve) már ismert eszközhöz, amely több zenetörténész és antropológus álláspontja szerint részese lehetett az emberiség húros hangszereinek és zenéje kialakulásának is.

Ezek a tevékenységek nemcsak kedvtelést, szórakozást, kikapcsolódást jelentenek a mester számára, hanem mindezek mellett biztosítják azt a fizikai állóképességet is, ami a szellemi regenerálódás mellett a mindennapi munkák elvégzéséhez is megfelelő alapot nyújtanak.

1990-ben a családi életben súlyos válságot élt át a hegedűk elismert mestere. A feleségétől különváltak és ez sok egyéb nehézséggel is járt mind a családi körökben, mind a szakmai munkában. Rendkívül nehéz ilyen körülmények között talpon maradni, megőrizni azt a hallatlan koncentráció képességet, ami nélkül nem lehet ilyen pontos figyelmet követelő aprólékos munkát végez-

ni. Végül öröklött nagy akaraterejével és megfeszített szívósságával átvészelte ezeket az időköt, és új életvitelt sikerült teremteni a két gyermekének és saját magának is. A megélt szomorú évek még inkább megerősítették életszemléletét, megacélozták amúgy sem gyöngye jellemvonásait, elszántságát a még magasabb szakmai követelmények teljesítésére.

A mindennapi elmélyedt munka, a rendszeres sport, a szakmai sikerek tehát megnyugtató feloldódást jelentettek a drámai feszültségek után. Azután a magányosság is feloldódott és megtalálta a lélek nyugalmát is, amikor egy kiállításon megismerkedett új társával, Glóriával. A hegedűk szerelmesei remélhetik, hogy ezek a változások egy új „arany-korszak” kezdetét jelenthetik, amikor ismét új energiák szabadulhatnak fel a súlyosan megpróbált mester életében. Új lépések, újabb törekvések, új próbálkozások, kísérletek következhetnek a tökéletes, az ideális hegedűk felé.

1996-ban egy budapesti Nemzetközi Hangszerkészítő Kiállítás alkalmával, első külföldi hegedűkészítőként Stefano Conia (ifj. Kónya István) megkapta az „Aranykoszorús Mester” címet.



A „HAGYOMÁNYOS” MAGYAR ÍJJAL 1998-BAN

CON L'ARCO TRADIZIONALE UNGHERESE NEL 1998

WITH THE TRADITIONAL HUNGARIAN-BOW: 1998

1998-ban kényszerű keserőséggel ugvari, de elhatározta, hogy 23 év után kiválik a Nemzetközi Hegedűkészítő Iskola tanári karából és abbahagyja az iskolai tanítást. Csalódott az iskolában bevezetett változásokban, nem tudott megbékélni a tanárok iránti fokozódó bürokratikus előírásokkal. Úgy érezte, hogy a megváltozott körülmények inkább akadályozzák, semmint segítenék az eredményes oktatói munkát. Azzal a jóleső érzéssel és megnyugtató tudattal vált ki az iskolai munkából, hogy az ott töltött évek alatt tudása maximumát igyekezett átadni diákjainak és munkájával jelentősen hozzájárult egykori növendékei neveléséhez, akik közül ma már sokan dolgoznak szerte a világban elismert hangszerkészítőként.

1998-ban két alkalommal is meghívást kapott Stefano Conia Japánba. Részt vett a Tokiói kiállításon is, ami a nemzetközi fórumok egyik legfontosabb rendezvénye.

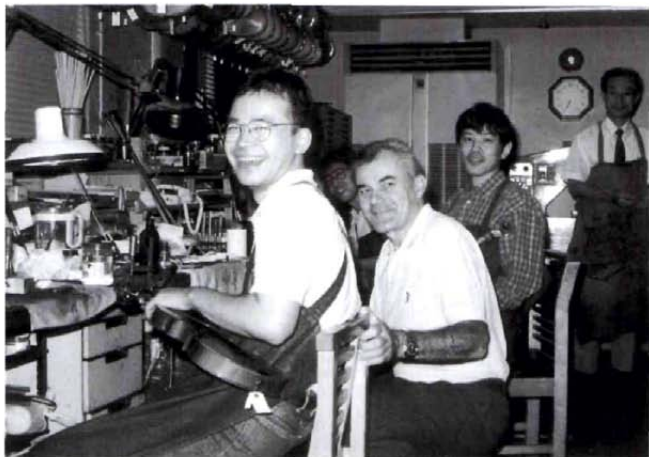
Stefano Conia (ifj. Kónya István) műhelye most is ott található a Corso Garibaldi 95. sz. alatt, pár lépésre attól a háztól, ahol valamikor Antonio Stradivari is élt, és alkotta remekeit. Már ez a pusztán tény is nagyon sok látogatót (zenészeket, hangszerkészítőket, újságírókat, rádió-televízió riportereket és turistákat) csábít erre felé, és Stefano műhelyébe. Napjainkban ez a műhely egyike a leghangulatosabb hegedűkészítő műhelyeknek a minden évszakban oly varázslatos Cremonában.



BALATONFÜREDEN GLÓRIÁVAL 1995 BEN  
CON GLORIA AL LAGO BALATON NEL 1995  
WITH GLORIA AT LAKE BALATON IN 1995



Csoportkép az  
iskolaudvarban 1991-ből  
CON UNA CLASSE DELLA  
SCUOLA NEL 1991  
WITH THE CLASS OF 1991 IN  
THE SCHOOL GARDEN



STEFANO, MARUICHI ÜZLET MŰHELYÉBEN  
 IN VISITA A OSAKA NEL LABORATORIO DI MARUICHI NEL 1998  
 VISITING MARUICHI-SHOTEN VIOLIN-SHOP IN OSAKA, 1998



A MŰHELY UDVARÁN PÁR ÉVVEL EZELŐTT  
 NEL GIARDINO DEL LABORATORIO DI CORSO GARIBOLDI ANNI FA  
 IN THE COURTYARD OF HIS WORKSHOP SOME YEARS AGO





VIEWS OF STEFANO CONIA'S CREMONA WORKSHOP

LO STUDIO ALLESTERNO ED INTERNO

S. CONIA CORSO GARIBOLDI UTCAI MŰHELYE





MALAGUTI MESTER STEFANONÁL  
LÁTOGATÓBAN

CON IL M° MALAGUTI NEL GIARDINO DEL  
LABORATORIO NEL 1998

THE VIOLIN-MAKER E. MALAGUTI VISITING  
STEFANO'S WORKSHOP IN 1998



STEFANO, EMANUEL HURWITZ MŰVÉSZ ÚRRAL

CON IL M° HURWITZ NEL 1995

WITH EMANUEL HURWITZ IN THE WORKSHOP IN 1995

# ISTVÁN KÓNYA FIGLIO (STEFANO CONIA)

I primi passi di avvicinamento allo strumento István li fece proprio durante i difficili anni dell'infanzia, tra il 1953 ed il 1956, quando risiedeva nella casa coloniale di Balatonfüred, a circa tre chilometri dalla città.

La famiglia, priva del padre che da anni si trova in prigione, vive in condizioni decisamente precarie. Non esistono neppure mezzi di trasporto, István jr. e Lajos si aggregano ai ragazzi delle vicine fattorie per recarsi ogni giorno a scuola a piedi. D'inverno nella neve fino al ginocchio, in autunno e primavera spesso nel fango e sotto la pioggia, i ragazzini percorrevano puntualmente il tragitto casa-scuola godendo sì di una immensa libertà nella campagna incontaminata ma, ignari di ciò che avveniva oltre confine, non si rendevano conto della tragica situazione socio-politica del paese di Rákosi.

István jr. frequenta le elementari vicino alla chiesa protestante, è diligente, studia regolarmente con profitto. Il padre, nel frattempo, cerca di migliorare le condizioni della famiglia inviando dal carcere un po' di denaro, finché un giorno riesce a coronare un suo sogno. Il direttore della prigione

viene a conoscenza del fatto che un detenuto politico sa costruire violini, lo incoraggia così a lavorare, con lo scopo di utilizzare poi gli strumenti come dono ai personaggi importanti in visita nel suo "istituto". Ciò si traduce conseguentemente in un trattamento speciale per István Kónya senior, una vita meno dura dei suoi compagni di cella. L'avvenimento più rilevante è che, con la complicità e la benevolenza di un guardiano, riesce a far arrivare al primogenito un piccolo violino, in modo che possa iniziare a suonare. Il primo Maestro naturalmente lo si trova nella città, e un violinista zingano del complesso locale, di nome Barca János. Questi apprezza l'orecchio musicale del Giovane István che presto inizia a suonare, cominciando dai pezzi più facili sia di musica popolare che di musica classica. Certo lo strumento piaceva al ragazzo, era ben fatto, con il manico agile, con le distanze delle corde comode, ed il suono era dolce ed umano, nonostante si trattasse di un violino 1/2.

Dopo poco tempo, István jr si accingerà a vivere una avventura straordinaria: la mamma, un giorno d'estate, lo chiama riservatamente e lo



A BOCSÁRDULÓI HÁZ  
BALATONFÜREDEN

LA CASA AL LAGO  
BALATON - ANNI 50

THE OLD HOUSE ON LAKE  
BALATON IN THE '50S



DETAILS OF AN INLAID VIOLIN BY STEFANO CONIA, MADE ON THE STRADIVARI „HELIER” PATTERN

PETICOLARI DEL VIOLINO INTARSATO

RÉSZLETEK A „HELIER” HEGEDŐRŐL /S. CONIA -1990-BEN/



AZ ELSŐ KERÉKPÁRRAL

STEFANO CON LA PRIMA BICICLETTA

STEFANO WITH HIS FIRST BICYCLE

porta con sé alla vicina fattoria, raccomandandogli di tenere un assoluto segreto su ciò che stava accadendo. Il cuore gli batteva, l'emozione era palpabile e, d'un tratto, dal soffitto del casolare una sorpresa inaspettata lo attendeva: papà. Quel padre che ormai da anni non vedeva, quasi non si ricordava delle sue mani forti che da piccolo gli stringevano il dito, adesso era lì. Uno scambio di saluti, un lungo abbraccio, la promessa di impegnarsi nello studio del violino e della lin-

gua inglese, di fretta ancora un saluto, e poi tutto era di nuovo finito... Questa fu la sequenza dell'incontro.

Sembrava tutto un sogno, ma certo le parole decise ed autorevoli, le raccomandazioni del padre lasciarono un segno forte nel giovane, che continuò ancor più motivato nei suoi studi.

Più tardi, con i risparmi che sempre il padre mandava a casa dal carcere, ricevette una nuova gradita sorpresa: una bicicletta 3/4 nuova! Fino a quel momento aveva potuto usufruire, solo in rare circostanze, della vecchia bici da donna che rappresentava l'unico mezzo di locomozione della famiglia, tutti la usavano: nonno, nonna, mamma e fratello. Ora, con Lajos, poteva divertirsi un mondo. Questo segnò l'inizio di una certa autonomia ed indipendenza (vedremo anche più tardi come la bicicletta diventerà, per István, una vera passione sportiva).

Dopo le vicende familiari già ben descritte, i vari trasferimenti, i diversi cambiamenti di scuola non sempre piacevoli, nell'estate del 1956 il padre, a sorpresa, viene liberato. In mancanza di alternative, rimasto solo e privo di mezzi economici, si rifugia nel vecchio stabile di Balatonfüred in compagnia della anziana madre e del figlio István di dieci anni, il quale temerariamente va a scuola a piedi, all'alba, e spesso ritorna con il



AZ ÖREG HÁZ A 70-ES ÉVEKBEN

LA VECCHIA CASA COLONICA - ANNI 70

STEFANO'S OLD HOUSE IN THE '70S





AZ ÚJSZÜLÖTT KISPITYU

STEFANO NEONATO NELLA CULLA

NEWBORN STEFANO IN HIS CRADLE

buio cantando e fischando, per farsi coraggio, in mezzo a boschi e prati.

Eredita del padre pure la passione per i motori: già da piccolissimo ha provato, in braccio a papà, a „guidare” una Sachs 75 cm<sup>3</sup>, cadute comprese.

Il piccolo István (diminutivo in ungherese Pityu), prodigo di consigli, chiede al padre di lasciare il paese finché è possibile. Trova fredda la risposta, anche se intimamente si intuiva la speranza di un futuro migliore, „peggio di così non si poteva”.

Rimasero tutti al lago di Balaton, la cortina di ferro si chiuse, la vita continuò. István studia, fa i suoi compiti, termina le scuole medie con buoni risultati, continuando lo studio del violino con diversi insegnanti: a Tatabánya con Tibor Dömötör (professore dell'Opera di Budapest, n.d.a.), poi con l'amico di papà, il Maestro Béla Bakonyi, ad Abaújszántó, ed ancora, durante gli anni del liceo classico in Szerencs, finisce gli studi con D<sup>o</sup> Máczai Gyuláné. In seguito, quando la famiglia, nel 1964, ritorna a Tatabánya, entra a far parte dell'Orchestra Filarmonica della città, sotto la direzione di Tamás Breitner. Per István, dal punto di vista musicale, è da considerarsi una grossa soddisfazione l'essere ammesso, a soli 18 anni, nelle file dei professori d'orchestra della sua città.

Sono passati, quindi, poco più di 18 anni da quel 10 gennaio 1946, in un gelido inverno del

dopoguerra, quando il piccolo István (oggi più noto in Italia con il nome di Stefano) viene al mondo non senza complicazioni, debole, con problemi fisici di natura gastro-intestinale tali da far addirittura temere per la propria sopravvivenza.

Il medico di famiglia „incoraggia” i genitori e con molta obiettività dice: „Se il bambino sopravvive a questa malattia dovete accendere un cero... vuol dire che possiede una fibra eccezionale, e niente potrà più fermarlo nella vita!”. Stefano si nutre solamente di mela grattugiata, la mamma gli dedica una cura continua, ce la mette tutta per aiutarlo, in considerazione anche del fatto che già un figlio avuto in precedenza morì sotto una bomba, nel 44-45, durante un attacco aereo.

Nel 1956, mentre frequenta la Scuola Elementare prima a Szárfürdő, poi a Balatonfüred, nella piazza Hunyadi cade la stella rossa dalla sede del partito, vengono bruciati i tanto odiati libri russi, per quasi un anno a scuola si studia il tedesco. Poi, con la revisione del sistema, tutto ritorna come prima, se non peggio.

Ormai diciottenne, fresco di maturità classica, István comincia a pensare al futuro. Tenta varie volte di iscriversi all'Università di Medicina, senza successo. Nel frattempo, trova lavoro nel reparto di chirurgia dell'ospedale della sua città, poi inizia a lavorare nelle miniere di car-



A BUDAPESTI ÁLLATKERTBEN ÉDESANYJUKKAL

I DUE FRATELLINI CON LA MAMMA ALLO ZOO DI BUDAPEST

THE TWO KÖNYA BROTHERS WITH THEIR MOTHER AT THE ZOO



bone, allora ricchissime, percependo un reddito sicuro.

Da qui, nell'autunno del 1965, parte per svolgere il servizio militare e, ironia della sorte, viene arruolato nel corpo della guardia di confine del Ministero degli Interni, lo stesso corpo che nel '50 bloccò la famiglia in fuga, arrestando il padre, presso il lago di Ferto, al confine austro-ungarico. Trascorre i mesi di addestramento nel freddo inverno del 1965 a Szerencs, cittadina da lui ben conosciuta (frequentò qui per 4 anni il liceo „István Bocskai”, n.d.a.). In seguito, sempre con l'idea di continuare gli studi di medicina, viene trasferito nella capitale per frequentare i corsi di Croce Rossa nell'infermeria militare. Viene promosso e trasferito al Comando di Miskolc dove fa assistenza ai medici, diventando responsabile del ricovero. E' un posto di responsabilità che, tuttavia, svolge ben volentieri, sia perché può reendersi utile verso i compagni, sia perché lo solleva, in parte, dal durissimo servizio effettivo di guardia sulle torrette, o di pattuglia con il mitra in mano, tra la neve ed il gelo che spesso lo riportano con la memoria alla tragica esperienza vissuta. Viene promosso fino al grado di sergente: ha ora la possibilità di seguire la carriera militare e potrebbe frequen-

tare, come tanto sperato, la facoltà di medicina. Ma non può accettare, per altri 5 anni, di indossare quella divisa che certamente non ama, si congeda e torna a Tatabánya a lavorare in ospedale, preparandosi per cercare di superare, nuovamente, l'esame di ammissione all'università.

Il suo primario, Miklós Széchy, che lo conosce molto bene, cerca di convincere e spingere il giovane verso altre scelte, dicendo: „Di chirurghi ce ne sono tanti, di Stradivari ce n'è uno solo!”.

Così Stefano, nel 1968, ormai ventiduenne, dopo molti viaggi a Budapest e dopo pressanti richieste, ottiene il consenso dal Ministero della Pubblica Istruzione per potersi recare in Italia a studiare, seguendo le orme del padre. Il Ministero non gli concede nessuna borsa di studio, nel frattempo tutti i suoi risparmi se ne sono andati sulla strada della burocrazia.

Parte quindi con grandi speranze, in tasca nient'altro che 5 dollari ed il biglietto di sola andata. Il viaggio in treno durerà 26 ore per giungere a Cremona. Ha con sé una vecchia valigia con pochi vestiti, qualche attrezzo, ed un astuccio con un violino modello Amati che ha costruito seguendo le indicazioni del padre. Egli aveva già intuito che il figlio possedeva una cer-



ISTVÁN BALLAGÁSA A SZERENCI GIMNÁZIUMBAN  
LA CERIMONIA DEL DIPLOMA DI MATURITÁ CLASSICA 1964  
DURING HIGH SCHOOL GRADUATION IN 1964



ISTVÁN A HATÁRŐR SZAKASZBAN

CON I COMPAGNI DI GUARDIA DI CONFINE SUL FRONTE CECO

WITH FELLOW GUARDS ON THE CZECH BORDER

ra predisposizione manuale: già da piccolo, infatti, Stefano dimostrava abilità nel costruire, creare, modellare vari materiali, dall'argilla ai metalli, della cera al legno.

Ad attenderlo alla stazione di Cremona ci sono i signori Diotti (la moglie Elena e di origine ungherese) che, per un certo periodo, lo ospitano nella loro casa in Via Palestro n. 70.

Già il mattino successivo all'arrivo, Stefano si reca a scuola in Piazza Marconi, ricevuto dal Direttore M<sup>o</sup> Sergio Sartini, dai Maestri Pietro Sgarabotto, Gio Batta Morassi e Francesco Bissolotti, i quali erano già stati informati dal padre circa le sue aspirazioni, la sua serietà, il suo impegno, la forte volontà di diventare liutaio. Essi approvano con benevolenza la sua „opera prima” e sapranno dimostrargli, fin dall'inizio, il loro apprezzamento ed il loro aiuto.

Dopo poche settimane Stefano si trasferisce, grazie all'interessamento del Preside Ing. Vito Cusumano, presso il collegio civico in Via XI Febbraio. Qui troverà gli altri allievi Howard Burritt Miller, Charles Southier e Osvaldo Calza di Casalbuttano, e vi soggiornerà per alcuni anni.

Ottiene anche una borsa di studio dalla Scuola, ma è certamente insufficiente per vivere. Il Direttore del collegio, Sig. Ferrari, fa installare nella sua stanza un grosso tavolo ed un banco da lavoro, e questo gli consente di poter lavorare: restaura vecchi mobili, ripara chitarre, per racimolare qualche soldo si cimenta anche nella riparazione di ferri da stiro, sveglie, serrature che gli abitanti del quartiere benevolmente gli affidano. Inoltre dipinge quadri, crea piccole sculture ed è qui che nascono i suoi primi piccoli violini in miniatura.

Dopo un inizio non molto facile, causa la comprensione della lingua italiana, si inserisce sempre meglio nella vita cittadina. I primi amici sono naturalmente i compagni di scuola come il polacco Ian Kudanowsky, bravo con le mani e buon scacchista, la francese Claudie Biteur, che suonava bene il violino, il giapponese Ishii Takashi stabilitosi anch'esso a Cremona Giorgio Scolari, con il quale spesso suona ai matrimoni, Enrico Pedretti, oggi architetto, che lo aiuterà a migliorare l'apprendimento della lingua, e così via tutti gli altri italiani che abitano nel quartiere dietro al Duomo.



MORASSI MESTERREL A HEGEDŰKÉSZÍTŐ ISKOLÁBAN

CON IL M<sup>o</sup> MORASSI ALLA SCUOLA INTERNAZIONALE DI LIUTERIA 1969

WITH FAMED VIOLIN-MAKER G. B. MORASSI AT THE SCHOOL IN 1969

Il barbiere, i clienti fissi dei bar della zona, le famiglie vicine lo ospitano spesso a pranzo, lo vogliono ascoltare mentre suona il violino, si divertono a sentir raccontare le storie sulla sua vita ed a farlo parlare della sua terra.

Il numero degli allievi della Scuola è molto limitato, sono solo in 18 e si può certamente instaurare con tutti un rapporto di amicizia, così come con gli insegnanti esiste un clima di familiarità. I laboratori di liuteria sono sempre disponibili in tutte le ore in cui si registra la presenza di un docente.

Ben presto anche i vari insegnanti diventano suoi amici, a cominciare dai Maestri Pietro Sgarabotto e Gio Batta Morassi, per poi continuare con i professori di violino Andrea Mosconi, Valerio Boldi (esperto conoscitore di strumenti che gli consigliò, tra l'altro, di italianizzare il proprio nome fin dai primi anni di permanenza in Cremona), Mario Maggi collezionista di strumenti antichi e moderni, il Prof. Bruno Barosi docente di fisica acustica, Pietro Vailati insegnan-

te di chimica delle vernici, Prof. Palandi docente di disegno tecnico, che gli regalerà il primo pennello per poter verniciare gli strumenti.



CAPICCHIONI MESTER ÉS FIA RIMINIBEN STEFANO HANGSZERÉVEL

IL M<sup>o</sup> CAPICCHIONI ED IL FIGLIO MARIO CON STEFANO

STEFANO WITH WELL-KNOWN MAKER CAPICCHIONI AND HIS SON

Oltre alle capacità dei suoi Maestri Sgarabotto, Morassi e Bissolotti, Stefano potrà conoscere ed apprezzare nella Scuola anche il lavoro di Simone Ferdinando Sacconi, recatosi a Cremona nel 1970 per scrivere il libro „I segreti di Stradivari”, poi del M° Sesto Rocchi, di Leandro Bisiach e di Giuseppe Lucci di Roma, Mario Capicchioni.

Fin dal primo anno costruisce piccoli violini (in scala 1:3) scolpiti a mano, che gli consentono di guadagnare un pò di denaro per iniziare ad acquistare qualche attrezzo ed il materiale per costruire i suoi primi strumenti, seguendo la scuola classica. Fa conoscenza poi con un commerciante italo-americano, Adolf Primavera, uno dei primi diplomati alla Scuola di Liuteria, che comprerà molti suoi violini.

Inizia così la sua carriera liutaria, ancora allievo del secondo anno. Dopo la scuola comincia anche a lavorare nel laboratorio di Gio Battista Morassi in Via Cadore: la conoscenza del maestro friulano, noto per la sua laboriosità, capacità ed umanità, consente a Stefano di effettuare un salto di qualità non indifferente, un netto miglioramento nel proprio lavoro. Impara ad operare con meticolosità, si perfeziona nell'uso di tutti gli attrezzi del laboratorio, acquista una notevole conoscenza del legno (il maestro lo porta infatti spesso con sé in montagna a tagliare e preparare l'abete e l'acero) e, non per ultimo, ha l'opportunità di incontrare i primi clienti.

Rimane circa due anni con il M° Morassi, adattandosi a fare di tutto, dalle cassette di spedizione alla sgrossatura del legno ma, cosa ben più importante di questo periodo, è la costruzione dello strumento con cui vince la prima medaglia d'oro alla Biennale del 1971 organizzata dall'Amministrazione Provinciale. Tuttora Stefano considera questo riconoscimento come il più significativo della sua carriera liutaria: e da qui che gli operatori del settore notano il giovane ungherese e cominciano a piovere le ordinazioni, sia in Italia che all'estero. Uno dei più importanti commercianti di violini, l'inglese Leslie Sheppard, già cliente del M° Morassi, continuerà ad acquistare i suoi strumenti fino alla sua morte; la conoscenza del M° Renato Perversi, violista alla Sca-



AZ ORSZÁGOS HEGEDŰKÉSZÍTŐ VERSENYEN,  
BAGNACAVALLO 1970

AL CONCORSO DI BAGNACAVALLO 1970

AT THE BAGNACAVALLO COMPETITION IN 1970

la di Milano e più tardi docente di violino nella Scuola, gli consentirà di incrementare le sue vendite, e così via fino ad entrare nel mercato del lontano oriente.

Ben presto seguono diverse affermazioni in concorsi ed esposizioni, nel 1969 espone un violino alla terza Mostra mercato della Biennale di Cremona, nel 1970 ottiene la medaglia d'oro 2° premio e una menzione d'onore al 1° Concorso Giovani Liutai della Città di Bagnacavallo, oltre alla medaglia d'oro alla già citata Biennale del 1971 vince una medaglia vermeil al Concorso di Bagnacavallo presentando una viola.

A Scuola si dedica in particolare alla costruzione di un quartetto e di alcuni strumenti copie del periodo barocco: viola d'amore, quintone e pochette che, in seguito, verranno inseriti nel Museo ed ancora oggi possono essere ammirati.

Nel 1970 lascia il Collegio civico e si trasferisce in una piccola stanza ammobiliata nei pressi di Piazza Marconi, in affitto da un bidello della Scuola di nome Guiorci. Il vitto e l'alloggio sono a buon mercato e, fatto non secondario, la nuova abitazione si trova a due passi dalla casa del M° Sgarabotto il quale, quindi, può meglio seguire i suoi lavori.

Nell'autunno del 1971 sposa una giovane cremonese e, più tardi, va ad abitare in un piccolo appartamento in Corso Garibaldi n. 95, all'ultimo piano. La proprietaria era allora l'anzia





SGARABOTTO MESTERREL A MÚHELYBEN  
CON IL M<sup>o</sup> PIETRO SGARABOTTO IN BOTTEGA  
IN THE WORKSHOP IN MAKER PIETRO SGARABOTTO'S  
COMPANY

na Signora Chiappari, vedova di un ufficiale dell'esercito, pianista e grande appassionata di musica, che accettò di buon grado di affittare i locali ad un giovane liutaio.

Per ora continua a costruire gli strumenti nel soffitto ereditato dal padre dove, con l'aiuto del suo M<sup>o</sup> Morassi, ha portato un vecchio banco da falegname. In via oberdan N° 8.

Stefano è ancora al terzo anno di corso, deve attendere un altro anno per diplomarsi. Non potendo ufficialmente vendere i suoi strumenti, si dedica in particolare ai piccoli violini, più facili da smerciare e che danno un lusinghiero successo. Le sue „piccole opere" diverranno anch'esse famose e saranno donate, tra gli altri, anche al Presidente della Repubblica Sandro Pertini ed a Papa Giovanni XXIII in ricordo di Cremona.

Nel giugno del 1972 si diploma con la media dell'otto, si iscrive all'A.N.L.A.I. e, immediata-

mente, inizia l'attività di liutaio con sede in Corso Garibaldi n. 95, dove pratica tuttora. Oltre al laboratorio, situato al piano terra sotto l'abitazione, può usufruire anche di un ufficio e di una stanza per le prove acustiche. L'immobile è oggi di proprietà della famiglia De Crecchio.

La situazione economica comincia naturalmente a cambiare in senso positivo: dopo aver posseduto automobili usate come la Fiat 750 Vignale e la classica 850, finalmente può coronare il sogno di acquistare la prima automobile nuova, una 128 coupé rossa, con la quale può ora sfrecciare anche in Ungheria, dove ritornerà per riabbracciare, dopo anni duri, i suoi cari e presentare loro la moglie.

Ora si può dire che i suoi strumenti hanno un mercato ed i prezzi sono stabili, mediamente alti. In un primo momento vende in Inghilterra e Giappone, successivamente in Australia ed in Canada, senza dimenticare i mercati più ricettivi come U.S.A., Taiwan, Corea e, non per ultima, l'Italia. Qui avrà tra i clienti più affezionati il Prof. Valerio Boldi, il collezionista Taddeo Superti di Castelleone, l'avvocato Umberto Azzolina di Milano, i musicisti Versari e Cabassi di Bologna, Pareschi violista di Piacenza.



CARLO DE MARCH MESTERREL VELENCÉBEN  
CON M<sup>o</sup> DE MARCH A VENEZIA  
WITH TE MAKER CARLO DE MARCH IN HIS NATIVE VENICE





AZ ÚJ MŰHELY BEJÁRATA A CORSO GARIBALDIN

VEDUTA DALL'INGRESSO DEL NUOVO LABORATORIO IN CORSO GARIBALDI 95

VIEW OF THE ENTRY TO HIS NEW WORKSHOP ON CORSO GARIBALDI, AT NUMBER 95

Nel 1977 partecipa con un violino al concorso di Poznan, e présente all'esposizione di Tokyo nel 1980, oltre a figurare in tutte le edizioni delle manifestazioni cremonesi.

Nel 1973 nasce il primogenito Stefano (che seguirà le orme del padre e del nonno nella liuteria), nel 1974 nasce la figlia Eva.

Pochi anni dopo aver conseguito il diploma, il Centro di Formazione Professionale della Lombardia dà l'incarico a Stefano di far parte del corpo docenti al 1° Corso di Liutologia serale, incarico che accetta con entusiasmo. Gli anni '70 segnano uno slancio della liuteria cremonese: anni prima in città e provincia operavano pochissimi professionisti, ora l'opinione pubblica valorizza e pone l'accento su questo mestiere in netta ripresa. I risultati del lavoro dei vari Morassi, Bissolotti, Sgarabotto, di Giorgio Cé, di Scolari e così via, la partecipazione ai concorsi, i vari premi conseguiti richiamano l'attenzione e suscitano interesse.

Così il 1° Corso di Liutologia prende piede: si iscrivono moltissimi appassionati come l'Arch. Renzi, Bergonzi, Galetti, Ziglioli, Venturini, Soli, Franzini, Paloschi, Soffiantini e così via. L'insegnamento era gratificante in tutti i sensi, sia perché ben retribuito, sia perché gli allievi erano molto motivati ed entusiasti. Molti di loro, ancora oggi, sono vicini in qualche modo alla liuteria.

Questo lavoro è però molto impegnativo, l'orario della lezioni (20.00-23.00) comincia a diventare per Stefano troppo faticoso e, nel 1976, al termine del triennio, decide di abbandonare.

Nello stesso anno il M° Morassi, in procinto di andare in pensione dalla Scuola, ed il Preside Arch. Sergio Renzi convincono Stefano a dedicarsi all'insegnamento nello stesso Istituto dove egli si è diplomato. È l'anno della medaglia d'oro della famiglia Rizzi di Ferrara, vinta con la presentazione di un violoncello. Ottiene l'incarico di docente di laboratorio alla Scuola Internazio-



A 1978 WORK BY STEFANO CONIA VIOLIN • VIOLINO • HEGEDŰ

nale di Liuteria, più tardi insegnerà Verniciatura e Restauro (1978-1993) ed ancora Laboratorio (fino al 1998), per complessivi 23 anni di insegnamento.

E' durante i primi anni di questa nuova esperienza di insegnante che riesce finalmente ad ottenere, su specifica richiesta, il tanto atteso riconoscimento della cittadinanza italiana. Ormai la scelta di vita di Stefano è quella di rimanere definitivamente in Italia, a Cremona si può dire che abbia trovato la sua seconda patria e l'essere diventato italiano a tutti gli effetti, dopo non pochi intoppi burocratici e ripetuti viaggi a Roma per sbloccare la sua pratica, non può far altro che renderlo felice.

Ha avuto centinaia di allievi, molti dei quali oggi famosi ed importanti liutai. Alfredo Primavera, Yoshiki Nakamura, Angela Styles, Riccardo Bergonzi, Yukio Ozaki, Mach Peter, Kaghiru



SÁRÁNSZKY MESTERREL 1973-BAN CREMONÁBAN  
STEFANO CON IL M° SÁRÁNSZKY SUL BALCONE DI CASA  
STEFANO ON HIS BALCONY WITH MAESTRO SÁRÁNSZKY



STEFANO AZ ORSZÁGOS VERSENY BEJÁRATÁNÁL  
AL CONCORSO DI BAGNACAVALLLO NEL 1971  
AT THE BAGNACAVALLLO COMPETITION IN 1971

Soeda, Tetsuo Matsuda, Loso Károly, Pascal Hornung, Marcello Villa e suo fratello Vittorio, Souci Takahashi, Jan Scarpa oltre naturalmente al figlio Stefano, tutti hanno frequentato per un certo periodo di tempo il suo laboratorio per migliorare le loro conoscenze sulla costruzione degli strumenti, su verniciatura, restauro e pure sulla costruzione di archetti (per molti anni Stefano si è dedicato all'archetteria, partecipando anche a più concorsi ed ottenendo notevoli consensi).

Nella Scuola ha avuto l'incarico, sempre dal Preside Arch. Renzi, della conservazione del Museo per oltre 15 anni. Ha allestito nel Palazzo Raimondi-Stauffer un percorso didattico che va da Tatár (famoso M° Liutaio ungherese ed Insegnante della Scuola) ai giorni nostri, ha posto in evidenza i quartetti, gli strumenti del periodo barocco, gli attrezzi donati alla Scuola da Giuseppe Ornati, i calchi in gesso, i frammenti per lo studio delle vernici ed i manici dei grandi autori del passato ereditati dai Maestri Gaetano e Pietro Sgarabotto, ha operato affinché nel Museo si creassero le condizioni ambientali ideali per la conservazione degli strumenti.



A GYEREKEK SÚRÚN A MŰHELYBEN TEVÉKENYKEDTEK  
ÉVA E STEFANO JUNIOR NEL LABORATORIO DI CORSO  
GARIBALDI

EVA AND STEFANO JR. IN THE CORSO GARIBALDI  
WORKSHOP



Prezioso è stato il suo contributo nell'organizzare ed allestire tutte le Mostre che la Scuola ha tenuto in una ventina di paesi in tutto il mondo. Ha fatto parte egli stesso della delegazione della Scuola in Polonia, in Ungheria, a Francoforte e poi ad Hannover nel 1987, in Cina nel 1988, in Spagna, in Messico nel 1990, a Singapore nel 1991, in Egitto sia alla Mostra del Cairo che ad Alessandria negli ultimi anni di insegnamento, senza contare le varie manifestazioni tenutesi in Italia come Ortona, Venezia, Erba, ecc.

Oltre all'allestimento, durante le ore di apertura al pubblico delle Mostre, svolgeva attività dimostrative pratiche, perizie su strumenti e, in molte occasioni, presentava relazioni su temi quali verniciatura, conservazione e restauro degli strumenti ad arco.

Partecipa alla nascita della nuova Associazione Liutaria Italiana con il M<sup>o</sup> Morassi, in seguito fa parte della Cooperativa Editoriale Liutaria che comprende la rivista „Liuteria”, per molti anni protavoce della categoria.

Le esperienze nel campo della verniciatura, oltre ad essere oggetto di numerose conferenze, vengono spesso riportate in articoli su riviste specializzate, tra cui „Strumenti e musica”, uno su „Liuteria” n° 12 del dicembre '84 riguardo all'uso dell'apparecchio Soxhlet nella preparazione delle vernici.

Nell'Istituto ha infine collaborato al restauro di vari importanti strumenti, tra cui l'arpa Estense e quella Stradivariana, oltre ai numerosi interventi effettuati su violini, viole, violoncelli e contrabbassi facenti parte di collezioni e donazioni vari.

Dal 1990 è membro dell'A.E.L., l'Associazione Europea dei Mestri Liutai del mondo non commercianti, da Capela a Karl Roy, Von Stietencron, Fred Lindaman, Michael Franke, Rudi Hoesli, David Rubio, Hans Peter Rast, Roger Hargrave, ecc., e partecipa attivamente ai meeting europei organizzati in Italia e all'estero.

Non prende più parte ormai da tempo ai concorsi liutari per ovvii motivi professionali, non





VIOLIN BY STEFANO CONIA MADE ON A PERSONAL PATTERN • STEFANO SAJÁT EGYÉNISÉGŰ, JELLEMZŐ FORMÁJA



ha mai amato neppure il ruolo di membro delle giurie, accettato solo in occasione del Concorso scandinavo di Göteborg nell'anno 1994, su invito dell'amico Morassi.

Nel 1994 riceve, questa volta in Ungheria, un riconoscimento per il suo impegno sociale dalla Fondazione Culturale „Lavotta” che lo nomina Presidente onorario. Per tale associazione costruirà, in segno di ringraziamento, un violino modello Guarneri chiamato appunto „Lavotta”.

Nonostante le soddisfazioni e le belle esperienze vissute nei molteplici viaggi e spostamenti, si capisce chiaramente che il mondo di Stefano è però racchiuso nel suo laboratorio, il mestiere

del liutaio e tutto per lui, non riesce a vivere senza lavorare.

Come tutti i colleghi, nella costruzione degli strumenti utilizza i modelli dei grandi cremonesi, milanesi e bresciani che hanno segnato l'epoca d'oro, ma dal 1990 impiega anche nuovi modelli personali.

Sino ad oggi ha costruito molte centinaia di strumenti, tutti registrati con le caratteristiche ed i dati essenziali, e sono sempre corredati da un certificato di origine e di autenticità. Malgrado questo spesso vengono falsificati, perfino i certificati subiscono contraffazioni da parte di individui poco scrupolosi, in cerca solo di vantaggi economici. La sua opinione personale è



STEFANO LAKKOZÁS TANÍTÁSA KÖZBEN, AZ ISKOLÁBAN  
INSEGNANTE DI VERNICIATURA PRESSO LA SCUOLA DI LIUTERIA  
AS TEACHER OF VARNISH TECHNIQUE AT THE CREMONA SCHOOL



PROF JAN SKARBÁĽ A 70-ES ÉVEKBEN

M<sup>re</sup> STEFANO CON JAN SKARBA

STEFANO WITH THE VIOLIN TEACHER JAN SKARBA



LEONIDAS ÉS NAKAMURA, CONIA MESTERREL 1998-BAN

IN COMPAGNA DI R. LEONIDAS E YOSHIKI NAKAMURA

WITH RAFAELIAN LEONIDAS AND YOSHIKI NAKAMURA



RÉGI ÉS ÚJ TANÍTVÁNYOK: R. BERGONZI, S. TAKAHASHI, A. MATVICIUK

STEFANO CON GLI ALLIEVI DI IERI E DI OGGI

STEFANO WITH TODAY'S AND YESTERDAY'S VIOLIN-MAKING STUDENTS

comunque che tutto si può imitare, ma non la personalità e lo stile, unici segni di autenticità.

Come succede per tutti gli autori, anche Stefano naturalmente ha vissuto diversi periodi dal punto di vista professionale.

Negli anni '70 il lavoro è poco raffinato, i bordi spessi, i manici e la chiocciola un pò pesanti con gli smussi larghi, la vernice rosso vivo, tanto che spesso gli esperti di allora dicevano: «questi strumenti circoleranno un giorno con l'etichetta "Scarampella"». Sarà stata una esagerazione ma, diversi anni dopo, da Bologna arrivarono notizie in tal senso. Questi strumenti, oltre all'etichetta, portavano all'interno di tavola e fondo un timbro a fuoco con inciso „S. Conia - Cremona”, il suo primo marchio che Conia usa tuttora per i suoi ponticelli ed archetti; più tardi questo timbro viene sostituito con quello della propria firma: S. Conia.

Gli anni '80, dopo il periodo rosso, nascono nel segno della ricerca sia nella ricetta che nel

colore, ed il miglioramento della tecnica di verniciatura è evidente. Ora le linee, le rifiniture sono più fini ed accurate, la vernice è più bruna anche se applica sempre uno strato giallo per dare luminosità allo strumento sotto i raggi del sole.

Il periodo di maturità, secondo collezionisti ed esperti, forse non è ancora completato e lui stesso si impegna costantemente alla ricerca del meglio, soprattutto per quanto riguarda il suono del violino.

E' quando un visitatore entra nel suo laboratorio che si avverte in Stefano la voglia spasmodica di far provare, testare lo strumento completato. Sovente, ha intorno musicisti altrettanto eccitati di suonare, modificare, provare con il chiaro intento di ottimizzarne l'acustica.

Ora lui non ha più molto tempo da dedicare all'esercitazione, ma riesce comunque sempre a ritagliarsi un piccolo spazio per dilettersi a suonare. Da sempre fa parte del „Gruppo Strumentale Cremonese” diretto dall'amico Girolamo Sco-



TATÁR PÉTER MESTER AZ 50-ES ÉVEKBEN CREMONÁBAN  
IL M° PÉTER TATÁR ALLA SCUOLA NEL '50

THE FIRST TEACHER AT THE CREMONA SCHOOL. PÉTER  
TATÁR IN 1950





THE STRADIVARI „MEUXTEMPS” MODEL INSPIRED THIS VIOLIN OF S. CONIA  
VIOLINO-HEGEDŰ 1976-BŐL





AZ ORTONAI KIÁLLÍTÁS  
RENDEZŐSÉGÉBEN '83-BAN

ALLA MOSTRA DI ORTONA  
NEL 1983 CON RENZI,  
NEGRONI ED UN  
ORGANIZZATORE

AT THE ORTONA  
EXHIBITION IN CENTRAL  
ITALY IN 1983

lari, organizzatore di molti concerti nella provincia di Cremona.

Le sue giornate non trascorrono comunque solo ed esclusivamente all'insegna della liuteria. Da sempre amante dello sport, e della bicicletta in particolare, si iscrive, pochi anni dopo il suo arrivo a Cremona, alla più vecchia Società Sportiva presente sul territorio, il „Club Ciclistico Cremonese 1891“, aderente alla Federazione Ciclistica Italiana. Ha partecipato a numerose manifestazioni nazionali ed internazionali, dal Giro di Sardegna alla Milano-San Remo, al Raid di Andalusia raggiungendo la vetta più alta d'Europa. Nel 1981 riceve il riconoscimento „Diploma al benemerito del ciclismo cremonese“, nel 1993 vince il campionato sociale.

Da giovane ha praticato il gioco del calcio, ora solo saltuariamente si cimenta in questo sport, essendo „arruolato“ nelle file della selezione „Internazionale Liutai“, squadra costituitasi nel 1998 in occasione delle manifestazioni per il 60° anniversario della Scuola di Liuteria di Cremona.

Infine, avendo avuto fin da bambino la passione per l'arco, si iscrive nel 1997 alla Fitarco, facendo parte della Società Sportiva „Seriart“. Possiede molti archi, come ad esempio lo strocio ungherese, l'olimpionico, un compound e, da

buon autodidatta, ha addirittura costruito in proprio un arco in frassino.

Tutte queste attività, se da un lato sono da considerarsi rilassanti e divertenti per Stefano, dall'altro contribuiscono in modo consistente al mantenimento di una buona condizione fisica, senz'altro indispensabile ed utile dal punto di vista professionale.

Nel 1990 la crisi matrimoniale, con i conseguenti problemi famigliari derivanti dalla separazione dalla moglie, provoca un certo periodo di difficoltà di concentrazione e di mancanza di serenità, superate poi con la ferma volontà di raggiungere un nuovo equilibrio. Ciò rafforzerà maggiormente il suo carattere.

L'impegno nel lavoro, il continuo perfezionamento, i successi, gli svaghi sportivi, una ritrovata serenità

e tranquillità affettiva con la nuova compagna Gloria (conosciuta già anni prima, nel 1986, in occasione di una Mostraesposizione tenutasi nella provincia di Cremona) hanno dato nuovo slancio alla sua professione, determinando quindi la realizzazione di strumenti che si contraddistinguono per la loro bellezza estetica e per l'ottima resa acustica, sempre più richiesti in Italia e all'estero.



STEFANO RITKA, AMATI MODELŰ HANGSZERE

UN VIOLINO MOD. AMATI DI STEFANO CONIA

A VIOLIN MADE BY STEFANO CONIA ON AN AMATI  
PATTERN



A VIOLA BY STEFANO CONIA



A VIOLIN BY STEFANO CONIA DATED 1981 • STEFANO 1981-BEN KÉSZÜLT HEGEDŰJE

**STEFANO CONIA - Liutaio**

STRUMENTO: *Violin made by myself*

MODELLO: *di Giovanni ("in tempo") no*

ETICHETTA: *S. Conia*

CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO  
(to be described in the future)

TRUCCA: *Two pieces, well seasoned, wooden eyes  
and not glued up with case-laminate  
sound holes in the lid and in the body*

FONDO: *One piece Italian maple with  
irregular figures, sloping to right on  
up, on wood only, brown, with a few  
Reddish brown on golden yellow but  
the edges are a little bit lighter, the  
fig. also are darker on the top, the  
NOTE: The note at bottom than the note, the  
note is a little bit smaller figure  
than the note*

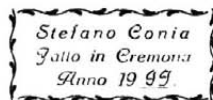
28 SET. 1990  
STEFANO CONIA

*S. Conia*



STEFANO IGAZOLÓPAPIRJA NAPJAINKBAN  
IL CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ USATO OGGI  
STEFANO'S CERTIFICATE OF AUTHENTICITY, STILL IN USE TODAY

S. CONIA - CREMONA



*S. Conia*

AZ ELSŐ TÜZES PECSÉT, EGY CÍMKE ÉS AZ ALÁÍRÁS  
IL PRIMO TIMBRO USATO PER I PONTICELLI, UN ETICHETTA, ED IL TIMBRO AUTOGRAFO  
THE FIRST FIRE BRAND USED TO BRAND BRIDGES, A LABEL, AND THE SIGNED BRAND



EGY INTARZIÁS HEGEDŐ CSIGÁJA  
LA TESTA DI UN VIOLINO INTARSIATO  
THE SCROLL OF AN INLAID VIOLIN





HÍRES MŰVÉSZEK STEFANO MŰHELYÉBEN

ILLUSTRI PERSONAGGI IN VISITA: MAX KAYSER, IL  
QUARTETTO TÁTRAI, TIBOR VARGA

FAMOUS PEOPLE VISITING: MAX KAYSER, THE  
TATRAI QUARTET AND TIBOR VARGA





A STEFANO CONIA COPY OF A 1743 GUARNARI DEL GESÙ



A CREMONAI KAMARAZENEKARBAN

STEFANO COME 2° VIOLINO NELL'ORCHESTRA „GRUPPO STRUMENTALI F. CREMONESE”

STEFANO AS SECOND VIOLIN IN THE CREMONESE INSTRUMENTAL GROUP



SCOLARI MESTER GRATULÁL A HANGVERSENY UTÁN

M° GIORGIO SCOLARI SI COMPLIMENTA CON STEFANO

STEFANO RECEIVING COMPLIMENTS FROM GIORGIO SCOLARI



ATYA ÉS FIA SPORTTÁRSAK

PADRE E FIGLIO NELLA CAMPAGNA PIACENTINA

FATHER AND SON IN THE COUNTRYSIDE NEAR PIACENZA



EGY OLASZ TÚRAVERSENY KÖZBEN

STEFANO SULLE COLLINE ROMAGNOLE

ON THE HILLS NEAR THE ADRIATIC SEACOAST



SPORTTÁRSAIVAL A VILÁGREKORDER, ROMINGER KERÉKPÁRJÁVAL

NE GRUPPO DEI SOCI CON LA BICICLETTA DI ROMINGER

WITH MEMBERS OF THE CREMONA CYCLING CLUB AND ROMINGER'S RECORD BREAKING BICYCLE



A LABDARÚGÓ CSAPATBAN

STEFANO CON I COMPAGNI DI CALCIO NEL '94

PLAYING SOCCER IN 1994



STEFANO A HEGEDŰKÉSZÍTŐK NEMZETKÖZI CSAPATÁBAN

NELLA SQUADRA INTERNAZIONALE LIUTAI NEL 1998

MEMBER OF THE INTERNATIONAL VIOLIN MAKER'S SOCCER TEAM IN 1998





BARÁTSÁGOS ÍJÁSZVERSENY KÖZBEN  
IN UNA GARA AMICHEVOLE DI TIRO ALLA TARGA  
IN AN UNOFFICIAL ARCHERY COMPETITION



COMPOUND ÍJJAL AZ EDZŐPÁLYÁN  
STEFANO AL TIRO CON L'ARCO (MOD. COMPOUND)  
STEFANO PRACTISING ARCHERY WITH HIS COMPOUND  
BOW



STEFANO VIDÁM ÍJÁSZ  
BARÁTOKKAL  
LA SQUADRA DEGLI ARCIERI  
RIUNITA AD OSTUNI  
AN ARCHERY TEAM IN  
OSTUNI (SOUTHERN ITALY)



RESTORING THE STRADIVARI „ESTENSE” HARP AT THE VIOLIN MAKING SCHOOL

RESTAURO DELL'ARPA „ESTENSE” NELL'ANNO 1990

AZ „ESTENSE” HARFA HELYREÁLLÍTÁSA KÖZBEN



GLORIAVAL MAGYARORSZÁGI KÖRÜTÖN  
IN COMPAGNA DI GLORIA IN UNGHERIA  
WITH GLORIA IN HUNGARY

1996-BAN BUDAPESTEN MORASSI ÉS KOVÁCS  
DÉNES MŰVESZŰRRAL

CON M<sup>o</sup> MORASSI E DÉNES KOVÁCS ALLA  
PREMIAZIONE DI BUDAPEST

WITH C. B. MORASSI AND DÉNES KOVÁCS AT  
THE PRIZEGIVING CEREMONY IN BUDAPEST



A JAPÁN HEGEDŐKÉSZÍTŐK  
ÉS TANÍTVÁNYOK  
TÁRSASÁGÁBAN OSAKÁBAN

CON GLI ALLIEVI DELLA  
SCUOLA DI LIUTERIA  
GIAPPONESE NEL 1998

WITH THE STUDENTS OF THE  
JAPANESE SCHOOL OF  
VIOLIN MAKING IN 1998



ZENÉS ÉLŐBEMUTATÓ A JAPÁN KIALLÍTÁSON  
 DIMOSTRAZIONE ALLA MOSTRA DI OSAKA  
 DEMONSTRATING A TECHNIQUE AT THE OSAKA EXHIBITION



A MAI MŰHELY LÁTKÉPE A CORSO GARIBALDI 95. SZÁM  
 ALATT  
 VISTA DEL LABORATORIO ATTUALE IN CORSO GARIBALDI  
 VIEW OF STEFANO'S WORKSHOP ON CORSO GARIBALDI



WIEN,  
OLÁSZ IEGEDŰKIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJA





# ISTVÁN KÓNYA SON (STEFANO CONIA)

The master first became interested in the violin during the difficult years of his childhood, from 1953 to 1956, when he was living in the colonial house in Balatonfüred, about three kilometres away from the city.

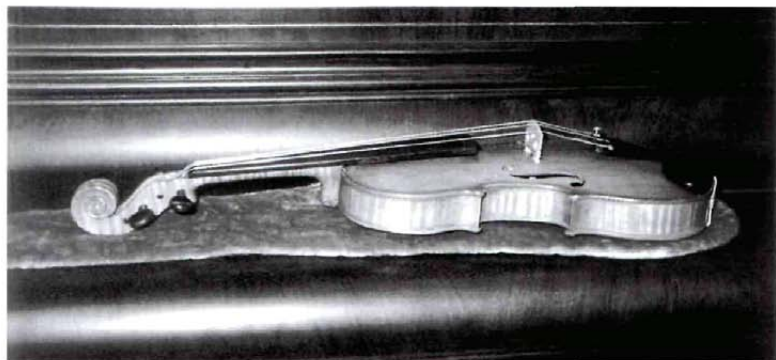
The family that lived without the father, who had been confined in prison for many years, was in a precarious economical situation. There were no means of transport, and Istvan junior and Lajos joined a group of children from the nearby farm to walk to school every day. In winter the snow came up to their knees and in autumn and spring it often rained and the roads were muddy. The children made the trip daily from home to school. They enjoyed the immense freedom of an uncontaminated countryside but they were totally ignorant of the events going on beyond their own world, unaware of the tragic social and political situation instigated by Rákosi István jr. went to primary school near the Protestant church. He was a diligent pupil, who studied regularly and with good results. In the meantime, his father attempted to improve the family's conditions by sending money home from jail. To his father's good fortune, one day the prison governor discovered



A BALATONFÜREDI HÁZ

LA CASA DI BALATONFÜRED DOVE ISTVAN E' CRESCIUTO  
VIEW OF THE HOUSE IN WHICH ISTVAN GREW UP (1952)

that there was a political prisoner who knew how to make violins. He encouraged this activity in order to donate these instruments to important visitors that passed through his "institute". István Kónya senior was consequently given special treatment, living an easier lifestyle than that of his other jail companions. Owing to the complicity and generosity of one of the jailkeepers, he succeeded in



A KIS HEGEDŰ, AMELYEN ISTVÁN KEZDETT ZENÉT TANULNI

LO STRUMENTO COSTRUITO DAL PADRE DURANTE LA SUA PRIGIONIA

THE VIOLIN WHICH ISTVÁN KÓNYA SENIOR MADE FOR HIS SON WHILE HE WAS IN PRISON



AZ ELSŐ KERÉKPÁRON UNOKAHÜGÁVAL, EMMÁVAL

IL GIOVANE ISTVÁN IN SELLA ALLA SUA BICICLETTA IN  
COMPAGNIA DELLA CUGINA EMMA

YOUNG ISTVÁN WITH HIS BICYCLE AND HIS COUSIN EMMA

sending a small violin to his eldest son so that the child could begin learning to play. His first master naturally came from the city, a gypsy violinist, Barca János, who played in the local band. The teacher appreciated the child's musical ability and István soon began playing simple pieces of folk music as well as classical music. The boy particularly enjoyed playing the instrument. It was well-made, with a slender neck, the distance between the strings was comfortable and the sound was warm and human, even though it was only a half-size violin.

Shortly afterwards István jr. embarked on an extraordinary adventure: one summer's day his mother called him discreetly and she took him with her to the neighbouring farm, where he was made to promise that everything about to happen was to be kept a total secret. His heart was beating strongly, emotion was tangible, when all of a sudden his father appeared from the attic of the house. The father who he had not seen for years, who he had almost forgotten, with those strong hands which had once squeezed his finger when he was tiny. Now he was in front of him. An exchange of greetings, a long hug, the promise to devote himself to his studies of the violin and English, another quick farewell, and

then everything was over... This was the sequence of the meeting.

It all seemed a dream but the strong and authoritative words, his father's recommendations, all left a strong mark on the youth who continued with a greater motivation in his studies.

With the savings that his father sent home from jail, he later received another surprise: a new child-size bicycle! Up until then he had only been able to use an old woman's bicycle which was the family's only means of transport, and even then he only had occasional access to it. Everybody used this bicycle: grandfather, grandmother, mother and brother. But now, with Lajos, he could really begin to have fun. This marked the beginning of a certain freedom and independence (later on we will see how cycling became a passionate sporting hobby).

After the various family adventures, with several moves and changes of school, not always appreciated, his father was unexpectedly freed from jail in the summer of 1956. Without alternatives, alone and unemployed, his father took refuge in the old house at Balatonfüred with his elder mother and son István who was only ten years old, still courageously going to school on foot, leaving at dawn and often returning when it was dark, singing and whistling to muster up courage through the forests and meadows.



VÉGRE ÚJRA EGYÜTT ÉDESAPJÁVAL 1956. NYARÁN

PADRE E FIGLIO RIUNITI NEL 1956

FATHER AND SON KONYA REUNITED IN 1956



EGY ÖREG 500-AS RUDGE MOTORKERÉKPÁRRAL 1957-BEN  
CON LA MOTO „RUDGE 500” NEL 1957  
WITH HIS FATHER'S MOTORCYCLE IN 1957

From his father he also inherited his love for cars and motorbikes, even from an early age he “drove” a car on his father's lap. Later on he tried out his first motorcycle, a Sachs 75 cm<sup>3</sup>, falls included.

The small István (the Hungarian diminutive being Pityu), enthusiastic to give some advice, asked his father to leave the country while it was still possible. He was given a cold reply even though he intimately felt that “the future couldn't have been worse”...

The entire family stayed on at Balaton Lake. The Iron Curtain closed in and life continued. István studied and devoted much of his time to homework. He finished intermediate school with fine results and continued to study the violin with various teachers. In Tatabánya he studied with Tibor Dömötör (professor of the Budapest Opera); in Abaújszántó with one of his father's friends, master Béla Bakonyi; and he eventually concluded his studies with Dr. Máczai Gyuláné during his high school years in Szerencs. When

his family returned to Tatabánya in 1964, he was admitted to the city's Philharmonic Orchestra directed by Tamás Breitner. For István, who was only eighteen years old it was a great satisfaction to be admitted into the rows of the orchestral professors.

Little more than eighteen years had passed since 10 January 1946, in an icy winter following the war, when the tiny István came into the world (today better known as Stefano Conia in Italy). His birth was not without complications. He was weak and had serious gastro-intestinal problems and the doctors feared for his survival.

The family doctor “encouraged” his parents with great impartiality telling them that “if the baby survives the illness you will have to light a church candle... he will be of an exceptional fibre and nothing will be able to stop him during his lifetime.” Stefano was nurtured on grated apple. His mother devoted him constant care doing everything she could to help him, more so because her previous son had died in the bombing of 1944-45 during an air raid.

In 1956, when he was attending primary school, (initially at Szárfürdő and later on at Balatonfüred), the red star fell from the communist regime in piazza Hunyadi. The derested Russian books were burnt and German was taught in school for almost a year. However, after this, with



HEGEDŰTANULMÁNYAIT A GIMNÁZIUM MELLETT IS FOLYTATJA

ISTVÁN CON IL VIOLINO DA STUDIO DEGLI ANNI GIOVANILI  
ISTVÁN MAINTAINED HIS STUDY OF THE VIOLIN DURING  
HIS SCHOOL YEARS



AZ ÚJSZÜLÖTT ISTVÁN (PITYU) 1946-BAN  
IL PICCOLO ISTVÁN APPENA NATO  
ONE OF THE FIRST PHOTOS OF NEWBORN ISTVÁN

the revision of the system, everything returned to the previous conditions, if not worse.

István, who was now eighteen and freshly graduated from High School, began to think about his future. On various occasions he attempted to enrol in the faculty of Medicine without success. In the meantime he found a job in the surgery division of the city hospital and he later began working in the coal mines, which were very rich at the time and here he received a secure income.

In autumn 1965 he left for military service. Ironically the Internal Ministry enrolled him in

the guard brigade at the border, the same corps which had blocked his family in 1950 during their attempted flight of escape when the father was arrested at Lake Fertő on the Austrian-Hungarian border. He passed his months of training in the cold 1965 winter at Szerencs, a town which he knew well (having attended the "István Boeskaï" High School for four years in this town). After this, always with the idea of studying medicine, he was transferred to the capital city where he attended the Red Cross courses held in the military hospital. After being promoted he was transferred to the Miskolc Command where he assisted the doctors and later was put in charge of the clinic. This role required a certain responsibility but he carried it out willingly, both because he could make himself useful to his companions, whilst subtracting himself from the harsh role performed by the guards on the turrets, or on the patrols with a machine gun in the snow and ice, situations which often took his mind back to his tragic childhood experience. He was promoted to the ranks of Sergeant, and this enabled him to continue a military career with the possibility of attending the faculty of medicine that he had dreamed about for such a long time. However, he could not accept the idea of wearing the military uniform, which he certainly did not admire, for five more years. He



AZ ÉRETTSÉGIZŐ OSZTÁLYTÁRSAIVAL  
1964. NYARÁN  
I MATURANDI DEL 1964 CON ISTVÁN  
AL CENTRO  
THE CLASS OF 1964 WITH ISTVÁN IN  
THE CENTER





ISTVÁN AZ EGÉSZSÉGÜGYI EGYENRUHÁBAN 1966-BAN  
ISTVAN CON LUNIFORME DELLOSPEDALE MILITARE  
IN THE UNIFORM OF THE MILITARY HOSPITAL

resigned, returning to Tatabánya where he worked in a hospital, once more preparing himself to pass the entrance exam of the university.

Miklós Széchy, the head physician who knew him well, tried to change his mind by directing the youth towards a different path. He commented, "there are plenty of surgeons, but only one Stradivari".

In 1968, when he was twenty-two, after repeated trips to Budapest and pressing requests, Stefano obtained consensus from the Ministry of Education to leave for Italy to follow in his father's footsteps. The Ministry would not concede him a scholarship and in the meantime all of Stefano's savings had been spent along the road of bureaucracy.

He left with great expectations and no more than five dollars and a one-way ticket in his pocket. The train trip to Cremona lasted twenty-six hours. He had an old suitcase with him filled with a few clothes and some tools as well as a violin case with an Amati-model violin he made

following his father's indications. His father had already sensed that his son had a certain manual predisposition: in fact when he was young Stefano had already shown talent in the construction, creation and modelling of various materials including clay, metal, wax and wood.

At the Cremona train station Mr. and Mrs. Diotti were waiting for him (the wife Elena was of Hungarian origin) and he stayed with them for a while in their house on via Palestro n° 60.

The morning after he arrived Stefano went along to the school in Piazza Marconi where he was received by the school's director Sergio Sartini and the masters Pietro Sgarabotto, Gio Batta Morassi and Francesco Bissolotti already informed by his father of his aspirations, seriousness, diligence and desire to become a violinmaker. These masters benevolently approved his "first work" and they offered to help him right from the beginning.



MESTEREIVEL, ÉDESAPJÁVAL, CLAUDIA BITEURRAL AZ ISKOLÁBAN

ISTVÁN NELLA SCUOLA DI LIUTERIA DI CREMONA (1970)  
CON (DA SINISTRA) IL M° SGARABOTTO, ISTVÁN KÓNYA  
SENIOR, C. BITEUR E G.B. MORASSI

WITH M° SGARABOTTO, ISTVÁN KÓNYA SENIOR, C.  
BITEUR, G.B. MORASSI AT THE CREMONA VIOLINMAKING  
SCHOOL (1970)





(KIS) MINIATŰR HANGSZEREI DR. TACCHI TULAJDONÁBAN A MAI NAPIG IS  
IL DR. TACCHI MOSTRA I PRIMI ESEMPLARI DI STRUMENTI IN MINIATURA DI STEFANO CONIA  
DR. TACCHI WITH THE FIRST MINIATURE INSTRUMENTS MADE BY ISTVAN

With the help of the school's president Vito Cusumano, Stefano moved to a lodging house in via XI Febbraio after a few weeks. Here he stayed with the other school students Howard Burritt Miller, Charles Southier and Osvaldo Calza from Casalbuttano, remaining for several years.

He was given a school scholarship but it certainly did not suffice to live on. The director of

the organisation, Mr. Ferrari, installed a large table and a workbench in his room and this enabled him to work. He restored old furniture and repaired guitars, and to earn a bit of extra money he learnt how to repair irons, alarm clocks, and locks which the local inhabitants kindly entrusted to him. He also painted pictures and worked on tiny sculptures and it was here that he first began making his miniature violins.



CSALÁDIAS HANGULAT A  
HEGEDŰKÉSZÍTŐ ISKOLÁBAN  
UN MOMENTO DI RELAX IN  
CLASSE  
A MOMENT OF COMRADESHIP  
AT SCHOOL

After a hard beginning owing to his difficulty with the Italian language, he began to increasingly acclimatise himself to the city's life style. His initial friends were naturally amongst school companions including the Polish student Ian Kudanowsky, clever with his hands and a good chess player, the French student Claude Biteur who was good at playing the violin, the Japanese maker Ishii Takashi who also established himself in Cremona, Giorgio Scolari with whom he frequently played at weddings (violin and organ), Enrico Pedretti, today an architect, who helped him with his Italian, and gradually all of the other Italians that lived in the neighbourhood behind the cathedral.

The barber, the habitual clients of the bars in the local area, and the neighbouring families often invited him for a meal, happy to listen to him playing the violin, amused by the stories of his life and curious to hear him speaking about his country.

The number of students at the school was particularly limited. There were only eighteen students and this greatly facilitated friendly relationships within the group. A certain climate of familiarity also existed with the teachers and the violinmaking workshops were always available whenever a teacher was present.

The various teachers soon became his personal friends, particularly masters Pietro Sgarabotto and Gio Batta Morassi, as well as the violin teacher Andrea Mosconi, Valerio Boldi (a violin expert that advised him among other things, to italianise his name from his earliest years in Cremona), Mario Maggi, a collector of old and modern instruments, Prof. Bruno Barosi, the acoustical physics teacher, Pietro Vailati who taught classes of varnish chemistry, Prof. Palandi, who taught technical design and who gave him his first brush for varnishing his instruments.

Apart from the talent of his masters, Sgarabotto, Morassi and Bissolotti, Stefano was able to meet and appreciate the works of Simone Ferdinando Sacconi at the school during his stay in Cremona in 1970 when he wrote his book "The Secrets of Stradivari". He later met the masters Sesto Rocchi, Leandro Bisiach, Giuseppe Lucci from Rome and Mario Capicchioni from Rimini.



DÍJAZÁS KÖZBEN AZ ORSZÁGOS HEGEDŰKÉSZÍTŐ VERSENYEN 1971-BEN

PREMIAZIONE AL CONCORSO NAZIONALE DI BAGNACAVALLÒ NEL 1971

AT THE BAGNACAVALLÒ NATIONAL COMPETITION (1971)

From his first year he began making small violins (in 1:3 scale) sculptured by hand. This enabled him to earn some money for buying tools and materials for his first instruments which were made after the style of the classical school. He also met up with the Italo-American dealer Adolf Primavera, one of the first to complete a diploma at the violinmaking school, who bought many violins from him.

He thus began his violinmaking career whilst still a pupil of the second year. After school hours he worked in Gio Batta Morassi's workshop situated on via Cadore. The knowledge of the Friuli master, known for being a hard worker and for his talent and humanity, enabled Stefano to make a considerable step ahead in quality and a great improvement in his own work. Here he learnt how to work with meticulousness, perfecting his technique with all of the various tools and acquiring a considerable knowledge of wood (the master often took him to the mountains where he cut and prepared the spruce and maple). It was here too, that he met his first clients.

He worked with master Morassi for approximately two years, working on all kinds of jobs, from shipping crates to roughing out instruments, but most importantly, this was the period when he made the instrument that won his first gold medal during the 1971 Biennial organised by the

Provincial Administration. Stefano still considers this recognition as the most significant of his career: it was from this moment onwards that those working in the field of violinmaking began to recognise the talent of the young Hungarian and orders began showering in from Italy and foreign countries. One of the most important violinmaking dealers of that time, the Englishman Leslie Sheppard, already one of Master Morassi's clients, continued to buy his instruments from this moment up until his death. His meeting with Prof. Renato Perversi, a violist of the Scala of Milan and later the violin teacher at the school, allowed him to increment his sales, and so forth until he entered the distant far east market.

He soon received further recognition in competitions and expositions. In 1969 he exhibited a violin in the 3rd Fair of the Cremona Biennial. In 1970 he won a gold medal, 2nd prize and an honourable mention in the 1st Young Violinmaker's Competition held in the city of Bagnacavallo, as well as a gold medal at the Cremona Biennial in 1971. In the same year he won a Vermeil medal in the Bagnacavallo competition with a viola.

At school he dedicated himself to making a quartet and several copies of baroque instruments: a viola d'amore, a quintone and a pochette which were later placed in the school museum where they can still be admired today.

In 1970 he left the lodging house and moved to a small furnished room near Piazza Marconi, which was rented out by a school caretaker called Guiorci. Board and lodging were cheap, but most importantly his new lodging was situated close



ISTVÁN ELSŐ MŰHELYE, FOTÓ: ANTONIO LEONI

IMMAGINI DI ANTONIO LEONI DEL LABORATORIO-  
ATTICO DI VIA BEMBO

IMAGES BY ANTONIO LEONI OF ISTVÁN'S FIRST  
WORKSHOP

to M<sup>o</sup> Sgarabotto's house, who was therefore able to follow him from a closer distance.

In Autumn 1971 he married a young Cremonese girl and he later moved into the top floor of a small apartment on Corso Garibaldi n° 95. The owner at that time was the old Mrs. Chiappari, widower of a military official, a pianist and great lover of music who willingly rented the rooms to the young violinmaker.





EKEDETI MEDÁL



PIAZZA DEL COMUNE: MINO BOIOCCHI



For the time being he continued making instruments in the attic of the apartment rented on via Oberdan n° 8 where his father had previously worked and where he brought an old carpenter's workbench with the help of his master Morassi.

Stefano was still attending the third year of school, with one more year to complete his diploma. Not being able to sell his instruments officially, he decided to make small violins, which were easier to sell and they were very successful. His "tiny works" attained a certain fame and were often donated to celebrities including the President of the Republic Sandro Pertini and Pope John 23rd in remembrance of Cremona.

In June 1972 he completed his diploma with an average grade of 8. At this point he enrolled in the A.N.L.A.I. Association immediately opening his business as a violinmaker with a workshop on Corso Garibaldi n° 95 where he still works today. In addition to the workshop situated on the ground floor beneath his home, he also had access to an office and a room for trying out his instruments. The building is now owned by the De Crecchio family.

His financial situation naturally began taking a positive direction and after owning second-hand cars such as a Fiat 750 Vignale and the classic 850, he was finally able to realise his dream of buying his first new car: a red 128 coupe which he used for zipping back to Hungary when he finally returned to embrace his family and to present his wife after many hard years.

His instruments now had an established market and his prices were stable, being fairly high. He initially sold in England and Japan, later in Australia and Canada, without disregarding the more receptive markets such as USA Taiwan, Korea and last but not least, Italy. His fondest Italian clients included Prof. Valerio Boldi, the collector Taddeo Superti of Castellone, the lawyer Umberto Azzolina of Milan, the musicians Versari and Cabassi of Bologna, and Pareschi a violinist from Piacenza.

In 1977 he participated with a violin in the Poznan competition, and he was present in the Tokyo exposition in 1980 as well as all the editions of the Cremonese competitions.

In 1973 his first child, Stefano, was born (who also followed his father and grandfather in the



AZ ÚJ MŰHELY A CORSO  
GARIBALDI 95. SZÁM ALATT  
NEL GIARDINO DEL NUOVO  
LABORATORIO DI CORSO  
GARIBALDI  
THE COURTYARD OF  
ISTVAN'S NEW WORKSHOP  
ON CORSO GARIBALDI





AZ ÚJSZÜLÖTT KIS ÉVA ÉS STEFANO 1974-BEN

I FIGLI STEFANO ED EVA NEL 1974

THE NEW GENERATION, STEFANO AND EVA, IN 1974

path of violinmaking), and in 1974 his daughter Eve was born.

A few years after completing his diploma, the Lombardy Centre of Professional Formation invited him to teach at the first night school of "Liutology". He accepted the job with enthusiasm. The seventies marked the launch of Cremonese violinmaking: in the preceding years there had been very few professional makers working in the city and surrounding provinces. Public opinion was now beginning to value and to accentuate this trade which saw a marked revival. The results of the various masters such as Morassi, Bissolotti, Sgarabotto, of Giorgio Ce, Scolari as well as the participation in the competitions and the various prizes, all began commanding attention and stirring interest.

And thus the first "Liutology" Course was inaugurated: many enthusiastic people enrolled like the architect Renzi, Bergonzi, Galetti, Ziglioli,

Venturini, Soldi, Franzini, Paloschi, Soffiantini and so on. Teaching was a gratifying experience in every aspect, it was well paid and the students were particularly motivated and enthusiastic. Today many of these people are still involved in the violinmaking field.

The job, however, was very demanding and the hours (from 8 till 11 at night) began to be too much for Stefano. In 1976, at the end of the three-year course, he consequently decided to abandon the course.

In the same year, master Morassi (close to retirement as a teacher at the school) and the president, Sergio Renzi, convinced Stefano to dedicate himself to teaching in the institute where he had received his own diploma. This was the year in which he won a gold medal for violoncello, awarded by the Rizzi family of Ferrara. He began teaching violinmaking in the International School of Violinmaking, later teaching classes of



ÉVA LÁNYÁVAL A MŰHELYBEN ISKOLÁBÓL HAZATÉRVE

EVA DI RITORNO DALLA SCUOLA

EVA RETURNING FROM SCHOOL



RESTORING AN OLD INSTRUMENT IN 1986



AZ ISKOLÁBAN JAVÍTÓÓRÁN TANÍTVÁNYAIVAL  
A SCUOLA DURANTE UNA LEZIONE DI RESTAURO  
RESTORATION CLASS AT SCHOOL

varnishing and restoration (1978-1993) and violinmaking classes once again (until 1998), teaching for a total of twenty-three years.

During the initial years of his new experience as a teacher he finally succeeded in obtaining Italian citizenship. Stefano had definitively chosen to stay in Italy and his second home was Cremona. After endless trips to Rome and various bureaucratic difficulties obtaining his new citizenship made him happy.

He taught hundreds of pupils, and today many of them are well known and important violinmakers. Alfredo Primavera, Yoshiki Nakamura, Angela Styles, Riccardo Bergonzi, Yukio Ozaki, Mach Peter, Kaghiru Soeda, Tetsuo Matsuda, Loso Károly, Pascal Hornung, Marcello Villa and his brother Vittorio, Souci Takahashi, and of course, his own son Stefano, all frequented his workshop for a certain period of time to perfect their technique in violinmaking, varnishing, res-



CONIA MESTER A GARIBOLDIN TANÍTVÁNYAIVAL  
IL M° CONIA CON I SUOI ALLIEVI ALFRED PRIMAVERA E  
BRUCE CARLSON  
STEFANO WITH ALFRED PRIMAVERA AND BRUCE  
CARLSON (HIS PUPILS)



TANÍTÁNYA YUKIO OZAKI A MŰHELYBEN 1978-BAN

L'ALLIEVO YUKIO OSAKI NEL 1978

PUPIL YUKIO OSAKI IN 1978

toration and also in bowmaking. (Stefano dedicated himself to bowmaking for many years, participating in various competitions and obtaining considerable success).

In the school he was in charge of looking after the museum for more than fifteen years. In Palazzo Raimondi-Stauffer he set up an educational display spanning from Tatár (the famous Hungarian master who taught at the school) to the present day. He gave importance to the string quartet, instruments of the Baroque period, the tools donated to the school by Giuseppe Ornati, the plaster casts, the fragments for varnish study and the tool handles once owned by the great old masters (inherited by masters Gaetano and Pietro Sgarabotto) and he worked on creating an ideal environmental condition for the conservation of the instruments in the museum.

He also made an invaluable contribution towards the organisation and setting up of expositions which the school presented in approximately twenty countries around the world. He was present in the school's delegation in Poland, Hungary, Frankfurt and later in Hannover (1987), China (1988), Spain and Mexico (1990), Singapore (1991) and Egypt, both in Cairo as well as Alexandria during his final years of teaching, without mentioning all of the various Italian expositions held in Ortona, Venice, Erba, etc.

As well as setting up the exhibitions, he gave practical demonstrations of violinmaking during the visiting hours and expertise on instruments as well as lectures on themes such as varnishing, conservation and restoration of string instruments.

He participated in the foundation of the Associazione Liutaria Italiana (Italian Violin making Association) with master Morassi, and later took part in the Violinmaking Editorial Co-operative which published the "Liuteria" journal, representative of the violinmaking field for many years.



TATÁR MESTER PROF. MINETTIVEL A MILANÓI SCALA KONCERTMESTEREVEL

IL M<sup>o</sup> PÉTER TATÁR CON IL PROF. MINETTI, PRIMO VIOLINO ALLA SCALA

M<sup>o</sup> TATÁR WITH PROF. MINETTI, CONCERTMASTER OF LA SCALA





CONIA MESTER RÉGI ÉS NAPJAINK TANÍTÓVÁNYAI  
NAKAMURA YOSHIKI (JAPÁN), XIAO (KÍNÁ), MATVICIUK  
(UKRÁN)

IL M° CONIA CON GLI ALLIEVI XIAO (CINA), NAKAMURA  
(GIAPPONE) E MATVICIUK (UCRAINA)

M° CONIA WITH HIS PUPILS XIAO (CHINA), NAKAMURA  
(JAPAN) AND MATVICIUK (UKRAINE)





His experience in varnishing, as well as being the subject of various conferences, was often presented amongst articles of specialised journals, particularly "Liuteria" n°12, p. 50 which was based on the use of the Soxhlet apparatus in varnish preparation.

Lastly, he collaborated in the school with the restoration of various important instruments, including the Este harp and the Stradivarian harp as well as numerous interventions on violins, violas, violoncellos and double basses belonging to collections and donations.

Since 1990 he has been a member of the AEL (European association of non-dealing master violinmakers), including Capela, Karl Roy, Von Stietencrom, Fred Lindeman, Michael Franke, Rudi Hoesli, David Rubio, Hans Peter Rast, Roger Hargrave, etc, and he actively participates in the European meetings held in Italy and abroad.

He no longer takes part in violinmaking competitions for obvious professional reasons and he has never really appreciated being a part of juries, a role which he only accepted during the Scandinavian competition held in Göteborg in 1994, where he was invited by his friend Morassi.

In 1994 he received an award for his social involvement from the "Lavotta" Cultural Foundation in Hungary which named him as their honorary president. In a sign of gratitude, Stefano made a "Guarneri" model violin called the "Lavotta" and donated it to the foundation.



SGARABOTTO MESTERREL EGY KIÁLLÍTÁSON

STEFANO CON IL M° PIETRO SGARABOTTO

STEFANO AND PIETRO SGARABOTTO

Notwithstanding the satisfactions and the gratifying experiences during his many voyages and trips, it is evident that Stefano's world gravitates around his own workshop. The violin making profession is everything to him and he cannot live without working.

Like all of his colleagues, he uses the models of the great Cremonese, Milanese and Brescian violinmakers that marked the Golden Era, but from 1990 he also began to use his own models.

Thus far he has made hundreds of instruments, all registered with their basic characteristics and essential information, and accompanied with a certificate of origin and authenticity. Notwithstanding this they are often falsified, and even the certificates have been falsified by unscrupulous individuals seeking economical advantages. His personal opinion concerning this



A FRANKFURTI VÁSÁRON 1987-BEN

ALLA FIERA DI FRANCOFORTE NEL 1987

AT THE FRANKFURT MUSIC FAIR IN 1987



A 1990 WORK BY STEFANO CONIA, MADE ON THE 1742 GUARNERI DEL GESÙ „THE CANNON” PATTERN  
STEFANO CONIA GUARNARI /IL CANNONE/ MODELLŰ HEGEDŰJE



A NÁPOLYI KIÁLLÍTÁSON GAI PROFESSZORRAL ÉS DR. RENZIVEL

ALLA MOSTRA DI NAPOLI CON IL PROF. GAI E L'ARCH. SERGIO RENZI

AT THE NAPLES EXHIBITION WITH PROF. GAI AND DR. RENZI



AZ ORTÓNAI KIÁLLÍTÁSON

ALLA MOSTRA DI ORTONA MARE

AT THE EXHIBITION HELD IN ORTONA MARE



STEFANO A MISKOLCI NAPOKON 1985-BEN

STEFANO DURING UNA CONFERENZA TENUTA A MISKOLC (UNGHERIA) NEL 1985

STEFANO DURING A LECTURE IN MISKOLC (HUNGARY) IN 1985



PEKINGBEN AZ ISKOLA IGAZGATÓJÁVAL, SERGIO RENZIVEL

A PECHINO CON IL PRESIDE DELLA SCUOLA ARCH. SERGIO RENZI NEL 1988

IN BEIJING WITH SERGIO RENZI, DIRECTOR OF THE SCHOOL, IN 1988



S. CONIA AZ ÉFFEN ELKÉSZÜLT HEGEDŐJÉVEL • WITH ONE OF HIS VIOLINS IN 1981 • CON UN VIOLINO PROPRIO





IN THE VARNISHING WORKSHOP OF THE SCHOOL IN 1980  
 S. CONIA NELLAULA DI VERNICIATURA, ANNI 1980  
 LAKKOZÁS TANÍTÁSA KÖZBEN



AMONG TEACHERS AND STUDENTS AT THE INTERNATIONAL VIOLIN MAKING SCHOOL OF CREMONA  
 KOLLÉGÁIVAL ÉS TANÍTVÁNYAIVAL AZ ISKOLA UDVARÁN 1991-BEN  
 S. CONIA NEL CORTILE DELLA SCUOLA IN 1991



A FRANKFURTI VÁSÁRON 1988-  
BAN MUSAFIA URRAL ÉS A  
FIATAL LAVELLI ŰRRAL

ALLA FIERA DI FRANCOFORTE  
CON MUSAFIA E LAVELLI NEL  
1988

AT THE FRANKFURT MUSIC  
MESSE WITH MUSAFIA AND  
LAVELLI IN 1988

XALAPÁBAN MEXIKÓI  
TANÍTVÁNYAIVAL, PROF.  
NICOLINI ÉS C'E GIORGIO  
MESTERREL

STEFANO CONIA IN MESSICO  
CON I PROFESSORI NICOLINI E  
C'E GLI ALLIEVI MESSICANI  
ALVARO E OTTAVIO NEL 1990

STEFANO WITH PROF. NICOLINI,  
GIORGIO C'E AND MEXICAN  
PUPILS ALVARO AND OTTAVIO  
IN CHALAPA (MEXICO) IN 1990



A PEKINGI KIÁLLÍTÁSON 1988-BAN

STEFANO ALLA MOSTRA DI  
FECHINO NEL 1988

STEFANO IN BEIJING IN 1988



PIERO FERRARONI SZOBRA SZMŰVÉSSZEL A SZTRADIVARI HÁRFA RESTAURÁLÁSA KÖZBEN

CON IL PROF. PIERO FERRARONI DURANTE IL RESTAURO DELLARPA DI STRADIVARI

WITH PROF. PIERO FERRARONI DURING A RESTORATION COURSE



A HÍRES „ESTENSE HÁRFA”  
RESTAURÁLÁSA KÖZBEN

STEFANO AL LAVORO SULLARPA  
ESTENSE

THE RESTORATION OF THE “ESTENSE  
HARP”



A VIOLIN BY STEFANO CONIA MADE IN 1990, PATTERNED AFTER THE 1715 „EX-JOACHIM-CREMONESE” STRADIVARI  
1715-ŐS STRADIVARI FÉLE MODELL STEFANOTÓL. 1990-ÉFEN  
VIOLINO MODELLO STRADIVARI/ANNO 1990



AZ EURÓPAI HEGEDŰKÉSZÍTŐ SZÖVETSÉG TAGJAIVAL 1990-BEN

FOTO DI GRUPPO DEI MEMBRI A.E.L.

THE ASSOCIATION OF EUROPEAN VIOLIN-MAKERS IN 1990



ZSÚRITAG GÖTEBORGBAN 1994-BEN

MEMBRO DELLA GIURIA IN GÖTEBORG NEL 1994

MEMBER OF THE JURY IN GÖTEBORG IN 1994





A LAVOTTA ALAPÍTVÁNYNAK KÉSZÍTETT HANGSZER  
ÁTADÁSA SÁTORALJAÚJHELYEN

STEFANO CONIA DONA ALLA FONDAZIONE „LAVOTTA”  
UN SUO STRUMENTO

STEFANO CONIA DONATING THE „LAVOTTA” VIOLIN TO  
THE FOUNDATION OF THE SAME NAME

argument is that anything can be imitated but not the personality and the style, unique marks of authenticity.

Like all violinmakers, Stefano has passed through various periods of style and workmanship.

In the seventies his work was not very refined, the edges were thick, the neck and scroll were quite heavy with large chamfers, and the varnish was a vivid red, to the point that experts commented, "One of these days Conia's instruments will circulate with 'Scarampella' labels". At the time this seemed an exaggeration but in fact, several years later, information of this kind came back from Bologna. Apart from the label these instruments were stamped on the back and belly with "S. Conia -

Cremona". This was the first stamp used by Conia, still used today on his bridges and bows; later this stamp was substituted with another one with his signature: S. Conia.

In the eighties, following the red period, his instruments were produced with greater skill, both for the quality of the varnish as well as their colour and the improvement of varnish technique. The lines and finishing begin to show a more refined and precise workmanship and the varnish is a darker brown still showing the yellow underground giving luminosity to the instrument when seen in the sun's rays.

According to collectors and experts he is probably still in the process of his mature period, constantly applying himself in a search for perfection especially in regards to the sound of the violin.

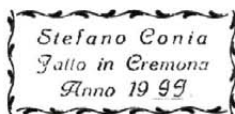
It is when a visitor comes to his workshop that one can see Stefano's marked desire to try out and test the completed instrument. He often has musicians who are equally excited to play, modify and try out the instrument with the obvious intention of working on the acoustics.

## S. CONIA - CREMONA

AZ ELSŐ TŰZPECSET 1970-BÓL

IL PRIMO TIMBRO A FUOCO DEL 1970

THE FIRST FIREBRAND IS FROM 1970



CÍMKÉJE A MAI NAPIG SEM VÁLTOZOTT

LETICHETTA SEMPRE USATA DA STEFANO CONIA

THE ONLY LABEL EVER USED

ALÁÍRÁS-PECSETJE

TIMBRO CON LA FIRMA „S CONIA”

SIGNATURE STAMP

**CERTIFICATO DI AUTENTICITA'**  
(CERTIFICATE)

**STEFANO CONIA** - Liutai  
(LUTHIER) - Via Garibaldi, 85 - 00187 Roma

**STRUMENTO:** Violon made by myself  
**MODELLO:** Spadavari 1815  
**ESISTENZA:** 1868

**ESISTENZA:** Stefano Conia  
Luthier in Rome  
Via P. 12  
S. Maria

**CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO:**  
TAVOLA: Two piece, fine, small grained, one  
piece top from the Lombardy Alps.  
FONDO: One piece Italian maple with small  
forges as well as the neck and the rim.  
VERNICE: Reddish, yellow tone, soft, transparent.  
NOTE: On the label in capital letters: "Main".

**STEFANO CONIA**  
- S. P. S. 1868  
STEFANO CONIA

*S. Conia*



STEFANO CONIA IGAZOLÓPÁRJA NAPJAINKBAN  
IL CERTIFICATO DI AUTENTICITA' ATTUALMENTE UTILIZZATO  
STEFANO CONIA'S CURRENT CERTIFICATE OF AUTHENTICITY



**CERTIFICATO DI AUTENTICITA'**  
(CERTIFICATE)

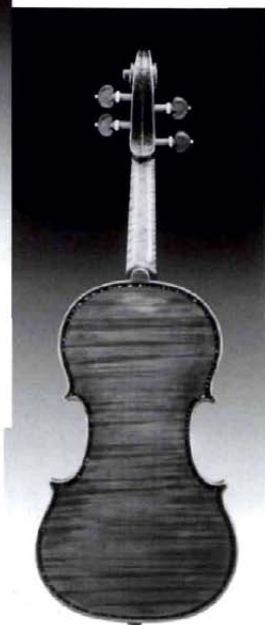
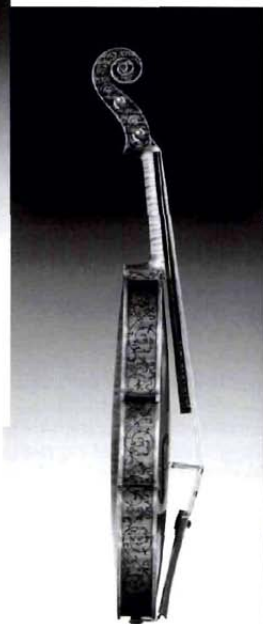


**STEFANO CONIA - Liutai**  
(LUTHIER) - Via Garibaldi, 85 - 00187 Roma



EGY SZEMÉLYES MODELLŰ HEGEDŰ 1995-BŐL  
 UN VIOLINO MODELLO PERSONALE DEL 1995  
 A PERSONAL VIOLIN MODEL OF 1995





AZ ELSŐ HELLIER MODELLŰ INTARZIÁS HEGEDŰJE 1989. BŐL  
 VIOLINO INTARSIATO MOD. STRADIVARI ANNO 1989  
 ONE OF THE FIRST COPIES OF THE 1689 INLAID STRADIVARI (1989)



A CREMONA KAMARAZENEBAN 1998-BAN

IL GRUPPO STRUMENTALE CREMONENSE IMPEGNATO IN CONCERTO (1998)

A PHOTO OF THE INSTRUMENTAL GROUP OF CREMONA IN 1998

He no longer has much time to dedicate to practising but he still manages to find a small amount of time for playing the violin. He has always taken part in the orchestra "Gruppo Strumentale Cremonese" directed by his friend Giorgio Scolari, who organises many concerts in the province of Cremona.

His life is not entirely dedicated to violin making and he has always been a great lover of sport, in particular of cycling. A few years after his ar-

rival in Cremona he enrolled in the territory's oldest Sporting Association "the 1891 Cremonese Cycling Club" belonging to the Italian Cycling Federation. He has participated in numerous national and international manifestations, including the tour of Sardinia, Milan-San Remo, and the Andalusian Raid, reaching the highest mountain of Europe. In 1981 he received a "certificate of good service in Cremonese cycling" and in 1993 he won the local championship.

STEFANO FIAVAL AZ  
APPENIN-HEGYEKEN  
1987-BEN

CON IL FIGLIO STEFANO  
SUGLI APPENNINI NEL 1987

WITH HIS SON IN THE  
APPENNINE MOUNTAINS  
IN 1987







MARTINI ÚR AZ OLASZ  
KERÉKPÁRSZÖVETSÉG  
ELNÖKE A MŰHELYBEN

IL COMMISSARIO  
TECNICO MARTINI IN  
VISITA NEL  
LABORATORIO DI  
STEFANO

THE ITALIAN  
NATIONAL CYCLING  
COACH M. MARTINI  
VISITING THE  
WORKSHOP

Since a boy he always played soccer, now playing only occasionally. He is a member of the "International Violinmaking" team formed in 1998 during the 60th anniversary of the Cremona Violinmaking School.

And lastly, since a child he has always loved archery. In 1997 he enrolled in the Fitarco Association taking part in the "Seriart" Sporting Society. He owns many bows, including a historical Hungarian bow, an Olympic bow, a com-

pound bow and like all good amateurs, he has also made his own bow from ashwood.

All of these activities are relaxing and fun pastimes for Stefano but they also contribute to a healthy and sound physical condition which are undoubtedly profitable from a professional point of view.

In 1990 he separated from his wife and this marked a period of difficulty in concentration and lack of serenity. He consequently overcame these

A HEGEDŰKÉSZÍTŐ  
FUTTBALCSAPATBAN 1995-BEN

LA SQUADRA DI CALCIO DEI  
LIUTAI - ANNO 1995

THE VIOLIN-MAKER'S SOCCER  
TEAM IN 1995





STEFANO IJÁSZ EDZÉS KÖZBEN

STEFANO ALLE PRESE CON UN ARCO „COMPOUND“

STEFANO TAKING AIM WITH A COMPOUND BOW

difficulties with the will of reaching a new balance, and this further reinforced his character.

His professional involvement, the continual search for perfection, the successes, his hobbies, a regained emotional serenity and tranquillity with his new companion Gloria (met years earlier in 1986 during an exposition held in the province of Cremona) have all given his work a new energy, determining instruments marked by their aesthetic beauty and excellent acoustics that have acquired an increasing demand in Italy and abroad.

In 1996 during a competition held in Hungary he was honoured with the master's diploma "The Golden Crown", the highest nomination in violinmaking with only three violinmakers in Hungary holding this title.

In 1998 he decided to stop teaching at the International Violinmaking School, reserving a certain bitterness over this decision. He was

partly deluded by the questionable "innovations" (of the new five-year course) and partly unsatisfied by the precarious situation of the teachers, who weren't put in a position to always maintain the highest professional objectives. He left the school fully aware of having given everything in his capability concerning involvement and seriousness, certain of contributing in a substantial measure to the formation of many pupils who are currently well-known and established violinmakers.

In autumn of the same year he went to Japan on two occasions where he participated in the Tokyo Exhibition and consolidated his position inside the international market.

His workshop on Corso Garibaldi n° 95 situated near Stradivari's old house, has always been and is still today a constant focus point for musicians, violinmakers, amateurs, as well as journalists and newspaper and television reporters, also owing to the fact that it is undoubtedly one of the most charming and characteristic ateliers of Cremona.



AZ OLIMPIAI ÍJJAL

SI ESERCITA CON L'ARCO OLIMPIONICO

WORKING OUT WITH AN OLYMPIC BOW



A BALATONON GLÓRIÁVAL  
CON GLORIA AL LAGO BALATON  
WITH GLORIA AT LAKE BALATON



AMI MARADT A „ROCSÁR DÚLŐI HÁZBÓI”  
CIO' CHE E' RIMASTO DELLA CASA DI INFANZIA DI STEFANO  
VISITING THE PLACES OF STEFANO'S EARLY YEARS



AZ ARANYKOSZORÚS OKLEVÉL 1996-BÓL  
DIPLOMA „CORONA D'ORO” – ANNO 1996  
THE GOLDEN CROWN AWARD OF 1996



OSAKÁBAN LÁTOGATÓBAN A MARUICHI-SHOTEN MŰHELYBEN EX TANITVÁNYÁVAL, TAKAO IWAI-VAL  
CON TAKAO IWAI IN OSAKA NEL 1998  
VISITING THE MARUICHI-SHOTEN VIOLIN SHOP IN OSAKA WITH TAKAO IWAI IN 1998





XAVIER TURULL ÉS JACK SILVERSTEIN LÁTOGATÓBAN  
STEFANO MŰHELYÉBEN

CON XAVIER TURULL E JACK SILVERSTEIN NEL  
LABORATORIO

WITH XAVIER TURULL AND JACK SILVERSTEIN IN THE  
WORKSHOP



A CORSO GARIBALDI MŰHELY LÁTKÉPE

PANORAMICA DEL LABORATORIO DI CORSO GARIBALDI

PANORAMA OF THE FACADE OF THE CORSO GARIBALDI WORKSHOP





# KÓNYA LAJOS

HANGSZERKÉSZÍTŐ MESTER  
2800 TATABÁNYA II., DÓZSAKERT U. 36.  
T/F: 06-34 337-400



1948-ban született Tatabányán, az akkor egy éves városban. Mivel gyermekkorra egy részét az Édesapa életrajzában már részben taglaltam, ezért csak röviden, és a hiányzó részeket egészítem ki. Az édesapa börtönevei – és a család hányarott élete következtében – az általános iskolák állandóan kényszerűen változó sorozatát jelentették. Ezt csak az értheti meg, aki hasonló sorsot kénytelen elszenvedni. Mivel óvodába nem járt, az egyéves iskolaelőkészítőt Újszáron (Szárligeten) járta, majd Szárliget és Balatonfüred váltották egymást. Ezután Partizántelegen (Tatabánya), Tatán, Bajon, Tatabánya, József Attila és Ságvári Endre iskola következett. Mivel a sok új gyerek, a sok új tanító vette körül, ezért nem mindig volt jó a bizonyítvány. A szülői válása után rendeződtek a körülmények, mert végleg édesapjához került, de ezután is egy újabb iskola következett Abaújszánton. Végül is a nyugodtabb körülmények az eredményt is meghozták, jó eredménnyel végezte az általános iskolát.

Abaújszánton egy mezőgazdasági iskola működött, s mivel Lajos az állatok szeretetét kicsi

gyerekkorától magával hozta, oda jelentkezett, hátha sikerül elvégezni, és állatorvosi egyetemre menni. Sajnos egy tanárházaspár nagyon elvette kedvét a tanulástól, ezért az első év elvégzése után ezt az iskolát abbahagyta. (Egyetlen példa csupán: a házaspár négy tantárgyat is tanított neki, és mind a négyből (köztük pont a kedvenc biológiájából) éppencsak elérte a minimális eredményt, a kettes osztályzatot. Inkább vállalta az édesapja melletti szigorú tanulást a fényképészetben, mint tovább ezt a sikertelenséget. A fényképész ipari tanuló iskola mellett beiratkozott a szerencsi Bocskai István gimnáziumba, ahol a biológia és a másik tantárgyak is kiváló osztályzatot érdemeltek az új tanároknál. Az iskolát Abaújszánton és Miskolcon járta. Szánton a közismereti tárgyakat, Miskolcon a szaktárgyakat. Mikor második osztályos lett, még a félév előtt, ismét visszakérültek Tatabányára 1964-ben, mert Kónya István ekkor ment Cremonába, hangszerkészítést tanulni.

Ekkor sokáig egyedül volt a nevelőanyjával és ketten vitték tovább a fényképész üzletet. Időn-



LAJOS, MINT FÉNYKÉPÉSZ

LAJOS FOTOGRAFO

LAJOS AS A PHOTOGRAPHER



PIPÁZÓ ÖREG - FAFARAGÁS

UNA SCULTURA DI LAJOS: ANZIANO CON PIPA

PIPE-SMOKING OLD MAN (WOOD CARVING)

ként vettek fel segédet, aki segített az üzlet vezetésében, hogy meg tudjanak élni, mert édesapja nem rendelkezett ekkor jövedelemmel, illetve ösztöndíjat ugyan kapott az olasz iskolától, de az csak a nagyon szűkös megélhetésre volt elég egymagának is.

Lajosnak nagyon ment a munka, egyrészt rá volt utalva, mert segítség nem mindig volt, másrészt megszerette ezt a szakmát. Harmadikos tanuló volt, mikor egy városi fotókiállításon első díjat nyert egy férfi portréval. Az iskolát olyan jól (kitűnően) végezte el, hogy édesapja oklevelet kapott a „Kiváló Ipari tanuló neveléséért”.

Lajos fényképész-szakmunkásvizsgája a legjobb eredménnyel sikerült. Édesapjától, mivel nagyon szeretett sportolni, egy olasz versenykerékpárt kért, és azt a tanév végén meg is kapta. Atletizált is a Tatabányai Sport Clubban. Gerelyvető szeretett volna lenni, de edzője a futáson kívül mást nem gyakoroltatott vele, s ezért ezt egy év után abbahagyta.

A fotóműhellyel járó elfoglaltság után megmaradó nagyon kevés szabadidejét a barátaival rövid kirándulásokkal töltötték. Nyaranta egy-egy hétre tudtak lemenni préházukba, a Balatonra. Tatabányáról Balatonfüredre legtöbbször kerékpárral mentek és így kerekaztek hazafelé is. Aztán jött a motoros „korszak”. Egy évi jövedelméből – mint szakmunkás havi ezer Ft-ot kerekzett – vásárolt egy MZ 125-ös motorkerékpárt.

Kevés szabadideje mellett közben a bátyjával együtt rákapott a fémdomborításra. Alumí-



LÓRINCZ ILONA, MENYASSZONY, 1971

LA SPOSA ILONA NEL 1971

ILHS FRANCE, ILONA, IN 1971

nium-, és rézlemezből domborműveket, maszkokat, dísztárgyakat készítettek. Ez a tevékenység, talán egy jó év után Istvánnál abbamaradt, Lajos pedig faszobrászattal, népi dísztárgyak, és egyéb faragások készítésével kezdett el foglalkozni. Ellátogatott több népművészeti táborba, és népi-, népművészeti kiállításokon vett részt (Budapest, Szekszárd, Vásárosnamény, Tatabánya, Fadd).

1969-ben, édesapja Cremonából történt hazaérkezése után (mivel akkor még a hangszerkészítésből elért jövedelem nem volt elegendő az egész család fenntartásához), Lajosnak azt ajánlották, hogy keressen magának máshol munkahelyet.

Kónya Lajos ettől az időtől (1969-től) önálló kisiparos. Első műhelye Tárján községben volt. Ez a község, Tatabányától nem messze, a Gerecse hegyei között van. Egy évig volt itt fényképész. Az üzlethől éppen hogy meg lehetett élni, mert a lakosok bejártak Tatabányára dolgozni és munka után az ügyes-bajos dolgaikat, s így a fényképezni valókat is ott intézték. Ezért 1970-ben Lajos a műtermével átköltözött Oroszlányba, és ott nyitotta meg a második üzletét. Ott azután hamarosan beindult, és jövedelmezően kezdett működni az üzlet.

Ekkor már lehetett komolyabban a családalapításra gondolni. Akkortájt (1971-ben) egy lakás Oroszlányban 80 000.- Ft volt. Ez az összeg két év alatt össze is jött, de abban az évben, amikor nősült, bevezették az „Új Gazdasági Mechanizmus”-t és ez rögtön áremeléssel kezdődött, s így a korábban 80 000.- Ft-os lakás egy csapásra 280 000.- Ft lett. (Ez bizony nemigen könnyítette meg a fiatal házasulandók egymást.)

Felességét Fadd-Domboriban, egy népművészeti táborban ismerte meg. Lőrincz Ilona a szövőhímnő, Kónya Lajos a faragó szekcióban tevékenykedett, és így csak a szünetekben volt idő a fiatalok ismerkedésére, barátkozásokra. Mivel a népművészet szeretete mindkettőjükben jelen volt, így hamar megértették egymást.

Ilona egyébként otthonról hozta a „szakmát”, mert az édesanyja népi szövésből már akkor a népművészet mestere volt, és azóta is számtalan kiállításon vett részt. Sok díjával, kitüntetéssel az egész országban ismert népművész-szövő-



LAJOSSAL, 1995

CON LAIOS, NEL 1995

WITH LAIOS, 1995

asszony. Lajos egy évig járt le hozzájuk a völgyeségi Majosra. A sűrű látogatás azután nemsokára esküvővel végződött.

A fényképezést mellett Lajos ekkortájt is sokat járt ki Tatára édesapjához, beszélgettek, együtt dolgoztak. Egyszer Sopronból érkezett egy megrendelő, aki mandolint szeretett volna, de nem a boltban is kaphatót, hanem laposat és díszített fejtűt. Kónya István mondta, hogy ő nem ér rá, de itt van a fia, vele beszélje meg. Lajos hosszas unszolás után elvállalta a megbízást, de mivel még hangszert sosem készített, jó alaposan igyekezett felkészülni a munkára. Fotózott, méregetett, tervezgette a hangszert. Egyszerre kettőt épített, mert egyet magának is szeretett volna megtartani. (Ez a második hangszere a mai napig megvan.) Végül is a megrendelő nagy tetszésére elkészült a mandolin.

Csakhamar Kónya Istvántól rendelt citerát Magyarország egyik legismertebb citerása,



Pribolyszki Mátyás. Hamarosan elkészült a hangszer, és az előadóművész ezzel is meg volt elégedve. Miután pedig a citeraművész ország-szerte sok helyen járt ezzel a Kónya készítette „hangszerrel”, egyre-másra jöttek más megrendelők is. Egy dél-budai citeracgyűttes egyszerre hat darabot rendelt, ám ezeket már Lajos készítette el. Azután érkezett egy másik együttes Tatáról, szintén hat hasonló hangszert rendeltek. Édesapja ösztönzésére egyre jobban belejött, és Kónya István most már arra biztatta, hogy ha ezeket a hangszereket meg tudja csinálni, akkor a hegedűvel is érdemes próbálkoznia. Így azután némi kétségekkel, kissé vonakodva, nekikezdett az első hegedű elkészítéséhez.

Az esküvőre 1972 nyarán került sor. A fiatal házaspár első lakása Tatabányán, egy lakótömbben volt. Mint említettem, időközben a lakások árai ugyancsak megnövekedtek, így a még hiányzó összeget Lajos nevelőanyja adta kölcsön a fiataloknak. Ezt a tartozást egy év alatt vissza is fizették. A fotós bolt jól ment és a hangszerekből is csurrant-cseppent. Ezután is rendszeresen járt a szakmát „tanulni” édesapja műhelyébe, Tatabányára. (No meg azért is, mivel otthon akkor még nem volt gyalupados műhelye sem.) Otthon Tatabányán, a kis konyhában faragott esténként. Édesapjával együtt jártak megfelelő anyagokat beszerezni, szinte mindenhová. Akkortájt még nem voltak idehaza a hangszerkészítéshez szükséges anyagokat árusító fakereskedők, alkatrész-árusok. Kónya Istvánt követően ezután már vele együtt Kónya Lajos is elkezdte gyűjteni a megfelelő faanyagokat.



FATELEPEN  
UN DEPOSITO DI LEGNAME  
IN A WOOD IN YARD

Egy darabig még édesapjától is kapott különböző anyagokat, de egyre inkább törekedett a saját faanyagkészlet összegyűjtésére. Az első jávorfáit Lillafüredről, a fenyőfáit Záhonyból szerezte be. Ezek a fák rönkökben, vasúton kerültek Tatabányára, itt vágták fel azokat és készítették elő raktározásra. Ez abból állt, hogy a feldarabolás után forró paraffinba mártogatták minden egyes darab végeit, hogy lassabban, repedés nélkül száradjon.

Egyre jobban érdekelte a hangszerkészítés és további szakkönyveket szerzett be, kezdett más hangszerkészítőkhöz is be-benézni. Meg kell mondanı, nem mindig örültek a mesterek az ilyen látogatásoknak. Nem voltak nyíltak, és mivel kevés volt a munkájuk, valószínűleg ez is hozzájárulhatott olykor-olykor az elutasító fogadtatáshoz.

Kónya Lajos egyre több hangszert készített, ezért további „piac után kellett nézni”. Édesapja



TENOR CITERA  
UNA CETRA TENORE  
TENOR ZYTHIER



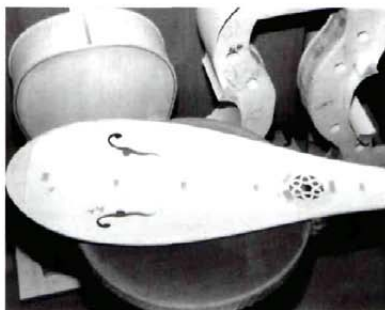
a KONSUMEX külkereskedelmi vállalatot keresztül külföldre adta el abban az időben a hegedűt, ezért Lajost is magával vitte és megkísérelték, hogy a fiatal készítő hangszereinek is gazdát keressenek. Így ezen az úton is szép lassan beindult a kereskedelmi tevékenység, ami a hangszerkészítők számára akkor is, ma is, a létfenntartás elengedhetetlen feltétele.

Kónya Lajos és az egész család nagy öröme 1975-ben megszületett Ilonka leányuk. Az ifjú édesapa ekkor már kevesebbet járt ki munka után az édesapjához és valamivel többet volt együtt a saját kis családjával. Egyre többször és erősebben jelentkezett a gondolat Lajosban, hogy a hangszerkészítő szakmát már nem csak amatőrként kellene folytatni, hanem meg kellene szerezni ehhez is a szakmunkás-bizonyítványt. Ez nem volt egyszerű, mert a hangszerkészítő tanulmányokat abban az időben még 15-16 éves korban, a nyolcadik általános iskolai osztály elvégzése után kezdték Magyarországon a fiatalok. Lajos meg ettől jóval korosabb volt. Ráadásul azt is igazolni kellett, hogy legalább öt éve foglalkozik már a hangszerek készítésével.

A fiatal Kónya családban 1977-ben megszületett az ifjabb Lajos. Édesanyjuk természetesen minden idejét a gyerekekkel töltötte. Lajos is csak úgy tudta nyugodtan a munkáját végezni, hogy az otthoni terheket a felesége vállalta.



ÖSSZEVÁGOTT FAANYAGOK OTTHON  
IL LEGNAME TAGLIATO A CASA SUA  
CUT WOOD, AT HOME



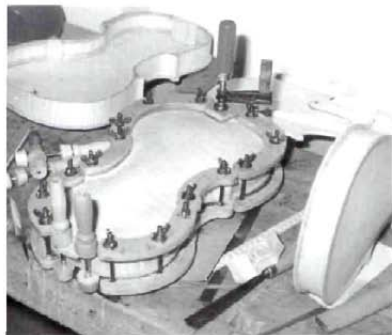
REBEK TETÖ

LA TAVOLA DI UNA RIBECCA

REBEC BELLY

Végül azután a KONSUMEX vállalat és a tatányai KIOSZ (Kisiparosok Országos Szövetsége), melynek Kónya Lajos ipari tanuló korától (1966-tól) bejelentett, 1969-től rendes tagja, kérvényezték az Ipari Minisztériumban, hogy a felnőttképzés keretében hangszerkészítő szakmunkás-vizsgát tehessen. Ezt az engedélyt hamarosan megkapta és így 1981-ben, a budapesti Kaesz Gyula Szakmunkásképző Iskolában letehetette a szakmunkásvizsgát.

Ettől kezdve a forós üzlet kétfelé vált. Kónya Lajos mindkét szakmát ugyanabban a műteremben végezte. Azt meg kell jegyezni, hogy a hangszerész és a fényképész szakma külön-külön nagyon szép, de így együtt nem volt mindig könnyen egyeztethető. Például a fotómunkáknál a por az egyik legnagyobb ellenség. Így bizony sokszor megnőtt a retusálásra szükséges idő. A hangszerkészítés meg egyre több időt vett el a fotómunkák idejéből. De mint korábban az édesapjánál, nem lehetett a család anyagi biztonsága érdeke miatt csak ezt, vagy csak azt a tevékenységet végezni. Pár évig ezért még mindkettőt végezte egyidejűleg. Ekkor már a hegedű mellett megpróbálkozott mélyhegedű és más népi hangszerek (tambura) készítésével is. Még itt a fényképész üzletben készítette el Kónya Lajos az első csellóját is. Nem voltak ezek a próbálkozások olyan egyszerűek, mert minden első vonós hangszerhez, de a mandolinhoz és a cite-



HEGEDŰK MUNKA KÖZBEN  
VIOLINI DURANTE LA LAVORAZIONE  
VIOLINS DURING CONSTRUCTION

rákhoz is el kellett készíteni a belső sablont, amire a hangszereket építette. (Ezekről és a további munkafolyamatokról a későbbiekben részletesen beszélünk.) Ekkortájt a hangszerei többségét még alkohol lakkal kezelte.

Már ekkor is adott hangszereihez kísérőlevelet, (CERTIFICATION). Időközben már többször is járt Cremonában, ahol a Stradivari múzeumot és hangszerkészítőket is meglátogathatta. Egyre inkább alakult az az elhatározása, hogy amint a lehetőségei megengedik, csak a hangszerkészítést válassza a két szakma közül. Ekkor



TATÁN MUNKA KÖZBEN  
AL LAVORO IN TATA  
AT WORK IN TATA



KÓNYA LAJOS HEGEDŰJE  
UN VIOLINO DI LAJOS  
A VIOLIN OF LAJOS KÓNYA

még a népművészettel kapcsolatos faragások is gyakran elő-előjötték munkáiban (citerafejek díszítése, a tamburák nyakán a kulcsok felett nem csigát, hanem emberi fejeket faragott).

Egyedül is, édesapjával is megfordult Mittenwaldban, Markneukirchenben. Megnézte mindkét helyen a hangszerkészítőmúzeumokat, amelyek nagy hatással voltak Lajosra. Főleg a kicsi hangszerek tetszettek meg és akkor elhatározta, hogy ilyeneket is fog készíteni, de ez a terv csak jóval később, egy nyugodtabb időszakban válhatott valóra.

Elkövetkezett az az időpont, amikor a fiatal hangszerkészítő úgy érezte, itt az ideje, hogy már nemzetközi kiállításokon is bemutatkozzon. Az első ilyen alkalom egy cremonai Triennálé volt. Nagy volt a készülődés, de legalább ekkora volt a csalódás is. Nem állították ki a hangszerét. Kellemetlen volt, fájdalmas volt az ítélet, de csak

fokozta akaratát, hogy még inkább törekedjen a jobb, a szebb hangszerek elkészítésére. Azért mégis volt hangszere ezen a versenyen, mert bátyja a saját standján öccse hangszereit is kiállította. Még ugyanabban az évben Majna-Frankfurtban is ugyanígy bemutathatta hangszereit, szintén a bátyja – Stefano Conia – kiállító részében.

Az évek teltek, sok öröm, bánat, munka, kudarc, és siker váltogatták egymást. 1982-ben a KONSUMEX Vállalat Szolnokon rendezett egy hangszerkiállítást, s ezen már részt vett Kónya Lajos is, hegedűvel és mélyhegedűvel. 1983-ban Németországban Kassalben volt nemzetközi hegedűkészítő kiállítás és verseny, ezen oklevelet kapott (Urkunde). Még ugyanebben az évben Majna-Frankfurtban, a nemzetközi vásáron vett részt hangszereivel.

1983-ban született a Kónya család harmadik gyermeke, Kata. Mindenki nagyon örült a jöttének, mert korábban mindkét szülő rokonságában csak egy-egy, vagy legfeljebb két gyermek született.

Mivel a hangszerek nem pár nap alatt készülnek, így ahhoz, hogy egy hangszerkészítő egyáltalán eljuthasson egy kiállításra, el kell érni, hogy egyszerre több hangszere is legyen készen, mint ami éppen egy-egy ilyen bemutatón jelen van. Ha pont ilyen időszakban jelentkezik valaki hangszerért, annak is szükséges lehet bemutatni, vagy jó esetben eladni is folyamatosan a kiváló hangszereket. Ebben is, másban is, Kónya Lajos nagyon alkalmazkodásra képes hangszerkészítő volt.



CITERA ÉPÍTÉS KÖZBEN

DURANTE LA LAVORAZIONE DELLA CITERA

A ZYTHER DURING BUILDING



POCHETTE

LA POCLETTE

A POCLETTE

Nemigen tudott olyant kérni, olyant kívánni a hozzá forduló muzsikis, amit nem fogadott volna el, nem tudott volna teljesíteni.

Megtörtént hát a bemutatkozás 1984-ben a Majna-Frankfurti vásáron, majd Budapesten és Tatabányán is.

Foglalkoztatni kezdte Kónya Lajost a mestervizsga gondolata. Ehhez különböző tanfolyamokat kellett elvégezni, alaposan fel kellett több szakmai tárgyból készülni, és csak mindezek után következhetett maga a vizsga. Iparjogból, balesetvédelemből és szakmai elméletből kellett szóbeli vizsgát tenni. A gyakorlati vizsgamunka egy új hegedűnyak faragása volt. Ugyanebben az évben, 1985-ben, résztvett a Majna-Frankfurti nemzetközi vásáron és Budapesten egy kiállításon.

1986-ban a KIOSZ (Kisiparosok Országos Szövetsége) mellett alakult egy tanácsadó testület, a Kézműves Tanács. Ennek a testületnek a Komárom-Esztergom megyei küldöttjévé választották, melynek azóta is tagja. Minden megye kéthárom tagot delegál, akik évente kétszer az ország valamelyik részén összejönnek és az ősi kis kézműves szakmák megsegítését, különböző kiállítások szervezését segítik.

Támogatnak egy Kézműves Hírlevelet, ez havonta egyszer-kétszer megjelenik, és a kézműveseket a kiállítási lehetőségekről, pályázatokról és egyéb fontos hírekről tájékoztatják. Sokszor részt vesznek az üléseiken a minisztériumok, a kamarák, ipartestületek valamint a zsűriztető szervek vezetői.



A HÁROM KÓNYA  
I TRE KÓNYA  
THE THREE KONYAS

Lajos és családja ezekben az években egy tömblakásban lakott, a műhely ettől külön, egy másik bérelt helységben volt. Felvetődött a gondolat, hogy időnyerés céljából egy helyre kellene hozni a családot és az üzletet is. Különben is a közben már öt tagúra növekedett család kinötte a kétszobás lakást.

Elkezdődött hát a helyszín keresése, kiválasztása. Lakásnak ugyan jó lett volna egy városszéli telek is, de az üzlet megkívánja a forgalmasabb, könnyen megközelíthető helyet. 1989-ig tartott a keresés. Közben még elküldte a hangszereit egy szófiai nemzetközi hangszerkiállításra is. Még ugyanebben az évben megkapta a Kiváló Minőségért Oklevelet, az iparos szervezettől.

Az építkezést 1989-ben kezdték meg. Az édesapja és feleségének a szülei is támogatták Lajos családját, hogy mielőbb felépüljön a házuk. Nagyon sok munkát, vesződséget és pénzt áldoztak erre a feladatra. Lajos mint munkaszervező, anyagbeszerző, segédmunkás, egyszóval mindezeként dolgozott végig az építkezést. Közben a már meglévő hangszereiből a Majna-Frankfurti vásárra és a budapesti várban megrendezett KONSUMEX kiállításra is küldött hangszereket. A KONSUMEX kiállításán II. helyezést ért el. Ebben az évben megkapta a „Kézműves” oklevelet, részben munkásságáért, részben a kiállításokon működő bírálóbizottságok elismeréseként.

1990-ben elkészült a ház, és a Kónya család beköltözhetett az új otthonába.

Ebben az évben Tatabányán, részben Kónya Lajos, részben A Közművelődés Háza szervezésében egy családi kiállítás jött létre, mindhárom Kónya mester (a két István és Lajos) részvételével. A kiállítást Tátrai Vilmos, a világhírfü hegedűművész nyitotta meg. Kónya Lajos ebből az alkalomból a Kiváló Kisiparos kitüntetés arany fokozatát kapta meg. Nagyon jó visszhangja volt a kiállításnak, az ország sok részéből jöttek látogatók a megtekintésére. A kiállításához egy egész programsorozat fűződött. Kétnaponta hangversenyek, a hangszer-restaurálásról, hangszerek karbantartásáról rendezett előadások kerültek megtartásra. A nagy érdeklődésre való tekintettel a kiállítás időtartamát meg kellett hosszabbí-



AZ ÚJ HÁZ TATABÁNYÁN  
LA CASA NUOVA IN TATABÁNYA  
THE NEW HOUSE IN TATABÁNYA





AZ 1995-ÖS NEMZETI  
KIÁLLÍTÁS RÉSZLÉVŐI  
BUDAPESTEN

I PARTECIPANTI DELLA  
MOSTRA NAZIONALE A  
BUDAPEST NEL 1995

PARTICIPANTS OF THE  
NATIONAL EXHIBITION IN  
1995, BUDAPEST

tani. Iskolák hozták el tanítványaikat, hogy ezt a szép kézműves szakmát láthassák.

Az új hangszerek készítése ezután már nyugodt, szép környezetben, jó műhelyben folytatódhatott tovább. 1991-ben Cremonában, a Triennálén már két hangszerét is bemutatták. Itthon, Magyarországon pedig megalakult a Magyar Hangszerész Szövetség. Kónya Lajos az egyik alapító tagja ennek a szövetségnek.

A szövetség összefogja a magyarországi hangszerkészítő társadalom nagyobbik felét. Kiállításokat, versenyeket szervez. Tagjai kidolgozták a hangszerész szakmunkásvizsga és mestervizsga feltételeit, szakmai vizsgaszintjeit. Szakmai érdekvédelmet lát el, előadásokat szervez. Szorosan együttműködik a magyarországi Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán működő Hangszerész-képző Iskolával. Közülük többen tagjai a tanári karnak, sokan a gyakorlati oktatásban mint oktató mesterek vesznek részt. A magyar szövetségben négy szakmai csoport van: orgona-, zongorakészítő, fafúvós-, rézfúvós- és vonós-pengezős hangszerkészítő szakosztály. Kónya Lajost kollégái a vonós-pengezős hangszerkészítő szakosztály vezetésével 1998. áprilisáig két választási perióduson keresztül bízták meg, majd 1998-ban ismét megválasztották és a szakosztályt mind a mai napig vezeti.

Kónya Lajos 1993-ban Budapesten, Mittenwaldban és Prágában is nemzetközi kiállításokon vett részt. 1994-ben levelet kapott a londoni

STRAD c. szakmai folyóirattól, hogy tudná-e fogadni a lap riporterét, mert hallottak a családról és szeretnének egy cikket készíteni róluk. A találkozásból egy hosszú, többoldalas cikk kerekedett (Strad 1994. August 767-773 pp.).

Ebben az évben rendezte a Hangszerész Szövetség a Magyar Hegedűkészítők I. kiállítását. Itt vette át Kónya Lajos a 25 éves kisiparos munkásságáért járó ezüstgyűrűt és oklevelet.

Versenyen kívül ugyanitt külön vitrinben bemutatott egy hegedűt és egy mélyhegedűt, melyek hátán egy-egy festmény látható. A képeket a tatabányai Jakobi Anna festőművész tervezte és készítette a mester kérésére. Ugyanebben az évben vett részt a VII. Cremonai Triennálén is.

Még egy további fontos kiállításon mutatta meg munkáit, ez Magyarországon a Budai-várban az „1994. Kézműves Remekai” c. kiállítás volt. (Itt különdíjat kapott munkáiért.)

A rendszerváltozás óta a kisiparosság életében egyik legnagyobb fordulat a Magyar Kézműves Kamarák megalakulása volt még ugyanebben az évben. Kónya Lajos ezen a területen is aktívan részt vállalt és azóta is tagja ennek a szervezetnek. A Vegyesipari szakosztályt, amelyben a kézműves iparosok tevékenykednek vezetői és egyben annak Komárom-Esztergom megyei elnöke. Igyekszik egyre többet, mind magasabb szinten dolgozni, mert csak így tudja teljesíteni a mind több meghívást, így tehet eleget a növekvő elvá-





A TATABÁNYAI CSALÁDI  
KIÁLLÍTÁSON LAJOS DÍJAT  
VESZ AT (J. HASZ. JÖZSEF,  
KÓNYA LAJOS, IFJ. KÓNYA  
ISTVÁN, TÁTRAI VILMOS, IFJ.  
KÓNYA ISTVÁN)

LAJOS RICEVE UN PREMIO ALLA  
MOSTRA DI TATABÁNYA

LAJOS RECEIVES A PRIZE AT  
THE FAMILY-EXHIBITION  
(JÓHÁZS JÓZSEF, L. KÓNYA, S.  
CONIA, VILMOS TÁTRAI, I.  
KÓNYA)

rásoknak. Munkaideje már régóta nem a napi nyolc órától áll csupán. Mindig jobb és jobb hangszerek készítésére törekszik. Amikor egy hangszert befejez, már az új hangszert tervezi, mert minden újabb munkáját még tökéletesebbre szeretné megformálni, hangszerei hangját egyre szebbé tenni.

1995 májusában a Magyar Hegedűkészítők II. kiállításán, a budai, és a tatai várban pedig az „1995. Kézműves Remekai” kiállításon vett részt. Ez utóbbit, a tatai részben ő szervezte és a kiállítás egésze folyamán annak állandó munkatársa volt. A Komárom-Esztergom megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány meghívta a megye iparosait bemutató Wächtersbachi kiállításra is. A budapesti BNV vásáron egy hegedűvel vett részt és itt II. díjat kapott munkájára.

1995 őszén Münchenben rendeztek egy nagyszabású magyar hangszerkiállítást, amelyre Kónya Lajos két miniatűr hangszert vitte el. A rendező, Benedek Péter hegedűkészítő mester, a kiállítás után ezeket a hangszereket megvásárolta. Hamarosan a kiállítás bezárása után, annak teljes anyagából, egy igen magas színvonalú, szép kiállítású könyv is született.

1995-ben egy különleges kiállítás volt, amelyen felesége családjával közösen állították ki munkásságuk legszebb alkotásait. Mint korábban már utaltam rá, feleségének édesanyja szövő-hímző népművész-asszony. A családnak ez az ága

Bukovinából, Istensegíts községből származik. (Még a második világháború előtt hazatelepítettek öt községet, amelyek a történelmi Magyarországhatárain is kívül estek.)

Már a nagyszülők is pingálók, szövő-fonók, hímző asszonyok és fűrő-faragó férfiak voltak. Később itthon is folytatták ezeket a népi kismesterségeket. Kónya Lajos az esküvője óta most már ebbe a családba is tartozik, ezért amikor a Lőrincz család kiállításán bemutatkozott, akkor ő is résztvevője volt ennek az ünnepélyes alkalomnak.

A mai napig is van még a családban keramikus, szövőszékkészítő, festőművész, népi ruhakészítő, hímző népművész.

Az említett családi kiállítás Orosházán volt 1995-ben, nagyon szép és sikeres rendezésben. A nagy érdeklődésre és a szakmai sikerre tekintettel ezt a kiállítást egy évvel később, 1996-ban, Tatabányára is elhozták és ott is bemutatták.

1996-ban tavasszal Budapesten került megrendezésre a Magyar Hegedűkészítők III. Országos Kiállítása. Itt a szakmai bíráló testület az „Ezüstkoszorús mester” címet adományozta Kónya Lajosnak. Wächtersbachba ismét kivitték hangszereit, ahol ebben a pár évben a Komárom-Esztergom megyei iparosok voltak a német kollégák vendégei. Az Esztergomban tartott pünkösdi vásáron a megyei Kamarák kiállítását díszítették Lajos hangszerei. Itt a feleség-népművész hímzett ruháit is kiállították.



A TATABÁNYAI CSALÁDI  
KIÁLLÍTÁSON  
ALLA MOSTRA DI TATABÁNYA  
AT THE EXHIBITION IN  
TATABÁNYA

Ugyanez év augusztusában volt az a nagyszabású kiállítás, amelyet a Komárom-Esztergom megyei Kézműves Kamara, a Hangszerész Szövetség és Kónya Lajos közösen szerveztek. A hazai mesterek mellett Olaszországból, Kanadából, Romániából voltak résztvevők. Nagysikerű rendezvény volt. Ebben a kis városban napi három-négyszáz látogatója volt a kiállításnak. Olaszországból eljött egy szakkönyveket árusító kiadó is, ami jelentősen emelte a szakrendezvény színvonalát, mert Magyarországon sajnos kevés hangszertörténettel, hangszerkészítéssel foglalkozó kiadvány jelenik meg.

Budapesten rendezték az „1996. Kézműves Remekai” Kiállítást. Kónya Lajos ezen díjazott lett. Még egy kiállításon, a németországi Ehingeni kamarai bemutatózáson vett részt ebben az évben.

1997-ben a Magyar Hegedűkészítők IV. Kiállításán csellójával I. helyezett lett. Ezután két nagyszabású nemzetközi hangszerkészítő versenyen vett részt. Egyik Mittenwaldban volt, itt egy hegedűjét és egy csellóját állították ki. Ezután Cremona következett, a VIII. Triennálé. A szigorú előbírálat során nagyon sok hangszert diszkvalifikáltak, de Kónya Lajos két hangszerével bejutott a kiállított hangszerek közé és „Diplomát” kapott. Budavárban a már hagyományos Kézműves Remekai kiállításon ismét díjat kapott.

Az esztergomi pünkösdi vásáron, Kassán a Kamara kézműves bemutatózó kiállításán is résztvevő volt.

1997 újabb érdekessége volt egy-egy előbemutaton való részvétel, ezek Neszmélyen a dél-szlovákiai magyar területekkel közös „Hídverő Napokon” és a tatabányai „Vértes Expón” kerültek megrendezésre. Mindkét helyszínen két tanuló-jával, Benkő Szilárddal és a fiával, ifj. Kónya Lajossal egy bemutató sátorban faragta a mostantól már „idősebb” Kónya Lajos a hangszereket. Az ilyen kiállítások mindig vonzóbbak a közönségnek, mert a saját szemükkel láthatják, hogy alakul a hangszerek külső-belső plasztikája, mi-



BUDAPESTEN KÓNYA LAJOS DÍJAT KAP  
LAJOS RICEVE UN PREMIO A BUDAPEST  
BUDAPEST, LAJOS RECEIVES A PRIZE



AZ 1996-OS KIÁLLÍTÁSON MÁR  
NEGY KÖNYV SZEREPEL A  
KIÁLLÍTOK KÖZÖTT

NEL '96 ORMAI SONO IN  
QUATTRO GLI ESPOSITORI  
KÖNYV

FOUR KONYAS EXHIBITING  
TOGETHER IN '96

lyen fáradtságos munkával alakul, formálódik ez a kecses, törekeny hangszer.

Neszmélyen az élőbemutató mellett a Makovecz-féle iskolában, ahol a további rendezvények zajlottak, Kónya Lajosnak hangszerkiállítás is volt, ahol két tanulójának hangszereit is kiállították „Mester és tanítványai” címmel.

Erre a kiállításra egyébként több más szakma mestereit hívták meg, mások azonban nem vállalták a bemutatkozást. Ritkán fordul elő, hogy tanuló a mesterével készítsen a tanulóévei alatt bemutatható hangszert!

1998-ban az Ipartestületek közgyűlésén kapta meg az IPOSZ Kézműves Szakmai díját, az „Aranykéz díjat”.



TATÁN, MINT KIÁLLÍTÓ  
IN TATA COME ESPOSITORE  
IN TATA, AS AN EXHIBITOR

Mivel ezek az utóbbi évek nagyon sok munkával és bemutatóval, kiállítások sorával teltek, Kónya Lajos elhatározta, hogy az 1998-as évet kihagyja, és nem vesz részt semmiféle rendezvényen, hanem keményen dolgozik műhelyében és készül a 2000-ben megrendezendő nagy versenyekre. Mittenwaldban, Cremonában és Esztergomban is lesz nemzetközi hangszerkészítő verseny. Ezen a kiállításokon rendszeresen részt vesz, megnézi, mások hol tartanak, mit változtattak a módszereiken, milyen új technikai-technológiai megoldások jelennek meg. Ilyen alkalmon is nagyon sokat lehet tanulni, és bizonyos, hogy mindazok lemaradnak, akik bezárkózva, csak a saját műhelyükben ülnek és a változások,



ÉLŐBEMUTATÓ A „VÉRTES EXPO”-N  
DIMOSTRAZIONE AL “VÉRTES EXPO”  
LIVING SHOW AT THE “VÉRTES EXPO”



A MAGYAR HANGSZERÉSZKÉPZŐ ISKOLA AVATÁSÁN SÁRÁNSZKI PÁL ÉS MAROSVÁRI LÁSZLÓ MESTERREKKEL  
 L'INAGURAZIONE DELLA SCUOLA NUOVA • OPENING OF THE NEW VIOLIN MAKING SCHOOL



AZ „ARANYKÉZ” DÍJ ÁTADÁSA KÓNYA LAJOSNAK/HOTTER JÓZSEFTŐL, OKKT. • CONSEGNA DEL PREMIO „ARANYKÉZ”  
 AWARD WINNER OF THE PRICE „ARANYKÉZ”





KÓNYA LAJOS „MINI”  
HEGEDŰT KÉSZÍT

LAJOS MENTRE COSTRUISCE  
UN MINI-VIOLINO

LAJOS WHILE MAKING A  
SMALL VIOLIN

az állandó fejlődés figyelembe vétele nélkül dolgoznak.

Az időben kissé visszatérve megemlítem, hogy még 1996 szeptemberében Kónya Lajos két tanulót vett fel hangszerkészítő tanulónak. Egyik a saját fia – ifj. Kónya Lajos – aki szinte titokban, talán tudat alatt, tulajdonképpen már régóta készül erre a szakmára. A másik fiatal, Benkő Szilárd is már jó pár éve nyaranta bejárta Kónya Lajos műhelyébe, hogy ismerkedjen a szakmával. Mások is voltak már korábban, akik szívesen eljártak a műhelybe és „idősb” Kónya Lajos megengedre, hogy nála szerezzenek gyakorlati tapasztalatot. Ezek részben amatőrök, akik szeretik a hegedűt, részben még olyan is akadt közöttük, aki azóta már a cremonai iskolát is elvégezte, vagy éppen Magyarországon tette le a szakmunkásvizsgát.

Itt jegyzem meg, hogy mind Cremonában, mind Mittenwaldban olyan hangszerkészítő iskola működik, amelyekben az alapfokú általános iskolák elvégzése után lehet hangszerkészítést (kizárólag vonós és pengetős hangszerek készítését és javítását) tanulni és érettségivel együtt szakmunkásvizsgát is tesznek a tanulók. Cremonában 1997-től ezt a képzést már öt évre növelték.

Magyarországon a hangszerkészítés/javítás elméleti tantárgyait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Hangszerésképző Iskolájában ta-

nítják. A gyakorlati képzés kis műhelyekben, hangszerkészítő mesterek irányítása mellett, egy-két tanulóval történik. A képzés érettségi után, zenei alapismeretekkel és alapfokú nyelvtudással, akusztikai és esztétikai tananyaggal bővítve 1998-tól három évig tart.



ARANYKÉZ DÍJ

IL PREMIO “MANO D’ORO”

THE “GOLD-HAND” PRIZE

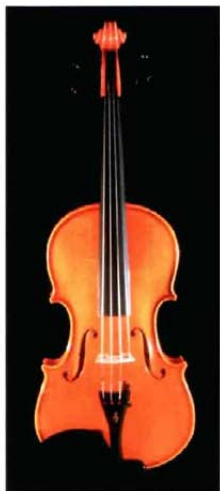




CSELLŐKÉSZÍTÉS KÖZBEN  
LA COSTRUZIONE DEL VIOLONCELLO  
MAKING A CELLO



CSIGAFARAGÁS  
L'INTAGLIO DELLA CHIOCCIOLA  
CARVING A SCROLL



HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO



VIEWS OF LAJOS KÓNYA'S TATABÁNYA WORKSHOP • KÓNYA L. UZLETE. ÉS MUNKA KÖZBEN



KIRÁNDI LÁS A TANULÓKKAL (BENKŐ SZILÁRD, IFJ. KÓNYA LAJOS ÉS RÁCZ DÁNIEL A MESTERREL.)

IN GITA CON DEGLI ALLIEVI (SZ.BENKŐ, L.KÓNYA JR., AND D.RÁCZ)

EXCURSION WITH PUPILS (SZ.BENKŐ, L.KÓNYA JR., AND D.RÁCZ)

Kónya Lajos a fia mellé azért vett fel egy másik tanulót is, hogy a gyerekek között legyen egy kis versengés, mind a tanulásban, mind a gyakorlatban. Segítik és vetélkednek egymással, melyikük tud jobban megoldani egy-egy feladatot. Így azután a tanulóékban a mester a fiúkkal együtt ellátogatott a környező kisipari műhelyekbe, külföldi kiállításokra, múzeumokat kerestek fel, részt vettek anyagbeszerző utakon itthon és külföldön is.

1998 januártól egy másik mestertől még egy fiatalot, Ráczt Dánielt is átvett képzésre, mivel nehézségei támadtak a tanulónak és ha nincs befogadó műhely a tanuló mögött, akkor bizony kénytelen abbahagyni a tanulást. Igaz, hogy a három tanuló már egy kicsit sok volt Kónya Lajos műhelyében, mert ez sokszor már a saját munkája és ideje rovására is ment. Szerencsére a második tanévbe lépve a tanulók már elég önállóak és mesterük azt is megengedi nekik – természetesen, csak ha minden rendben van egyébként körülöttük –, hogy munkaidejük egy részét a saját új hangszereik készítésével és javításokkal töltsék. Mikor már a maguk anyagából a saját hangszerekkel foglalkoznak, érdekeltőbbek a pontos, gyors és szebb munkájában. Ettől kezdve már az esetleges hibák anyagi következményeit is maguknak kell viselniük.

Mint korábban, a kiállításokról beszámolva már említettem, mindhárom tanuló készített már teljesen egyedül is befejezett új hangszert és ami a legfontosabb, hogy ezek el is adhatók, tehát minőségileg is megfelelőek, ami mind a műhelyt, mind

annak mesterét és annak nevelői szellemét is dicséri. Kónya Lajos azt is meggyőződéssel vallja, hogy a tanulói ne csak a saját műhely egyetlen munkamódszerét, technológiai elméletét és gyakorlatát lássák, tanulják és sajátítsák el, hanem elküldi a tanulóit más műhelyekbe is, gyakran közösen tesznek szakmai tanulmányutakat.

1998-ban mindhárman egy hétig a Szegedi Hangszerkészítő Kft. műhelyeiben voltak, ahol nagy szeretettel és figyelemmel bántak velük és főleg sok-sok tanulsággal telve jöttek haza. Több-sör elvitte őket külföldre is, így jutottak ki a cremonai Triennáléra is. 1998-ban mindhárom tanuló szakmunkásvizsgát tett és elkezdheti az önálló hangszerkészítői életét.



A TATABÁNYAI MŰHELYBEN, RÉSZLET  
IN LABORATORIO A TATABÁNYA  
AT THE WORK-ROOM IN TATABÁNYA





IFJÚ KONIA STEFANO MŰHELYÉBEN  
IN LABORATORIO DA STEFANO JR. CREMONA  
IN THE WORK-ROOM OF S. CONIA JR.



REMUTATÓ FARAGÁS A „VÉRTES EXPO”-N  
DIMOSTRAZIONE ALL'EXPO DELLA CITTÀ  
DEMONSTRATING AT THE „VÉRTES EXPO”



BENKŐ SZILÁRD ÉS IFJ. KÖNYA LAJOS A STRADIVARI  
MŰZEUM ELŐTT

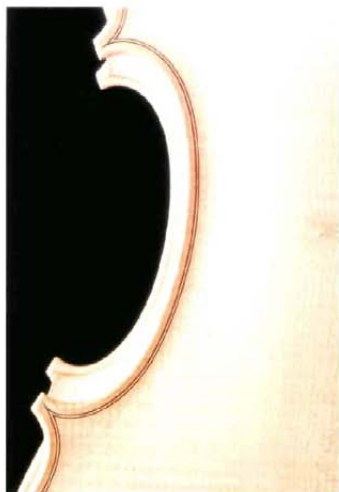
SZILÁRD BENKŐ E LUIGI JUNIOR AL MUSEO  
STRADIVARIANO

SZ. BENKŐ AND L. KÖNYA JR. IN FRONT OF THE  
STRADIVARI-MUSEUM



STEFANO CONIA MESTERREL A CREMONAI ISKOLÁBAN  
ALLO SCUOLA CON M<sup>re</sup> CONIA  
AT THE SCHOOL WITH THE MASTER





HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO

## MUNKÁSSÁGÁNAK ÖSSZEFOGLALÁSA:

- 1982 Szolnok – kiállítás
- 1983 Kassel – nemzetközi verseny, Majna-Frankfurt – vásár
- 1984 Majna-Frankfurt – vásár, Budapest és Tatabánya – kiállítás
- 1985 Majna-Frankfurt – vásár, Budapest – kiállítás
- 1987 Szófia – nemzetközi verseny
- 1989 Majna-Frankfurt – vásár, Budapesten KONSUMEX kiállítás
- 1990 Tatabánya – családi kiállítás
- 1991 Cremona – Triennálé
- 1993 Budapest – kiállítás, Mittenwald és Prága – nemzetközi verseny
- 1994 Magyar hegedűkészítők I. kiállítása. Cremona – Triennálé, Tata – kiállítás, Wächtersbach-i vásár, kiállítás
- 1995 Magyar hegedűkészítők II. kiállítása. Budapesti és a tatai várban „1995 Kézműves Remekei” kiállítás. Wächtersbach-i kiállítás, Orosháza – családi kiállítás. Budapest – BNV vásár. München Stadt-museum magyar hangszerkiállítás.
- 1996 Magyar hegedűkészítők III. kiállítása. Wächtersbach-i vásár, Poznan – nemzetközi kiállítás, Esztergom – pünkösdi vásár, Tatabánya – családi kiállítás. Budapest „1996 Kézműves Remekei” kiállítás, Ehingen – Kamara kiállítás.
- 1997 Budapest – Magyar Hegedűkészítők IV. kiállítása. Neszmély – „Hídverő napok, Mester és tanítványa” kiállítás. Esztergom – pünkösdi vásár, Mittenwald – nemzetközi verseny. Cremona – nemzetközi verseny, Budapest „1997 Kézműves Remekei” kiállítás. Tatabánya – Vértes EXPO, Kassai Kézműves Kamara kiállítás
- 1998 Kassel – Kézműves Kamara kiállítás, Köln – kamarai kiállítás
- 1999 Genti vásár

## TÁRSADALMI TEVÉKENYSÉGE:

A Hangszerész Szövetség megalakulása óta a „Vonós-pengető Szakosztály” vezetője 1991-1994-ig és 1994-1998-ig és 1998-tól ismét.

Az IPOSZ mellett működő „Kézműves Tanács” Komárom-Esztergom megyei küldötte, majd 1988 óta folyamatosan állandó meghívott.

A Komárom-Esztergom megyei Kézműves Kamara Vegyesipari Szakosztályának elnöke, küldött és kamarai tag.

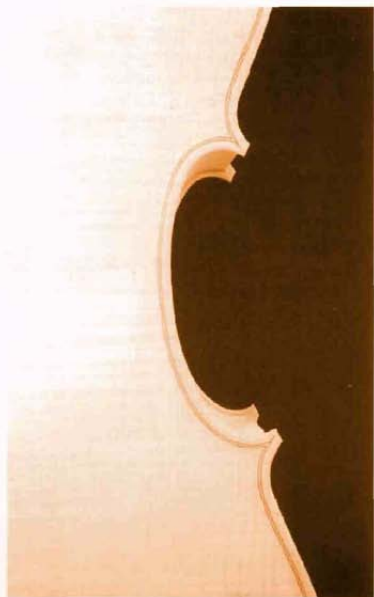
A Kisiparosok Országos Szövetségének 1966-tól (tanuló korától) bejelentett, majd 1969-től rendes tagja. Az Ipartestületek Országos Szövetségének folyamatosan tagja.

## DÍJAK, KITÜNTETÉSEK:

- 1987 „Kiváló minőségért” oklevél
- 1989 „Kézműves” oklevél
- 1988 KONSUMEX kiállítás II. díj
- 1990 „Kiváló kisiparos” kitüntetés arany fokozata
- 1995 Budapest – BNV Kamarai II. díj
- 1995 „25 éves kisipari tevékenységért” ezüstgyűrű és oklevél
- 1996 A Hangszerész Szövetség az „Ezüstkoszorús mester” címet adományozta Kónya Lajosnak
- 1995-1996-1997 években „Kézműves remek” különdíjak
- 1997 Budapesti Magyar Hegedűkészítők kiállítása, I. díj
- 1998 „Aranykéz” IPOSZ Kézműves szakmai díj



HEGEDŰ TETŐ RÉSZLET „F”-EL  
PARTICOLARE DELLE „FF” DEL VIOLINO  
DETAIL OF F-HOLE



ÉS „HÁT” RÉSZLET INTARZIÁZÁS (BERAKÁS) UTÁN  
PRIMO PIANO DELLA „C” DEL FONDO  
CLOSE UP OF A C-BOUT



KÖNYV LAJOS MŰHELYE (A BUDAPEST-WIEN-BUDAPEST AUTÓPÁLYA MELLETT)

TATABÁNYA II. DÓZSAKERT UTCA 36.

HUNGARY T/F: 00-36-34-337-400



KÖNYA LAJOS HIVATALOS ELJISMERÉSEI  
I VARI RICONOSCIMENTI DI LAJOS  
LAJOS KÖNYA'S PRIZES AND TRIBUTES





KÓNYA LAJOS HEGEDŐ, TETŐ ÉS HÁT NÉZETBŐL

TAVOLA E FONDO DI LAJOS KÓNYA

L. KÓNYA'S VIOLIN, BELLY AND BACK VIEWS

CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ  
 CERTIFICATE — KÖNYA LAJOS

KÖNYA LAJOS — LUTAIÓ  
 hangszerkészítő mester  
 TATABÁNYA, Dózsa utca 11. HUNGARY

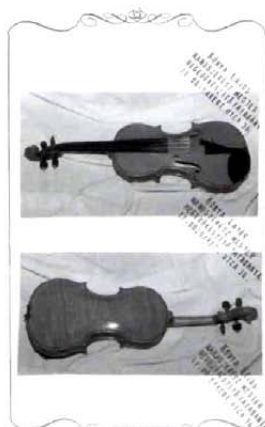
Strumento: *Violoncello*  
 Instrument: *Cello*  
 Modello: *Violoncello*  
 Model: *Cello*

Etichetta:  
 Label — Circle

CARATTERISTICHE DELL'ISTRUMENTO  
 CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT  
 A HANGSZER ÉRTÉKELÉS

Tavola: *nyerseny, kőris*  
 Body — *Maple*  
 Fondo: *nyerseny, kőris*  
 Back — *Maple*  
 Vernice: *nyerseny, kőris*  
 Varnish — *Maple*  
 Noha: *nyerseny*  
 Intabatura: *1994. VII.*

Lajos Könya  
 Mester — Master — Craftsman  
 Tatabánya, Dózsa utca 11.  
 3600 Tatabánya II. Országos Állami  
 Tel. Fax: 06 36 34 313 400  
 Hungary



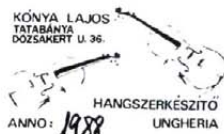
KÖNYA LAJOS (HANGSZER KÍSÉRŐLEVÉL) • I CERTIFICATI • INSTRUMENT-CERTIFICATES



*Könya Lajos  
 hangszerkészítő  
 Tata, Baji ut 11.  
 Ungheria anno: 1979*



KÖNYA LAJOS  
 HANGSZERKÉSZÍTŐ  
 UNGHERIA  
 TATA, BAJI UT 11.  
 ANNO: *1972*



KÖNYA LAJOS KORÁBBI MESTERCÉDULÁI



KÖNYA LAJOS  
 hangszerkészítő mester  
 Tatabánya  
 UNGHERIA  
 ANNO: *1990*

KÖNYA LAJOS 1990-TŐL HASZNÁLT MESTERCÉDULÁJA • LE ETICHETTE • MASTER LABELS

# LAJOS KÓNYA

## MAESTRO LIUTAIO

Nasce nel 1948 in Tatabánya, quando la città compie un anno. Riguardo alla sua infanzia troviamo particolari già nel curriculum del padre, pertanto citerò in seguito episodi non ancora trattati (N.d.A.). Essendo il padre rinchiuso in carcere, la vita familiare risultava molto difficoltosa e travagliata. Lajos frequenta le Scuole Elementari non senza problemi, essendo costretto a ripetere anche l'anno. Solo chi ha vissuto in quel modo può capire, del resto, il disagio che si prova: non ha frequentato la Scuola Materna, ha iniziato la carriera scolastica a Száringer, poi ha proseguito a Balatonfüred, a Tatabánya (Partizántepl), a Tata, in Baj, di nuovo Tatabánya all'Istituto "József Attila" ed infine la Scuola di "Ságvári Endre" chiude la serie. I risultati in questi anni non sono stati certamente brillanti con i continui cambiamenti di insegnanti, compagni di classe, ambienti. E' solo dopo il divorzio dei genitori che la sua vita scolastica si stabilizza. In Abaújszántó si iscrive, secondo suo desiderio, all'Istituto Agrario con la prospettiva di proseguire forse gli studi all'Università, ma con un paio di insegnanti ed in quattro materie, tra cui la biologia sua preferita, i risultati lasciano a desiderare, sono troppo scarsi. Viene a mancare perciò la voglia di continuare ed accetta di lavorare con il severo padre nel campo della fotografia piuttosto di rischiare l'insuccesso nell'Istituto tanto desiderato. Contemporaneamente alla scuola per fotografi si iscrive anche lui al liceo classico "Bocskai István" dove, con nuovi professori, in biologia ed in altre materie ottiene buoni risultati. Frequenta le scuole in Abaújszántó e a Miskolc: nella prima studia le materie comuni, generali e nella seconda le materie specifiche. Durante il secondo anno di corso la famiglia trasloca ancora a Tatabánya, nel 1964, anno in cui il padre parte per l'Italia con l'intento di studiare la liuteria. In questo periodo, con la "seconda madre", continua a lavorare nello studio fotografico per garantire l'unica fonte di



guadagno della famiglia. Il padre riceve in Cremona una borsa di studio, ma è appena sufficiente per mantenere se stesso. Nello studio, in quegli anni, viene assunto saltuariamente, in caso di necessità, un aiutante.

Lajos riusciva molto bene nel lavoro, non lo svolgeva solamente per pura necessità, ma si impegnava volentieri, questa occupazione gli piaceva. Quando è studente del 3° anno vince un concorso cittadino presentando un ritratto maschile. Infine, si diploma con lode, persino il padre riceve un riconoscimento, un diploma d'onore per aver istruito lo studente migliore.

Pure l'esame specialistico lo supera nel migliore dei modi. Gli piace anche praticare lo sport, chiede a papà una vera bicicletta da corsa italiana e la riceve a fine anno, pratica l'atletica nel club della città, avrebbe voluto diventare un lanciatore di giavellotto, ma il suo allenatore lo fa solo correre e così dopo un anno lo abbandona.

Il tempo libero è poco, e dopo il lavoro ama fare delle brevi gite con gli amici. Durante l'estate c'era però l'opportunità di trascorrere una settimana al lago Balaton nella casa paterna, il tragitto da Tatabánya a Balatonfüred la percorreva sempre in bicicletta. Si appassiona poi alla moto e, dopo un anno di risparmi, si compra una bella motocicletta MZ 125. Nel tempo libero si dedi-

ca, con il fratello maggiore, anche alla scultura metallica. Già in passato avevano ammirato questa bella arte dallo zio Lajos, artista polivalente, e quindi i due giovani ispirati costruivano maschere, bassorilievi, statue, oggetti artistici. Più tardi questo hobby viene coltivato per lo più da Lajos che, ancora oggi, ama scolpire nel legno oggetti d'ornamento in stile popolare ungherese. Per diverse estati decide di lavorare nei "campi artistici" e partecipa alle mostre degli artisti dell'artigianato caratteristico: Budapest, Szekszárd, Vásárosnamény, Tatabánya, Fadd. Quando il padre rientra da Cremona, nel 1969, non avendo ancora nessuna prospettiva per potersi permettere di vivere con la sola liuteria, consiglia a Lajos di trovare un lavoro altrove. Apre così il primo studio fotografico a Tarján, non molto lontano da Tatabánya, nella valle di Gerecse, dove lavora per un anno. Con questa attività situata in

periferia però si viveva appena, anche perché la maggior parte degli operai che lavoravano come pendolari in Tatabánya, finito il proprio turno, spendevano le restanti ore della giornata nella città. L'anno successivo, nel 1970, trasferisce lo studio ad Oroszlány, un centro più importante dove gli affari vanno sempre meglio. Comincia a pensare di formare una famiglia propria. Nel 1971 un appartamento nella cittadina di Oroszlány costava 80.000 fiorini. In due anni di assiduo lavoro riesce a mettere insieme tale somma ma, quando è in procinto di sposarsi, a causa di un "nuovo sistema economico" i prezzi si moltiplicano, lo stesso appartamento viene valutato 280.000 fiorini. Conosce la sua futura moglie in un campo estivo di arte popolare in Fadd-Dombori, Ilona Lőrincz è una ricamatrice-tessitrice tradizionale, Lajos si trova nella sezione di intagliatore-scultore del legno. Negli intervalli di lavoro trovano il tempo per conoscersi, fare amicizia. Il tema dell'arte è un punto di unione tra i due, nasce subito una intesa. Ilona ha ereditato la passione per i tessuti dalla madre, già maestra d'arte popolare e vincitrice di numerosi premi sulla piazza. Lajos, per un anno, va e viene da Majos.

Dopo il lavoro Lajos si reca spesso a Tata dal padre per parlare di liuteria e per acquisire un po' di esperienza pratica. Un giorno venne da Sopron un cliente con un desiderio molto personale: chiese un'ordinazione al papa István di un mandolino diverso da quello che si compra abitualmente nei negozi di musica, voleva un mandolino piatto con la testa intagliata. István Kónya non accetta l'ordine, ma gli presenta il figlio dicendo che lui è adatto per svolgere questo tipo di lavoro. Lajos per la verità non ha mai costruito uno strumento simile, e si mette quindi d'impegno nella ricerca di utili informazioni (in pratica si tratta di un mandolino lombardo ben conosciuto in Italia - fondo piatto, cavigliera con pioli N.d.A.). Lajos progetta e costruisce lo strumento che viene ben accettato dal musicista (addirittura ne costruisce due perché, preso dall'entusiasmo, ne vuole tenere uno per sé). Il padre era già noto per merito dei suoi strumenti, anche di natura "popolare", avendo in passato costruito una cetra al più



LAJOS ÉS FELESÉGE TATÁN

LAJOS E MOGLIE IN TATA ANNO 1996

LAJOS AND WIFE IN TATA



CSELLÓ • CELLO • VIOLINCELLI





KÓNYA LAJOS HEGEDŰJE (ELŐLAP, HÁTLAG, CSIGA)

TAVOLA E FONDO DI LAJOS KÓNYA

L.KÓNYA'S VIOLIN, BELLY AND BACK VIEWS



KÉSZÜL A HEGELŐ ÉS A KOBOZ

Costruzione del violino e „koboz”

A violin and a „koboz” during construction

importante artista di tale strumento, Mátyás Pribojszki. Questo famoso musicista, girando per tutto il paese, fa indirettamente da trampolino di lancio e gli ordini arrivano copiosi. Un complesso di sud-Buda ordina sei cetre che vengono eseguite tutte dal figlio Lajos. Poco dopo un altro complesso di Tata chiede altre sei cetre. E così Lajos ci prende gusto, è soddisfatto del “nuovo lavoro” e, con l’incoraggiamento del padre, inizia a costruire i primi violini.

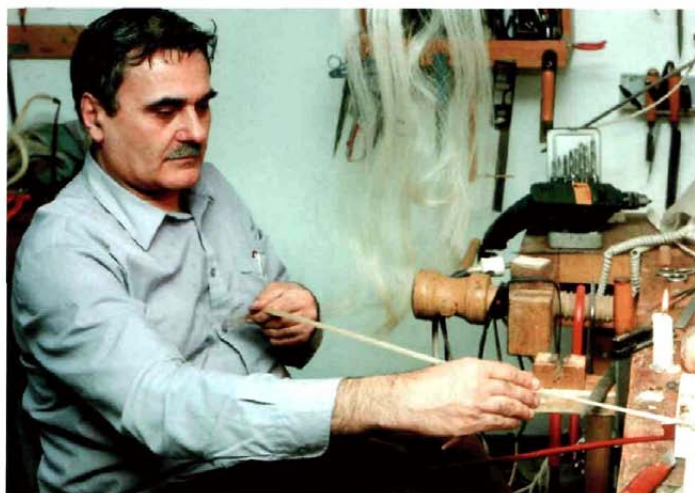
Nell’estate del 1972 si sposa. La prima casa è in un condominio di Tatabánya. Come già accennato, i prezzi in quel periodo erano lievitati sensibilmente. La differenza in denaro viene prestata ai coniugi dalla madre adottiva, il giovane riesce ad estinguere il debito dopo un anno, potendo contare su di un buon reddito derivante dallo studio fotografico, oltre che dai primi incoraggianti introiti provenienti dalla realizzazione degli strumenti. Frequenta ormai regolarmente il papà a



Tata per imparare, anche perché in casa non può permettersi un banco di lavoro, l’attrezzatura necessaria per un laboratorio suo. Nell’abitazione a Tatabánya fa un qualche lavoretto la sera in cucina. Segue il padre dappertutto come un’ombra, vanno in cerca di materiali sia nel paese che all’estero. A quei tempi, in Ungheria non c’erano commercianti di legname o negozi specializzati in



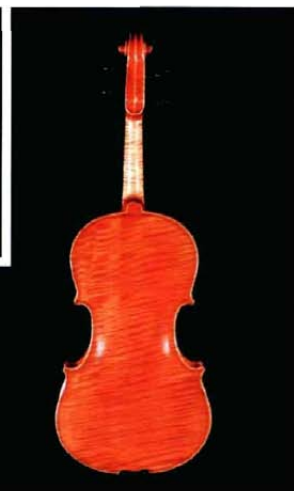
VONÓKÉSZÍTÉS • COSTRUZIONE DELL'ARCO • BOW MAKING



VONÓSZŐRÖZÉS • LA LINCINATURA • REHAIFING A BOW



410



HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO



PAPAVAL ANYAKKERESÉS  
KÖZBEN

PADRE E FIGLIO ALLA RICERCA  
DEL LEGNO

FATHER AND SON, SEARCHING  
FOR VIOLIN MATERIAL

accessori. Lajos, dunque, sull'esempio del padre inizia ad immagazzinare legni, per un certo periodo li riceve dal padre, poi cerca di darsi da fare anche personalmente.

I primi pezzi di acero arrivano da Lillafüred, le tavole di abete invece da Záhony; questo materiale arriva in treno a Tatabánya dove viene segato, trattato di testa con la paraffina per evitare le pericolose crepe della stagionatura.

L'interesse per la liuteria continua a crescere, si procura molti libri di testo, frequenta numerosi laboratori. E' da notare che spesso non trova cordialità da parte degli altri liutai, avendo poco lavoro diversi maestri si dimostrano gelosi nei confronti di un nuovo arrivato. Lajos costruisce sempre più strumenti, ha bisogno di crearsi un mercato. Il padre, che già collaborava sovente con la ditta "Konsumex", presenta il figlio con la speranza di trovare sbocco per i suoi lavori. Piano piano, l'attività porta risultati economici sempre più consistenti. Nel 1975, con grande soddisfazione di tutti, nasce Ilonka. Lajos non si reca più frequentemente a casa del papà dopo il lavoro, la piccola famiglia trascorre più tempo insieme. Nel frattempo capisce che il nuovo lavoro, la liuteria, non può continuare per lui a livello amatoriale, e medita così di conseguire il diploma per poi avviarsi con un laboratorio proprio. Ma questa prospettiva non era facilmente praticabile. A quei tempi l'insegnamento del mestiere era usuale all'età di 14 anni e Lajos aveva superato quel limite ormai da molto, in più

doveva trovare giustificazione al fatto di aver già lavorato nel campo da cinque anni.

Nel 1977 nasce il secondo figlio, Lajos. La madre dedica naturalmente tutto il suo tempo alla cura dei figli, il padre può occuparsi così totalmente al suo lavoro.

Finalmente, con l'aiuto del "Konsumex" e del "KIOSZ" (l'Associazione locale degli artigiani) dove Lajos figura come socio già dal 1966, dall'inizio cioè della sua carriera fotografica, viene presentata la domanda congiunta al Ministero dell'Industria per poter sostenere gli esami come adulto. Con il permesso accordato, nel 1981 Lajos ottiene il diploma di liutaio presso l'Istituto Kaesz Gyula di Budapest.

Da questo momento il laboratorio fotografico deve essere ridimensionato perché le due attività



AZ ANYAG FELVÁGVA

MATERIALE PER LA LAVORAZIONE

WOOD CUT FOR SEASONING





BALÁZS ISTVÁNNAL BUDAPESTEN  
CON ISTVÁN BALÁZS IN BUDAPEST  
WITH ISTVÁN BALÁZS IN BUDAPEST

vengono svolte nello stesso luogo. E' facile comprendere che la liuteria e la fotografia sono lavori molto belli ed interessanti, ma se svolti nello stesso ambiente creano difficoltà pratiche. Nella fotografia la polvere è il nemico numero uno, così i tempi dedicati ai ritocchi aumentano, come del resto molto tempo viene richiesto alla costruzione degli strumenti musicali. Per necessità Lajos è comunque costretto a svolgere il doppio lavoro, essendo di primaria importanza la sicurezza economica della famiglia. Nello studio a doppia veste inizia a costruire le prime viole, poi si occupa di strumenti popolari come la "tambura", è qui che nasce anche il primo violoncello. Questi primi lavori non sono di facile svolgimento. Per tutti gli strumenti che inizia deve costruire la relativa forma interna sulla quale Lajos si basa nella sua opera . . . (di queste operazioni e di altre non meno importanti si parlerà in seguito più dettagliatamente). All'epoca per la verniciatura di gran parte dei suoi strumenti utilizzava una vernice ad alcool. Svariate volte visita anche Cremona frequentando diversi liutai e naturalmente il Museo Stradivariano.

L'inclinazione nei confronti della liuteria è sempre più forte. Ormai lo dice, appena le possibilità economiche lo permettono, abbandonerà la fotografia. In questo periodo, in virtù del suo passato di scultore e artista popolare, realizza ornamenti sulle palette, sulle cavigliere e varie teste di persone invece delle ben note chiocchie. Più volte visita Mittenwald e Mark-

neukirchen e rimane molto impressionato nel vedere soprattutto alcuni strumenti in miniatura, vorrebbe costruirli anche lui appena possibile, ma ci riuscirà soltanto anni dopo.

Era anche giunto il momento di iniziare a partecipare ai concorsi internazionali e la prima occasione arriva con la Triennale di Cremona. Si prepara a dovere, ma la delusione è grande almeno quanto l'impegno profuso, lo strumento presentato non viene infatti esposto. Questa spiacevole esperienza serve però a dargli forza, maggiore spinta per progredire e migliorare dal punto di vista qualitativo. Lajos è stato comunque in parte presente alla manifestazione, perché il fratello maggiore, nel proprio stand, espose alcuni suoi pezzi. Nello stesso anno espone anche in Francoforte, sempre ospite nello stand di Stefano Conia.



A STRADIVARI MŰZEUM ELŐTT  
AL MUSEO STRADIVARIANO  
IN FRONT OF THE STRADIVARI MUSEUM



A MUNKA ELKÉSZÜLT • LAVORO TERMINATO • THE INSTRUMENT IS COMPLETED

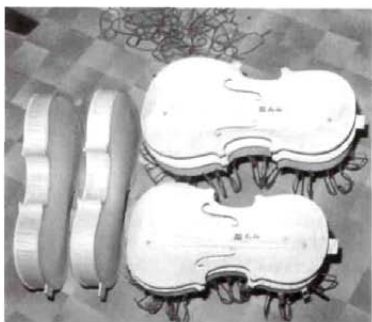


KÖNYA LAJOS MUNKÁI  
VARI LAVORI DI LAJOS  
WORKS BY LAJOS KÖNYA

Passano gli anni ed inevitabilmente gioie e tristezze, successi e delusioni si alternano. Nel 1982 in Szolnok viene organizzata una Mostra a cura del già ben conosciuto Konsumex, Lajos partecipa da solo con un violino e una viola. Nel 1983 in Germania, a Kassel, partecipa al concorso internazionale e riceve un diploma (Urkunde), sempre nello stesso anno è presente alla Fiera musicale di Francoforte con più strumenti.

In questo periodo è testimone di un altro importante avvenimento: nasce la figlia Kata con grande gioia per tutti, in quanto la sua famiglia diventa la "più numerosa", avendo gli altri parenti un solo figlio o due al massimo.

Si sa bene negli ambienti liutari che, per poter partecipare ai concorsi, bisogna disporre degli strumenti. Per arrivare ad avere questa disponibilità ci vuole tempo, degli anni, anche perché le mostre ed i concorsi portano nuovi clienti e questo significa più richiesta. Lajos era in grado di soddisfare le esigenze di molti musicisti. Nel 1984 partecipa ancora alla Fiera di Francoforte, poi a Budapest ed infine a Tatahánya. Nella sua mente c'è già il progetto di sostenere l'esame di maestro liutaio, ma l'impresa non è facile. Per la preparazione dell'esame orale deve partecipare ad una serie di seminari e di lezioni per apprendere la legislazione, l'antin-



fortunistica, la teoria della liuteria. L'esame pratico consiste invece nella costruzione di una testa di violino ex novo. Tutto questo avviene nel 1985, contemporaneamente alla partecipazione alla Fiera di Francoforte e ad una mostra a Budapest.

Nel 1986, nell'ambito dell'Associazione Nazionale Artigiani, viene istituito un organismo interno chiamato "Consiglio Manifatturiero". Lajos viene eletto rappresentante della provincia, fa parte quindi di questo organismo fin dalla sua nascita. Ogni provincia ha due o tre delegati e le riunioni avvengono due volte l'anno allo

scopo di organizzare mostre, proporre aiuti per gli antichi mestieri in difficoltà. L'Ente dispone anche di un bollettino mensile per fornire notizie di rilevante utilità: concorsi, mostre, ecc. A dette riunioni partecipano spesso membri delle giurie, funzionari dei Ministeri, delle Camere di Commercio, Industria e Artigianato.

Lajos abita con la famiglia ancora nell'appartamento del condominio popolare, il laboratorio in affitto è situato lontano. E' evidente che, per risparmiare tempo, il modo migliore sarebbe quello di unire negozio ed abitazione, tenendo poi presente che la famiglia è cresciuta e l'appartamento risulta ormai troppo piccolo. Effettua una serie di ricerche e, nel 1989, trova un pezzo di terra edificabile non proprio in centro, ma comunque facilmente raggiungibile. Nel frattempo partecipa alla Mostra Internazionale di Sofia, nello stesso anno riceve il diploma per "l'eccellente qualità" del lavoro svolto.

Così, sempre nel 1989, inizia la costruzione della casa. Tutti, il padre, i genitori della moglie danno un aiuto affinché la casa venga completata al più presto. Lajos lavora molto, impegna molti soldi e dà anche una mano all'attività del manovale. Nello stesso periodo partecipa, con degli strumenti disponibili, alla Fiera di Francoforte e alla mostra che il "Konsumex" organizza nel castello di Budapest, ed in quest'ultima manifestazione gli viene assegnato un secondo premio. Riceve poi il diploma denominato "Arte manifatta" per la carriera e per i risultati ottenuti alle mostre.

Nel 1990 la nuova casa è terminata e vi si trasferisce con la famiglia. Organizza, in collaborazione con la "Casa della Cultura" e la Proloco, una mostra dei tre liutai Kónya (2 István e Lajos); il discorso di inaugurazione viene tenuto proprio dal famoso violinista Vilmos Tátrai. In questa occasione Lajos riceve la medaglia d'oro dell'artigiano che più si è distinto. La mostra ha avuto un grande successo di pubblico, sono accorsi visitatori da tutte le parti dell'Ungheria. Il programma includeva una serie di concerti, conferenze per la conservazione ed il restauro degli strumenti musicali, così che si dovette prolungare la durata della manifestazione. Molte scolaresche in visita hanno potuto ammirare que-



CSALÁDI KIRÁNDULÁS TATABÁNYA  
KÖRNYÉKEN ÉS AUSZTRIÁBAN

GITA IN CAMPAGNA E IN AUSTRIA

FAMILY PICNIC IN COUNTRY  
TATABÁNYA AND IN AUSTRIA



sto bel mestiere manuale. Da allora, Lajos poté finalmente lavorare in un laboratorio proprio in un bell'ambiente tranquillo.

Nel 1991, alla Triennale di Cremona, vengono esposti tutti e due gli strumenti da lui presentati. In Ungheria si costituisce l'Associazione Nazionale Costruttori di strumenti musicali, Lajos è un membro fondatore di tale Associazione che incorpora la maggior parte degli operatori del settore. L'Ente organizza mostre, concorsi, ha formato diversi livelli di categoria quali "operaio specializzato" e maestro costruttore - maestro liutaio, programma convegni, svolge funzioni di difesa degli interessi delle varie categorie, supervisiona l'attività della Scuola all'interno dell'Accademia

musicale "Franz Liszt" (i membri in parte sono insegnanti e maestri della Scuola stessa). L'Associazione abbraccia quattro differenti sezioni: organai, pianisti, fiati, strumenti ad arco e pizzico. I colleghi liutai hanno affidato la direzione di quest'ultima a Lajos Kónya che, a tutt'oggi, continua l'attività (nel 1998 è stato di nuovo eletto per due anni di mandato).

Nel 1993 partecipa alle Mostre di Budapest, Mittenwald e Praga. Nel 1994, sullo "Strad Magazin", viene pubblicato un articolo di cinque pagine sulla famiglia. Nello stesso anno, l'Associazione organizza la prima Mostra nazionale di liuteria; all'inaugurazione Lajos riceve un anello d'argento con diploma per i 25 anni di carriera



KÓNYA LAJOS HEGEDŰJE  
UN VIOLINO DI LAJOS KONYA  
A VIOLIN BY LAJOS KONYA





FIÁVAL A TATABÁNYAI  
MŰHELYBEN

CON IL FIGLIO NEL  
LABORATORIO DI  
TATABÁNYA

WITH HIS SON IN THE  
WORKSHOP IN  
TATABÁNYA

artigianale. In una speciale vetrina presenta un violino ed una viola sui quali una pittrice di Tatabánya, Anna Jakobi, realizza su richiesta di Lajos due quadri interessanti. Sempre in questo periodo partecipa alla VII Triennale di Cremona, poi in patria alla Mostra delle "Meraviglie dell'artigianato artistico 1994" presenta diversi lavori e riceve il premio speciale della giuria. Il 1994 è, per la vita degli artigiani, un anno significativo, in quanto si assiste alla nascita delle Camere di Lavoro dell'artigianato artistico nelle quali Lajos gioca un ruolo attivo: nella sezione degli artigiani vari diventa il presidente per la provincia di Komárom-Esztergom.

Lajos lavora ogni giorno di più, essendo questo l'unico modo per soddisfare le richieste. La giornata, ormai da molto tempo, non è più fatta di otto ore lavorative; cerca sempre di superarsi, appena terminato uno strumento già progetta il successivo con la speranza che gli riesca ancora meglio. Nel 1995 partecipa alla Mostra nazionale di liuteria a Budapest, nel castello, e poi ancora nel castello di Tata alla Mostra "Capolavori dell'Artigianato"; in quest'ultima ha preso parte anche in qualità di organizzatore e collaboratore durante tutta la manifestazione. La fondazione provinciale per lo sviluppo dell'iniziativa privata lo invita inoltre alla Mostra di Wachtersbach.

Nella Fiera di Budapest riceve un altro premio per i suoi lavori.

In seguito, Péter Benedek organizza a Monaco di Baviera una Mostra della liuteria ungherese, dove Lajos espone due violini in miniatura che lo stesso Benedek, appassionato collezionista, acquista; del ricco materiale della manifestazione è stato anche stampato un catalogo.

L'anno 1995 si può considerare un anno speciale: la famiglia espone in una mostra collettiva. Come già accennato in precedenza, la suocera di Lajos è una nota artista di tessitura tradizionale. Proviene dalla Bukovina, da un paese che si chiama "Istensegits" dove tutti gli abitanti, insieme ad altri di 4 paesini limitrofi, furono fatti rientrare in Ungheria, ancora prima della seconda guerra mondiale. Già i nonni erano artisti popolari in vari settori, dalla pittura alla tessitura, ricamo ed intaglio. Naturalmente continuavano le loro attività creative anche dopo la guerra. Ormai anche Lajos si è inserito in questa famiglia e partecipa così anche lui alla Mostra; anche oggi infatti tutti continuano a creare oggetti in ceramica, si occupano di tessitura, pittura, della creazione di vestiti tradizionali e ricamati. La Mostra è stata organizzata dunque ad Orosháza e, avendo ottenuto grande successo, è stata ripresentata l'anno successivo anche a Tatabánya.

CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ  
(CERTIFICATE - GARANTIA)

KÓNYA LAJOS - LUTAI  
HANGSZERKÉSZÍTŐ

HANGSZER  
(INSTRUMENT)

MINTA  
(MODEL - MODEL)

CÉDULA  
(ETICHETTA - LABEL)

A HANGSZER JELLEMZŐI  
(CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO  
CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT)

TELŐ  
(AVOLA - BELLY)

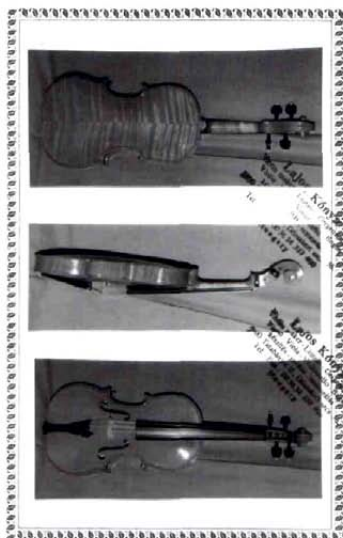
HATLAP  
(UNDO - BACK)

LAKK  
(VARNICE - VARNISH)

MEGJEGYZÉS  
(NOTE)

Lajos Kónya  
Violoncello - Contrabasso  
Violoncello - Violoncello - Contrabasso  
3901 Tatabánya U. (Dobozok utca 36.)  
Tel.: 104. 00 55 34 327-400  
Hungary

KÓNYA LAJOS



KÓNYA LAJOS  
HANGSZERKÉSZÍTŐ

UNGHERIA

ANNO: 1972 TATA, BAJI UT 11.

Kónya Lajos  
hangszerkészítő  
Tata, Baji ut 11.  
Ungheria anno: 1972

KÓNYA LAJOS  
TATABÁNYA  
DOZSAKERT U. 36.

HANGSZERKÉSZÍTŐ  
ANNO: 1988 UNGHERIA



KÓNYA LAJOS  
hangszerkészítő mester  
Tatabánya  
UNGHERIA  
ANNO:

KÓNYA L. HANGSZERKÍSÉRŐ LEVELE ÉS MESTERCÉDULÁI

CERTIFICATO E ETICHETTE DI LAJOS

LAJOS KÓNYA: MAKERS CERTIFICATE AND MASTER LABELS



KÓNYA L. CSELLÓ 1996

UN VIOLONCELLO DI KÓNYA L. DEL 1996

A CELLO BY L. KÓNYA 1996

Nella primavera del 1996 viene organizzata la 3<sup>a</sup> Mostra nazionale ungherese della liuteria e Lajos riceve il titolo di Maestro "Corona d'argento". Poi a Wächtersbach vengono esposti ancora i suoi strumenti (per un po' di anni gli artigiani della sua provincia sono stati ospiti della Proloco tedesca). In Esztergom gli strumenti di Lajos fregiavano le pareti della Mostra locale ed anche le creazioni popolari di abbigliamento della moglie Ilona vengono esposte. Nel mese di agosto, in collaborazione con la Camera del Lavoro locale, organizza in Esztergom una importante Mostra internazionale dove, oltre alle opere ungheresi, vengono presentati lavori dal Canada, dall'Italia e dalla Romania. Il risultato è grandioso: in una cittadina come Esztergom, giornalmente 300-400 persone visita-

no la mostra. Dall'Italia è giunto un editore del settore liutario, Sig. Spotti, che ha contribuito ad elevare il livello della qualità dal punto di vista culturale. In Ungheria, infatti, in quel periodo circolavano pochi volumi di liuteria, tra gli appassionati si sentiva un grande vuoto. Da allora la situazione sta migliorando, si pubblicano nuovi libri e circolano molte traduzioni di testi stranieri.

Sempre nel 1996 viene realizzata la Mostra nazionale dedicata ai "Capolavori dell'artigianato": Lajos naturalmente vi partecipa e viene anche premiato. In Germania è presente alla Mostra ideata dalla Camera di Commercio di Ehingen.

Nel 1997, in occasione della quarta Mostra-concorso della liuteria magiara, vince il primo



KÓNYA L. CELLO 1995  
 VIOLONCELLO DI KÓNYA L. 1995  
 L. KÓNYA CELLO 1995

premio con il suo violoncello. Dopo di che, con un violino ed un violoncello partecipa alla Mostra di Mittenwald, poi in Cremona alla VIII Triennale dove, malgrado la rigida selezione, si qualifica con due strumenti e riceve il diploma di partecipazione e di merito. In seguito viene premiato nel castello di Buda in occasione della ormai tradizionale Mostra dei "Capolavori dell'artigianato". Segue la Mostra di Esztergom e, a Kassa, l'Esposizione della Camera di Commercio locale. E' di questo anno l'adesione, mediante dimostrazioni manuali dal vivo, alle giornate della Sud Slovacchia, territori di minoranza etnica ungherese nel paesino di Neszmély, e poi all'Expo di Tatabánya. Lajos, coadiuvato dal figlio Lali e da Benkő Szilárd - suoi allievi - dimostra il lavoro del liutaio al folto pubblico.

A Neszmély, oltre alla dimostrazione e spiegazione del lavoro nella Scuola Macovecz, è stata realizzata una Mostra collettiva con il titolo "Il Maestro e i suoi allievi". Sono stati esposti gli

strumenti di Lajos, unitamente ai lavori del figlio e dell'altro allievo Szilárd. Altri maestri di varie categorie sono stati invitati, allievi compresi, ma curiosamente nessuno si è presentato, probabilmente i loro allievi non sono riusciti a preparare alcun strumento!?

Nel 1998 un altro riconoscimento: all'Assemblea dell'Artigianato gli viene assegnato il premio Iposz intitolato "Mano d'oro".

Negli ultimi anni è stato molto impegnato nel lavoro, e specialmente nella preparazione e partecipazione alle innumerevoli manifestazioni proposte. Ora l'intento è quello di rimanere più tempo in bottega per poi concentrare le risorse alle grandi Mostre del 2000: Mittenwald, Cremona, ed Esztergom dove la Mostra si ingrandirà diventando internazionale. Lajos in queste occasioni non intende mancare, le ritiene indispensabili per tenere il passo con gli altri, è convinto che dal confronto si possa solo imparare, progredire, mentre rimanere chiusi nella bottega non porta altro che isolamento.



HIEGEDŰCSIGÁK  
DUE CHIOCCIOLE DI VIOLINO  
VIOLIN SCROLLS





MINI HEGEDŰEL • CON IL VIOLINO PICCOLO • WITH A SMALL VIOLIN



CSISZOLÁS • LA LEVIGATURA • SANDING



## KÓNYA LAJOS - RIASSUNTO DEL SUO OPERATO:

- 1982 Mostra di Szolnok
- 1983 Concorso Internazionale a Kassel, Fiera di Francoforte
- 1984 Mostra-mercato di Francoforte, Mostre a Budapest e Tatabánya
- 1985 Fiera di Francoforte, Mostra di Budapest
- 1987 Concorso Internazionale di Sofia
- 1989 Fiera di Francoforte, Esposizione "KONSUMEX" a Budapest
- 1990 Mostra di famiglia a Tatabánya
- 1991 Triennale di Cremona
- 1993 Mostra di Budapest, Concorsi Internazionali di Mittenwald e Praga
- 1994 1 ^ Mostra Nazionale Ungherese, Triennale di Cremona, Mostra di Tata, Fiera di Wachttersbach
- 1995 2 ^ Mostra Nazionale Ungherese, nei Castelli di Buda e Tata Mostra "Capolavori dell'artigianato 1995", Mostra di Wachttersbach, Mostra di famiglia in Orosháza, Fiera Int.le di Budapest, Mostra degli strumenti magiari al Museo di Stato a Monaco di Baviera
- 1996 3 ^ Mostra Nazionale Ungherese, Fiera di Wachttersbach, Concorso Internazionale di Poznan, Fiera di Esztergom, Mostra di famiglia in Tatabánya, a Budapest "Capolavori dell'artigianato 1996", Mostra della Camera del Lavoro ad Ehingen
- 1997 4 ^ Mostra Nazionale in Budapest, Mostra a Neszmély intitolata "Il Maestro ed i suoi allievi", Fiera di Esztergom, Concorso Internazionale di Mittenwald, Concorso Internazionale di Cremona, a Budapest "Capolavori dell'artigianato 1997", Expo Vértés in Tatabánya, Mostra della Camera dell'Artigianato a Kassa
- 1998 Mostra della Camera del Lavoro in Colonia
- 1999 Fiera di Gent

## ATTIVITA SOCIALI DI LAJOS KÓNYA:

Dalla costituzione dell'Associazione Costitutori di strumenti musicali è capogruppo della sezione "Archi e pizzico". Eletto dal 1991 al 1994, rinominato per gli anni 1994-1998.

Dal 1988 è delegato, per la provincia di Esztergom-Komárom, presso il "Consiglio Manifatturiero" nell'IPOSZ.

E' Presidente Provinciale della Camera del Lavoro artigianale, delegato e socio camerale.

E' socio del KIOSZ (Associazione Nazionale Artigiani) dall'epoca in cui era studente-apprendista, dal 1976 è socio effettivo della Associazione Nazionale dell'Industria.

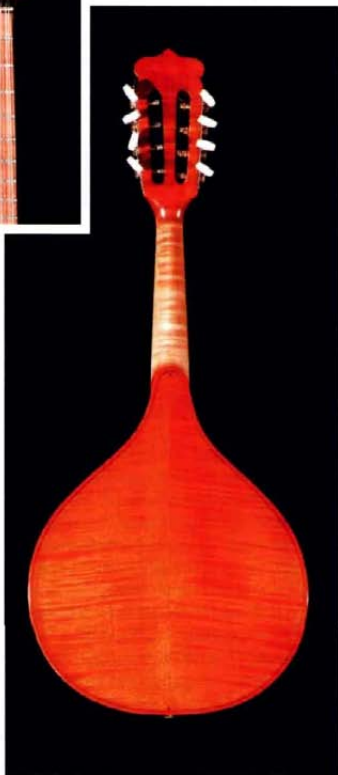
## PREMI, ONORIFICENZE:

- 1989 2° Premio alla Mostra del "KONSUMEX"
- 1995 2° Premio della Camera BNV, Budapest
- 1997 1° Premio alla Mostra Nazionale di Liuteria, Budapest
- 1998 Premio "Mani d'oro" dell'IPOSZ nel settore Liuteria
- 1987 Diploma "Premio qualità"
- 1989 Diploma per "L'Artigianato"
- 1990 Diploma "Artigiano d'oro"
- 1995 Diploma e anello d'argento per "25 anni di operato"
- 1996 Titolo Maestro di "Corona d'argento" all'Associazione Nazionale Liutai
- 1995-1996-1997 Premi speciali per le Mostre "I Capolavori dell'Artigianato"





INTARZIÁZÁS KÖZBEN • LA FILETTATURA • THE PURFLING



MANDOLIN • MANDOLINO



# LAJOS KÓNYA

## INSTRUMENT-MAKER MASTER



Lajos Kónya was born in 1948 in Tatabánya a year after the city had been officially established. Details about his childhood can already be read in the chapter dedicated to the father, therefore we will continue his life from here. With his father in jail, family life was very hard going. Lajos attended elementary school and not without difficulties; from the beginning he was faced with repeating the school year. Without having experienced these circumstances, it is hard to really imagine what he went through. He did not go to kindergarten, and he began school in Szárliget before changing schools in Balatonfüred, Tatabánya (Partizántelep), Tata, Baj, and returning to Tatabánya at the "József Attila" Institute and then the

"Ságvári Endre" Institute. His results were certainly not outstanding due to the continual change of teachers, class companions and environment. His school life began to stabilize after his parent's divorce. When he was in Abaújszántó he enrolled in the Agricultural Institute because he wanted to work on the land. He intended continuing his studies at university, but he had problems with two of his teachers and his results in four subjects were insufficient. He consequently decided to begin working with his demanding father in the photography field rather than risking failure in his studies. At the same time he enrolled in the photography school and the "István Bocskai" institute where he did better in biology and other subjects under new teachers. He attended school in Abaújszántó and Miskolc: in Abaújszántó he studied regular subjects and in Miskolc he studied specialized subjects. During the second year, in 1964, his family moved back to Tatabánya, the year that marked his father's departure for Italy to study violinmaking. During this period he lived with his "second mother" and worked in the photo studio to guarantee a source of income for the family. His father received a scholarship in Cremona but it was only just enough to maintain him during his studies. Sometimes an extra employee assisted in the photo studio when it was necessary.

Lajos did his job well; he enjoyed working and it was more than just a simple chore for earning a living. During his third year of school he won a competition held in Tatabánya with the photo of a male portrait. He graduated with top marks and his father also received recognition with a certificate of honor for his instruction of the best student. He also did very well in the specialist exam.

Lajos Kónya liked practicing sport and he asked his father to bring him a genuine Italian



A FÉNYKÉPÉSZ MŰTEREM ELŐTT 1967-1968

DAVANTI AL SUO LABORATORIO FOTOGRAFICO

IN FRONT OF THE PHOTO-ATELIER 1967-1968

racing bike; the bike arrived at the end of the year. He regularly took part in the town's athletic club. He wanted to become a javelin thrower but his trainer only allowed him to run; he consequently left after a year.

His free time was limited and after work he enjoyed going on short trips with his friends. During the summer he took the opportunity to spend a week at Balaton Lake in his father's house. He often rode his bicycle from Tatabánya to Balatonfüred. Later he developed a passion for motorbikes and he saved for a year to buy himself a beautiful MZ125 motorcycle. He also dedicated himself to making metal sculptures together with his elder brother. In the past they had admired sculptures made by their uncle Lajos, an artist of many interests. Full of inspiration, the youths made masks, bas-reliefs, statues and artistic objects. Lajos further cultivated this hobby in later years and he still enjoys making wooden ornamental sculptures after the Hungarian tradition. For several summers he worked in artistic fields and participated in the art and craft exhibitions and competitions in Budapest, Szekszárd, Vásárosnamény, Tatabánya and Fadd.

When his father returned from Cremona in 1969, he was unable to live entirely on violin-making so he advised Lajos to begin working somewhere else. Lajos opened his first photo-



graphic studio in Tarján, not far from Tatabánya, in the Gerecse Valley. He worked in Tarján for a year but it was difficult to make a reasonable living on the outskirts of the city. Most of the workers returned to Tatabánya after finishing their shift and they spent the remaining part of the day in the city. A year later he transferred his studio to Oroszlány, a larger center, where business improved.

He began to think of forming his own family. In 1971 an apartment in Oroszlány cost 80 000 florins. In two years he managed to save this amount of money but when he was about to get married, prices multiplied owing to the "new economical system" and the apartment that once cost 80 000 florins was now valued at 280 000 florins.

He met his wife in a summer school of traditional art in Fadd-Dombori. Ilona Lőrincz was a traditional embroiderer and weaver. Lajos was studying in the wood-carving and sculpturing section. They got to know each other during the intervals and became friends. They shared art in common and a feeling grew between them right from the beginning. Ilona inherited her love for fabrics from her mother who was a traditional art teacher who had won many prizes in the various fairs. Lajos traveled back and forth from Majos for a year.

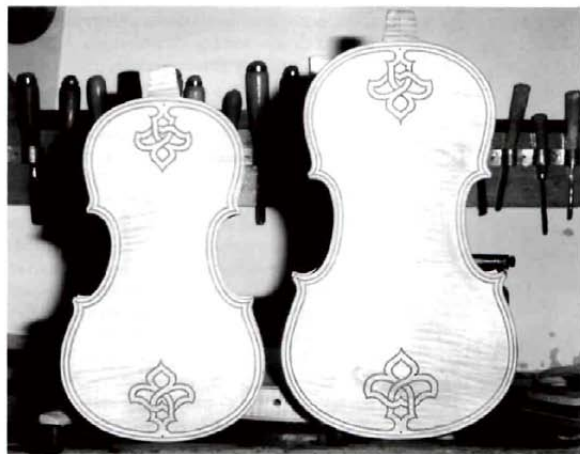


LAKKOZÁS • LA VERNICIATURA • VARNISHING

After work Lajos often went to visit his father in Tata, where he talked about violinmaking and began acquiring some practical experience. One day a client from Sopron came with an unusual request; he ordered a mandolin that was different from the ones normally sold in the music shops. He wanted a flat mandolin with a carved head. István Kónya turned down the order but he presented his son saying that Lajos was the right person for the job. Lajos, to tell the truth, had never made an instrument of this kind before, so he began to research the theme in order to find some useful information (the instrument was practically a Lombardy mandolin, well-known in Italy, with a flat back and pegbox). Lajos drew his own design and completed the instrument which was well appreciated by the musician. (He actually made two mandolins, taken by enthusiasm, and he kept one for himself). His father was by now well-known for his instruments, also traditional instruments, as he had once made a zither for the most important zither player in Hungary, Mátyás Pribojszki. The well-known musician traveled all over the country and publicized Istvan's instrument which resulted in a myriad of new orders. A group from south Buda ordered six zithers, all made by Lajos. Shortly after another group from



LAKKÓZÁS KÖZBEN  
LA VERNICIATURA  
VARNISHING



MAGGINI HEGEDŰ ÉS  
MÉLYHEGEDŰ TESTI,  
NYAKBETÉTEL ELŐTT

PRIMA DELL'INCASTRO DEL  
MANICO DEL VIOLINO E  
VIOLA MOD. MAGGINI

MAGGINI MODEL VIOLIN  
AND VIOLA. BEFORE  
FITTING THE NECK



Tata ordered six more zithers. Lajos enjoyed making these instruments; satisfied with his "new job", and encouraged by his father, he began to make his first violins.

In the summer of 1972 he got married. His first house was in a block of flats in Tatabánya. As already mentioned, the prices in that period had risen considerably and his mother-in-law lent him the lacking money. Lajos managed to extinguish the debt in the following year owing to his income from the photographic studio and the extra money earned from violinmaking. At that time he often frequented his father's house in Tata where he learned the trade. At home there was no work bench or any of the necessary tools but all the same he sometimes did a few odd jobs in the kitchen during the evening. He followed his father everywhere; they went to look for wood both in Hungary and abroad. At that time there were no wood dealers or shops specialized in selling violinmaking accessories in Hungary. Lajos therefore followed his father's example and began storing wood; initially he used wood from his father's stock pile but he later began organizing his own stock.

The first pieces of maple came from Lillafüred whilst the spruce came from Záhony. The material was shipped to Tatabánya by train where it was cut, and treated with paraffin to avoid the cracks that occur during the seasoning.

His interest for violinmaking grew stronger. He bought many violinmaking texts and visited

numerous workshops. Lajos was not always welcome as there was not a lot of work and some of the masters were jealous of a new maker. Lajos began making more instruments, and he needed to begin creating his own market. His father, who had worked for "KONSUMEX" in the past, presented his son in the hopes of finding an outlet for his son's work. Gradually his business began to take off. In 1975, his daughter Ilonka was born. Lajos began to spend less time at his father's house and more time with his growing family. In the meantime he realized that his new job could no longer continue as an amateur interest, and he began contemplating the idea of finishing his diploma and opening his own workshop. This prospective however was not easy to put into practice. At that time violinmaking was generally taught to fourteen year old youths and Lajos had long surpassed this age limit. Apart from this, he had to justify the fact that he had already been working in the field for five years.

In 1977 his second child was born, Lajos. His wife naturally dedicated all her time to the children, therefore Lajos senior dedicated himself totally to his profession.

With the help of "KONSUMEX" and "KIOSZ" (the local artisans association where Lajos had been a member since the beginning of his photographer's career in 1966), he presented an application to the Ministry of Industry to take the exams as an adult. Permission was given and in 1981 Lajos graduated as a violinmaker in the Kaesz Gyula Institute in Budapest.

From this moment onwards the photographic studio had to be re-dimensioned to cater for both activities. It is easy to imagine that violinmaking and photography are fascinating and attractive jobs, but they create practical difficulties when practiced in the same room. The greatest enemy of photography is dust, therefore greater time had to be dedicated to retouch. On the other hand the construction of musical instruments requires a certain amount of time. Lajos was forced to work in both professions because the principal priority was the family's economical stability. In the "double" studio he began making his first violas, as well as traditional instruments such as the "tambura", and his first cello. These works



SZÁRLIGETI FATELEPEN/A KISZEMELT FA

LA SCELTA DEL LEGNO IN UN DEPOSITO DE SZÁRLIGET

WOOD SETTLEMENT IN SZÁRLIGET/THE CHOOSD WOOD





involved a series of additional problems; for all the instruments made for the first time round he had to make the relative internal mold used as a basis for the instrument... (further space will be dedicated to these operations later on). In this period most of his instruments were varnished with spirit varnish. He made a number of trips to Cremona where he visited various violinmakers and of course, the Stradivari Museum. His passion for violinmaking grew stronger all the time and he began to state openly that he was ready to close the photo studio as soon as it was possible. Owing to his past experience with sculpture and traditional art, during this period he often ornamented his instruments, decorating palettes and pegboxes as well as carving sculptured heads instead of the usual scroll. He went to Mittenwald and Markneukirchen on various occasions and was very impressed with some of the miniature instruments. He would have liked to have made some himself but many years passed before he actually succeeded in doing so.

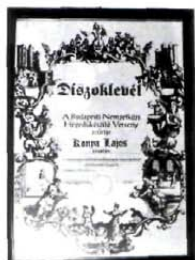
Time had come for Lajos to begin participating in the international competitions; his first competition was the Cremona Triennial. He prepared himself with great care but was greatly deluded when the instrument was turned down and not even exhibited. This experience served to strengthen him, encouraging him to make

LAKKOZÁS KÖZBEN

UNA FASE DELLA VERNICIATURA

VARNISHING





OKLEVELEK  
I DIPLOMA  
DIPLOMAS



progress and improve his work. Lajos was present at the exhibition all the same and his elder brother exhibited some of his work in his own stand. In the same year he also exhibited in the Frankfurt Fair, once again a guest in Stefano Conia's stand.

The years passed and inevitably joy and sadness, success and delusions alternated. In 1982 in Szolnok an exhibition was organized by the well-known KONSUMEX and Lajos participated on his own with a violin and a viola. In 1983 he participated in the international competition in Kassel (Germany) where he received a diploma. In the same year he also participated at the Frankfurt Music Fair with various instruments.

Another important event occurred in this period: his daughter Kata was born, to everyone's joy. The family had become the "largest" numerically as his other relations only had one child or two at the most.

In order to participate in violinmaking competitions a certain amount of instruments need to be available. Years of work are necessary; competitions and exhibitions bring new clients which means supplying for a greater demand. Lajos was by now working for many musicians. In 1984 he

participated once again in the Frankfurt Fair and later in the same year he participated in Budapest and Tatabánya. It was also his intention to take the exam of master violinmaking, but this was not easy. For the oral examination he had to participate in a series of seminars and classes to prepare himself in law, accident prevention, and the theory of violinmaking. The practical examination, on the other hand, consisted in making a violin from the beginning. He undertook these studies in 1985 in the same period as the Frankfurt Fair and the Budapest exhibition.

In 1986 the National Artisans Association instituted an internal organization denominated the "Manufacturer's Committee". Lajos was elected as the provincial representative, taking part in the committee from the beginning. Every province had two or three delegates and the meetings were held twice a year in order to organize exhibitions and sustain the antique trades in difficulty. The organization also had a monthly bulletin that furnished news of interest such as competitions and exhibitions. In these meetings there were often jury members, political functionaries, and representatives from the Chamber of Commerce, Crafts and Industry.

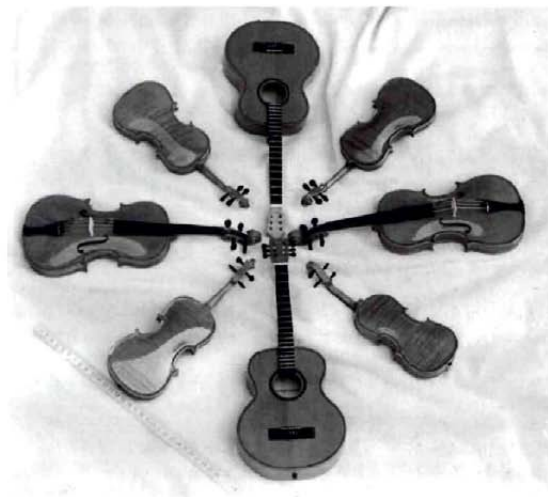
Lajos still lived with his family in a flat situated in a block of apartments situated a fair distance from his workshop. Obviously, in order to save time, the best solution was to unite the workshop with the house, also because his family had grown and his flat was now too small. After looking around, in 1989 he found a block of land suitable for building. Although it was not very close to the city, it was easy to reach. In the meantime he participated in the international exhibition in Sofia and in the same year he received an award for the "excellent quality" of his work.

During the same year he began building his house. Everyone gave him a hand, including his father and his wife's parents, in order to finish the house as quickly as possible. Lajos spent a lot of time working and invested a lot of money in the house as well as taking part in the actual building. In the same period he participated in the Frankfurt Fair and in the exhibition organized by "KONSUMEX" in the Budapest Castle where he won second prize participating with instruments previously prepared in the workshop. He later received an award entitled "Hand-made Art" given for his career and results obtained in the various exhibitions.



MINI HANGSZEREK MUNKA KÖZBEN  
COSTRUZIONE DI STRUMENTI IN MINIATURA  
SMALL INSTRUMENTS UNDER CONSTRUCTION

The family moved into the new house in 1990. In collaboration with the "House of Culture" and the "Proloco" (Tourist Board) Lajos organized an exhibition together with the three Kónya makers (the two Istvans and Lajos). The inauguration speech was held by the well-known violinist Vilmos Tátrai. During this occasion Lajos received a gold medal for the most distinguished



ÉS KÉSZEN  
STRUMENTI ORMAI COMPLETATI  
THE FINISHED INSTRUMENTS



CSIGAFARAGÁS/SAJÁT  
KÉSZÍTÉSŰ VÉSŐVEL

L'INTAGLIO DELLA CHICCIOLA  
CON SGORBIE FATTE DA SÉ

CARVING A SCROLL WITH A  
HOMEMADE GOUDE

artisan. The exhibition was a great success and visitors came from all over Hungary. The program included a series of concerts and conferences on the conservation and restoration of musical instruments, and the manifestation was prolonged. The many students that visited the exhibition were able to admire the beautiful manual hand crafts. In his new workshop, Lajos was finally able to enjoy working in a peaceful environment.

In 1991, at the Cremona Triennial, both of the instruments that he presented were exhibited. In Hungary the National Association of Musical Instrument Makers was formed and Lajos was one of the founding members. Most of Hungary's violinmakers took part in the association. The association organized exhibitions and competitions and it was divided into various sectors of violinmakers including "specialized workers", master makers and master violinmakers. It also programmed meetings and protected the interests of the various sectors as well as supervising the activities of the violinmaking school at the "Franz Liszt" Academy (some of the members were teachers and masters from the school). The association was made up of four different categories: makers of the organ, piano, wind instruments, and string

and plucked instruments. The violinmakers trusted the direction of the last category to Lajos Kónya and today he is still their president (in 1998 he was re-elected with a two year mandate).

In 1993 he participated in the competitions held in Budapest, Mittenwald and Prague. In 1994 a five-page article was printed in the Strad on the Kónya family. In the same year, the Hungarian Association of Violinmakers organized the first national exhibition of violinmaking. During the inauguration Lajos was awarded a silver ring and certificate of honor for his twenty-five years working with crafts. He exhibited a violin and viola in a special glass case and a painter from Tatabánya, Anna Jakobi, painted two interesting paintings on the violinmaker's request. During this period he participated in the 7<sup>th</sup> Cremona Triennial. Later in the year, he participated in the Hungarian exhibition entitled "Wonders of Artistic Craftsmanship 1994" where he presented various instruments and received a special prize from the jury. 1994 was a significant year for Hungarian craftsmen because the Chamber of Commerce for Artistic Craftsmanship was formed. Lajos plays an active role in this organization being the president of the Komárom-Esztergom province in the artisan's section.



Lajos' quantity of work increased in order to fulfill his customer's requests. The length of the working day had long since exceeded eight hours. Lajos always attempted to improve his work and as soon as he finished an instrument he began to plan the next one with the hopes that it would be even better than the last one. In 1995 he participated in the national exhibition of violin-making held in the Budapest Castle, and later in the Tata Castle during the exhibition "Craft Masterpieces". In the Tata exhibition he helped to organize the event and collaborated during the manifestation. Following this the Provincial Foundation for the Development of Private Initiative invited him to take part in the Wachtersbach exhibition. During the Budapest Fair he received another award for his work.

Later, Péter Benedek organized an exhibition of Hungarian violinmaking in Munich where Lajos exhibited two miniature violins bought by Benedek himself, an enthusiastic collector. The vast amount of publications issued during the manifestation also included a catalogue.

1995 was a special year: the family exhibited a collective exhibition. As already mentioned Lajos' mother-in-law was a well-known traditional weaver. She came from Bukovina, from a



A TATABÁNYAI CSALÁDI KIÁLLÍTÁST TÁTRAI VILMOS HEGEDÜMÜVÉSZ NYITOTTA MEG

IESPOSIZIONE DI FAMIGLIA E STATA INAGURATA DAL M<sup>ro</sup> VILMOS TÁTRAI

THE EXHIBITION IN TATABÁNYA INAUGURATED VILMOS TÁTRAI

small town called "Istensegits" where the inhabitants, together with others from four small towns close by, were integrated into the Hungarian state before World War II. The grandparents had been traditional artists in various sectors including painting, weaving, embroidery



A BUDAI VÁRRAN HANGSZEREIK ELŐTT (A KÉT ISTVÁN ÉS LAJOS)

ISTVÁN SENIOR E JUNIOR ALL'ESPOSIZIONE NEL CASTELLO DI BUDA

THE TWO ISTVÁN AND LAJOS IN THE CASTLE OF BUDA





AZ ESZTERGOMI HANGSZERKIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁN A MEGYE ÉS AZ ORSZÁG TÁRSADALMI ÉS IPAROS Vezetői is résztvettek

ALL'APERTURA DELLA MOSTRA DI ESZTERGOM ERANO PRESENTI NUMEROSI PERSONAGGI DELLA VITA SOCIALE DELLA PROVINCIA E DEL PAESE

AT THE OPENING OF THE EXHIBITION IN ESZTERGOM THE POLITICAL AND INDUSTRIAL LEADERS OF THE COUNTRY AND OF THE LAND TOOK PART (DR. GYÖRGY ZOLTÁN KOVÁCS, JÓZSEF JUHÁSZ, GYÖRGY SZÜCS, MIHÁLY ZETTISCH, LAJOS BARTHA, AND MANY OTHERS)



BUDAPESTEN TASSY ANDRÁSSAL  
A BUDAPEST CON ANDRÁS TASSY  
IN BUDAPEST WITH ANDRÁS TASSY



MÜNCHENI VÁROSI MÚZEUMBAN, A MAGYAR  
HANGSZEREK KIÁLLÍTÁSÁN

NEL MUSEO DI MONACO DI BAVIERA CON: ISTVÁN  
BOGSCHUTZ E LÁSZLÓ JUHÁROS

IN MÜNCHEN IN STADT-MUSEUM WITH ISTVÁN  
BOGSCHUTZ AND LÁSZLÓ JUHÁROS



1996 ŐSZI BNV KÉZMŰVES KAMARAI II. DÍJ  
IL SECONDO PREMIO DEL BNV NELL'AUTUNNO 1996  
THE SECOND PRIZE OF THE BNV IN THE AUTUMN OF 1996



AZ ESZTERGOMI HANGSZERKIÁLLÍTÁS (RÉSZLET)  
L'ESPOSIZIONE DI ESZTERGOM (PARTICOLARE)  
THE INSTRUMENT EXHIBITION IN ESZTERGOM (DETAIL)



SÁRÁNSZKI PÁL MESTER ESZTERGOMBAN  
MASTER PÁL SÁRÁNSZKI IN ESZTERGOM



„KIVÁLÓ KISIPAROS” ARANY FOKOZATÚ KITŰNTETÉS  
IL PREMIO D'ORO „ARTIGIANO ECCELLENTE”  
„EXCELLENT CRAFTSMAN” GOLD-PRIZE



A TATABÁNYAI CSALÁDI KIÁLLÍTÁSON

ÁGNES LŐRINCZ AND MRS. LŐRINCZ, LAJOS KÖNYA AND HIS WIFE, LŐRINCZ VITUS AND ALADÁR LŐRINCZ, ZOLTÁN VARGA AND LŐRINCZ BEÁTA.

FAMILY EXHIBITION IN TATABÁNYA

and carving. The family naturally continued to work in these fields when the war was over. Lajos was by now a part of this family and he took part in the exhibition; today the family is still involved in pottery, as well as weaving, painting, traditional clothing and embroidery. The exhibition was organized in Orosháza and owing to its success it was re-presented in Tatabánya a year later.

In spring 1996 the third national exhibition of violinmaking was organized and Lajos received the Master title of "Silver Crown". His instruments were then exhibited in Wachtersbach (for a few years the craftsmen of his province were invited to participate by the German Pro loco). In Esztergom Lajos' instruments were displayed in the local exhibition together with traditional clothing made by his wife. In August, in collaboration with the local Chamber of Commerce, an important international exhibition was organized with Hungarian works together with works from Canada, Italy and Rumania. The exhibition was a great success for a small town like Esztergom; from 300-400 people visited the exhibition daily. Mt. Spotti, a publisher of violinmaking books from Italy, contributed in elevating the cultural quality of the manifestation. In Hungary there were very few books on violinmaking at that time and enthusiasts felt this lack. Since then the situation

has improved; new books have been published and many foreign books have been translated.

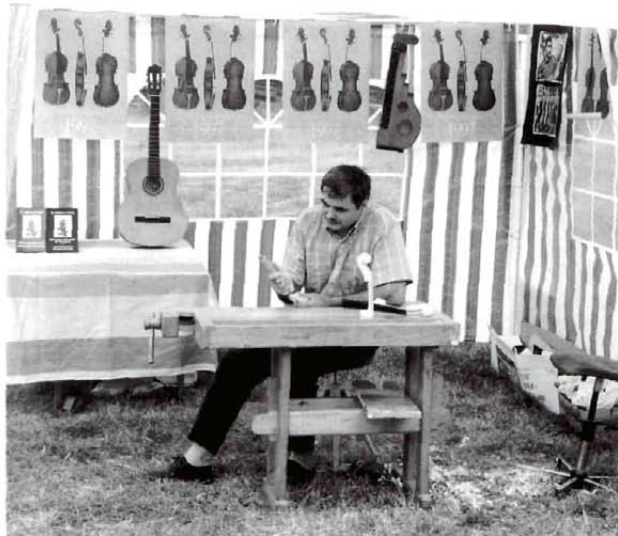
Once again in 1996 the national exhibition entitled "Craft Masterpieces" was held: Lajos naturally participated and once again he received an award. In Germany he participated in the exhibition organized by the Ehingen Chamber of Commerce.

During the fourth national competition of Hungarian violinmaking in 1997 he won first prize for violoncello. After this he participated with a violin and violoncello in the Mittenwald competition, and later in the 8<sup>th</sup> Cremona Triennial, where, notwithstanding the rigid selection, he qualified with two instruments receiving a certificate of participation and a certificate of honor. Following this he won an award at the Buda Castle during the traditional exhibition of "Craft Masterpieces". Later he participated in the exhibitions in Esztergom, Kassa, and the exposition held by the local Chamber of Commerce. In 1997 he presented a manual demonstration in Neszmély during the festival dedicated to Southern Slovakia, a territory of ethnic minority in Hungary, and during the Tatabánya Expo. Lajos and his pupils - his son Lali and Benkő Szilárd - demonstrated violinmaking in front of a crowded public.



TANULÓTÁRSAIVAL EGY KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁN

LAJOS KÖNYA' APPRENTICES AT THE OPENING OF AN EXHIBITION IN BUDAPEST



In Neszmély, as well as the demonstration and conference held in the Macovecz school, he participated in a collective exhibition entitled "The Master and his Pupils". Lajos's instruments were exhibited together with those of his son and pupil Szilárd. Other masters from various professions were invited with their pupils, but surprisingly nobody else participated – perhaps because the pupils did not succeed in preparing instruments...

In 1998 he received further recognition: the Craft Assembly awarded him the IPOSZ Prize entitled "The Golden Hand".

Over the last few years he has been greatly involved in his profession, particularly in the preparation and participation of countless exhibitions. His present ideal is to dedicate more time in the workshop and to concentrate on the future exhibitions in 2000 in Mittenwald, Cremona and Esztergom when the traditional exhibition will become an international event. Lajos intends to participate in these manifestations considering them an important opportunity

for keeping up with the times. He is convinced that the mutual exchange is an enriching experience which leads to progress while remaining closed in the workshop can only lead to isolation.



GIO BATTÀ MORASSI MESTER MŰHELYÉBEN LAJOS ÉS TANULÓI

LAJOS CON I SUOI ALLIEVI NEL 1996 CON IL M<sup>re</sup> MORASSI NEL SUO LABORATORIO

IN THE WORK-SHOP OF MASTER GIO BATTÀ MORASSI, WITH HIS PUPILS, 1996



## A SYNTHESIS OF LAJOS KONYA'S WORK

- 1982 Szolnok exhibition
- 1983 International competition held in Kassel, Frankfurt Fair
- 1984 Trade fair in Frankfurt, exhibitions in Budapest and Tatabánya
- 1985 Frankfurt Fair, Budapest exhibition
- 1987 International competition in Sofia
- 1989 Frankfurt Fair, "KONSUMEX" exhibition in Budapest
- 1990 Family exhibition in Tatabánya
- 1991 Cremona Triennial
- 1993 Budapest exhibition, international competitions in Mittenwald and Prague
- 1994 1<sup>st</sup> National Hungarian Exhibition; Cremona Triennial, Tata exhibition, Wachtersbach Fair
- 1995 2<sup>nd</sup> National Hungarian Exhibition, "Craft Masterpieces 1995" in the castles of Buda and Tata, Wachtersbach exhibition, family exhibition in Orosháza, international fair in Budapest, exhibition of Hungarian instruments held in the National Museum of Munich.
- 1996 3<sup>rd</sup> National Hungarian Exhibition; international competition in Poznan, Esztergom Fair, family exhibition in Tatabánya, "Craft Masterpieces 1996" in Budapest, exhibition held by the Ehingen Chamber of Commerce.
- 1997 4<sup>th</sup> National Exhibition in Budapest, exhibition entitled "The Master and his Pupils" in Neszmély, Esztergom Fair, international competition in Mittenwald, international competition held in Cremona, "Craft Masterpieces 1997" in Budapest, Vértes EXPO in Tatabánya, exhibition held by the Artisan's Kassa Chamber of Commerce
- 1998 Exhibition held by the Cologne Chamber of Commerce
- 1999 Fair in Gent

## ORGANIZATION ACTIVITIES

Since the foundation of the Association of Musical Instrument Makers, Lajos has been the president of the String and Plucked Instruments category. He was elected from 1991 to 1994, and re-elected for the following four years from 1994 to 1998.

Since 1988 he has been a delegate for the "Manufacturer's Committee" for the Esztergom-Komárom province in IPOSZ.

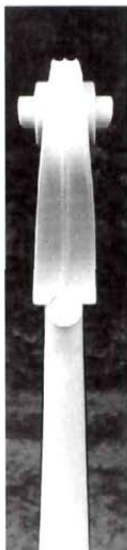
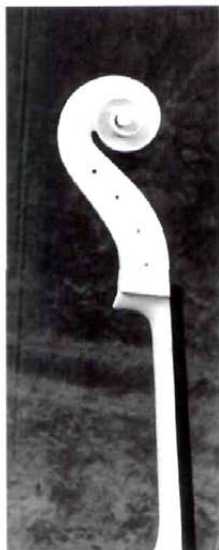
He is the Provincial president of the Artisan's Chamber of Commerce, delegate and parliament member.

Member of KIOSZ (National Artisan's Association) since he was a student and apprentice. From 1976 he has been a member of the National Association of Industry.

## PRIZES AND COMMENDATIONS

- 1989 2<sup>nd</sup> prize in the "KONSUMEX" exhibition
- 1995 2<sup>nd</sup> prize awarded by the BNV Chamber of Commerce in Budapest
- 1997 1<sup>st</sup> prize in the national exhibition of violinmaking in Budapest
- 1998 "Golden Hands" IPOSZ Award in the violinmaking section
- 1987 "Quality Prize" Award
- 1989 "Artisan" Award
- 1990 "Golden Artisan" Award
- 1995 Silver ring awarded for "25 years of work"
- 1996 "Silver Crown" Master title awarded by the National Association of Violinmakers
- 1995-1996-1997 Special prizes awarded during the exhibition "Craft Masterpieces"





CSELLŐ NYAKAK, CSIGÁK A „KÓNYA MŰHELYBŐL”  
 MANICI DI VIOLONCELLO NEL LABORATORIO DI LAJOS KÓNYA  
 CELLO NECKS AND SCROLLS FROM THE KÓNYA WORKSHOP

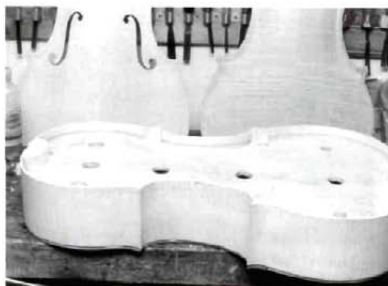




# HANGSZERKÉSZÍTÉS A TATABÁNYAI MŰHELYBEN

Szinte a lehetetlennel egyenlő a vállalkozás, röviden leírni a hegedűfélék készítését. Ha mégis megkísérlem ezt a „szinte lehetetlent”, csupán az általános érdeklődés miatt teszem, no meg a már korábban bevallott mélységes tisztelet okán, amit a Kónya hegedűkészítő dinasztia teljesítménye iránt beismerek és az előbbieken már részletesen megindokoltam.

Csak nehezténé a helyzetet, ha mindhárom befutott mester, idősb Kónya István, a nagyobbik fia, a cremonai Kónya (Conia) István és a kisebbik fiú, Kónya Lajos munkamódszerét, műhelyfogásait, anyaghasználatát stb. részletesen leírni szándékoznám. Így hát erről le kell mondanunk. Részben mivel ahány műhely, annyiféle sorrend, műhelyfogás, anyaghasználat, segédeszköz, szerszám stb. Másrészt sok szakkönyv részletesen taglalja ezt a témát. Igaz, ezek a könyvek elsősorban idegen nyelveken íródtak és jelenleg csak meglehetősen nehézségek árán hozzáférhetőek, de említésre érdemes, hogy magyar nyelven is készült ilyen tárgyú szakkönyv Ember János tollából („Hangszerkészítő (vonós) anyag és szakmai ismeretek” Budapest, 1958). Egy további magyar nyelvű szakkönyvünk is van, ebből tanulnak jelenleg a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Hangszerésképző Iskola vonós hang-



CSELLŐFORMA OLDALLAL

LA FASCE DEL VIOLONCELLO

A CELLO MOULD WITH THE RIBS

szerekészítő tanuló. Ezt a szakkönyvet dr. Vadon Géza írta, és Budapesten adta ki a Műszaki Kiadó (1975-ben és 1987-ben).

Itt és most azonban már hovatovább öt Kónya mester-szakt munkás szakmai munkamódsze-reiről lehetne írni, akik valamennyien másként, más módszerekkel, más-más elképzelésekkel, ter-vekkkel készítik az új hangszereiket, s ha nem is alapvetően jelentős eltérésekkel, de többé-kevés-bé mégis egyéni megoldásokat, sorrendet, tech-nikai-technológiai eszközöket/eljárásokat alkal-maznak munkájuk során.

Így tehát kizárólag azon fontosabbnak vélt munkafolyamatok leírására szorítkozom, amelye-ket Kónya Lajos tájékoztatása szerint (és szavai-val) az ő tatabányai műhelyében alkalmaznak napjainkban.

Kónya Lajos, miután édesapja műhelyéből el-jött, mindenekelett sablonokat kellett, hogy ké-szítsen, mivel így tanulta a készítés megkezdésé-nek első lépését. Azóta is csak belső sablonra építi a hangszereit. Itt Magyarországon van, aki külső sablont használ, de van olyan hangszerkészítő is, aki levegőben (a hátra ragasztott tőkékre) épít.

Miután a sablon elkészült, a hat tőké, a sab-lonra mindig merőleges száliránnyal félragasztja.



BETÖLTÖTT FORMÁK

LE FORME

INSIDE MOULDS



RÁRAJZOLÁS A HÁT LAPRA

LA TRACCIATURA DEL CONTORNO SUL FONDO

TRACING THE LINES OF THE BACK

Ezeket a forma felrajzolása után „derékszögezni” kell. Először a „C” részt, majd az alsó és felső oldalrészeket tölti meg az oldallemezekkel. Ezek ugyanúgy, mint a hát és a nyak, habos jávorfából készülnek.

Ezután a hátlemez kifaragása következik. Ha az anyagból „egybehát/egész hát” is kijön, az a szerencsésebb, de ha nem, akkor össze kell azokat illeszteni. A Kónya műhelyben bőrenyvet hasz-

nálnak erre, és mivel ez egy kényes része az építésnek, az enyvet mindig frissen készítik. Ha az összeillesztés már megtörtént, akkor az alaplap gyalulása következik, hogy az tökéletesen felfeküdjön az oldalra. Ezután kezdődik a plasztika kialakítása. Ez félgömbölyű vésővel történik, majd a simítás és a csiszolás következik. A csiszolás vagy nagyon finom csiszolópapírral kell történnjen, vagy a simítás („citrlingezés”)/zieh-



A TŐKE „DERÉKSZÖGEZÉSE”

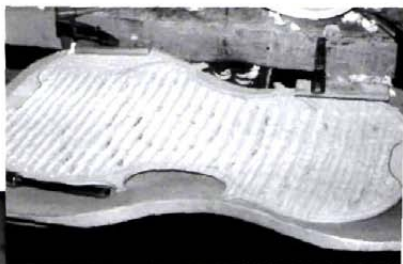
LA SQUADRATURA DEI TASSELLI

SHAPING THE CORNER BLOCKS

#### A HÁT LAP BELSŐ FARAGÁSA

PREPARAZIONE DEGLI SPESSORI DEL FONDO

CARVING THE INSIDE OF THE BACK



klingen) után abba is lehet hagyni ezt a munkafolyamatot. Ezután a belső felének kivésése történik. Kőnyáék fúróval mindig megjelölik a vastagságot, kifúrják és ezután kivésik, majd simítóvassal („citlinggel”/Ziehklinge) simára dolgozzák az egyes részeket. Ha két darabból készül a hát, akkor kis fenyőfa erősítést tesznek bele. Kisebbik felén egy, a nagyobb, alsó felén két darabot.

Ezután a tető, ami lucfenyőből (csomó és gyanaráska-mentes, minél egyenletesebb sűrűségű, ez lehet ritkább évgyűrűs is, csak egyenletes legyen) készül. Egészen ritka, hogy a tető egy darabból készüljön, de néha ez is előfordul. Tehát itt is a két fél illesztésével kezdődik a munka. Az alaplapot egyenesre gyalulják, és a forma rárajzolása után körbevágják és gyalulják. A hát és a tetőlap nem egyforma magas. A tető mindig magasabb, mint a hátlap. Ez részben a belső lég-

tér növelése és a megfelelő hangszín érdekében történik, másrészt pedig a tetőt a hangláb idővel alacsonyabbra nyomja, a hátlapot pedig a lélekfán keresztül kicsit magasabbra. Így ezek idővel kiegyenlítődnek. A tetőn vannak az „F” nyílások, ezek a belső tér összekapcsolását szolgálják a külső térrel, egyben meghatározzák az illető hangszer típusát is (pl. Guarneri, Maggini, Stradivari, vagy más egyéni stb.), természetesen sok más ismérv mellett, mert elég sok jegy összessége alapján lehet azt megállapítani, hogy az adott hangszer milyen típusú. (Nem is beszélve az egyéni megoldásokról, a rendkívül sokféle egyéni jegyről. Mindezek azonban már bizonyos mértékben egyre inkább a hangszerszakértői területre tartoznak.)

Visszatérve a készítés további munkafolyamataira, ezek után következik a „gerenda” elkészítése és beillesztése. Ez az igen fontos alkatrész a





AZ „F” LYUK KIVÁGÁSA

IL TAGLIO DEI FORI ARMONICI

CUTTING THE „F”-S

tető belső felületén helyezkedik el. Mind statikai és mind akusztikus szerepe igen jelentős. Rendkívül fontos az anyagának a szálsűrűsége, a hossza/vastagsága és a magassága.

A tető és a hát vastagsága nem azonos, hiszen sem a funkciójuk, sem az anyaguk nem az. A tető és a hát vastagságát, mivel minden egyes fa más és más, nem lehet minden hangszernél egyforma vastagsági méretek szerint készíteni. Ehhez fel-

tétlen a sok-sok évi tapasztalat kell, nagyon alapos faismeret. Egy sűrűbb, tömöttebb, nehezebb fát lehet a szokványostól eltérően vékonyabbra, a puhább, ritka évgűrűs anyagot kicsit erősebbre (vastagabbra) faragni.

Lehetséges lenne esetleg ugyanazon fa egyed-ből két-három köbméternyi anyagot megvásárolni, és hosszadalmas kísérletezéssel megállapítani az erre a faegyedre megfelelő vastagságokat, de



A FA SZÁRÍTÁSA AZ UDVARON

LA STAGIONATURA DEL LEGNO IN CORTILE

SEASONING TONewood IN THE YARD

igazán még ez sem lenne holtbiztosan megfelelő, mivel más és más elbánást igényelne a fa tövénél lévő és a koronájához közelebbi részek anyagából készülő hangszer. Más méretezést igényelne a fa északi, déli, keleti és nyugati oldalán termett rész és még folytathatnánk tovább. Ha pedig mindezt nem vennénk figyelembe, úgy még ebben az esetben is nagyon eltérő minőségű hangszereket kapnánk végeredményül ugyanazon méretezés mellett. A Kónya család mesterei egymás fáiból szívesen cserélgetnek egymás között is, hogy minél változatosabb anyagokkal dolgozhassanak.

Így azután a család férfi tagjai számára egyszerű az ünnepi alkalmakra az ajándékok beszerzése. Mindegyikük számára a legnagyobb ajándék, és kincssel ér fel egy különlegesen jó és szép hegedűfa.

Miután a tető, és a hát is elkészült, a két részből álló sablont szétbontják és a hát felőli részt kiveszik az oldalból. Ezután, mivel az oldal nagyon vékony, erre nem lehetne igazán biztosan, tartósan felragasztani a tetőt és a hátat, így azt kávaerősítő/oldalszélesítő lécekkel/lemezekkel (kontrafasse) erősítik meg. Ez általában puha fából készül (fűz, nyár, hárs), máskor fenyőfából is szokták készíteni. Mivel ezeknek a fának nagyobbak a pólusai, jobban belekapaszkodik az enyv és nagyon jó kötést biztosít. Amikor ez elkészül, az egész egy nagy sík táblára ragasztott csiszolópapíron egyenesre csiszolják. Ekkor már fel lehet a hátat ragasztani. Ezt követően a sablon másik felét is kiveszik és erre a felére is fel lehet az kávaerősítő-léceket, oldalszélesítő-lemezeket ragasztani. A tető lezárása előtt beragasztják a mestercímkét/mestercédulát, majd mind a tetőre, mind a hátra az emblémáját és mindkettőbe a nevét (teljes nevet) is beégetik. A címkén kézzel írott név is van, úgy, hogy fele a címkére, fele a fára essen.

A hangszernek megfelelő oldalmagasság kialakítása után a tetőt is a helyére enyvezik. Ezután a tető és a hát oldaltól elálló peremrészeit párhuzamosra szabályozzák, a sarkokat is kidolgozzák, és következik az intarzia. Az intarzia (berakás) helyét egy kétkétes párhuzamjelölővel meghúzzák, és kezdődhet az intarzia (berakás) árknak kivésése. Beragasztás előtt az intarziát (be-



INTARZIA (BERAKÁS) HELYÉNEK KIVÁGÁSA  
LA FILETTATURA  
CUTTING OUT THE PURFLING CHANNEL

rakást) is meghajlítják (meleg formavason), hogy berakás közben nehogya megtörjön.

Az intarzia (berakás) beragasztása után fejezik be véglegesen tetőplasztika kialakítását. Ezután a hangszerdoboz egy finom csiszolást kap, és a nyak elkészültéig pihen, „napozik”. Ilyenkor az esetleges feszültségek miatt fellépő kisebb javítások még a lakkozás előtt elvégezhetők.

A nyak anyaga egy téglahasáb formájú juharfa. A felső felétől (ahová a fogólap kerül) jobbra-balra „derékszögezni” kell, hogy a nyakforma rárajzolása után, nehogya elcsússzon, és aszimmetrikus legyen a kivágás után. Mikor még hasábvannak a fa, a középvonalat meg kell húzni, mert



AZ INTARZIA (BERAKÁS) BETÉTELE  
EINCOLLATURA DEL FILETTO  
INSERTING THE INLAY



A TEST ÁTCSISZOLÁSA

RIFINITURA DELLA CASSA ACUSTICA

FINAL FINISHING OF THE WOODWORK

ez a vonal (tengely) a munkafolyamat végéig irányítja a munkát. Kőnyáék mindig a fogólap rárajzolásával, és ennek kivágásával kezdik, majd a kulcsszekrény következik. Érdekes előre egy kis fúróval kifúrni a kulcslyukak helyét, mert később már bonyolultabb.

Ezután kezdődik a csiga faragása. Kézi fűrészsel a megrajzolt csigavonalat kívülről követve szakaszonként levágnak egy-egy darabot,

majd félgömbölyű vésőkkel a szögleteket lefaragják és kialakul a csigavonal. A kulcsszekrényt is előfurkálják belülről, hogy könnyebb legyen egyenes vésővel azt kiszedni. A hátvonal árkat mindig beviszik, befaragják a csigavonal alá egészen, annak a tövéig. Mikor így elkészült a nyak, két-három pötty ragasztóval felragasztják a fogólapot. A fogólaphoz meg a felső nyeret, és ezután hozzáillesztik, hozzádolgozzák azt a nyak-



NYAKKÉSZÍTÉS

LA COSTRUZIONE DEL MANICO

WORKING ON THE NECK



A NYAK BEILLESZTÉSE A TESTRE  
LINCASTRO DEL MANICO  
GRAFTING THE NECK ONTO THE BODY

szárhoz. Ezzel a munkafolyamattal készül el a nyak.

Ismét előkerül a test, és elkezdődik a nyak beillesztése. A nyak kónuszos részét rárajzolják a testre, de ennél némileg kisebb részt vésnek ki. Ezt azért teszik, hogy szorosra sikerüljön az illesztés. Folyamatosan tágtítva a rést, szép lassan csúszik a nyak a helyére. Mikor elkészül, akkor annak ragasztás nélkül is meg kell állnia a helyén. Amikor a fogólap végének magassága és annak dőlésszögei megfelelnek, akkor a nyakat beragasztják a testbe. (Vannak műhelyek, ahol a csigát faragják ki először és csak azután a nyakszárat. Ezek is olyan műhelyfogások, amelyeket mindenki a neki megfelelő módon használ.) Ezután a makk végleges megfaragása következik.

Röviden és meglehetősen vázlatossággal elmondva így tulajdonképpen elkészült a hegedű. Fehér, lakk nélkül, az időjárás viszonyosságainak kitéve nagyon hamar megsérülhetne, tönkremehetne a hegedű, ezért védeni kell, s így feltétlen be kell lakkozni. Nagyon sok feltételezés, mendedmonda, misztifikáció van a lakk körül is. Talán éppen ezen a területen találkozhatunk a legtöbbszór a „ritok” emlegetésével. Sokaknak sokféle ismerete, hite, magyarázata, változatos feltevése van erről a kérdéssről. Kónya Lajos szerint a megfelelő lakk javít a hangon. Lágysítja azt, úgy véli „mert ha fehérén hagynánk, valószínű nagyobb

hangerővel rendelkezne hangszerünk, de sokkal durvább, nyersebb is lenne a hangja, mint lakkozás után”.

A lakkozás előtt leveszik a fogólapot, mert ez akadályozná a lakk felhordását. A lakkozást az alapozással kezdik. Itt is a különböző műhelyek, különböző változatokat alkalmaznak. Erről ismét nagyon sokat lehetne írni (korábban valóban éppoly sokat írtak is már erről a kérdéssről, akár a lakkokról), de itt most nem ez a célunk.

Kónya Lajos kezdetben szeszlakkal lakkozott, majd édesapjával együtt átüteték az olajlakk használatára. Sokáig azonos lakkot tettek a hangszerreikre, majd Kónya Lajos ismét váltott és kialakult a saját elképzelése szerinti módszer (1990-től).

Amíg szeszlakkból Kónya Lajos szerint húsz-harminc réteget kell legalább felvinni ahhoz, hogy a megfelelő vastagságot elérjék, addig az olajlakkot használó mesterek, hangszerkészítők hat és tíz rétegnél érik el a hasonló rétegvastagságot. A Kónya Lajos vezetése alatt dolgozó műhely jelenlegi lakkja rendkívül tiszta, átlátszó, nemes lakk.

A lakkozás során minden réteget a felhordása után finoman lecsiszolnak, hogy minél simább legyen az újból lakkozott felület. (Ez azért is előnyös, mert a következő réteg felhordásakor könnyű észrevenni, ha az ecset valahol nem fogta be hiánytalanul a teljes felületet.)





LAKKOZÁS  
VERNICIATURA  
VARNISHING

Miután a lakkozás elkészült, a hangszer felszerelése következik. Először a fogólapot, most már véglegesen, erősen felragasztják, majd a kulcsok illesztése következik. Ha már a kulcsmaró a kézben van, akkor a húrtartó gombot is a helyére illesztik. A húrtartóba a húrtartó húrját és egy finomhangolót szerelnek. (Itt meg kell jegyezni, hogy a hegedűművészek többsége mesterhegedűknél csak az „e” húrhoz szokott mostanság finomhangolót tenni, de tanuló hegedűsöknél indokolt lehet a többi húr is ezzel a segédeszközzel felszerelni. Jóllehet manapság már vannak fából-fémről gyári beépítésű, előre mind a négy húron meglévő finomhangolós húrtartók is, bi-



ÁTCSISZOLÁS  
LEVIGATURA  
STANDING THE VARNISH BETWEEN COATS

zonyosan állíthatjuk, hogy Stradivari korában ez a segédeszköz még nem létezett!).

Ezután a hangláb (híd) alávágása és a lábón a húrmagasság beállítása következik. A hanglábban a hurok távolsága és az ív, amelyen a hurok elhelyezést nyerne, rendkívül fontos, mert már az egészen apró hibák is nagyon megnehezíthetik a hangszer megfelelő használatát. Mikor mindez elkészült, még egy tartozék felhelyezése a hangszerkészítő dolga, az álltató felszerelése. (Ez is meglehetősen késői segédeszköz!) Érdemes arra is odafigyelni, hogy az egyes tartozékok (kulcsok, húrtartó, álltató, gomb) egységes anyagúak-külleműek legyenek, jó félléssel készüljenek és kerüljenek felszerelésre, mert az egész hangszer külső megjelenését ronthatják el, márpedig a hangszerekre is érvényes az első megpillantás meghatározó hatása. (Amelyik muzikusra ez nem érvényes, az nem is érdemli meg egy igazi hangszerkészítő mester munkáját.)

Mind az öt Kónya, mikor a hangszereit kiadja a kezéből, a kezdetek óta egy igazoló kísérőlevelet ad a hangszerei mellé (Certificato).

Ez az igazolás kézzel írott, a hangszer típusát, színét, lakkozási módját, az eredeti címkét/mestercédulát, az elkészítés dátumát, a tető és a hátlap jellemzőit és több nézetből színes fotókat tartalmaz.

A hangszer kísérőlap/igazolás (Certificato) nélkül a hangszerek eredete bizonytalan, illetve majdnem bizonyos, hogy hamisított példány. Sajnos az utóbbi években már több ilyen hangszert hoztak vissza a Kónya műhelyek valamelyikébe, hogy valóságáról megbizonyosodjanak. Az eredeti címkéket/mestercédulákat gyakran kiveszik, fénymásolják, és olyan is előfordult már, hogy egy teljesen idegen hangszert új címkével láttak el és megpróbálták „Kónya hangszerré” hamisítani.

A könyv szerzőjének ismeretei szerint a műtárgyak-iratok hamisítása hozzávetőleg azok létrejötté és értékelésük óta szinte állandóan és folyamatosan tapasztalható jelenség. Ismereteink szerint már a sumér, akkád, egyiptomi történelemben is előfordultak a legkülönbözőbb ilyesféle törekvések, amelyek régészeti leletanyagon is igazolhatók. A hegedűk világában sem ismeretlen a legkorábbi idők óta ugyanez vagy az ehhez nagyon hasonló próbálkozás.





AZ ELKÉSZÜLT HANGSZERREL

CON UN STRUMENTO COMPLETATO

CHECKING OVER THE FINISHED INSTRUMENT

Töméntelen hamis Stradivari, Maggini, Amati és „szerencsére” Leeb, Schweitzer, Nemessányi s napjainkban már Kónya-Conia hegedűkkel is lehet találkozni a hangszerpiacon.

E könyv szerzőjének véleménye szerint azonban bármennyire elítélendő és szomorú is etika-  
ilag a család haszonszerzés céljából hamisított Kónya hegedűvel üzérkedni, ugyanakkor kétségtelen tény, hogy csak jövővi mesterek értékes hangszereit lehet, érdemes hamisítani. Rangot is jelent ez a hegedűkészítők világában, s míg az alkotók közöttünk élnek, az eredetiség megállapítása igazán nem okozhat különösebb gondot. A „Kónya dinasztia” élő tagjai pedig jó reményekkel bíztatnak a jövőben is az eredeti alkotói hitelesség megállapítására, fenntartására és ha szükséges, annak igazolására is.

Budapest, 1998. Kisasszony hava

*Dr. Erdélyi Sándor*



KIÁLLÍTÁSON

ALLA MOSTRA

IN AN EXHIBITION

# IL LAVORO DEL LIUTAIO NELLA BOTTEGA DI TATABÁNYA

Proverò a descrivere quello che è quasi impossibile. Ogni laboratorio ha una organizzazione propria per quanto concerne l'uso degli attrezzi, la preparazione dei materiali, la sequenza delle operazioni nelle fasi di costruzione, ecc.

Numerosi sono i libri che trattano questo argomento. I cinque Kónya si differenziano tra loro, anche se non di molto, ma adottando sempre un metodo, uno stile personali.

Io mi soffermerò sulle operazioni che ho osservato nel laboratorio di Lajos Kónya in Tatabánya.

Lajos da sempre costruisce i suoi strumenti basandosi sulle forme interne, è così che ha imparato il mestiere e, dopo essersi reso indipendente dal padre, ha dovuto inevitabilmente realizzare i vari modelli. In Ungheria comunque ci sono liutai che lavorano usando la forma esterna, altri addirittura costruiscono senza forma basandosi sugli zocchetti incollati sul fondo.

Dopo aver ben definito il modello, incolla i 6 tasselli con le relative venature perpendicolari, poi

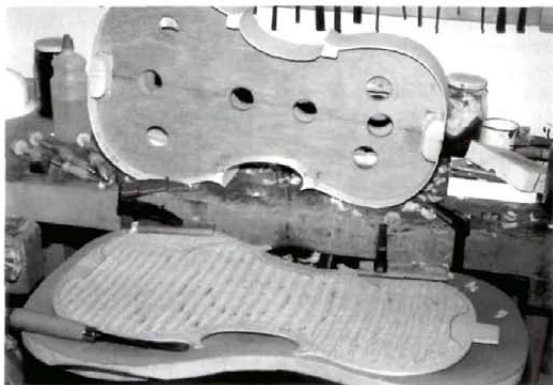


MŰHELYRÉSZLET

UN ANGOLO DEL LABORATORIO (PARTICOLARE)

DETAIL OF WORKSHOP

disegna la sagoma seguita dal taglio in squadra. Vengono incollate prima le fasce centrali, le cosiddette "C", successivamente le parti superiori vicino al manico, in ultimo le inferiori vicino al bottone, tutte in acero ugualmente ben marezzate.



CSELLŐ MUNKA KÖZBEN

LA COSTRUZIONE DEL VIOLONCELLO

CELLO IN THE MAKING

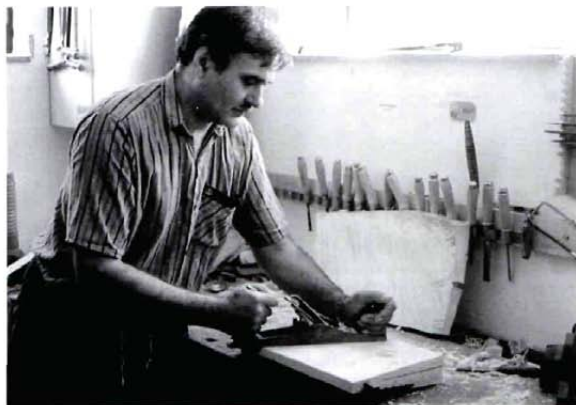


A TÖKE DERÉKSZÖGEZÉSE • LA SAGOMATURA DEI TASSELLI • SHAPING OF BLOCKS



ZSEBHEGEDŰ • POCHETTE (VIOLINO TASCABILE) • POCHETTE

La fase successiva è la preparazione del fondo. Lajos preferisce, se possibile, utilizzare un pezzo unico ma, se l'asse è più stretta, effettua la giunta. Per questa operazione, nel laboratorio Kónya usano la colla tradizionale calda di gelatina, sempre preparata fresca, in quanto la giunta rappresenta un punto molto delicato dello strumento. In seguito esegue la spianatura, in modo che le fasce possano appoggiare perfettamente.



ELŐKÉSZÍTÉS

LA SPIANATURA DEL FONDO  
PREPARATION



CSELLÓ BELSŐ TISZTÍTÁSA

PULIZIA INTERNA DEL VIOLONCELLO  
CLEANING UP THE INSIDE OF A CELLO



HEGEDŰ BELSŐ

L'INTERNO DEL VIOLINO  
INSIDE OF A VIOLIN





HEGEDŰ ÉS CSELLŐ TETŐ

LA TAVOLA DI UN VIOLINO E VIOLONCELLO  
TOP OF A VIOLIN AND A CELLO

Quindi, si arriva alla costruzione della tavola armonica. La scelta del materiale è importante: si utilizza abete rosso privo di difetti, di nodi, di sacche resinifere, con una venatura uniforme stretta, a volte la distanza delle vene è anche più larga ma determinante risulta essere l'uniformità. Ogni tanto può accadere, ma solo raramente la tavola viene fatta in un unico pezzo. Il lavoro anche in questo caso inizia con la giunta dei due pezzi, dopo di che, ad incollatura avvenuta, si spiana e si traccia il contorno proseguendo come per il fondo. L'altezza massima della bombatura di tavola e fondo non è identica. Ciò deriva dal fatto che la prima, schiacciata dal ponticello, dopo un certo periodo si appiattisce, mentre il secondo viene gonfiato un po' dall'anima. Con il passare del tempo, quindi, i pezzi si equilibrano. Sulla tavola ci sono poi i fori armonici, particolari che sottolineano il tipo di strumento (ad es. Guarneri, Maggini, Stradivari o modello per-

sonale, ecc.). Naturalmente sono molti gli elementi che definiscono un certo tipo di modello, non ultimi lo stile, le caratteristiche, le linee personali. Altro particolare importante della tavola è la catena: ha una duplice funzione, acustica e statica. E' importante la qualità dell'abete che si utilizza, oltre alla lunghezza, all'altezza, alla venatura ...

Anche gli spessori della tavola armonica e del fondo non sono uguali, né il materiale, né la loro funzione. Gli spessori sono sempre diversi, essendo il legno sempre un po' differente. Ci vogliono anni ed anni di esperienza per capire il legno; semplificando, si può dire che un legno denso, duro e compatto si può assottigliare, mentre quello leggero, morbido, a vene larghe può essere lasciato un po' più spesso. Ma se si acquista un albero di due-tre metri cubici e si sperimenta, per via degli spessori, si deve constatare che non è facile nemmeno stabilire quale sia la parte dell'albero da cui deriva il pezzo da lavorare: la parte vicino alla radice oppure più in alto. Si potrebbero costruire strumenti di qualità molto diverse con spessori identici. I Kónya spesso si scambiano i loro legnami perché amano la varietà, non hanno mai avuto problemi nel farsi regali reciprocamente. Il materiale buono significa un tesoro.

Quando il fondo e la tavola vengono completati, la forma, che si compone di due pezzi, viene separata e dalla parte del fondo vengono



HEGEDŰHÁT ELŐKÉSZÍTÉSE

PREPARAZIONE DELLA TAVOLA DEL VIOLINO  
PREPARATION OF A VIOLIN TOP





KÓNYA LAJOS HEGEDŰI • VARI MANICI DI VIOLINO • VARIIONS VIOLIN SCROLLS



A NYAK ILLESZTÉSE • L'INCASTRO DEL MANICO • SETTING THE NECK



INTARZIÁZÁS  
FILETTATURA  
PURFLING

attaccate le controfasce per aumentare la superficie sulla quale il fondo stesso viene poi applicato. Le controfasce sono fatte di legni leggeri (pioppo, salice, tiglio), oppure di abete. La colla, su questi legni porosi, aderisce molto bene. Dopo l'incollatura delle controfasce, il tutto viene lisciato con carta vetrata incollata su di un grande tavolo di legno. Si prosegue così con l'incollatura del fondo. Poi, si toglie l'altra metà del modello in modo da poter incollare le

controfasce sul lato della tavola. Prima di incollare quest'ultima, Lajos applica la sua etichetta e, sia sulla tavola che sul fondo, imprime il timbro a fuoco con nome e cognome. L'etichetta è firmata, in modo che metà della sigla continui anche sul legno. Dopo aver rifinito l'altezza delle fasce, incolla la tavola armonica. Il passaggio successivo è la rifinitura del contorno e la filettatura. Viene eseguito un segno parallelo con un apposito attrezzo, poi con il coltello ed il bedano si scava il canale nel quale viene inserito il filetto ben preparato precedentemente e piegato su di un ferro caldo per evitare che si rompa durante l'applicazione.

Terminata l'incollatura del filetto va rifinita la bombatura. La rifinitura della cassa acustica si completa e, dopo un certo periodo di "riposo", si stagiona, si abbronzia. Considerata la tensione dei legni, in questa fase può capitare qualche inconveniente ma, prima che si incastri il manico, conviene rimediare ed effettuare le eventuali riparazioni.

Il materiale del manico è l'acero e si ricava da un blocco di legno avente la forma di un parallelepipedo. Dopo aver ben squadrate e disegnato il contorno del manico si traccia la mezzeria, che costituisce il perno sul quale viene scolpita



ZSENI EGEDŰ  
LA POCHETTE  
POCKET VIOLIN OR POCHETTE

simmetricamente la scultura della testa, e rimane fino a lavoro completato. I Kónya iniziano sempre questo lavoro con la tracciatura della tastiera, per poi proseguire con la sagoma della cassetta piroli, dove è sempre meglio eseguire dei forellini nella parte interna per facilitare lo scavo. La fase successiva è l'intaglio del riccio. Col seghetto si sgrossa il contorno della chiocciola ed in seguito,

con apposite sgorbie di varie curve e misure, si formano le linee belle armoniose. Dopo aver scavato la cassetta dei piroli con lo scalpello, si effettua la sguscia del dorso proseguendo fino al sottogola della testa. Ad operazioni avvenute, con tre gocce di colla, si attaccano la tastiera ed il capotasto modellandoli al manico e, dopo quest'ultimo passaggio, il manico è completato.



A CSIGA FARAGÁSA  
L'INTAGLIO DEL MANICO  
SCROLL CARVING



CSELLŐCSIGA  
IL MANICO DEL VIOLONCELLO  
SCROLL OF A CELLO

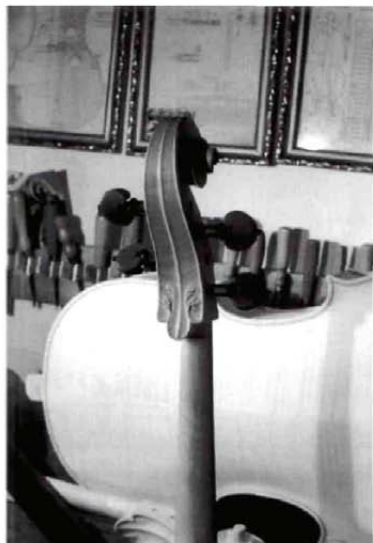


„CSÉNDÉLET” KÖNYA LAJOS MŰHELYÉBEN • VEDUTA DEL LABORATORIO DI LAJOS • THE VIEW OF THE SHOP



CSELLŐCSIGA FARAGÁSA KÖZBEN • L'INTAGLIO DELLA CHIOCCIOLA DEL VIOLINCELLO • CUTTING THE CELLO SCROLL

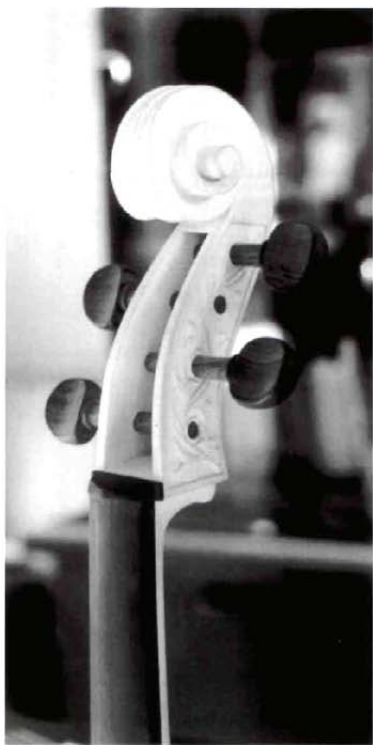




A questo punto si procede all'incastro del manico nella cassa precedentemente ben rifinita e messa a stagionare. Si traccia la forma trapezoidale sulla fascia (conviene farla di una misura leggermente inferiore alla grandezza del manico), scavando poi piano piano fino a raggiungere la precisione. Si ritiene che il manico debba stare nell'incastro anche senza la colla, si procede comunque all'incollatura solo quando l'inclinazione è perfetta, le misure corrispondono alle norme internazionali (ci sono laboratori in cui vengono eseguite le teste, la chio-ciola e poi il manico, ma sono solo metodi diversi, più o meno adatti, variabili da persona a persona). Infine si rifinisce la nocetta.

A grandi linee, è stato spiegato brevemente come viene costruito il violino. Lo strumento "in bianco" ha però bisogno di essere protetto, verniciato, in caso contrario non avrebbe vita lunga, si sporcherebbe, si logorerebbe. Attorno alla vernice sono nati molti misteri, leggende, mistificazioni, ognuno ha una teoria personale al riguardo. La cosa sicura è che una vernice

CSELLŐCSIGA EGYÉNI MEGRENDELÉSRE  
UN MANICO PER UN ORDINE SPECIALE  
CELLO SCROLL FOR A SPECIAL ORDER



indovinata dà allo strumento la resa ottimale. Il suono, con la vernice, diventa più dolce rispetto ad uno strumento "in bianco" che ha un suono forte, ma anche stridulo, crudo. Per poter verniciare più comodamente, la tastiera viene staccata, e si comincia la preparazione (di queste operazioni si potrebbe parlare a lungo, ma non è questo il nostro compito). Ogni laboratorio o scuola adotta un metodo proprio, il migliore. . .

Lajos Kónya inizialmente utilizzava vernici ad alcool, poi decise di cambiare usandole ad olio come il padre. Per un po' di anni padre e figlio hanno impiegato lo stesso tipo di vernice, ma dal 1990 Lajos ne ha creata una propria, personale.

Si sa che, con la vernice ad alcool, occorrono venti-trenta strati per poter ottenere lo spessore desiderato, mentre coloro che utilizzano la vernice ad olio riescono a raggiungere un risultato molto simile con l'applicazione di sei-dieci mani. La vernice di Lajos è straordinariamente trasparente, nobile.

Dopo ogni mano si deve levigare, in modo che la superficie diventi il più liscia possibile (si osserva che la levigatura è vantaggiosa anche perché lo strato successivo, essendo lucido, fa risaltare le eventuali imperfezioni).

A verniciatura ultimata, lo strumento deve essere montato. Per prima cosa Lajos incolla

definitivamente la tastiera, poi prosegue con l'adattamento dei pirolì e, logicamente, visto che si ha a portata di mano l'alesatore, si imposta anche il bottone. Quindi, viene applicato alla cordiera il filo reggicordiera ed, eventualmente, il tiracantino (su specifica richiesta può essere applicato su tutte le corde). Ora esistono anche cordiere fabbricate in lega leggera con tutti e quattro questi accessori incorporati. Si continua con la preparazione del ponticello: l'adattamento dei piedi, l'altezza, le distanze delle corde, la curvatura che è molto importante perché anche piccoli errori possono rendere difficoltoso poi l'uso dello strumento. L'ultimo accessorio che rimane è la mentoniera: la scelta, oltre all'aspetto anatomico, deve rispettare lo stile della costruzione. Uno sbaglio può compromettere e rovinare l'estetica dello strumento.

I Kónya, per ogni loro strumento, rilasciano sempre un certificato di autenticità. Su uno stam-



LAKKOZÁS UTÁNI CSISZOLÁS

LEVIGATURA DELLA VERNICE

RUBBING DOWN AFTER EACH COAT OF VARNISH



ZSEBHEGEDŰ  
UNA POCHETTE FINITA  
POCKET VIOLIN

pato compilato a mano vengono descritti il modello, il colore, il metodo di verniciatura, l'etichetta originale, la data di completamento, le caratteristiche della tavola e del fondo. Il certificato è corredato dalle fotografie in tre differenti vedute. Senza i documenti di autenticità l'origine di uno strumento è incerto, si suppone che

sia falso. In questi ultimi anni più persone hanno presentato degli strumenti per l'effettuazione di una perizia. Succede che etichette originali vengano asportate, si facciano fotocopie per poi applicarle su strumenti di diversa provenienza, oppure etichette nuove con le quali vengono falsificati degli strumenti Kónya.



ÜZLETRÉSZLET  
PARTICOLARE DEL  
NEGOZIO DI LAJOS  
DETAIL OF THE SHOP



CREMONAI KÜLDÖTTSEĞ KÓNYA LAJOSNÁL  
LA DELEGAZIONE CREMONESE IN CASA DI LUIGI KÓNYA  
THE CREMONAISE DELEGATION AT L. KÓNYAS HOUSE



G. B. MORASSI, S. MORASSI, MRS. L. KÓNYA, G. NICOLINI, S. CONIA, MRS. G. B. MORASSI, T. SEMMELWEIS, F. TORRISI, L. KÓNYA, M. GAROLI



MISKOLCI KOLLÉGÁKNÁL  
CON I COLLEGGI DI MISKOLC  
WITH COLLEGES IN MISKOLC (K. PÉTERI ÉS MR. SZAKÁL)



BAJON  
A BAJ CON IL PADRE, FRATELLO E NIPOTE  
IN BAJ



HANGSZERPRÓBA

ANNAMÁRIA KRISZTIAN PROVA UN SUO VIOLONCELLO

ANNAMÁRIA KRISZTIAN TESTING A CELLO



MEZŐ LÁSZLÓ MŰVESZ ÚR KÖNYA CSELLÓT PRÓBÁL

MR. LÁSZLÓ MEZŐ MENTRE PROVA UN CELLO DI LAJOS

MR. LÁSZLÓ MEZŐ TESTING A KÖNYA CELLO



VONÓKÉSZÍTÉS

LA LAVORAZIONE DEGLI ARCHETTI

BOW MAKING



VONÓSZÓRÓZÉS

LA REINCRINATURA

REHAIRING





G. B. MORASSI MESTERNÉL  
VISITA DA G. B. MORASSI  
AT MASTER G. B. MORASSI'S

Nel settembre del 1996 Lajos Kónya accetta di tenere due allievi di liuteria. Uno è il figlio che, già da tempo, si sta preparando per l'inserimento nel settore, l'altro è Benkő Szilárd, che da anni frequentava il suo laboratorio per conoscere la professione. Molti altri in passato hanno praticato nel laboratorio, con il suo consenso, per acquisire esperienza nel lavoro liutario: in parte erano

dilettanti, altri diplomati anche alla Scuola di Cremona, e qualcuno che doveva prepararsi per sostenere gli esami in Ungheria. Da notare che, sia in Cremona che a Mittenwald, funziona una scuola secondaria, cioè un Istituto professionale, dove ci si iscrive dopo la Scuola media, ottenendo così il titolo professionale di operaio specializzato (dopo tre anni) e il diploma di liutaio (in

ZSIBÓK ISTVÁN A  
MUNKAFOLYAMATOKAT  
MAGYARÁZZA

ISTVAN ZSIBÓK ILLUSTRATES THE  
WORK IN SZEGED

AT SZEGED, ISTVÁN ZSIBÓK  
EXPLAINING TECHNIQUE



Cremona dal 1997 questa istruzione è quinquennale). In Ungheria l'istruzione teorica viene effettuata all'Accademia "Franz Liszt" nella sezione Liuteria, la pratica si svolge nei laboratori dei vari maestri disponibili, con uno-due allievi per volta. Lajos ha accettato nel laboratorio i due giovani per creare una "classe" dove può svilupparsi una sana concorrenza e competizione, sia nello studio teorico che in quello pratico. Li ha accompagnati nei laboratori della zona, alle Mostre all'estero, hanno visitato Musei, hanno preso parte ai viaggi per l'acquisto di materiale, ecc.

Nel 1997 anche un terzo giovane, Rác Daniel, si trasferisce da lui per incompatibilità con il suo precedente maestro e, visto che un allievo non può proseguire gli studi se non trova posto in un laboratorio, Lajos accetta il nuovo arrivato, ma questo numero di studenti risulta negativo anche per il proprio lavoro.

Fortunatamente, nel secondo anno i giovani sono ormai abbastanza autonomi, possono lavorare con il loro materiali, eseguire riparazioni per

conto proprio, ottenendo risultati migliori perché coinvolti economicamente. Tutti e tre hanno già costruito da soli almeno uno strumento di qualità accettabile, vendibile ed il merito è anche del laboratorio, è nel suo spirito arrivare al raggiungimento dell'obiettivo prefissato.

Lajos ritiene inoltre opportuno far vedere e conoscere altre botteghe, far acquisire molte e diverse esperienze. Ad esempio, nel 1998, tutti gli allievi per una settimana hanno partecipato ad uno stage nella fabbrica di strumenti musicali di Szeged, dove sono stati accolti e seguiti con molta attenzione, allargando il loro bagaglio di conoscenza. Più volte sono stati accompagnati all'estero, hanno anche visitato la Triennale di Cremona. Dopo aver sostenuto l'esame di operaio specializzato, potranno iniziare quindi una carriera liutaria.

Nel laboratorio di Lajos spesso si alternano colleghi, visitatori, studenti: tra questi ultimi c'è anche stato qualcuno che, per il diploma, ha deciso di preparare una tesina sul tema della famiglia dei liutai Kónya.



TANULMÁNYÚT CREMONÁBAN

RAFAELIAN L., E BENKŐ SZ. A CREMONA

RAFAELIAN LEONIDAS ANI BENKŐ SZ. IN CREMONA

# THE MASTER'S WORK IN THE TATABÁNYA WORKSHOP

I will attempt to describe the impossible...

Every workshop has its own organization with regards to the use of tools, preparation of materials, and sequence of operations during the construction phases, etc., and many books have already been written on this subject. All five members of the Kónya family use slightly different techniques, adopting personal methods and styles. In this chapter I will concentrate on the methods that I have observed in Lajos Kónya's workshop in Tatabánya.

Lajos has always made his instruments with the internal mold; this was how he learnt his trade, and inevitably he had to make his own models after he left his father's workshop. In Hungary some violinmakers use the external



CSELLŐ BELSŐ  
L'INTERNO DEL VIOLONCELLO  
THE INSIDE OF THE CELLO



CSELLŐ SABLON ÖLDALLAL  
LA FORMA DEL VIOLONCELLO CON LE FASCE  
CELLO MOULDS WITH THE RIBS IN PLACE

mold, and some even work without a mold, beginning their work with the blocks glued to the back.

After defining and making the relative mold, Lajos glues the six blocks with the grain at a right-angle to the mold, then he defines the shape of the blocks and cuts them square to his drawing. After this the central ribs are glued, the so-called "C's", followed by the upper ribs at the neck and lastly the lower ribs at the button. The ribs are made out of well-matched flamed maple.

The next phase is the preparation of the back. Lajos prefers using a one-piece back but if the piece of wood is too narrow he makes a joint. For this operation, the Kónya workshop uses the traditional animal glue, always freshly prepared since the joint is one of the most delicate parts of the instrument. After this the back is planed so that the ribs lie perfectly on top. The arching is done with a curved gouge, then smoothed with a scraper and lastly with very fine sand paper. Following this he graduates the back plate: firstly he drills holes to establish the depth of the thickness then most of the wood is removed with a gouge and finished with a scraper. When a two-piece back is employed, Lajos applies spruce



CSELLŐTETŐ PLASZTIKÁJÁNAK KIALAKÍTÁSA  
LA SCULTURA DELLA TAVOLA DI UN VIOLONCELLO  
SHAPING THE BELLY OF A CELLO

cleats along the joint, one on the upper part and two on the lower part.

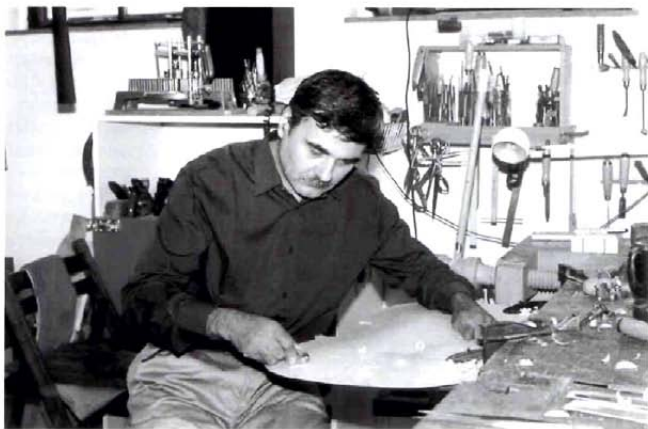
After this he passes to the construction of the belly. The choice of material is very important. Lajos uses European spruce without defects, knots, or resin pockets and with a narrow and regular grain; sometimes the width of the grains is wider but their regularity is very important.

On rare occasions he makes the belly with a single piece of wood. Once again the work commences with the joint. After the two pieces are glued, the wood is planed and the outline traced on the surface following the same procedure used for the back. The height of the arching differs for the back and belly; the belly is compressed by the bridge which flattens out with use while the back tends to expand a bit from the tension of the sound post. With time, the two pieces tend to balance each other. On the belly f-holes are cut out according to the model used for the instrument (Guarneri, Maggini, Stradivari or personal models, etc.). Obviously there are many elements which define a particular model, such as the style, characteristics and personal outlines. Another important detail of the belly is the bass bar: it has a double function, both acoustical and static. The quality of the spruce used for the bass bar is important, as well as the length, height, and number of grains...

The instrument's graduation, materials and function differ from belly to back. The thickness is always different as the wood is always slightly different. Years of experience are necessary to



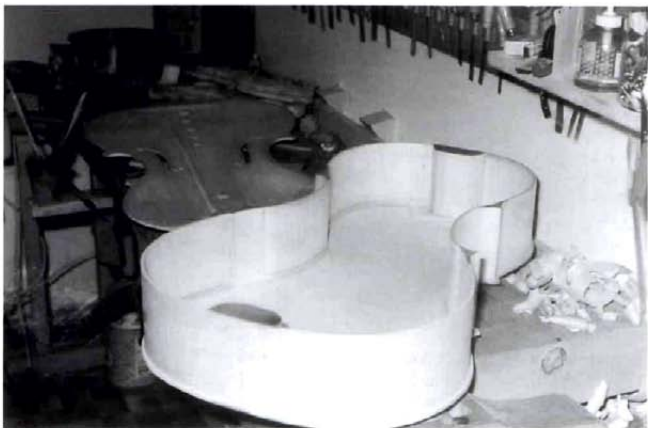
AZ „F”-EK KIVÁGÁSA  
L'INTAGLIO DELLE „FF”  
CUTTING THE „F”-  
HOLES



FARAGÁS UTÁNI SIMÍTÁSOK

LA RIFINITURA

SMOOTHING AFTER THE ROUGH WORK

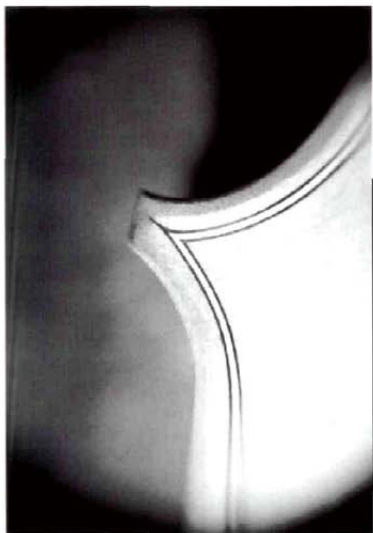


CSELLŐ BELSŐ TISZTÍTÁSA

PULITURA DELL'INTERNO DI UN VIOLONCELLO

CLEANING THE INSIDE OF A CELLO





KÓNYA LAJOS INTARZIÁI  
FILETTATURE DI LAJOS KÓNYA  
LAJOS KÓNYA'S PURFLING



understand the wood; simplifying we can state that dense wood, which is hard and compact, needs to be made thinner, while light and softer wood with large grains needs to be left thicker. If a tree of two-three cubic meters is taken and experiments are made with the graduation, it is not easy to establish which part of the tree the piece of wood once came from, whether near the roots or higher up. Instruments of very different quality can be made with identical thickness. The Kónya makers often swap their wood because they appreciate variety, they have never had any problems over giving their wood away as a gift. Good material is a treasure.

When the back and belly are finished, the mold, made from two-pieces, is separated and the linings are attached to the ribs to increase the surface where the back will be glued. The linings are made from soft woods (poplar, willow, lime tree) or from spruce. The glue adheres very well to these porous woods. After gluing the linings, the ribs of the instrument are flattened with sand paper glued to a large piece of wood. The other part of the

mold is then detached so that the linings can be glued to the ribs. Before gluing them Lajos applies the label and he brands the instrument on the back and belly with his name. The label is signed so that half the signature appears on the wood. After establishing the finished height of the ribs the belly is glued. The next step is to refinish the outline for the purfling. Two parallel lines are marked with the apposite tool and the purfling channel is cut out with the help of a knife and purfling picker before inserting the purfling. The purfling itself is passed around a bending iron in order to avoid it snapping during the operation of fitting and gluing it.

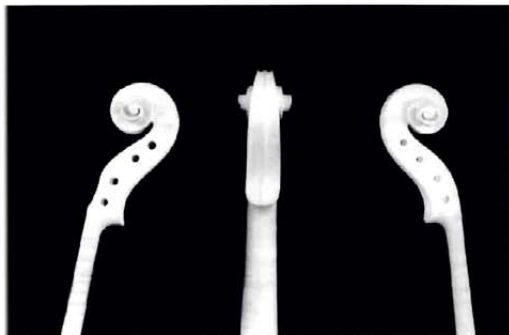
After the purfling is glued the arching is completed. The sound box is refinished and left to "repose" in order to oxidise and season. Owing to the tensions in the wood, sometimes inconveniences occur during this phase; eventual repairs are performed before setting the neck.

The neck is made out of maple and it is cut from a block of wood with a parallelepiped shape. After squaring up the block and drawing the out-



KÓNYA LAJOS INTARZIAI  
FILETTATURE DI LAJOS KONYA  
INLAYS OF LAJOS KÓNYA





CSELLŐ ÉS HEGEDŰ CSIGA KESZÜLÉS  
KÖZBEN

LA SCULTURA DEL RICCIO DEL  
VIOLONCELLO E VIOLINO

MAKING SCROLLS OF A CELLO AND  
VIOLINS



line of the head, the centre line is drawn, which serves as a reference point during the symmetrical carving of the scroll; this line remains on the finished work. The Kónya makers always start by tracing the fingerboard followed by the pegbox, where small holes are drilled to facilitate digging out the inside of the pegbox. The next phase is the scroll carving. The outline of the scroll is roughed out with a saw and the harmonic lines are formed with gouges of various curves and sizes. After digging out the inside of the peg box with a chisel, the scoop of the back of the scroll is carved continuing all around the scroll to the throat. After this is done the fingerboard is attached to the neck with three drops of glue and the upper nut is glued and shaped to the neck, which is then completed.

At this point the neck is set into the body that was previously put aside to season. A trapezoid is drawn onto the ribs (it is better to make a slightly smaller incision than the width of the neck), and the extra wood is taken out until reaching the marks. The neck should stay in place before the glue is applied; it is glued only after arriving to the perfect inclination and international measurements. (Some workshops start with the head, followed by the scroll and then the neck but this is only a question of method which varies from one maker to another). Lastly the button is refinished.

This is a rough description of how a violin is made. The unvarnished instrument, however, needs to be protected; an instrument without varnish would not last very long and would

quickly get dirty and become ruined. There are many legends and mystifications surrounding the varnish and everyone has their own theory on the subject. One thing is for sure, a good varnish exalts the instrument's qualities. A varnished instrument has a sweeter sound than an unvarnished instrument which is more powerful but also harder and shriller. The fingerboard is taken off to facilitate the varnishing, and the underground is prepared (much could be written about these operations but it is not the intention of this book). Every workshop or school has their own method... the best one...

Lajos Kónya initially used spirit varnish but he later began using oil varnish like his father. For a few years father and son used the same varnish but in 1990 Lajos began using his own recipe.

It is well known that twenty to thirty coats are needed for spirit varnish in order to obtain

the thickness desired whilst oil varnishes obtain similar results after six to ten coats. Lajos' uses an extraordinarily transparent and noble varnish.

After each coat of varnish the instrument is sanded down to make the surface as smooth as possible (the sanding is an advantageous step because the following layers, being transparent, show up any imperfections).

When the varnish is finished the instrument is set up. To begin with, Lajos glues on the fingerboard and then proceeds with fitting the pegs. Since the peg cutter is at hand he also completes the hole for the button. The tailgut is applied to the tailpiece as well as the string adjuster (these can be applied to all four strings on request). Nowadays there are tailpieces made from a light weight league with all four accessories incorporated. The next operation is the preparation of the bridge: the feet are fitted and the height, string width, and curve are established. The



RÉSZLETEK A TATABÁNYAI MŰHELYBŐL (NYAKAK, TESTEK)

PARTICOLARI DI LABORATORIO IN TATABÁNYA (MANICI, CASSE ACUSTICHE)

DETAIL OFF THE WORK-SHOP IN TATABÁNYA

curve of the bridge is a very important detail as small errors can make it difficult to play the instrument. The last accessory is the chin rest: choice, including the anatomical shape, needs to be taken into consideration in order to follow the style of construction. A mistake can compromise and ruin the aesthetics of the instrument.

The Kónya makers always sell their instruments with a certificate of authenticity. The certificate is compiled by hand with details of the model, color, varnish, label, date of completion and characteristics of the back and belly. The certificate includes photographs showing three different views of the instrument. Without a document of authenticity, the origin of an instrument is dubious, and in all probability it is false. In recent years an increasing amount of people have turned up with instruments to ask for expertise. Sometimes the original labels are removed, photocopies are made and then applied to different instruments. In other cases new labels are used to falsify the Kónya instruments.

In September 1996 Lajos Kónya accepted two pupils. One was his son who had been approaching the trade for some time and the other was Benkő Szilárd who had been frequenting his workshop for many years. In the past other violinmakers worked with him to acquire experience in the field of violinmaking: some have been amateur makers and graduates from the Cremona Violinmaking School and some Hungarian students who were preparing themselves for their examinations. It is interesting to note that the Cremona and Mittenwald are structured along the lines of a professional technical institute, where one enrolls after finishing intermediary school. The professional title of specialized laborer is obtained after three years and the violinmaking diploma is obtained after five years (Cremona lengthened its course in 1997). In Hungary there is a theoretical course held in the violinmaking section of the "Franz Liszt" Academy while the practical part of the course is completed in the workshops of various Hungarian masters available, with only one or two pupils at a time. Lajos accepted the two youths in his workshop in order to create a "class" situation with a

healthy spirit of competition, both for the theoretical and practical aspects. The master also accompanied them to visit other workshops in the area, as well as competitions abroad, museums, and business trips to buy materials, etc.

In 1997 a third youth, Rácz Dániel, also came to study with him owing to the incompatibility with his previous master. Since a pupil cannot proceed in his studies without an apprenticeship, Lajos accepted the new arrival, but this amount of students was negative for his own profession.

Fortunately, by the second year of their studies, the youths were fairly independent and were able to work using their own resources. They also performed small repairs on their own and produced better results with the incentive of supporting themselves economically. All three pupils have made at least one instrument on their own of reasonable quality and economically viable. This is also due to the merit of the workshop and a result of the induced spirit.

Lajos also believed that it was good for the boys to work in other workshops to acquire a variety of experience. In 1998 all three pupils participated in a week-long stage held in a musical instrument factory in Szeged. They were received and followed with great care and the experience widened their horizons. On various occasions Lajos accompanied them abroad, and they also visited the Cremona Triennial. After sitting for the examination of specialized workers, the pupils will be able to start their own violinmaking career.

In Lajos' workshop colleagues, visitors and students often come to visit. Among these students one even decided to prepare a thesis for his diploma on the Kónya violinmakers...





KÓNYA LAJOS HEGEDŰ  
UN VIOLINO DI LAJOS KÓNYA  
A VIOLIN BY LAJOS KÓNYA



„FESTETT MÉLYHEGEDŰ” KÉT MINI HANGSZERREL  
 UNA VIOLA DECORATA CON DUE STRUMENTI IN MINIATURA  
 DECORATED VIOLA WITH TWO SMALL VIOLINS



KÓNYA LAJOS CSELLÓJA ESZTERGOMBAN  
 UN VIOLONCELLO DI LAJOS KÓNYA IN ESZTERGOM  
 LAJOS KÓNYÁS CELLO IN ESZTERGOM



KÓNYA LAJOS VONÓSNÉGYESE ESZTERGOMBAN  
 UN QUARTETTO DI LAJOS KÓNYA IN ESZTERGOM  
 LAJOS KÓNYÁS QUARTET IN ESZTERGOM



G. B. MORASSI ÉS SEMMELWEIS TIBOR MESTEREK A  
TATABÁNYAI MŰHELYBEN

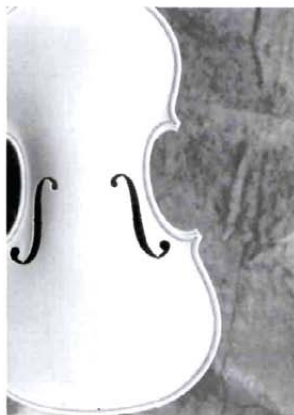
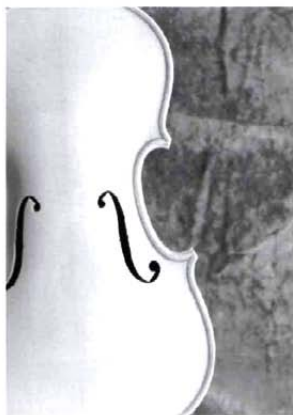
NEL LABORATORIO DI TATABÁNYA: M<sup>re</sup> G.B. MORASSI E  
TIBOR SEMMELWEIS

GIO BATTÀ MORASSI AND TIBOR SEMMELWEIS AT THE  
WORKSHOP IN TATABÁNYA



CSELLŐ LAKKOZÁS KÖZBEN

LA VERNICIATURA DEL VIOLONCELLO  
A CELLO DURING VARNISING



KÉT HEGEDŰ MODELL, LAKKOZÁS ELŐTT  
UN VIOLINO DI LAJOS KÖNYA  
A VIOLIN BY LAJOS KÖNYA

**CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ**  
**CERTIFICATE — IGAZOLÁS**

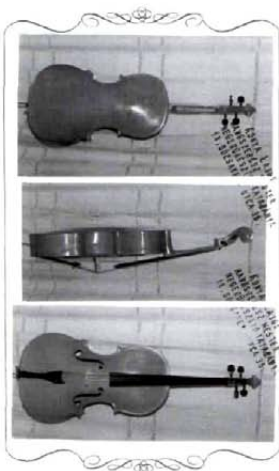
**KÖNYA LAJOS — LIUTAIO**  
*könyaszerző mesters*  
**TATÁRÁNYA, DEXAULTI UTA 38. HUNGARY**

Strumento: *Violino*  
 Instrument — *Violino*  
 Modello: *Mint*  
 Model — *Mint*  
 Etichetta: *Konya Lajos*  
 Label — *Konya*

**CARATTERISTICHE DELLO STRUMENTO**  
**CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT**  
**A HANGSZER ILLÉLMŐZŐ**

Tavola: *Test*  
 Body — *Test*  
 Fondo: *Hát*  
 Back — *Hát*  
 Vernice: *Lak*  
 Varnish — *Lak*  
 Sassi: *Meggy*  
 Pegs — *Meggy*  
 Tattárny: *Konya Lajos*

**KÖNYA LAJOS**  
**HANGSZERKÉSZ MESTER**  
**11. BÖZSÉNYI UTA 38.**



HANGSZERKISÉRŐ LEVÉL  
 IL CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ  
 LAJOS KÖNYA'S CERTIFICATE



HEGEDŐ  
 UN VIOLINO 4/4  
 VIOLIN SIZE 4/4

# STEFANO CONIA DETTO „IL GIOVANE”

LEGIFJABB KÓNYA ISTVÁN  
CORSO GARIBALDI 95  
26100 CREMONA  
T/F: 0039037235780

A világ hegedűkészítőinek leghíresebb városában, Cremonában látta meg a napvilágot Stefano Conia detto „Il Giovane” (legifjabb Kónya István) 1973. január 4-én. Életének első éveit ugyanabban a házban, a Garibaldi utca 95. sz.-ban töltötte, ahol apja műhelye jelenleg is megtalálható. Alig néhány lépésnyire fekszik ez a Stradivari háztól. A közelben van a St. Agata templom, s azzal szemben a Trecchi e Cittanova palota magasodik. Mindhárom nevezetes építészeti emlék a városban.

Mivel a kis Stefano apja is hegedűkészítő (de még a nagypapa is!), természetes, hogy kora gyermekkorától kezdve idejének nagy részét apja



A KIS STEFANO ÉDESAPJA MŰHELYÉBEN  
IL PICCOLO STEFANO NELLA BOTTEGA DEL PADRE  
LITTLE STEFANO IN HIS FATHER'S SHOP



ISTVÁN ÉS ÉVA A NAGYPAPÁVAL  
STEFANO CON LA SORELLA EVA ED IL NONNO  
STEFANO, HIS SISTER EVA, AND THEIR GRANDFATHER

műhelyében töltötte, igen szoros mindennapi kapcsolatban a zenével, a hangszerekkel, a muzsikussal és minden egyébvel, ami együtt járt ezzel az elragadó világgal. Kedvenc játékaik közé tartozott ebben a műhelyben, hogy minden elérhető felfedezzen, megragadjon és birtokba vegyen. A megvizsgálható fákat (faanyagokat), hangszerformákat (sablonokat), hangszerkészítő számszámokat kezei közé véve játszottak azokkal. A szokásos szülői nevelés mellett ez a környezet volt, ami döntően hozzájárult a kisfiú vonzalmához, érdeklődési körének alakulásához.





NAGYPAPÁVAL A CREMONAI MŰHELYBEN

IL NONNO ASSISTE STEFANO NEL LABORATORIO DI C.-SO GARIBALDI

THE GRANDFATHER HELPS STEFANO

Kisgyermekkorának éveit már nagy hatással volt rá Éva húga, aki nemcsak a játszótársas és mindennapi beszélgetéseiknek párja volt ekkoriban, hanem megértő barátja maradt felnőtt korában is. Igaz, hogy érdeklődési körük, életvitelük nagyon eltért a későbbiek folyamán, a bensőséges barátság azonban máig megmaradt.

Az édesanyja, Mori Mileda is jelentősen hozzájárult a lelki, szellemi fejlődéséhez. A kis Stefano 1978-ban kezdte el az elemi iskoláit a Canossiano Intézet falai között, ahol vallásos szellemű nevelést kapott. Ezek az ott kapott lelki értékek a mai napig érezhetően jelen vannak az életvitelében és a gondolkodásában. Csendes, magába zárkózó fiatalember, a saját korosztályának tagjaival nem könnyen barátkozik. Az iskolai évek szünideit az édesapja mellett töltötte. Igazán ebben az időben szerette meg a hegedűt, és ez idő tájt kezdett hegedülni az édesapjától kapott kis feles hegedűjén. A műhely teremtette alkalom azután megkísérettette, és alkalmanként hozzákezdett alaposabban is megismerkedni a faanyagokkal és a szerszámokkal. Mindezt természetesen csak a papa szigorú ellenőrzése mellett. Bátorította a nagyapja is, Kónya István, az akkortájt Magyarországon alkotó, s már nemzetközileg is elismert hegedűkészítő mester, aki

cremonai látogatásai alkalmával ugyancsak a gyönyörű szakma felé igyekezett irányítani az unokát is. Később, amikor a kis Stefano Magyarországon járt, az első komolyabb lépések megtételében is segítette. Egy nyári szünidőben, amikor Tatabányán a nagymamánál töltötte a vakációt, átjárt Tatára, az István nagypapához „dolgozni”.

Az iskolai évek során derült ki igazán, hogy Stefanonak kiváló érzéke van a faragáshoz. Több tanfolyamon vett részt, amelyeken különböző „kismesterségeket” tanítottak a gyerekeknek. Többek között kipróbálta az égetett kő-technikát (terakotta) is. Az általános iskola utolsó évfolyama során elvégez egy lombfűrész tanfolyamot, és furulyázni is tanult. Az 1984-es tanévet a Scuola Virgilióban kezdte meg. Ez az iskola alapozta meg a fiatalember művelődéstörténeti ismereteit. A család ebben az évben elköltözik a Cremona szélén fekvő Via Madonnina-i családi házba. Ezekben az években ismerte meg Marcello Villa-t, aki ebben az időben az apja műhelyében tanult, dolgozott. Villa irányítása, segítségével megtanulta komolyabban, rendszeresebben a hegedűéptést. Ez a körülmény nagyon jelentőssé vált a következő években, mert Marcellóban nemcsak jó munkatársra, hanem jó barátira is talált az életének további időszakára.



STEFANO LÁTOGATÓBAN A NAGYPAPÁNÁL  
STEFANO IN UNA DELLE SUE VISITE AL NONNO  
DURING A VISIT AT HIS GRANDFATHER'S



STEFANO GYAKORLÁS  
KÖZBEN

STEFANO IMPARA LA  
TECNICA VIOLINISTICA

STEFANO PLAYING THE  
VIOLIN

Mivel az édesapja műhelyébe nagyon sok zenész járt rendszeresen, ők gyakran segítettek Stefano hegedűtanulmányaiban is. Hegedűórákat, tanácsokat kapott tőlük, ami sokat segített hegedűjátékának technikai és zenei fejlesztésében, stílusa csiszolásában. Tanárai közül emlékeztetek az Emanuel Hurvitz-al, M. Nicolescuval és a milánói Renato Perversi professzorral töltött órák.

1987-ben egy magyarországi nyaralása során kezd hozzá az első hegedű, egy 3/4-es hangszere építéséhez a nagypapa felügyelete mellett. Kónya István, a hegedűkészítő dinasztia alapító, nemzetközileg is elismert, tekintélyes hegedűkészítő mester, örömmel adott kiváló faanyagot, szerszámokat és szakszerű tanácsokat is a folyamatos felügyeleten kívül az unokájának. A hegedűt később Cremonában, az apja műhelyében fejezte be.

Az általános iskola befejezése után a legifjabb Conia/Kónya fiú elhatározta, hogy beiratkozik a Nemzetközi Hegedűkészítő Iskolába. Ezt az elhatározást a család egyetértésével követte a tényleges beiratkozás. A nagypapa is örömmel adta áldását az elhatározásra, hiszen örült a családi „hagyomány” szakszerű folytatásának.

Az új iskolai környezetben otthon érezte magát, szinte családtagként lépett a tanulók sorai-  
ba, hiszen többeket ismert már az iskolában ta-



STEFANO ELSŐ HEGEDŰJÉT MUTATJA ÉDESAPJÁNAK

IL PADRE E STEFANO CON IL SUO PRIMO VIOLINO 3/4

FATHER AND STEFANO ON WHEN WORKING ON HIS  
FIRST VIOLIN



A HEGEDŰKESZÍTŐ ISKOLÁBAN

ALLA SCUOLA DI LIUTERIA

STEFANO AT THE SCHOOL OF VIOLINMAKERS, IN CREMONA

nftó mesterek, tanárok közül. Itt dolgoztak az édesapja kollégái, barátai. Sokféle munkával bízta meg, és szinte minden lehetséges ismeretre, fogásra jól megtanította Giorgio Scolari mester, aki a szakmai oktatója lett. Ezalatt az idő alatt épít

tett 2 mélyhegedűt, 2 gordonkát és 1 pochettet is. Ez utóbbit már apai irányítás alatt fejezte be.

Énnek a szorgalmas, színvonalas munkának köszönhetően nyerte el Stefano a tanév végén a „Stauffer” alapítvány ösztöndíját. Az iskolai tanulmányok alatt természetesen nem szentelte minden idejét az új hivatásnak. Az elméleti tanulmányok mellett, a megmaradó szabadidejében hódolója volt a kerékpársportnak is. Cremona város ifjúsági csapatának kerékpárversenyzője is volt.

A rendszeres sportolás mellett azonban épített néhány hangszert is az apjától kapott anyagokból, annak formáira. Ezek közül néhányal különböző hazai és nemzetközi kiállításokon és versenyeken vett részt, amelyeken ott volt a díjazottak között (Bagnacavallo, Baveno, Cremona-triennale).

Az iskola befejező évében a lakkozás, restaurálás tantárgyat az édesapjától tanulta. Ez a körülmény részben hasznosnak bizonyult, olykor



KERÉKPÁRVERSENYEN

STEFANO IN UNA CORSA CICLISTICA

STEFANO IN A BICYCLE-RACE



DÍJAT KAP EGY KIÁLLÍTÁSON  
PREMIAZIONE AD UN CONCORSO  
RECEIVING A PRIZE AT A  
COMPETITION

azonban kényelmetlen helyzeteket is teremtett számára az osztályban.

Szülei válása súlyosan érintette a család valamennyi tagját, de a fiatal Stefanot különösen mélyen érintette, éppen a korábban már említett érzékeny lelki alkata miatt. Ez az érzékenység és a szülei elválása okozta súlyos trauma hosszú ideig akadályozta a bensőséges emberi kapcsolatok kialakításában.

1991 nyarán a szakmai tantárgyakból kiváló eredménnyel tette le a szakmunkás-vizsgát, és kapott DIPLOMA-t. Ez kellő bizalommal töltötte el a szakmai jövőjét illetően. Ez idő tájt már felhagyott a kerékpározással és minden idejét a szakmának szentelte. Először az édesapja vevőköréből érkeztek az első megrendelők. Ekkor még a papa formáira, annak stílusában dolgozott. Később mindjobban Marcello Villa, a jóbarát munkáihoz, stílusához közeledik, mert úgy érzi, annak személyisége közelebb áll a saját egyéniségéhez.

Lassan-lassan tovább fejlődik, alakul az esztétikai szemlélete, folyamatosan keresi, alakítja a hegedűk vonalainak összhangját, harmóniáját, a mind lendületesebb, elegáns vonalvezetést. Ez az állandó keresés ad erőt a további munkához, az egyre alaposabb egyéni vélemény és forma kiala-



ÉDESAPJA MŰHELYÉBEN  
NELLA BOTTEGA DEL PADRE  
IN HIS FATHER'S SHOP



STEFANO CONIA „IL GIOVANE“ V. CELLO 1999





kításához. Az általános összhang megteremtése mellett ez teszi lehetővé, hogy munkában a teljes harmónia mellett egyre több egyéni jegy is megjelenhessen.

Kedvenc formái Stradivari műveiből a „Dickson-Poynder” példány 1703-ból, vagy később az 1698-as „Theonville”. Ezeket a remekművű modelleket szinte tökéletesen reprodukálja, de a részletekben egyéni jegyeket is megjelenít. A csiga modellje, a „Sunrise” különösen elegáns, ötletes kis fejű modellje. A lakkja néhány évig nagyon hasonlított arra a cremonai lakkra, melyet apja receptje szerint maga is használt a hangszeri lakkozására.

1993-ban nagy szomorúságára behívják katonának a meranói kiképző bázisra. Később áthelyezik a Genio Guastatori zászlóaljhoz Tridentinába. Ugyanez év nyarán a veronai katonai kórházba helyezik át szolgálatra, ami szerencsésnek bizonyult, mert az egész nyári évszakban módja nyílt színházi előadások és koncertek látogatására.

A katonai szolgálat leteltével visszatér újra Cremonába, és belép az Ipar Kamarába, így ezután már hivatalosan is folytathatja hivatását, a hangszerkészítői tevékenységet. A nyugalmas jövőt a bőséges rendelésszám biztosítja. Később, az édesapja műhelyében töltött nem hosszú időszak után bizonyos önállóságot kívánva, áthelyezi tevékenységét Marcello Villa műhelyébe, a Via St. Giuseppe 13. sz. alá. Ez a műterem pár lépés-

re a cremonai dómtól, egyik gyönyörű 1400-as években épült elegáns házban található.

Részben szakszerű munkájával, részben szerencsével, még több zenészt, hangszerkereskedőt ismer meg, akik elismerik munkáját. Így az anyagi helyzete gyorsan megszilárdul. Hamarosan egy kis lakást vásárol a műhely közelében, a Via Capellana 9. sz. alatt, egy műemlék jellegű házban. A ház homlokzata égetett cseréppel borított, és ebben a csodálatos környezetben kezdte meg a maga önálló életét. Ez már az emberi és szakmai fejlődés, a kiteljesedett férfiúság időszakának kezdetét is jelképezheti. Mostanában újabb kedvtelése is jelentkezett, az éneklés. Több kórusban is énekelt a megye területén, és napjainkban is sokat énekelnek Cremona nagyobb templomaiban, olykor a Ponchielli színházban is.

Az utóbbi években már munkáinak mintegy felét a különleges imitációs munkák, régiesített hangszerek készítése jelentik. Hangszereit a világ sok országában szívesen vásárolják. A számos hangszer elkészítése után egyre tovább alakítja a saját stílusának elmélyült kifinomálását. Hangszereihez minden esetben kísérőlevelet (Certificat) ad, amelyen a mestercedula, pecsét és aláírás is szerepelnek. Igyekvő munkája, a család szakmai tekintélyének felelősségteljes megőrzésének szándéka, valamint szakmai elkötelezettsége valószínűsíti, hogy Stefano a hegedűkészítés nagy ígérete.



A ST. GIUSEPPE UTCAI MŰHELYBEN  
NELLA NUOVA BOTTEGA DI VIA S.GIUSEPPE  
AT THE SHOP ON S.GIUSEPPE STREET



KONCERTEN AZ „IL DISCANTO” KÓRUSSAL  
IN CONCERTO CON IL CORO "IL DISCANTO"  
IN CONCERT WITH HIS CHOIR



HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO



HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO

# STEFANO CONIA DETTO „IL GIOVANE”

E' proprio nella città di Cremona, patria dei liutai tra i più famosi al mondo, che vede nascere Stefano Kónya il 4 gennaio 1973.

Trascorre i primi anni della sua vita nella casa confinante con quella che è tuttora la bottega del padre Stefano Conia in corso Garibaldi, ubicata in zona centrale, a pochi passi dall'abitazione di Stradivari, dalla chiesa di S. Agata e dai palazzi Trecchi e Cittanova, autentici fiori all'occhiello della città.

Essendo il padre liutaio fu inevitabile per Stefano trascorrere, fin dalla più tenera età, gran parte del suo tempo nel laboratorio a contatto con la musica, gli strumenti, i musicisti e tutto ciò che concerne questo mondo così interessante ed affascinante. Il suo divertimento consisteva nel gironzolare per la bottega osservando e toccando tutto quanto si trovava alla sua altezza: legni, forme, attrezzi... Oltre all'educazione impartita dai genitori, fu proprio questo ambiente che influenzò i gusti e lo stile di vita del giovane in una certa direzione.

Un ruolo importante lo avrà pure la sorella Eva, compagna di giochi nel periodo dell'infanzia,



A KIS STEFANO ÉDESAPJA MŰHELYÉBEN

IL PICCOLO STEFANO NELLA BOTTEGA DEL PADRE  
THE LITTLE STEFANO IN HIS FATHER'S SHOP

zia, amica e confidente in età adulta: pur con caratteri opposti, il legame di affetto tra i due si è sempre rivelato solido e proficuo.

La madre Miledda, figura costantemente presente al suo fianco, contribuì notevolmente, nella fase delicata della crescita, alla propria formazione e conseguente progressiva maturazione.



ISTVÁN ÉS ÉVA A NAGYPAPÁVAL

STEFANO CON LA SORELLA EVA ED IL NONNO

STEFANO, HIS SISTER EVA, AND THEIR GRANDFATHER





A CREMONA: MŰHELYBEN

IL NONNO ASSISTE STEFANO NEL LABORATORIO DI CORSO GARIBOLDI

THE GRANDFATHER HELPS STEFANO

Nel 1978 inizia a frequentare la Scuola Elementare all'Intituto Canossiano, ambiente religioso che riuscirà ad inculcare in Stefano valori e principi di natura anche spirituale che, ancora oggi, considera come punti di riferimento non marginali.

Il carattere particolarmente schivo, introverso e riservato non permette a Stefano di stringere particolari amicizie e significativi rapporti con i coetanei e, pertanto, quando gli impegni scolastici lo consentono, preferisce trascorrere il suo tempo libero nella bottega, accanto al padre.

E' in questo periodo che avvengono i primi approcci con lo studio dello strumento (un violino  $\frac{1}{2}$ ) e con i principi fondamentali della liuteria: il corretto utilizzo degli attrezzi, la tecnologia del legno ed alcune fasi della lavorazione: tutto ciò si svolgeva sempre sotto l'occhio vigile e severo del padre.

Il giovane poté anche avvalersi dell'ottima assistenza del nonno Istvan che, seppure in occasione di brevi visite, lo seguì nei suoi primi passi liutari anche in Ungheria. Durante l'estate, infatti, Stefano ed Eva amavano trascorrere le vacanze dal nonno a Tata e dalla nonna a Tatabánya.

Durante la frequentazione della Scuola il ragazzo capì di possedere una buona attitudine per



LÁTOGATÓBAN  
TATÁN

STEFANO IN UNA  
DELLE SUE VISITE AL  
NONNO A TATA

IN HIS VISIT AT HIS  
GRANDFATHER



HEGEDŰ • VIOLIN • VIOLINO



STEFANO GYAKORLÁS KÖZBEN  
STEFANO IMPARA LA TECNICA VIOLINISTICA  
LEARNING TO PLAY THE VIOLIN

i lavori manuali, partecipò a diversi corsi imparando la scultura della terracotta, negli ultimi anni delle Elementari seguì un valido stage di traforo tenuto dal padre, si cimentò nell'apprendimento del flauto dolce.

Conclusasi l'esperienza all'Istituto Canossiano, Stefano si iscrive nell'1984 alla Scuola Media „Virgilio”, che si rivelerà valida e positiva per la sua preparazione culturale. Nello stesso anno la famiglia si trasferisce nell'abitazione di Via Madonnina, nella periferia della città.

In questi anni ha occasione di conoscere Marcello Villa, l'assistente del padre, ed inizia, con il suo aiuto, lo studio dello strumento in maniera seria e più sistematica. Proficuo fu questo incontro, perché Marcello diventerà poi amico e compagno di lavoro negli anni successivi.

Essendo la bottega paterna meta di numerose visite da parte di musicisti, il ragazzo ebbe la for-

tuna di affinare e migliorare il suo stile, grazie alla disponibilità di questi ultimi ad impartirgli brevi lezioni di tecnica violinistica: importanti furono, da questo punto di vista, i musicisti Emanuel Hurvitz, M. Nicolescu, Renato Perversi (professore d'orchestra del Teatro alla Scala di Milano).

Nel 1987, durante le vacanze estive in Ungheria, Stefano inizia la costruzione del suo primo violino (un tre quarti) nella casa del nonno, dove può usufruire di attrezzi e materiali di *prim'ordine*: lo strumento verrà successivamente terminato e verniciato nella bottega del papà a Cremona.

Ora terminata la Scuola Media, e in questi mesi che il giovane decide di iscriversi alla Scuola Interregionale di Liuteria, con la ovvia benedizione del nonno Istvan, contento del fatto che la tradizione familiare può continuare.



STEFANO ELSŐ HEGEDŰJÉT MŰTATJA ÉDESAPJÁNAK  
IL PADRE E STEFANO CON IL SUO PRIMO VIOLINO 3/4  
FATHER AND SON WORKING ON STEFANO'S FIRST VIOLIN

Il nuovo ambiente scolastico risulterà per Stefano piuttosto familiare, in quanto gli Insegnanti della Scuola erano amici e colleghi del padre, soprattutto Giorgio Scolari, Maestro di esercitazioni pratiche, che fu valido istruttore del ragazzo. Efficace fu il sostegno del Professore, in quanto aiutò Stefano nell'esecuzione di diversi lavori come la costruzione di due viole, di un violino modello Stradivari, di due violoncelli di una certa importanza liutaria e, per concludere, una pochette terminata poi con l'aiuto del padre Stefano.

Grazie al valido lavoro svolto, vinse la borsa di studio della Fondazione „Stauffer”, come premio all'impegno e al valore dimostrato.

Nonostante la sua passione per la nuova strada professionale intrapresa, in questi anni non può frequentare la bottega paterna assiduamente, in quanto da un lato l'impegno nello studio, e dall'altro la pratica sportiva che lo vede cimentarsi come ciclista a livello agonistico (categoria Allievi e Juniores) in squadre locali, assorbono quasi totalmente il suo tempo e le sue giornate.

Malgrado ciò, nel breve spazio rimasto riesce a terminare alcuni violini e un violoncello, grazie alle forme ed ai materiali messi a disposizione dal babbo.



A HEGEDŰKÉSZÍTŐ ISKOLÁBAN

STEFANO ALLA SCUOLA DI LIUTERIA

STEFANO AT THE SCHOOL OF VIOLINMAKERS, IN CREMONA



KERÉKPÁRVERSENYEN

STEFANO IN UNA  
CORSA CICLISTICA

STEFANO IN A  
BICYCLE-RACE

Con alcuni di questi strumenti inizia a partecipare ai concorsi, aggiudicandosi i primi riconoscimenti e premi in occasione delle rassegne nazionali ed internazionali di Bagnacavallo, Baveno ed alla Triennale di Cremona.

Negli ultimi due anni della Scuola, nelle materie di verniciatura e restauro, ha come Insegnante il padre e questa circostanza, se da un lato la si può considerare favorevole, da un altro punto di vista ha comportato talvolta per Stefano una situazione scomoda da gestire a livello di rapporti di classe.

La vita di Stefano è stata profondamente segnata, in questo periodo, dalla separazione dei genitori, una rottura che ha inevitabilmente pesato su tutti i membri della famiglia, ma che per lui, di indole notoriamente sensibile, ha avuto un effetto destabilizzante, tanto da procurargli, per un lungo lasso di tempo, sofferenze e difficoltà di rapporti.

Nell'estate del 1991 si diploma alla Scuola di Liuteria con ottimi voti nelle materie pratiche, facendo ben sperare per il proseguo della professione.



DIJAT KAP EGY KIÁLLÍTÁSON  
PREMIAZIONE AD UN CONCORSO  
WINNING A PRIZE AT A COMPETITION

Abbandona lo sport agonistico e si dedica a tempo pieno al proprio lavoro, ricevendo le sue prime ordinazioni dai clienti del papà. Dopo un iniziale riferimento allo stile del genitore, si avvicina sempre più al compagno ed amico Marcello Villa, trovando nella sua tecnica un gusto più confacente alla propria personalità.



ÉDESAPJA MŰHELYEBEN  
NELLA BOTTEGA DEL PADRE  
IN HIS FATHER'S SHOP





A HADSEREGBEN  
MILITARE NEGLI ALPINI  
IN THE ARMY

Poco per volta la capacità di discernere le cose belle, il senso dell'armonia e dell'eleganza lo portano a ricercare e sviluppare una propria identità professionale anche nelle forme e nei modelli, realizzandone due in particolare: gli Stradivari Dickson-Poynde 1703 e, qualche anno più tardi, il Theonville 1698. Il ragazzo non si limita a riprodurli fedelmente, ma tenta di rielaborare quelle linee che non trova a lui congeniali; affianca, inoltre, come modello di riccio il Sunrise 1696, molto elegante e raffinato. Per quanto riguarda la tecnica e la qualità della vernice rimane per alcuni anni legato a quella ricetta cremonese che caratterizza gli strumenti del padre.

Nel marzo del 1993 parte, a malincuore, per svolgere il servizio di leva nel centro di addestramento reclute di Merano. Viene successivamente trasferito alla Compagnia „Genio

Guastatori" della Tridentina e poi, durante l'estate, viene aggregato all'Ospedale Militare di Verona, dove ha la fortuna di apprezzare e frequentare l'Arena, centro musicale ed operistico grandioso.

Terminato il servizio militare rientra a Cremona, si iscrive alla Camera di Commercio e all'Albo Artigiani per intraprendere seriamente la carriera liutaria. I lavori che gli vengono commissionati gli permettono di pianificare e consolidare le basi per un futuro promettente.

Dopo molto tempo trascorso nel laboratorio del padre decide, seguendo il suo desiderio di evoluzione ed autonomia professionale, di trasferirsi con l'amico Marcello Villa in Via San Giuseppe n. 13, a pochissimi passi dal Duomo di Cremona, in un signorile palazzo della fine del 1400, aprendo una bellissima bottega.

Con bravura ed un pizzico di fortuna si fa apprezzare da molti musicisti e commercianti, la situazione economica così migliora e, grazie ad una certa sicurezza lavorativa acquisita, decide di comprare un appartamento, a breve distanza dal laboratorio, in un immobile con la facciata di mattoni in cotto e fregi (tipica del tardo Medioevo), in Via E. Cappellana n. 9.

Si completa, così, la realizzazione di un progetto di autonomia ed indipendenza che lo portano alla completa maturazione umana e professionale.

Nel tempo libero coltiva anche un'altra passione: il canto. Ha fatto parte di diversi cori stabili provinciali, tuttora si esibisce nelle varie chiese cremonesi ed ha pure partecipato ad un concerto tenutosi nel famoso Teatro comunale „Ponchielli".

In questi ultimi tempi si dedica allo sviluppo di una particolare qualità di strumenti: l'imitazione dell'antico. Questo tipo di lavoro raggiunge oggi la metà della sua produzione annuale e serve diversi paesi mondiali.

Ora, dopo aver costruito un considerevole numero di strumenti, riesce a dedicarsi con sempre più impegno e capacità al miglioramento del suo stile, della sua personalità, anche per quanto concerne i certificati, le etichette, i timbri.

La sua continua ascesa lo colloca, senza dubbio, tra le promesse della liuteria locale.



A SZENT GIUSEPPE UTCAI MŰHELYBEN  
NEL NUOVO LABORATORIO DI VIA S. GIUSEPPE  
IN HIS SHOP ON S. GIUSEPPE STREET



KONCERTEN AZ „IL DISCANTO” KORUSSAL  
IN CONCERTO CON IL CORO „IL DISCANTO”  
IN CONCERT WITH HIS CHOIR



# STEFANO CONIA, "IL GIOVANE" (THE YOUNGER)



A KIS STEFANO ÉDESAPJA MŰHELYÉBEN  
IL PICCOLO STEFANO NELLA BOTTEGA DEL PADRE  
THE LITTLE STEFANO IN HIS FATHER'S SHOP

Stefano Conia was born on 4 January 1973 in Cremona, a city called home by many of history's most famous violinmakers.

He spent his youth in a house above the workshop where his father still works today, in Corso Garibaldi, a central area of the city situated only a short distance from the house of Stradivari, St. Agata's Church as well as Palazzo Trecchi and Palazzo Citranova, authentic landmarks of the town.

As his father was a violinmaker it was inevitable that Stefano should spend much of his time in the workshop, even from an early age. Here he was surrounded by music, instruments, musicians and everything related to such a fascinating and intriguing world. His pastimes consisted in wandering around the workshop, observing and touching everything that was in reach, such as wood, moulds and tools... It was precisely this violinmaking environment which shaped his tastes and lifestyle.

His sister Eva also played an important role. During his childhood she was his playmate, and

in later years she remained a friend and confidant. Although of entirely different personalities, the affectionate relationship that binds them has always been very solid.

His mother, Miledda, contributed during the delicate phase of his childhood development and progressive maturity.

In 1978 he began attending elementary school in a religious institute which left him spiritual values and principles, still important reference points in his present life.

Given his particularly timid, introverted and reserved nature, Stefano did not find it easy to establish friendships or significant relationships with his peers; he preferred spending his free time in the workshop with his father.

It was in this period that he first began playing music (on a half sized violin) and learning the basic principles of violinmaking such as handling tools, getting to know the wood and several of the construction phases... always under the strict surveillance of his father.

The young Conia took advantage of his brief visits to Hungary where his grandfather, István, instructed him in the rudiments of violinmaking.



ISTVÁN ÉS ÉVA A NAGYPAPÁVAL  
STEFANO CON LA SORELLA EVA ED IL NONNO  
STEFANO, HIS SISTER EVA, AND THEIR GRANDFATHER



During the summer, Stefano and Eve enjoyed spending their holidays at their grandfather's home in Tata and their grandmother's home in Tatabánya.

Throughout his school years, Stefano discovered his affinity for manual work. He attended various courses in clay modelling and in the final years of primary school he participated in a course of open-work taught by his father. He also began playing the recorder.

After completing Canossiano Institute Elementary school, Stefano was enrolled in the "Virgilio" Intermediate school where he received well-founded and positive cultural preparation. In the same year the family moved to via Madonnina on the outskirts of Cremona.

During these years he met Marcello Villa, his father's assistant, who helped him to study violin playing in a more serious and methodical manner. The meeting was profitable, Marcello became his friend and in later years his working colleague.

With the musicians that passed through his father's workshop, Stefano had the opportunity of refining and improving his style in brief lessons of violin technique. The following musicians played an important role in this aspect: Emanuel Hurvitz, M. Nicolesch, and Renato Perversi (an orchestral professor of the Scala of Milan).



APJÁVAL A CREMONAI MŰHELYBEN

STEFANO NEL LABORATORIO DI CORSO GARIBOLDI

THE FATHER HELPS STEFANO



LÁTOGATÓBAN A NAGYPAPÁNÁL

STEFANO IN UNA DELLA SUE VISITE AL NONNO

IN HIS VISIT AT HIS GRANDFATHER

In 1987 during his summer holidays in Hungary, Stefano began working on his first violin (a three-quarter sized instrument) at his grandfather's home. He used his grandfather's tools, and constructed the violin using quality materials. He later finished and varnished this instrument in his father's workshop in Cremona.

After completing intermediate school, Stefano decided to enrol in the International School of Violinmaking. His grandfather, Istvan, praised his decision and was pleased that the family tradition would continue.

The new scholastic environment was familiar to Stefano as many of his school teachers were friends and colleagues of his father. Stefano studied under Giorgio Scolari who encouraged his work and guided him in the construction of various instruments - two violas, one Stradivari model violin, two violoncellos of very fine workmanship and lastly a pochette which he finished with the help of his father.



Stefano received a scholarship from the Stauffer Foundation which recognised his dedication, diligence and manual skills.

Despite his passion for violinmaking, he did not exclusively spend his time at his father's workbench. On one hand his studies absorbed a large amount of his time and on the other hand he was taken up by sporting activities, developing cycling at a competitive level in the Pupil and Junior categories of the local teams. These two activities took up most of his time.

All the same he succeeded in finishing several violins and a violoncello in the time which advanced owing to the moulds and materials which were left at his disposition by his father.

He began participating in several competitions with some of these instruments where he received his first mentions and awards in the national and international competitions of Bagnacavallo, Baveno and the Cremona Triennial.



STEFANO GYAKORLÁS KÖZBEN

STEFANO IMPARA LA TECNICA VIOLINISTICA

VILLA TEACHING STEFANO TO PLAY THE VIOLIN



STEFANO ELSŐ HEGEDŰJÉT MUTATJA ÉDESAPJÁNAK

IL PADRE E STEFANO CON IL SUO PRIMO VIOLINO 3/4

THE FATHER AND STEFANO WHEN WORKING ON HIS FIRST VIOLIN

During the last two years of school, his father taught him in the varnish and restoration classes. Although in some ways positive, this sometimes created awkward circumstances in the classroom.

Stefano's life was profoundly marked by his parent's separation in this period, a break-up which inevitably weighed on all of the family members, but particularly on Stefano owing to his particularly sensitive nature. The separation upset him for a long time, causing him to suffer and creating difficulty in relating with others.

In summer 1991 he completed his diploma at the violinmaking school with excellent results in the practical classes creating positive expectations for his future as a violinmaker.

He abandoned sport to dedicate himself entirely to his profession and he began receiving his first orders from his father's clients. After initially being influenced by his father's style, Stefano increasingly gravitated towards his com-



A HEGEDŰKÉSZÍTŐ ISKOLÁBAN

SCUOLA DI LIUTERIA

STEFANO AT THE SCHOOL OF VIOLINMAKERS, IN CREMONA

panion and friend, Marcello Villa, whose taste and style were closer to those of his own nature.

He gradually acquired the capacity of discerning aesthetic elements, together with the sense of harmony and elegance that led him to the search and development of his own professional identity. He expressed these qualities in the moulds and models used, dedicating special attention to two Stradivari models: the 1703 Dickson Poynder and several years later the 1698 Theonville. He did not limit his work to faithful reproductions - the lines of the models were re-elaborated to suit his own personality. Initially he used the 1697 "Sunrise" for his scrolls, a particularly elegant and refined model. For several years the technique and quality of his varnish were linked to the Cremonese recipe characterising his father's work.

In March 1993 he unwillingly left for military service in the training centre of Merano. Later he was transferred to the "Genio Guastatori" Company and during the summer he was sent to the Military Hospital in Verona where he had the opportunity of attending the Arena Theatre, a distinguished musical and operatic centre.

After completing military service he returned to Cremona where he immediately enrolled in the Chamber of Commerce and Crafts League to initiate his career as a professional violinmaker. The works commissioned permitted him to plan

and consolidate his foundations for a promising future.

After years of working in his father's workshop, he decided to set up on his own and moved to via San Giuseppe n° 13 with his friend Marcello Villa. Here, in a nobleman's building of the late fifteenth century only a short distance from the Cremona Cathedral, he opened a splendid workshop.

Due to his talent and a bit of luck, he started to enjoy the attention of many musicians and dealers. His economic situation began to improve which permitted him to buy an apartment close to the workshop, in a building with a façade covered in terracotta tiles and friezes (typical of the late Medieval period) situated in via F. Cappel-lana n° 9.

The move not only helped him to mature at a personal level but it also gave further incentive to his profession.

In his free time Stefano cultivates another passion: singing. He has participated in various provincial choirs and today he still sings in various Cremonese churches, having participated in a concert held in the well-known Ponchielli Theatre in Cremona.



KERÉKPÁRVERSENYEN

STEFANO IN UNA CORSA CICLISTICA

STEFANO IN A BICYCLE-RACE



A HADSEREGBEN  
MILITARE NEGLI ALPINI  
IN THE ARMY

He has recently begun specialising in making imitations of antique instruments. These imitations currently make up half of his annual production and they are sold in various countries around the world.

Having made a considerable amount of instruments, today Stefano dedicates an increasing amount of time in improving his style and technical skills as well as in developing certificates, labels and brands.

His continual professional ascent undoubtedly places him amongst the talents of local violin making.



DÍJAT KAP EGY KIÁLLÍTÁSON  
PREMIAZIONE AD UN CONCORSO  
RECEIVING A PRIZE IN A COMPETITION



ÉDESAPJA MŰHELYÉBEN  
NELLE BOTTEGA DEL PADRE  
IN HIS FATHER'S SHOP



A SZENT GIUSEPPE UTCAI MŰHELYBEN  
NEL NUOVO LABORATORIO  
IN HIS SHOP ON S. GIUSEPPE STREET



KONCERTEN AZ „IL DISCANTO” KÓRUSSEL  
IN CONCERTO CON IL CORO „IL DISCANTO”  
IN A CONCERT WITH HIS CHOIR



# IFJÚ KÓNYA LAJOS

HANGSZERKÉSZÍTŐ  
TATABÁNYA, DÓZSAKERT UTCA 36.  
TEL.: 00 36 34 337-400



NAGYPAPA KÉSZÍTETTE VÍZIKERÉKKEL.  
LAJOS AL MULINO DEL NONNO  
LAJOS AND THE WHEEL OF WATER-MILL

1977. augusztus 14-én született Tatabányán. Már kisgyerek korától ott sündörgött édesapja gyalupadja körül. Nagyon szerette a késeket. Kis fadarabokat farigcsált. Általános iskolába járt, amikor az első hegedű-álltatót faragta. Gyűjtötte a bicskákat, és mindig büszke volt, hogy kései milyen élesek, mert közben megtanulta, hogyan kell azokat szakszerűen megfenni. Egy-két nyáron elment a nagypapához, és amíg a híres mester munkapadjánál a hegedűket készítette, a kis Lajos minden nap egy-két részletet olvasott fel neki az Ábel a rengetegben c. regényből. Kapott pengedarabokat, azoknak nyeleket csinált. Néha elmentek kirándulni a közeli erdőkbe, a patak-nál kis vízimalom kereket készítettek, játszottak.

A nyolcvanas években Tatára ment nyaralni Ifj. Kónya István fia, a legifjabb Stefano is; nagypapjuk rábeszélte őket, kezdjenek hegedűt készíteni. Adott nekik fát, és nekiálltak. Néha rájuk nézett, segített. Később hazatérve, Stefano Cremonában be is fejezte ezt a hegedűt, a kis Lajosé akkor még félbemaradt. Mivel édesapjának és nagypapjának terve az volt, hogy vele is

megszerettesse a hegedűkészítők gyönyörű szakmáját, kiküldték Cremonába, hogy tanulja a nyelvet és egyben nézegesse nagybátyjánál a mester-ség fogásait. (Lajos már itthon is tanulgatta négy évig az olasz nyelv alapjait Emma nénitől, a nagypapa élettársától.) Cremonában azután elkezdett egy 4/4-es hegedűnyakat faragni. Elégedetlen volt az eredménnyel, így hát az elrontott munkát eldobta.

Ifj. Kónya Lajos 1991-ben elvégezte az általános iskolát, és el kellett dönteni, hogyan is folytassa a továbbiakban. Magyarországon abban az évben a hangszerésképzés átszervezése miatt már csak érettségizetteket vettek fel erre a szakmára. Gimnáziumba nem akart menni, ezért hát szakmát választott a család. Az édesanyja azt szeretete volna, ha pék lenne, édesapja az asztalos szakmát ajánlotta. Lajos az utóbbit választotta: a tatabányai Fellner Jakab Szakközép- és Szakmunkásképző Iskolába ment. Végül is örültek a szülők, mert ez a szakmai választás kiváló előkép-zést jelenthetett a hangszerésképző iskolához is. Mivel gyermekkorától benne élt a hangszerkés-



STEFANO KONIA MŰHELYÉBEN  
VISITA NEL LABORATORIO DI STEFANO KONIA  
AT THE WORKSHOP OF STEFANO KONIA





HOBBI MUNKA (ÉBENFA FARAGÁS)  
E' INTAGLIO COME HOBBY  
HIS HOBBY CARVING EBONY-WOOD

szító szakmában, nem okozott gondot a fával való foglalkozás. A szakmunkásiskola ideje alatt népi fafaragásokat is készített, különböző dísz tárgyakat, medálokat, és ha egy kis zsebpénzt is akart keresni, akkor édesapjának álltartókat faragott a hegedűkhöz.

Ezeknek a különmunkáknak a béréből vette büszkeségét, egy svájci tisztí kést, amelyben szinte minden kiegészítő eszköz is megtalálható. Nagyon szeret kerékpározni, szívesen vesz részt a hosszabb (50, 100 km) természetjáró túrákon.

A gyakorló asztalosműhelyben kilenc tanuló volt. Az első évben hulladékfákból kellett fűrni, faragni, fűrészelni, gyalulni. A második évben már a faipari gépekhez is odaengedték a gyerekeket. Néha átmentek a nagy műhelybe szegélyléceket készíteni, olykor a porszivót kellett kitarítaniuk. A műhelyben télen nem volt fűtés, ezért délelőttönként nem dolgoztak, igaz, hogy egyébként sem lett volna munkájuk. A szerzőszámokat tartották karban. Végül az oktató összeszedte az ügyesebb tanulókat, és elmentek komolyabb munkákat végezni. A tatái tó mellett, a Sprint futóklub padlásán dolgoztak (teljes burkolás, válaszfalkészítés, szigetelés stb.). Az iskola kapta a pénzt a munkáért, a gyerekek meg elmehettek egy piknikre. A harmadik évben a TANÉP (munkahely) fokozatosan kezdett tönkremenni. Néha ugyan akadtak még kisebb munkák, (ajtó-, ablakkészítés stb.), de ezek már inkább gépi munkák voltak. A kezdeti nehézségek után lassacs-

kán ifj. Kónya Lajos a tanulásba is belejött, s végül jó eredménnyel levezgázott. Az évvégi vizsgamunkája egy sámli volt, a szakmunkásvizsgára pedig egy teljes gerébtokos ablakot készített el jó minőségben. Tanulmányait jeles eredménnyel fejezte be.

1994-ben felvették a tatabányai Péch Antal Műszaki Szakiskola és Gimnázium nappali tagozatára. A gimnáziumban a német nyelvet is elkezdte tanulni. Az iskola nagyon lekötötte, s ezért nemigen ért rá faragni. Ekkor azonban már megérett az elhatározása, hogy mégis hangszerkészítő lesz.

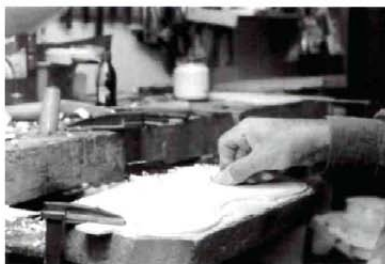
Azután 1996-ban, a téli szünetben ismét kijárt naponta Bajra, a nagypapa új házába, ahol már a nagyapjától alkalmas faanyagot is kapott, fenyőt a készülő hegedűtetőhöz és jávort a háthoz. Így hegedűt kezdett készíteni: először a belső formát, majd betöktözte, oldalazta.

A nagyapjánál pontosan és gyorsan kellett dolgozni, nemigen lehetett lazítani, mert a Mester mindig rászólt: „nem mozog a kezed, Lali”. Megmutatta, hogyan kell a nagyobb fából „kontrafessét” vágni három perc alatt. Nem nézte a fa másik oldalát, mégis párhuzamos lett. Az időse Kónya István mindig későn feküdt, de elsőnek is mindig ő kelt fel. Megmutatta az unokának, hogyan lehet könnyebben faragni, amibe azután Lajos annyira belejött, hogy el is rontotta a nagyapjától kapott fát (laposabb lett a plasztika a szabályosnál), amiért a nagyapja nagyon mérges volt.

Egyébként is kissé hirtelen, örökmozgó, magával s másokkal is türelmetlen ember volt az „örökifjú” nagypapa, s mivel ez máskor is előfordult, később az érzékenyebb unokája már nem járt ki hozzá szívesen dolgozni. A hegedűcsiga azért még elkészült, igaz kicsit széles, de azért elfogadható lett, később azután be is építette ezt az egyik hegedűjébe.

A gimnáziumi tanulmányok végén az érettségij jó eredménnyel sikerült, és így 1996-ban felvételét kérhette a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Hangszerésképző Iskolájába. A sikeres felvételi vizsgát követően, 1996 szeptemberében itt kezdhetette el ifj. Kónya Lajos az alapos hangszerkészítői tanulmányokat.

Ifj. Kónya Lajos a zenei alapismereteket és a hegedűjáték alapelemeit a tatabányai Erkel Ferenc Zeneiskolában sajátította el. Az első hangszeres óráit Bánfi Csabáné hegedűtanárnőtől kapta, később Bugony Mihály tanár úrnál folytatta és fejezte be hegedű-tanszakon a hatodik osztályt. Ekkor iratkozott be a Liszt Ferenc Ze-



TETŐ FARAGÁSA KÖZBEN  
LA SCULTURA DELLA TAVOLA  
CARVING A BELLY

neművészeti Főiskola Hangszerésképző Iskolájába, ahol kötelező volt a hangszer tanulása, s így folytatta a hegedű-tanulmányokat. Ennek során elvégezte az első és a második továbbképző osztályokat is. Hegedűn, mélyhegedűn, egy keveset zongorán és gitáron is játszik.



A HÁTANYAG KIVÁLASZTÁSA  
LA SCELTA DEL LEGNO  
CHOOSING THE WOOD FOR THE BACK



EVNYITÓ A BUDAPESTI ZENEAKADÉMIAÁN, 1997  
ALL INIZIO DELL'ANNO ACCADEMICO DI BUDAPEST  
STARTING THE SCHOOL YEAR AT THE ACADEMY OF MUSIC IN BUDAPEST



A SZEGEDI HANGSZERGYÁRTÓ KFT.-Nél ZSIBÓK ISTVÁN MESTER MAGYARÁZZA A MUNKA FOLYAMATOKAT  
 ISTVÁN ZSIBÓK ILLUSTRILAVORO IN SZEGED

ISTVÁN ZSIBÓK IS EXPLAINING THE WORK PROCESSES OF INSTRUMENT-MAKING IN THE SZEGED FACTORY



A hangszerésszképző iskolában tanulta az elméleti tárgyakat, édesapja műhelyében végezte a hangszerkészítés gyakorlati munkáit. Két tanuló társa is volt a műhelyben, Benkő Szilárd és Rácz Dániel. Édesapja nagy súlyt fektetett arra, hogy a hangszerépítést kiválóan tanulják meg, és ne csak azt a módszert sajátítsák el, amit a tatabányai műhelyben látnak, hanem minél több műhelyt, mestert, módszert ismerjenek meg. Ezért a tanulókat egy hétre a szegedi hangszergyárba küldte (vitte) gyakorlatra.

Több kiállítást, múzeumot, műhelyt látogattak meg az iskolaidő alatt (Poznan, Mittenwald, Cremona stb.). Ifj. Kónya Lajos egyre több hangszeret látott, egyre többet javított, lassan kialakult önálló elképzelése, módszere a hangszerkészítésben. Édesapja egyre kevésbé segített a hegedűk elkészítésénél, de mindig ott volt, ha egy-egy sarkot, intarziaillesztést, fűgázást kellett kijavítani, korrigálni.

Ifj. Kónya Lajos első hegedűjét alkohol-lakkal, a többi olaj-lakkal lakkozta. Mindhárom tanuló munkaideje egy részében a saját hangszerét faraghatta, mert Kónya Lajos mester felfogása szerint a saját anyagból, a saját munkában több szeretet és figyelem van a munkadarab iránt. A tatabányai műhelyben mindenféle vonós és pengetős hangszer javításával, készítésével foglalkoztak, ezért ifj. Kónya Lajos is beletanult a különböző hangszerjavítási módokba és új, komplett hangszerek készítésébe is. A hegedűk mellett citerát is készített. Hangszerei alkatrészének egy részét (húrtartó kulcs stb.) díszítő faragással látta el, vagy gyöngyházberakással tette mutatósabbá. Egyre komolyabb munkákat (nyaktöke-csere, repedések javítása, lakkretusálás, puskázás stb.) végzett teljesen önállóan. A műhelyben vonókészítés és javítás is folyt. Mindhárom tanuló készített önállóan új vonót is.

Ifj. Kónya Lajos legelső hangszerét, egy 3/4-es hegedűt 1992-ben, még a nagypapa műhelyében kezdte el, de már az édesapjánál fejezte be. A második hegedűjét – ez már 4/4-es, normál méretű volt – 1993-ban készítette. Abban az évben volt az első magyarországi Nemzetközi Hegedűkészítő Verseny, amelyre édesapja őt is benevezte. Hangszerével a legfiatalabb résztvevő különdíjat és oklevélét nyerte el. Nagy sikert jelentett



CREMONA VÁROS MÚZEUMÁBAN  
NEL MUSEO CIVICO DI CREMONA  
IN THE CIVIC-MUSEUM OF CREMONA

ez számára. Most már komolyabban kezdett foglalkozni a hangszerépítéssel, és egyre gyakrabban, a saját örömeire, bejárt a műhelybe faragni. 1994-ben a Magyar Hangszerész Szövetség nemzetközi hegedűkészítő versenyt írt ki, amelyre elkészítette a következő hangszerét és erre díszoklevelet kapott. 1996 augusztusában a Komárom-Esztergom megyei Kézműves Kamara rendezett hangszerkiállítást a honalapítás 1100. évfordulójára. Ezen ifj. Kónya Lajos hangszerével az IPOSZ különdíjra nyerte el. 1997-ben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán megrendezett IV. Magyar Nemzeti Hangszerkiállításra új hangszerekkel nevezett és oklevelet kapott.

Még ugyanabban az évben Benkő Szilárddal részt vett és élőbemutatót tartott Neszmélyen a



CREMONA, AZ ISKOLA MÚZEUMÁBAN  
NEL MUSEO DELLA SCUOLA  
IN THE SCHOOL-MUSEUM OF CREMONA



Hídverő Napok rendezvényein és a tatabányai „Vértesszobor”-on”.

Ifj. Kónya Lajos további tervei között a legelső között az önálló élet mielőbbi megalapozása és egy saját hangszerkészítő műhely megnyitása szerepel. Ebben a műhelyben azután szeretne alaposan felkészülni a hangszerkészítő mestervizsgára, majd már a saját családot is megalapítva – új hegedűkészítő (készítőket? mestereket?) nevelve – olyan igényes hangszerkészítő tevékenység művelése, ami ebben a családban – a Koncser-Kónya-Conia – hegedűkészítő dinasztiában megszokott és megkövetelt bármerre a nagyvilágban. Ezek a tervek, ezek az álmok a családi hagyományokhoz is hű, élethossziglani hegedűkészítő mesteriség folytatására ifj. Kónya Lajos, a jelenlegi legifjabb Kónya hegedűkészítő leszármazott fejében.

## FONTOSABB ÉLETRAJZI ADATOK:

Született: 1977. augusztus 14-én

Általános iskola: 1983-1991

Fellner Jakab Szakközépiskola tanulója:  
1991-1994

Péchy Antal Műszaki Szakközépiskola és  
Gimnázium tanulója: 1994-1996.

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola

Hangszerésképző Iskola tanulója: 1996-1998

## KIÁLLÍTÁSOK, DÍJAK:

- 1993 Nemzetközi Hegedűkészítő Kiállítás és Verseny – Budapest, (a legfiatalabb versenyző: Különdíj)
- 1994 Magyar nemzeti hegedűkészítő kiállítás – Budapest
- 1996 Nemzetközi hangszerkiállítás – Esztergom, IPOSZ Különdíj
- 1997 Magyar nemzeti hangszerkiállítás – Budapest
- 1998 Kézműves remek kiállítás – Esztergom (a Komárom-Esztergom-megyei Kézműves Kamara: Különdíj)
- 1998 Hangszerésképzésért Alapítvány: „Az Év Tanulója” kitüntetés



A NYAK FARAGÁSA

L'INTAGLIO DEL MANICO

CARVING THE NECK



A HANGSZER-TEST CSISZOLÁSA

LA RIFINITURA DELLA CASSA

FINISHING THE BODY





IFJ. KONYA LAJOS A KÉSZ MUNKÁVAL  
IL VIOLINO COMPLETO  
VIOLIN IS READY



AZ ESZTERGOMI KIÁLLÍTÁSON  
ALL'ESPOSIZIONE DI ESZTERGOM  
AT THE EXHIBITION IN ESZTERGOM



HEGEDŰBELSŐ  
L'INTERNO DEL VIOLINO  
THE INSIDE OF A VIOLIN



IFJ. KONYA LAJOS TESTVÉREIVEL, KATAVAL ÉS ILONAVAL  
LAJOS JUNIOR CON LE SORELLE  
WITH HIS SISTERS (KATA AND ILONA)

CERTIFICATO DI AUTENTICITÀ  
HANGSZER KÍSÉRŐLAP

63 KÓNYA LAJOS LUTARO  
HANGSZERKÉSZÍTŐ

HANGSZER *4/4 - 60 húrcsú*  
(INSTRUMENT) (INSTRUMENT)

MINŐ *Personál model / saját forma*  
(MARKING) (MARKING)

CEGÉLY  
HANGSZERKÉSZÍTŐ

6

IFJ. KÓNYA LAJOS Hangszerek  
Tatabánya II. Dózsa utca 36. T:34/337-400

A HANGSZER JELLEMZŐI  
(CHARACTERISTICS OF THE INSTRUMENT)

TELŐ *Egyébeler színűre kívülre*  
(COLOR) (COLOR)

HATÁR *Képes színűre kívülre*  
(MARK) (MARK)

TAKK *Színűre kívülre*  
(MARK) (MARK)

MÉRETEZÉS *Polimeres szelvény*  
(MEASUREMENT) (MEASUREMENT)

IFJ. KÓNYA LAJOS  
Hangszerek  
Tatabánya II. Dózsa utca 36. T:34/337-400

*Ifj. Kónya Lajos*  
KÓNYA LAJOS



IFJ. KÓNYA LAJOS CERTIFICATO (HANGSZER KÍSÉRŐLAP)

Ifj. Kónya Lajos hangszerkészítő  
Tatabánya II. Dózsa utca 36.

Ifj. Kónya Lajos Tatabánya II.  
Dózsa utca 36 T:34/337-400

IFJ. KÓNYA LAJOS MESTERCÉDULAI  
ETICHETTE E CERTIFICATO DI L. KÓNYA JUNIOR  
LAJOS KÓNYA JR. CERTIFICATE AND MASTER LABELS

# JUNIOR LAJOS KÓNYA

## LIUTAIO

Nasce a Tatabánya il 14.08.1977. Già da piccolo gira intorno al banco di lavoro del papà. Amava particolarmente i coltelli, intagliava pezzetti di legno di scarto. E' ancora studente alla Scuola Elementare quando costruisce la prima mentoniera per il suo violino. Collezioneva temperini ed era molto fiero della loro affilatura eseguita solamente da lui. Durante le vacanze estive si recava spesso dal nonno Istvan e lo osservava costruire i suoi strumenti. Durante queste giornate leggeva al nonno le pagine del romanzo "Abel nella foresta". Ricevette dei pezzi d'acciaio con cui costruì i primi attrezzi. Qualche volta, insieme, andavano in gita nel bosco accanto, vicino al ruscello e, giocando, costruirono un piccolo mulino.

Negli anni '80 anche l'altro nipote da Cremona trascorre le vacanze a Tata con il nonno, che affida loro il compito di costruire un violino ciascuno. Dona lui il materiale, con qualche aiuto controlla i giovani che, in pratica, lavorano giocando. Più tardi Stefanino torna a Cremona e finisce il violino nella bottega del padre, mentre quello di Luigino si ferma. Il sogno segreto del nonno e di Lajos padre si stava comunque realizzando. Mandano il ragazzo dallo zio, per le vacanze estive, allo scopo di fargli apprendere un poco la lingua italiana ed anche per fargli vivere una nuova esperienza (erano già quattro anni che studiava l'italiano con la compagna del nonno, Emma). In Cremona costruisce un manico di violino 4/4 poi, non contento del risultato, lo getta via.

Nel 1991 completa la Scuola dell'obbligo e deve decidere per il suo futuro. In Ungheria la Scuola di Liuteria accettava solo allievi che avessero già conseguito la maturità. Lui non voleva finire in un liceo, e così dovette scegliere un mestiere. La madre avrebbe voluto che diventasse un fornaio, il padre suggeriva di fare



il falegname-mobiliere. Lajos sceglie l'Istituto per il legno "Fellner Jakab" di Tatabánya. Alla fine entrambe i genitori erano contenti, in quanto una preparazione scolastica di questo tipo risultava eccellente per un eventuale futuro liutario. Del resto, pure per il giovane Lajos non era per niente inusuale occuparsi di legno, considerando il passato vicino al nonno ed al padre liutai. In questi anni si occupa anche degli intagli, delle decorazioni popolari, realizza medagliette e, quando intende guadagnare un po' di soldi, costruisce delle mentoniere per conto di papà. Frutto di questo lavoro fu un coltello svizzero nel quale si nascondevano tanti altri attrezzi.

E' sempre stato un appassionato della bicicletta, faceva spesso gite ecologiche di 50-100 chilometri. Nella sua classe di mobiliere erano in nove. Il primo anno imparano a piallare, segare, forare, intagliare con pezzi di legno di esercizio. Durante il secondo anno insegnano loro l'uso dei macchinari. Qualche volta sono stati mandati nella fabbrica a produrre zoccolotti, altre volte a ripulire l'aspiratore. Nel laboratorio in inverno non c'era riscaldamento, non c'era nemmeno lavoro, e così non si produceva, si eseguivano invece le manutenzioni. Poi, l'insegnante prese gli studenti più in gamba e li



HEGEDÜBELSŐ TISZTÍTÁSA

PULIZIA DELL'INTERNO DI UN VIOLINO  
CLEANING UP THE INSIDE OF A VIOLIN

portò a lavorare altrove. Accanto al lago di Tata, nella sede del Club atletico "Sprint", effettuavano molti lavori di rivestimento, isolamento, costruzione di tramezzi. Per questi incarichi l'Istituto ricevette un discreto compenso, e agli studenti venne offerta una gita-premio. Al terzo anno il "Tanep" (il laboratorio) era in procinto di chiudere. Ogni tanto si ricevevano piccole commissioni come costruire porte, finestre, ma per lo più si trattava di lavori eseguiti con macchinari.

Superate le difficoltà dei primi tempi, il giovane Lajos, con risultati molto buoni, sostiene l'esame che consisteva nella costruzione di una seggiolina. Per l'esame di operaio specializzato costruisce invece una finestra completa. Nell'anno 1994 si iscrive al liceo "Antal Péch".

Finalmente ha maturato la decisione tanto attesa: vuole diventare un costruttore di strumenti musicali. Al Liceo studia la lingua tede-

sca, la Scuola lo impegna molto, e non riesce così a lavorare molto con il legno.

Nel 1996, durante le vacanze di Natale, ricomincia a frequentare il nonno István nella sua nuova casa di Baj, dove inizia a costruire un violino: realizza una forma interna, applica i tasselli, piega le fasce e le incolla. Dal nonno riceve materiali di tutto rispetto: acero balcanico per il fondo, abete rosso per la tavola armonica.

Si doveva lavorare sodo dal nonno che, appena vede un attimo di rilassamento, richiama subito il giovane: "Non ti si muovono le manine, Lali". Quindi mostra come si fanno le controfascie in tre minuti senza problemi, perfettamente parallele, grazie all'esperienza acquisita. István si ritira sempre per ultimo, il mattino si alza per primo. Insegna come si fa a scolpire la bombatura più facilmente, Lali capisce così bene che riduce il legno di troppo, facendo risultare la bombatura troppo piatta. Il nonno



OLDALLAP KÉSZÍTÉSE

LA COSTRUZIONE DELLE FASCE  
RIB MAKING



IFJABB LAJOS 2. HEGEDIŐJE  
IL SECONDO VIOLINO DI LUIGI JUNIOR  
VIOLIN BY LAJOS KÖNYA JUNIOR (HIS SECOND)





S. F. SACCONI BAROKK HEGEDŰJE MELLETT  
I DUE GIOVANI CON IL VIOLINO DEL M<sup>o</sup> SACCONI  
SZ. BENKŐ, L. KÓNYA, JR. WITH AN S. F. SACCONI VIOLIN  
(IN CREMONA)

naturalmente si irrita molto, simili errori si ripetono più volte, ed alla fine il giovane non va più volentieri a casa sua. Il ricciolo costruito era un po' largo, ma accettabile, e così lo utilizzerà in un secondo tempo per un suo violino. Sostiene l'esame di maturità con buoni voti e dunque non c'è più alcun ostacolo per l'iscrizione all'Accademia "Franz Liszt" nella facoltà di Liuteria. Supera un successivo esame ed inizia gli studi liutari veri e propri.

A scuola studia la teoria e, nel laboratorio del padre, insieme ai due compagni Benkő Szilárd e

Rácz Dániel, impara ad usare le mani. Il padre vuole che tutti imparino il mestiere nel migliore dei modi, ma non in una sola bottega. Insiste per far conoscere loro altri metodi, altri maestri, quindi i tre giovani trascorrono un periodo a Szeged, nella fabbrica di strumenti musicali più nota in Ungheria. Visitano Mostre, Musei, laboratori anche all'estero (Poznan, Mittenwald, Cremona, ecc.). Il giovane Lajos acquisisce esperienza sempre di più, ripara molti strumenti, pian piano si forma delle idee personali, utilizza sistemi suoi nella costruzione. Papá lo aiuta sempre meno nel lavoro, ma la sua presenza è costante quando deve intervenire in un particolare da correggere



DÍJKIOSZTÁS AZ ESZTERGOMI KIÁLLÍTÁSON  
LA PREMIAZIONE DI ESZTERGOM  
RECEIVING AWARDS, AT THE ESZTERGOM EXHIBIT



BARÁTI VACSORA CREMONÁBAN  
UNA CENA CON GLI AMICI IN CREMONA  
A FRIENDLY DINNER IN CREMONA



EGY KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁN, BUDAPESTEN  
L'APERTURA DELLA MOSTRA DI BUDAPEST  
AN EXHIBITION OPENING IN BUDAPEST



KÓNYA LAJOS - CS. KISS ERNŐ, VIOLIN



VONÓKESZÍTÉS KÖZBEN  
COSTRUZIONE DELL'ARCO  
BOWMAKING

come la filettatura, o la realizzazione di una giunta, o una punta da perfezionare.

Apprende le basi della teoria musicale nella Scuola civica di Tatabánya intitolata a "Erkel Ferenc" (il compositore ungherese più importante e di rilievo dell'ottocento). Le prime lezioni avvengono con la Signora Bánfi Csabáné, più tardi studia con il Prof. Mihály Bugony completando il sesto anno di violino. All'Accademia di Budapest, dove è obbligatorio per gli allievi saper suonare uno strumento, continua lo studio di violino-viola, si dedica poi un po' al pianoforte ed, ancora, alla chitarra.

Il primo violino Lali lo vernicia ad alcool, più tardi utilizza per tutti gli strumenti una vernice ad olio. I tre allievi del papà costruivano i loro strumenti con materiali di proprietà, al fine di coinvolgerli il più possibile nel lavoro. Nella bottega di Tatabánya ci si occupa della riparazione di molti tipi di strumenti, dalla chitarra al mandolino, dal violino alla ghironda, ecc. Lali

e compagni hanno pertanto avuto l'opportunità di apprendere mille piccoli segreti del mestiere. Contemporaneamente ai violini, Lajos junior costruisce anche cetre. Orna molti strumenti con intagli (piroli, cordiere), oppure con particolari di madreperla. Esegue lavori sempre più impegnativi come riparazioni delle crepe, cambio del tassello, ritocchi di vernice, chiusura e riapertura dei fori dei piroli. Nel laboratorio si costruiscono anche archetti, si effettuano le relative riparazioni e manutenzioni: tutti e tre gli allievi hanno costruito un arco nuovo.

## MOSTRE E CONCORSI

Il giovane Lajos Kónya inizia il primo strumento, un violino 3/4, nella bottega del nonno nell'anno 1992, lo termina poi nel laboratorio del padre. Il secondo violino, di misura 4/4, lo costruisce nell'anno 1993 ed il padre iscrive il ragazzo al primo Concorso Nazionale di Liuteria. In questa manifestazione riceve il diploma del liutaio più giovane con un premio speciale in denaro: un grande successo per Luigino. Dopo di che incomincia a prendere sempre più sul serio la liuteria, per piacer proprio frequenta sempre più spesso il laboratorio. Al Concorso Internazionale organizzato dall'Associazione Nazionale Liutai partecipa con uno strumento, ricevendo un diploma d'onore. Nel-



A HÁTLAG SZÉLÉNEK LETÖRÉSE

LA RIFFINITURA DEI BORDI

THE EDGE OF THE BACKPLATE IS ROUNDED



KINCSES K. NORVÉG HEGEDŰMŰVÉSZ, MŰVÉSZETI ISKOLAIGAZGATÓ HEGEDŰT PRÓBÁL

KÁROLY KINCSES DALLA NORVEGIA A TATABÁNYA PER PROVARE UN NUOVO VIOLINO

KÁROLY KINCSES NORGE/TESTING A FRESHLY-MADE VIOLIN

l'agosto del 1996, in occasione del 1100° anniversario dell'Ungheria, la Camera del Lavoro artigianale della provincia di Komárom-Esztergom organizza una Mostra, nella quale il giovane Lajos viene premiato con il Premio Speciale dell'Iposz.

Nel 1997, alla 4<sup>a</sup> Mostra Nazionale organizzata presso l'Accademia, partecipa con nuovi strumenti e riceve un attestato. Nello stesso anno, con il compagno Benkő Szilárd, collabo-

ra alla dimostrazione di Neszmély e all'Expo di Vértés a Tatabánya.

Nel 1998 si diploma, con eccellente votazione, alla Scuola Nazionale di Liuteria, e la fondazione per "l'istruzione liutaria" lo premia con il titolo di "Studente dell'anno".

Il giovane Lajos ora sta sognando una bottega propria, una sua vita autonoma. Vuole prepararsi all'esame di Maestro Liutaio, farsi una famiglia, insegnare ed istruire nuovi talenti continuando la tradizione della famiglia KONCSER-KÓNYA-CONIA, per non smentire la vocazione dei suoi maestri da ormai due generazioni. Lui ora è il rappresentante più giovane del casato.



TATABÁNYAI „VÉRTES EXPO”

ALL'EXPO DELLA CITTÀ DI TATABÁNYA

AT THE „VÉRTES EXPO” IN TATABÁNYA



LAJOS NAGYAPJÁVAL TATÁN

LAJOS JUNIOR CON IL NONNO A TATA

LAJOS WITH GRANDFATHER IN TATA



A TESTVÉREK. KATA, LAJOS, ILONA

I FRATELLI KÓNYA (KATA, LAJOS, ILONA)

THE KÓNYA BROTHERS AND SISTERS „KATA, LAJOS, ILONA



IFJ. KÖNYA LAJOS MŰHELYLÁTOGATÁSA TEMESVÁRI PÉTER MESTERNÉL • VISITA NELLA BOTTEGA DI M<sup>re</sup> TEMESVÁRI  
IN THE SHOP OF M<sup>re</sup> TEMESVÁRI

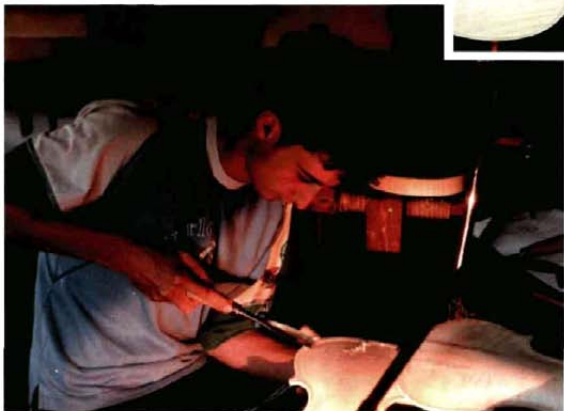


CREMONÁBAN • IN CREMONA





AFIJÁVAL ÉS PÉTER BRANDT MESTERREL  
 WITH FATHER AND WITH PETER BRANDT M<sup>r</sup>  
 CON PADRE ED CON PETER BRANDT M<sup>r</sup>



AT WORK • MUNKA KÖZBEN

## I DATI PIÙ IMPORTANTI:

Nascita: 14 agosto 1977  
 Scuole Obbligatorie: 1983-1991  
 Istituto Fellner Jakab: 1991-1994  
 Liceo ed Istituto  
 Superiore Péch Antal: 1994-1996  
 Scuola di Liuteria  
 Accademia Franz Liszt: 1996-1998

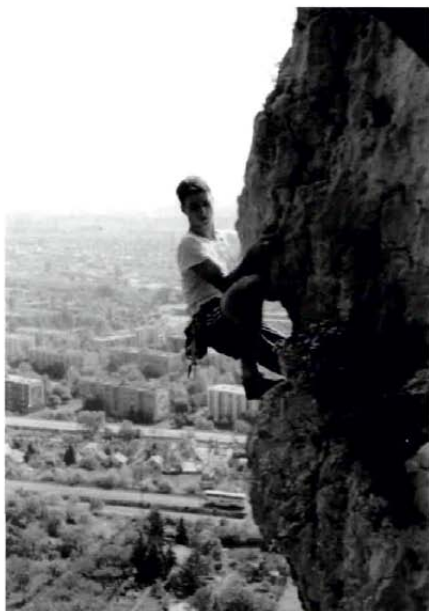
## MOSTRE:

1993 Mostra Internazionale di Liuteria di  
 Budapest  
 1994 Mostra Nazionale di Liuteria di Budapest

1996 Mostra Internazionale di Liuteria di  
 Esztergom  
 1997 Mostra Nazionale Ungherese di stru-  
 menti musicali di Budapest  
 1998 Mostra "Capolavori dell'Artigianato" di  
 Esztergom

## PREMI:

1993 Budapest, Premio per il più giovane con-  
 corrente  
 1996 Esztergom, Premio Speciale "IPOSZ"  
 1998 Esztergom, Premio Speciale della Came-  
 ra del Lavoro della provincia  
 di Komárom-Esztergom  
 1998 Premio "Lo studente dell'anno"



A „NAGY HOBI”

IL DIVERTIMENTO PREFERITO  
 HIS PREFERRED HOBBY





CSENDÉLET A TATABÁNYAI MŰHELYBEN  
AT THE WORKROOM IN TATABÁNYA  
IN LABORATORIO A TATABÁNYA



HÍDVERŐ NAPOK, NESZMÉLY, 1995  
AT THE EXHIBITION ON NESZMÉLY  
ALLA MOSTRA DI NESZMÉLY



CREMONÁBAN  
IN CREMONA



A BAJI MŰHELYBEN  
IN WORK IN BAJ  
AL LAVORO IN BAJ



MŰHELY RÉSZLET • PART OF WORKSHOP • UN ANGOLO DEL LABORATORIO

# LAJOS JUNIOR

## INSTRUMENT-MAKER



Lajos junior was born in Tatabánya on 14 August 1977. From the time he was small he played around his father's workbench. He particularly liked carving small scraps of wood with knives. He was still attending elementary school when he made a tailpiece for his violin. One of his hobbies consisted in collecting pencil sharpeners and he was very proud of being able to sharpen them all on his own. During the summer holidays he often went to visit his grandfather, István, where he would observe him making instruments. In this period he used to read stories to his grandfather (Abel in the Forest). His grandfather gave him some steel for making his first tools. Sometimes they went for walks into the woods where there was a stream and here they made a small mill.

In the eighties, Stefano, István's other grandchild from Cremona, also passed his holidays in Tata and their grandfather encouraged them to make a violin. He gave them the wood and

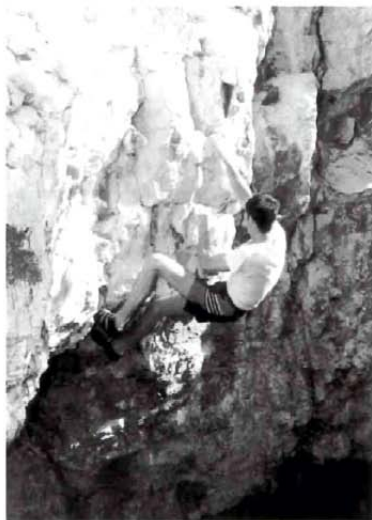
occasionally helped the youths who amused themselves while working. When Stefano returned to Cremona he finished his violin in his father's workshop but Lajos' instrument remained in the initial phase. However the secret dreams of Lajos' grandfather and father were about to come true. They sent the boy to his uncle's house in Italy during the summer holidays in order to learn Italian and to broaden his horizons. Lajos had already been studying Italian for four years with his grandfather's companion Emma. In Cremona he made a neck for a full-size violin but, unhappy with the result, he threw it away.

When he was fourteen he finished elementary school and was faced with making a decision for his future. In Hungary the violinmaking school only accepted pupils that had completed matriculation. Lajos, however, did not want to attend high school so he had to choose another pathway. His mother wanted him to become a baker while his father suggested carpentry. Lajos chose the wood-working institute "Fellner Jakab" in Tatabánya and



CREMONÁBAN  
A CREMONA  
IN CREMONA





MUNKA UTÁNI HOBBEI  
EACTIVITA' SPORTIVA  
SPORTING ACTIVITIES AFTER WORK



in the end both of his parents were happy since the institute provided excellent training for a possible future as a violinmaker. Lajos had no difficulties working wood owing to his past with his grandfather and father who were both violinmakers. In this period he often made wooden ornaments and medallions as carving exercises. To earn a bit of pocket money he made tailpieces for his father; the fruit of his work culminated in a Swiss pocket knife full of handy tools.

Lajos always loved riding his bicycle and he often went on nature trips that lasted from fifty to one hundred kilometers. There were nine other students in his class. During the first year they learned how to plane, saw, drill and carve with scraps of exercise wood. In the second year they learned how to use machines. Sometimes they went to work in a factory to make wooden blocks or they cleaned the vacuum cleaner. There was no heating in the workshop in winter and without work they attended to the maintenance. Later the teacher took the best students to find work elsewhere. Near Tata Lake at the "Sprint" sports club they performed a series of jobs putting

up veneers and isolation as well as making matchboards. The institute was well paid for the job and the students were recompensed with an excursion. During the third year, the workshop, known as the "TANÉP", was on the point of closing down. Although they were occasionally commissioned to do small jobs such as making doors and windows, these jobs mostly involved using machines.

After the initial difficulties, Lajos sat for an exam which consisted in making a small chair. The exam of specialized labor consisted in making a window. In 1994 he enrolled in the "Antal Péch" High School.

Finally he took the long awaited decision to become a violinmaker. In high school he studied German and his studies took up most of his spare time so he was unable to dedicate himself to violinmaking.

In 1996 during the Christmas holidays, he returned to his grandfather's house in Baj, where he began making a violin: he made the internal mold, applied the blocks, bent the ribs and glued these to the blocks. His grandfather had given him fine wood to work on: Balkan maple for the back and European spruce for the belly.

He was obliged to work seriously at his grandfather's house because as soon as he relaxed for awhile, his grandfather would say, "Your hands aren't moving Lali". Owing to his experience, his grandfather was able to show him how to bend linings in three minutes flat. Istvan was always the last to leave the workshop and the first to get up in the morning. He taught Lajos how to carve the arching with ease and Lajos got the idea so well that he took off too much wood and the arching ended up being too flat. His grandfather was particularly annoyed by this episode, and further mistakes of this kind led him to los-

ing enthusiasm and he subsequently stopped going to his grandfather's house. The scroll was a bit too big, but it was acceptable so he used it later on for a violin. He completed his matriculation with success so he was now able to study in the violinmaking faculty at the "Franz Liszt" Academy. He passed the entrance exam and thus began his violinmaking studies.

He studied theory at the school while at home in his father's workshop he learned how to work with his hands, together with his companions Benkő Szilárd and Rácz Dániel. His father wanted them to get the best out of the trade so he taught them various methods, insisting on different techniques and he presented them to other masters. The youths later studied in Szeged in the most well-known factory of musical instruments in Hungary. They visited exhibitions, museums and foreign workshops (in Poznan, Mittenwald, Cremona, etc.). Lajos acquired ex-



TANÁR-DIÁK DUÓ (BUGONYI MIHÁLY)

DUETTO MAESTRO-ALLIEVO (BUGONYI MIHÁLY)

TEACHER-PUPIL DUO



TANULÓTÁRSAIVAL ÉSZAK-  
KOMÁROMBAN

CON I COMPAGNI DI STUDIO IN  
KOMAROM

WITH HIS PUPIL CAMARADES IN  
KOMÁROM (SLOWAKEY)

perience; he repaired many instruments and gradually formed his own ideas and personal techniques which he applied to his own violinmaking. His father began helping him less and less but he was always ready to help when it was necessary to check details such as the purfling, planing a joint or perfecting a corner.

Lajos learned the basics of musical theory in the "Erkel Ferenc" school in Tatabánya (named after the most important nineteenth century Hungarian composer). He took his first lessons with Mrs. Bánfi Csabáne, later studying with Prof.

Mihály Bugony and he completed his sixth year of violin. In the Budapest Academy where it was obligatory for students to play an instrument, he continued his studies with the violin and viola, also playing the piano and guitar.

His first violin was varnished with spirit varnish but later he only used oil varnish. As an added incentive, the three pupils made their instruments with their own materials. In the Tatabánya workshop they repaired various kinds of instruments including the guitar, mandolin, violin, hurdy-gurdy, etc; Lali and his compan-



A CREMONAI TRIENNALÉ  
BEJÁRATÁNÁL

ALL'INGRESSO DELLA TRIENNALE  
AT THE TRIENNALE COMPETITION IN  
1997

# Oklevél

A Magyar Hangszerésképzésért Alapítvány  
kuratóriuma

*iff. Kónya Lajos Urat,*

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Hangszerésképző Iskola végzős tanulóját

az 1997/98-as tanévben tanúsított kiváló munkájáért

**„AZ ÉV TANULÓJA”**  
kitüntetésben részesíti

  
kuratóriumi tag

  
kuratórium elnöke

  
kuratóriumi tag

ions gradually learned many secrets of the trade. As well as making violins, Lajos junior also made zithers. He ornamented many of his instruments with wood carvings (on the pegs and tailpieces) or with mother-of-pearl details. He later progressed to more difficult repairs such as cracks, changing end blocks, varnish retouching and bushing peg-holes. Bows were also made in his father's workshop as well as the relative repairs and maintenance jobs. The three pupils all made a bow.

## EXHIBITIONS AND COMPETITIONS

In 1992 Lajos Kónya began his first instrument, a three-quarter violin begun in his grandfather's workshop, and later finished in his father's workshop. His second violin, a full-size instrument, was made in 1993 and his father enrolled him in the first national competition of violinmaking. Here he received a diploma for the youngest violinmaker and he was also granted a sum of money which gave him a great amount of satisfaction. After this he began taking violinmaking more seriously and he frequented the

workshop with greater enthusiasm. In the international competition organized by the Hungarian Violinmakers' Association he participated with an instrument receiving a certificate of honor. In August 1996 during Hungary's 1100<sup>th</sup> jubilee, the Komárom-Esztergom Chamber of Commerce organized a competition where Lajos won the special Iposz prize.

In 1997 during the fourth national competition organized by the academy, he participated with other instruments and received a certifi-



BENKŐ SZILÁRDDAL CREMONÁBAN  
CON SZILÁRD BENKŐ IN CREMONA  
WITH SZILÁRD BENKŐ IN CREMONA



cate. In the same year he collaborated in a demonstration held in Neszmély and in the Vértes Expo in Tatabánya with his companion Benkő Szilárd.

In 1998 he graduated with excellent marks in the national school of violinmaking and the foundation for "violinmaking instruction" awarded him with "Student of the Year".

Currently Lajos is planning to open his own workshop and would like to begin living on his own. He is working towards the exam of Master Lurhler and soon hopes to establish a family, and teach and instruct new pupils in the tradition of the KONCSER-KONYA-CONIA family, honoring the masters of the past two generations. At present he is the youngest representative of the violinmaking family.

## IMPORTANT DATES

Birth	14 August 1977
Elementary school	1983-1991
Fellner Jakab Institute	1991-1994
Péchy Antal High School	1994-1996
Franz Liszt violinmaking school	1996-1998

## EXHIBITIONS

- 1993 International violinmaking exhibition in Budapest
- 1994 National violinmaking exhibition in Budapest
- 1996 International violinmaking exhibition in Esztergom
- 1997 National exhibition of musical instruments in Budapest
- 1998 "Craft Masterpieces" exhibition in Esztergom

## PRIZES

- 1993 Budapest, prize for the youngest violinmaking competition
- 1996 Esztergom, "IPOSZ" Prize
- 1998 Esztergom, prize awarded by the Komárom-Esztergom Chamber of Commerce
- 1998 "Student of the Year"



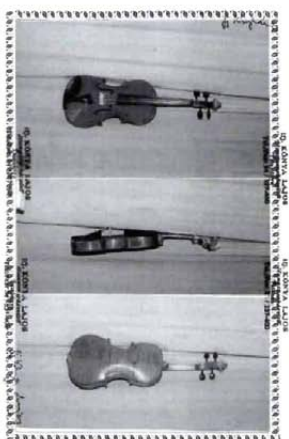
TATABÁNYÁN, A VÉRTES EXPO-N

ALEXPO DI TATABÁNYA  
IN THE TATABÁNYA THE  
VÉRTES EXPO





MUNKA KÖZBEN  
AL LAVORO  
WORKING



IFJ. KONYA LAJOS HANGSZERKÍSÉRŐ LEVELE ÉS CÍMKÉI (NEM EREDETI NAGYSÁG)

IL CERTIFICATO E LE TICHETTE DI LAJOS JUNIOR (NON IN SCALA 1-1)

LAJOS KONYA JR.'S LABELS AND CERTIFICATE (NOT IN SCALE)

Ifj. Kónya Lajos hangszerkészítő  
Tatabánya II. Dózsa-kert utca 36.

Ifj. Kónya Lajos Tatabánya II.  
Dózsa-kert utca 36 T:34/337-400



NESZMÉLYEN, AZ ISRAELI TÁNCSCSOPORT GYŰRŐJÉEN  
IN COMPAGNIA DEL GRUPPO DI BALLO ISRAELIANO A NESZMÉLY  
IN NESZMÉLY WITH THE MEMBERS OF A DANCE COMPANY  
FROM ISRAEL



LÁTOGATÁS CS. KISS ERNŐ FAFARAGÓMŰVÉSZ MŰHELYÉBEN  
UNA VISITA CON SZILÁRD BENKŐ NEL LABORATORIO DEL M<sup>re</sup>  
ERNŐ CS. KISS  
VISITING WITH SZILÁRD BENKŐ THE WOOD-CARVING  
MASTER ERNŐ CS. KISS



TANULÓTÁRSAIVAL ÉSZAK-KOMÁROMBAN  
CON I COMPAGNI DI STUDIO IN KOMÁROM  
WITH HIS CLASSMATES IN KOMÁROM (SLOWAKEY)



ESZTERGOMI DÍJTADÁS  
LA CONSEGNA DEL PREMIO IN ESZTERGOM  
PRIZE-WINNING IN ESZTERGOM, WITH INDUSTRIAL LEADER  
TIBOR SEMMELWEIS, LAJOS BARTHA, GYÖRGY SZÜCS.



MUNKA KÖZBEN  
AL LAVORO  
WORKING



IFJÚ KÓNYA LAJOS HEGEDŐ  
UN VIOLINO DI LAJOS KÓNYA JUNIOR  
VIOLIN OF LAJOS KÓNYA JR.



# UTÓSZÓ • RINGRAZIAMENTI

Ez a kötet Kónya István 1999. június 15.-én bekövetkezett halála után jelenik meg. Ő volt ennek a családnak az első képviselője a hangszerkészítő szakmában. A könyv megírásával járó gondok és a különböző technikai nehézségek (a fordítási és nyomdai előkészületek, a fekete-fehér és színes felvételek feldolgozása stb.) igen sok időt igényelt. Bűszke volt id. Kónya István arra, hogy fiai és unokái is mestereivé váltak ennek a nemes mesterségnek. Szerettük volna, hogy még Kónya István életében megjelenessen ez a kötet, a sors azonban ezt megakadályozta.

Végezetül itt most megköszönjük mindazok munkáját, akik hozzájárultak a könyv megjelenéséhez. Elsősorban a szerzőknek, a fordítóknak, a kiadónak és a bevezető sorok megfogalmazóinak.

Hálás köszönetet mondunk végül minden további közreműködőnek, az olvasóknak minden jót kívánunk és sok örömet a könyv forgatásához.

This book was finished just a short time after the death of István Kónya Sr. (June 15, 1999), founder of the family dynasty of master violin makers bearing the same name.

We would have preferred that this work had been printed while he was still alive, proud as he was of the fact that his sons and his grandsons had followed in his footsteps, capable of prolonging the noble art of violin making – but apparently destiny had decided otherwise. Thus we would like to take this opportunity to thank him, in these pages, for all that he was able and willing to pass on to us, both professionally and spiritually.

Due to the inherent complexity of the subject, the effort necessary to present the text as accurately as possible, numerous technical difficulties including translations into and from different languages, and the problems experienced while trying to assemble all the photographic material, the task of putting this book together proved to be even more challenging than originally expected. For this reason, we would like to

extend our heartfelt thanks to all those who, with their special assistance, contributed to make this work what you see today.

In addition to the authors, the publisher, and the translators, we would therefore especially like to mention:

Il presente volume vede la luce poco tempo dopo la morte di István Kónya senior (15-6-1999), ca postipite della generazione di maestri liutai che portano il suo nome.

Avremmo voluto che l'uscita del libro trovasse ancora in vita il maestro, tanto orgoglioso del fatto che figli e nipoti siano diventati, anche grazie al suo contributo, degni rappresentanti di questo nobile mestiere, ma evidentemente il destino ha deciso altrimenti. Va a lui un sentito ringraziamento per quanto ha saputo dare a tutti noi, sia sotto il profilo umano che dal punto di vista professionale.

La complessità del volume, l'impegno profuso affinché la stesura dei testi risultasse la più fedele ed esauriente possibile, le complicazioni di natura tecnica, le traduzioni nelle diverse lingue, il reperimento delle numerose foto/grafie riportate nel testo hanno comportato di certo una mole di lavoro non indifferente.

È per questo motivo che sentiamo il dovere di ringraziare in prima persona tutti quanti hanno contribuito, con la loro preziosa collaborazione, alla buona riuscita di questo libro.

Oltre agli autori, all'editore, ai traduttori, un grazie particolare a:

**Foto Linea 3, Studio Art Fotos, Media-Press Bt., Dimitri Musafia, Paolo Ceresa, Antonio Leoni, Ricardo Bergonzi, Gál Imre, Illés Ádám, Szebeni András, Gáspár Gusztáv, Barják Györgyi, Ördögh Ákos.**

**Budapest-Cremona-Tatabánya 1999.**

*A Kónya család tagjai*





GEIGENBAUER-  
LIUTAIO-  
VIOLINMAKER

*Kónya Lajos*  
*hangszerkészítő mester*

Hungary 2800 Tatabánya II.  
Dózsakert utca 36.  
Telefon/fax: +36 34 337-400  
mobil: +36 20 334-2304

Lajos Kónya craftsman with golden  
diploma maker of musical instruments  
I make violins, violas, cellos,  
bows, folk and Baroque  
musical instruments  
(upon order, special different size,  
mini or old musical instrument copies)  
I undertake every kind all kinds of  
repair, restoration and giving  
expert opinion on  
appraisal of musical instruments.



Lajos Kónya Meister des Geigenbaues mit  
"Goldenem Diplom"

Neben selbstgebauten Geigen,  
Bratschen, Celli, Bögen, Volks- und  
Barockmusikinstrumenten biete ich  
außerdem auf Wunsch maß gefertigte  
Musikinstrumente, Kopien und  
Miniaturmusikinstrumente an.

Weiterhin stehe ich als fachlicher  
Gutachter für Streichinstrumente  
jeder Art zur Verfügung.  
Darüber hinaus übernehme  
ich Reparaturen,  
Restaurierungen jeder Art.

Kónya Lajos  
"aranykorsorús" hangszerészítő  
mester



Hegedűk,  
mélyhegedűk,  
csellók, vonók,  
népi és barokk hangszerek,  
(Rendelésre különleges, eltérő méretezésű,  
mini, vagy régi hangszer cópiák)

készülnek műhelyemben  
Hangszervélményezést-szakbcsélt,  
mindenféle javítást, restaurálást vállalom.



Hungary 2800  
Tatabánya II.  
Dózsa kert utca 36.  
Tel/fax: +36 34 337-400  
mobil: +36 20 334-2304



ifj. Kónya Lajos



H-1087 Budapest, Luther u. 1/c  
Tel/fax: (+36-1) 314-3526, (+36-1) 323-0203  
Privat: +36-20 465-6184, +36-70-527-3165

id. Kónya István  
1919-1999





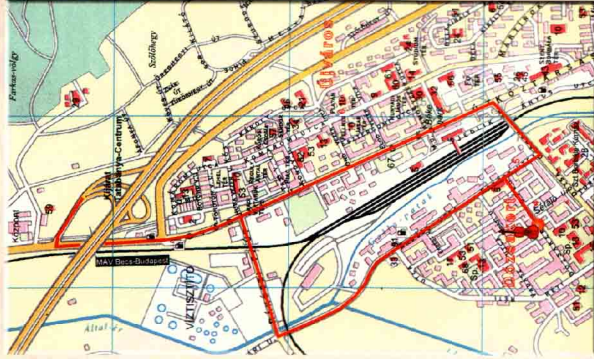
Still in the workshop



Getting out the place of the lining



Violins awaiting vanishing



ifj. KÓNYA LAJOS

hangszerkészítő – liutaio  
geigenbauer – violinmaker



ifj. Kónya Lajos  
hangszerkészítő  
2800 Tatabánya II. Dózsekert utca 36.  
(☎/fax (00-36) 34/337-400





Ifj. Kónya Lajos hangszerszövő, a Kónya család szakmai tradíciójának legfiatalabb követője. A mesterséget a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán tanulta. Édesapja műhelyében sajátította el a hegedűkészítés folyamatát, miközben más külföldi és magyar műhelyekbe látogatott szakmai tapasztalatszerzés céljából. Az iskolaévek alatt több hangszere is elkészült, munkájáért „Az Év Tanulója” kitüntetést kapta.

Sikeresen vett részt az eddigi kiállításokon, ezt több emléklap, oklevél és különdíj is igazolja.

Munkában saját egyéni stílust, vonalvezetést választja meg. Hangszereiben egyedi ismertetőjeleket használ, de a végleges arculat még nem alakult ki. Eddigi munkái Olaszországban, Távokzeleten, USA-ban, Svájcban és Magyarországon találhatók. Megrendelőivel szeret közvetlen kapcsolatot kialakítani, hogy a különleges igényeket, kívánásokat is meg tudja valósítani.



A visit to Péter Temesvári's workshop



Der Instrumentenmacher junior Lajos Kónya ist der jüngste Nachfolger der beruflichen Tradition der Familie Kónya. Er hat das Handwerk an der Musikakademie „Ferenc Liszt” gelernt.

Er hat den Prozess der Geigenmacherei in der Werkstatt seines Vaters erlernt, während er zwecks beruflicher Erfahrungen andere ausländische und ungarische Werkstätten besuchte. Während der Schuljahre wurden mehrere Instrumente von ihm gemacht. Er hat für seine Arbeit die Auszeichnung „Student des Jahres” bekommen. An den bisherigen Ausstellungen hat er erfolgreich teilgenommen; es wird auch von mehreren Gedenkblättern, Anerkennungsdiplomen und Sonderpreisen bestätigt. In seinen Arbeiten verwirklicht er seinen originellen Stil, die eigene Linienführung. Er benutzt Einzelmerkmale bei seinen Instrumenten, aber das endgültige Gesicht bildete sich noch nicht heraus.

Seine bisherigen Arbeiten sind in Italien, im Fernen Osten, in den Vereinigten Staaten, in der Schweiz und in Ungarn befindlich. Er mag mit seinen Bestellern eine unmittelbare Verbindung anknüpfen, um auch besondere Ansprüche, Herausforderungen zu realisieren.



With master Péter Bondi

Lajos Kónya Jr. is the youngest follower of the Kónya family tradition. He studied this trade in Liszt Ferenc Music Academy and has gained practical knowledge of the process of making violins in his father's workshop, and also visited other Hungarian and foreign workshops to gain more experience in this trade.



Violin-play with Anthony Amore

While still studying, he made several instruments and was awarded the title „Student of the Year” for his work. His participation in exhibitions has been successful, evidenced by several memorial certificates, honourable mentions, special prizes.

His works reflect his own individual style, way of shaping an instrument. In his instruments' distinctive features are found, but his final image has not been created yet. His instruments made so far are found in Italy, the Far East, the USA, Switzerland and Hungary. He likes to form direct relations with the customers so that he can meet special requirements and challenges.



Who we are?

We are located in Budapest Hungary and we are making manufactured stringed instruments. These instruments are made by many high class stringed instrument makers, and finally revised by Mr. Kónya Lajos Jr, a high class stringed instrument maker.

What we do?

We came up with our products to bring you new, quality, stringed instruments for an excellent price. Does not matter where you are, if you are reading this page and you think that you might be interested in our instruments please send us an email and we will see what can we do to help you out in finding the right instrument.

Our Products.

Our manufactured instruments came up first of all for those who are willing to upgrade their instruments for higher standard good quality instruments and for those who are choosing to play on professional instruments.

*Violin4everybody*

Contact details:

Mailing address:

Hungary 1087 Budapest  
Luther utca 1/C

Tel.: (+36-1) 323-0203

Fax: (+36-1) 314-3526

Mobile: (+36-20) 579-4935

(+36-20) 823-3320

(+36-20) 823-3323

email: [violins@chello.hu](mailto:violins@chello.hu)

[info@violin4everybody.com](mailto:info@violin4everybody.com)

[www.violin4everybody.com](http://www.violin4everybody.com)

Hungary 2800 Tatabánya H.  
Dózsa kert utca 36.

Tel./Fax: (+36-34) 337-400

Mobile: (+36-20) 334-2304

*ifj. Kónya Lajos*

*Violinmaker  
Geigenbauer  
Lutaió*

*RB*





Hangszerüzletünk Budapesten, több mint harminc éve fogadja ügyfeleit. A helyiségben, mielőtt Semmelweis Tibor megalapította volna, más hangszerműhely is működött már a hatvanas évektől. A belső kialakítás, a jellegzetes szekrényajtók és fiókok körülbelül 25 évvel ezelőtt készültek. A galéria gerendájára festett „Viva La Musica” felirat a legjellegzetesebb motívum. Hosszú és sikeresen telt évtizedek után, 2005-ben az alapító, Semmelweis mester átadta üzletét Kónya Lajos hangszerkészítő mester és Baki Róbert okl. hangszerkészítőnek, akik kisebb átalakításokkal, de változatlan formában viszik tovább a jó nevű és sikeres múltira visszatekintő műhelyt és üzletet.

Ekkor kapta a B & K Violins Bt. cégnevet. Üzletünkben vonós hangszerek adásvételével és alkatrészek árusításával foglalkozunk. Kínálatunkat folyamatosan bővülő választék jellemzi. Legfőbb célunk, hogy egyszerű, jó minőségű és megfizethető áron kínáljuk termékeinket a vevőinknek.

Üzletünkben, készletben lévő manufaktúra. és egyéb hegedűk közül választhat, ezen kívül rendelésre bármilyen különleges igényt is igyekszünk teljesíteni.

Bízunk benne, hogy hamarosan Önt is fogadhatjuk üzletünkben, műhelyünkben

*Elérhetőségeink*

**Üzletünk címe: H – 1087 Budapest, Luther u. 1/c**

**Telefon: + (36) 1 – 314 – 3528? + (36) 20 – 823 – 3320? + (36) 20 – 823 – 3323**

**www.masterviolins.ev**



Szászrégenben, 1980. szeptember 28-án születtem. A hangszerépítés fortélyaival korán megismerkedtem. Édesanyám a szászrégeni hangszergyárban dolgozott. Az általános iskolai tanulmányaim befejezése után hároméves szakmunkásképzésben vettem részt, mint hangszerész tanuló. Az első évben az iskola tanműhelyében elsajátítottam a kéziszerszámok használatát és a faanyagismeretet. Ez után kerültem édesanyám mellé a hangszergyárba, mint tanuló. 1998-ban sikeres szakmunkásvizsgát tettem, mint képzett hangszerész. Szakmunkásként még három évet dolgoztam a hangszergyárban.

2002-ben Magyarországra jöttem, és egy budapesti restaurátor-műhelyben dolgoztam. Néhány hónap elteltével már saját műhelyemben, antik bútorokat újíttam fel. Közben gyakran látogattam a hangszerműhelyeket és üzleteket. Megismerkedtem ifj. Kónya Lajossal, akivel 2004 tavaszától, közösen dolgoztunk Semmelweis Tibor hangszerműhelyében. A

magyar elvárások miatt még abban az évben beiratkoztam a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hangszerkészítő szakára. Segítségemre volt Semmelweis Tibor, aki támogatta elképzeléseimet.

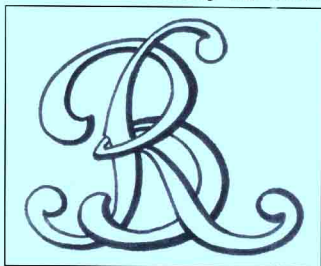
Mesterem a híres Kónya dinasztia legfiatalabb tagja, ifj. Kónya Lajos volt. 2007. júniusában végeztem el a szakiskolát, és szakmunkás oklevelet szereztem. Nagyon fontosnak tartom a munkában a pontosságot. Hangszereim különleges akusztikai és esztétikai egyediséget kapnak. Ismereteimet újabb tapasztalatokkal igyekszem bővíteni a jobb megoldások reményében.

Our instrument shop welcomes clients in Budapest for more than 30 years. The place had been a piano workshop before Tibor Semmelweis founded his instrument shop. The marks of the pianos still can be seen on the floor. The special painted chest doors and drawers were made 25 years ago. The most characteristic motif is the inscription „Viva La Musica” on the beam of the loft. After long and successful decades in 2005 Semmelweis Tibor, the founder, handed on the shop to Lajos Kónya, master of instrument making, and Robert Baki, instrument maker. They carry on the famous and old workshop with smaller alterations in a constant form.

The firm has existed since 1993, and became the property of Robert Baki and Lajos Kónya in 2007.

It is called B & K Violins Bt. Our firm deals with stringed instruments and accessories. We try to expand our offer continuously.

Our main goal is to offer you high quality and affordable instruments. We would emphasize our manufactured violins, from which you can choose in our shop, but besides we can fulfil any requests upon order.



## A vonós hangszerek szakirodalmának jegyzéke

(németnyelvű kiadványok magyar fordításai)

\* 1.) P.O. Apian Bennewitz: „A hegedűépítés alapismeretei.” 332 oldal. Az első német kiadás 1892-ben, a második 1920-ban jelent meg. A magyar fordítás 2004-ben készült.

\* 2 ) Möckel - Winckel: “A hegedűépítés művészete” 324 oldal, 150 ábrával és 53 táblával A német nyolcadik, átdolgozott és bővített kiadás 1997-ben jelent meg.

\* 3.) Simone F. Sacconi: “Stradivari 'titkai'.” 253 oldal, 3 színes táblával Az 1973-as német kiadás alapján, magyar fordításban 2005-ben jelent meg.

\* 4.) Prof. dr. Karl Fuhr: “A hegedű akusztikája.” 151 oldal, 2926-os német kiadás.

\* 5 ) Friedrich Niederheitmann: “Cremona, a hegedűépítés bölcsője.” 241 oldal, 1956-os német kiadás.

\* 6.) Paolo Peterlongo: „A vonós hangszerek és működésük fizikai alapelvei „ 215 oldal. Német kiadásban 1973-ban, magyar nyelven 2008-ban jelent meg.

\* 7.) Hans Rüdiger: „Hegedűépítés új szemléletben.” 171 oldal. 1962-es német kiadás. Magyar nyelven 2008-ban jelent meg.

\*8.) Vékes József: „Hegedülakkok, a hegedű lakkozása.” Gyűjteményes kiadás, 301 oldal. 2007-es magyar kiadás.

9.) Josef& Reiner Hammerl: “Hegedülakkok” 109 oldal, 1985-ös kiadás.

10.) Walter Hamma: “Az itáliai hegedűépítő-művészet mesterei” 727 oldal. 1965-ös kiadás.

11). FranzFarga: „Hegedűk és hegedűsök.” 192 oldal. 1940-es kiadás.

12.) Antonio Bauer: „A hegedűszakértő.” 39 oldal. 1937-es kiadás.

13.) Adolf Heinrich König: „A Viola da gamba.” 163 oldal, 14 színes táblával. 1985-ös kiadás.

14.) Vékes József: “Vonós hangszerek mérték (és egyéb) táblázatainak gyűjteménye. 41 oldal.

15.) Vékes József: „A hegedülakkozás bibliája.” Gyűjteményes kiadás, 346 oldal, 2008-as, magyar kiadás.

A \*-al jelölt könyvek az Országos Széchenyi Könyvtárban is megtalálhatók.



EDIZIONI STRADIVARI CREMONA 2000 / MEDIA-PRESS TATABÁNYA